

STANDARD DUTCH: THE KEY TO INTEGRATING IN FLANDERS?

**SOCIOLINGUISTIC-ETHNOGRAPHIC RESEARCH INTO ADULT
NEWCOMERS' DIFFICULTIES WHEN SPEAKING DUTCH**

Word count: 34,894

Sara Van Cleemputte

Student number: 01409660

Supervisor: Dr Chloé Lybaert

A dissertation submitted to Ghent University in partial fulfilment of the requirements for the degree of
Master of Arts in Multilingual Communication (Dutch, English, French)

Academic year: 2017 - 2018

Statement of confidentiality

De auteur en de promotor(en) geven de toelating deze studie als geheel voor consultatie beschikbaar te stellen voor persoonlijk gebruik. Elk ander gebruik valt onder de beperkingen van het auteursrecht, in het bijzonder met betrekking tot de verplichting de bron uitdrukkelijk te vermelden bij het aanhalen van gegevens uit deze studie.

Het auteursrecht betreffende de gegevens vermeld in deze studie berust bij de promotor(en). Het auteursrecht beperkt zich tot de wijze waarop de auteur de problematiek van het onderwerp heeft benaderd en neergeschreven. De auteur respecteert daarbij het oorspronkelijke auteursrecht van de individueel geciteerde studies en eventueel bijhorende documentatie, zoals tabellen en figuren.

Acknowledgements

To complete this dissertation, the support of several people has been important. I want to start with my supervisor Dr Chloé Lybaert. Thank you for patiently reading draft after draft and providing insightful feedback. I greatly appreciated your guidance and careful editorial revisions throughout this process.

Furthermore, many thanks go to the participating students without whose cooperation and transparency this research could not have been successfully conducted. I hope that I have done justice to your honesty, perseverance and commitment. It was great spending time with you and getting to know you. I am also grateful to Lucas and Emma, two teachers at *De Windroos*, for their friendliness and for sharing so much knowledge with me.

My heartfelt gratitude goes to my parents who were always interested in what I was doing and how I was proceeding. Thank you for supporting me throughout writing this thesis and in everything I pursue. I also sincerely thank my friends for the stimulating discussions and the fun we had in the last years of our education. Last but by no means least, I gratefully acknowledge the unfailing support of my boyfriend Hendrik Wijnant, who was forever encouraging and always enthusiastic.

I would also like to indicate that the views conveyed in this dissertation do not necessarily reflect those of the participants involved but are my own interpretations.

Sara Van Cleemputte

Table of contents

Statement of confidentiality	I
Acknowledgements	II
Table of contents	III
List of abbreviations and symbols	V
List of figures and tables	VI
1 Introduction.....	1
2 Literature overview	3
2.1 Immigration in Belgium	3
2.2 Attitudes towards immigration	5
2.2.1 The attitude of Belgians.....	5
2.2.2 The attitude of politicians in their policy documents	7
2.2.3 General tendencies.....	14
2.3 Language education for newcomers	14
2.4 The Flemish Linguistic landscape.....	17
2.4.1 Inter- and intralingual variation	17
2.4.2 Language ideologies	23
2.5 Existing research on language education and practice.....	25
2.5.1 NT2 students' communicative difficulties.....	26
2.5.2 Implementing <i>tussentaal</i> in Dutch language courses	27
2.5.3 The impact of Dutch language courses on job opportunities	29
2.5.4 The impact of Dutch language courses on social participation.....	29
3 Research	31
3.1 Motivation and research question	31
3.2 Methodology	33
3.2.1 Sociolinguistic-ethnographic research.....	33
3.2.2 Data collection.....	34
3.2.3 Data analysis.....	41
4 Results and interpretation.....	43
4.1 Activities and language offer in class.....	43

4.1.1 The use of Dutch varieties in class	43
4.1.2 The use of foreign languages	50
4.2 Communicative difficulties	55
4.2.1 Language comprehension	57
4.2.2 Language production	67
4.3 Attitudes towards linguistic variation and (the need for) language education in	79
Flanders	79
4.3.1 Views on the Flemish Linguistic landscape	79
4.3.2 Views on the language policy	83
4.3.3 Views on the need to learn Dutch	87
5 Conclusion and discussion	94
Bibliography	103
Appendix I: In-class activities	109
Appendix II: Out-of-class activities	165
Appendix III: Questionnaires	176
Appendix IV: Interviews	192

Word count: 34,894

List of abbreviations and symbols

AgII	Flemish Social and Civic Integration Agency (<i>Vlaams Agentschap Integratie en Inburgering</i>)
CBE	Centre for Basic Education (<i>Centrum voor Basiseducatie</i>)
CEFR	The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment
CVO	Centre for Adult Education (<i>Centrum voor volwassenenonderwijs</i>)
HvN	Dutch Language House of Brussels (<i>Huis van het Nederlands Brussel</i>)
NT2	Dutch as a second language (<i>Nederlands als tweede taal</i>)
VDAB	Flemish Service for Employment and Vocational Training (<i>Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding</i>)
UTC	University Language Centre (<i>Universitaire talencentra</i>)

The applied transcription conventions are based on the annotation systems described in Goethals (2015, pp. 8, 9), De Wilde & Van Hoof (2016, p. 3) and Rampton (2005, p. IV).

(.)	Pause of less than one second.
..	Longer pause.
[2.0]	Approximate length of pause in seconds.
[	Overlapping turn.
=	Closely connected utterance.
()	Inaudible speech.
(...)	Part left out from the transcript.
[text]	Speech or handwriting which was hard to discern, analyst guess.
((text))	Extra information added by the transcriber.
<u>text</u>	Text stressed by the speaker.
°text°	Text pronounced more quietly.
>text<	The talk between the symbols is rushed or compressed.
<text>	The talk between the symbols is markedly slow.
te-	A cut-off or self-interruption. The speaker did not pronounce the entire word.
:	The colon follows a stretched vowel.
.	Falling intonation.
?	Rising intonation.
,	A comma at the end of an utterance indicates a slightly rising tone giving a sense of continuation.
1/2/...	The number of the turn.
text text	Words of interest to the analyst are printed in bold.
/text/	The pronunciation of a word.

List of figures and tables

Fig. 1	International migration of foreigners (1948-2016)
Fig. 2	Absolute and relative number of people of foreign descent in comparison to the total population of the municipality
Fig. 3	Requirements for admission
Fig. 4	Belgium has three communities and four language areas
Fig. 5	Dutch dialects in Flanders
Fig. 6	Language variation in Flanders
Fig. 7	Evolution of the percentage of people with immigrant roots in Ghent (from 2009 to 2015, in comparison to the city's total population)
Fig. 8	Overview of the socio-linguistic ethnographic research process
Table 1	Residents of Flanders who are obliged to follow a civic integration programme.
Table 2	Number of countries responding to the Council of Europe surveys and demanding language proficiency in order to obtain residence and/or citizenship
Table 3	Common non-standard features of <i>tussentaal</i>
Table 4	Reading and listening requirements stipulated in the NT2 curriculum
Table 5	The participants in this research and their mother tongue.
Table 6	Communicative difficulties of NT2 students.

1 Introduction

People have been moving to other countries since time immemorial. Migration clearly is not a new phenomenon, but it increasingly engages the attention as current migration patterns are considerably different from former ones (Geldof, 2013). Migration patterns have changed quantitatively as well as qualitatively since the early 1990s (Blommaert & Rampton, 2012; Geldof, 2013). The quantitative change involves an increasing number of migrating people. The qualitative change, on the other hand, refers to what Geldof (2013) describes as ‘growing diversity within the diversity’*, with people coming from numerous countries of origin and going to numerous host countries. Variety is key: not only is there a rich variety in countries of origin, but also in languages, cultures, religions, social positions and patterns and itineraries of migration (Blommaert & Rampton, 2012; Geldof, 2013). The migration motives of migrants are diverse as well (Geldof, 2013). The primary causes of migration are economic, social, political or environmental. The various resident statuses also add to the diversity. They can, for example, be obtained by naturalisation, yet also by recognition as a refugee or a person seeking asylum (Geldof, 2013). This diversity – between as well as within groups and communities – makes our world, and especially its larger cities, not merely diverse or multicultural, but what Vertovec (2007) calls ‘super-diverse’ (Geldof, 2013).

Since the turn of the twenty-first century, those changed migration patterns also emerge in Belgium (Geldof, 2013), resulting in a rich diversity in its inhabitants’ backgrounds (cf. § 2.1). Belgium’s super-diverse community requires clear and coherent migration and integration policies in order to maintain harmony in society. Current Flemish policy documents show that policymakers attach great importance to newcomers respecting the host society’s ‘values, norms and beliefs’ (Pulinx & Van Avermaet, 2015, p. 338) (cf. § 2.2.2). One important aspect is language: policymakers of integration regulations consider learning Standard Dutch crucial to integrate and find a job and, as a result, impose strict requirements, such as Dutch classes for newcomers (NT2 courses) (Homans, 2014). Several types of education are therefore provided (cf. § 2.3). In those Dutch courses, the focus mainly lies on Standard Dutch, the official standard language in Flanders.

The focus on *Standard* Dutch in policy documents and education runs counter to the linguistic reality in Flanders, which is varied on an interlingual as well as an intralingual level (Lybaert, 2016d) (cf. § 2.4.1). Firstly, Flanders is a multilingual society on account of its super-diversity, showing a strong presence and use of other languages apart from Dutch (e.g. English and French). Secondly, the Dutch linguistic repertoire is diaglossic: it does not only consists of a

* The quotation is a translation by Sara Van Cleemputte. Further on, translations of quotes will be indicated with an asterisk only.

standard variety – i.e. Standard Dutch – and regional dialects, but also includes an intermediate continuum referred to as *tussentaal* (Lybaert, 2016d). Standard Dutch may be assumed in policy and education, but in reality it is hardly ever spoken. Its use is restricted to some formal and public contexts, and not many people speak Standard Dutch on a daily basis. Dialects, on the other hand, are regional language variants with a small geographical extent. They are used in informal regional communication, almost exclusively by elders. The Flemish linguistic landscape primarily shows a strong presence of *tussentaal*, which is spoken by most L1-speakers of Dutch in an extensive array of situations, both formal and informal, private and public (Lybaert & Delarue, 2017).

There seems to be a gap between the focus on Standard Dutch in policy documents and education, on the one hand, and the varied language practice (with foreign languages, *tussentaal* and dialect), on the other hand. Exploratory research has shown that this disagreement might cause difficulties for NT2 students while speaking Dutch to a L1-speaker (a native speaker) in Flanders (as also indicated by Begine, 2017; cf. § 2.5). Those difficulties have, however, not yet been mapped. We are in need of research focussing on the implementation of the current integration and language education policies in NT2 education, and on the impact of that approach on learners of Dutch. More specifically, profound insights in the following aspects are required:

- 1) (How) do Dutch language teachers try to bridge the gap between the Flemish linguistic reality and the integration and language policies?
- 2) Do adult newcomers in Flanders encounter any difficulties when communicating in Dutch with native speakers of Dutch or with other newcomers? Which ones? What might be the cause?
- 3) What are the attitudes of newcomers towards the linguistic landscape and (the need for) NT2 education in Flanders?

This research intends to answer the previous questions by means of a sociolinguistic-ethnographic study including fieldwork in a NT2 class (level C1) at a centre for adult education in Ghent.

After this brief introduction, the dissertation's literature overview (cf. § 2) outlines the current developments in immigration, NT2 education and the linguistic landscape in Flanders. Section 3 explains the motivation as well as the scope and adopted approach of the study. Next, the paper moves to an interpretation of the collected data, focussing on the defined research questions (cf. § 4). Lastly, the conclusion will set the results in a wider context and seek to underline the project's significance (cf. § 5).

2 Literature overview

2.1 Immigration in Belgium

The changed migration patterns described in the introduction are also observable in Belgium. Immigration into Belgium changed qualitatively as well as quantitatively. In fact, the country's inhabitants originate more and more from different ethno-cultural groups and the number of immigrants is currently more than twice as high as it was twenty years ago (see Fig. 1) (Statbel, 2017a).²

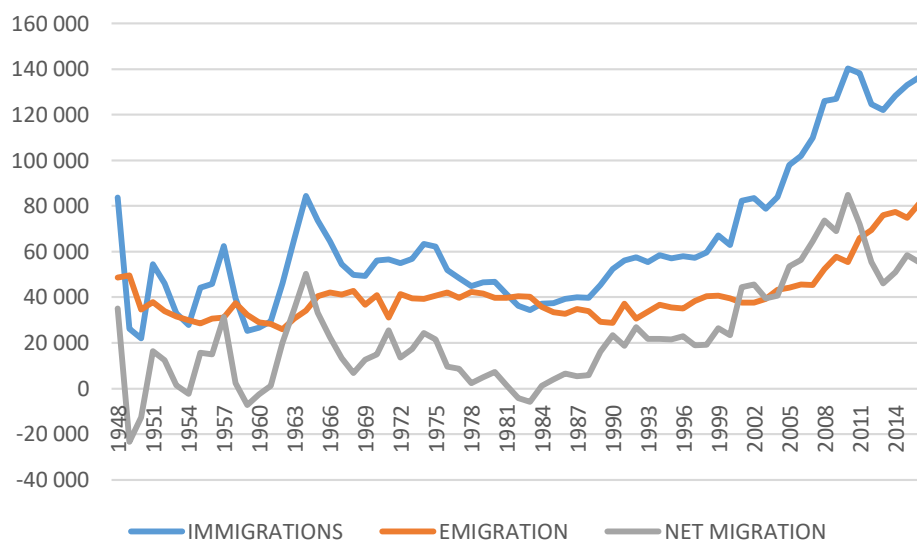

Fig. 1. International migration of foreigners (1948-2016) (Statbel, 2017a).

The last decades' immigration patterns in Belgium partly stem from former migration patterns, primarily from post-colonial or labour migration, with people re-joining their families (Geldof, 2013). Post-colonial migration relates to migration from the Democratic Republic of the Congo, which once was a Belgian colony (1908-1926). Labour migration, on the other hand, was organised in post-war Europe, especially in the sixties, with Belgium recruiting Italians and Poles, then Spaniards and Greeks and later on Moroccans and Turks (Geldof, 2013, p. 13). Accordingly, in 2008, the *new* Belgians mostly came from Morocco (22.4%), Russia (6.9%), Turkey (8.4%), the Democratic Republic of the Congo (4.7%) and Italy (4.7%) (Statbel, 2017b).³ At present, the

² Research by the Belgian statistical office, Statbel, has shown that 136,327 foreigners immigrated to Belgium in 2016 and 58,022 in 1996 (Statbel, 2017a).

³ 8,427 Moroccans, 2,599 Russians, 3,182 Turks, 1,784 Congolese and 1,762 Italians out of 37,710 foreigners obtained the Belgian nationality in 2008 (Statbel, 2017b).

former migration patterns still have an influence, for most of the naturalised Belgians are of Moroccan (12.5%), Romanian (4.8%), Dutch (4.4%) or Polish (3.9%) descent (Statbel, 2017b).⁴

Furthermore, almost 12% of Belgium's inhabitants are foreigners⁵, which means that they do not have the Belgian nationality (Statbel, 2017c). The ethno-cultural diversity in Belgium, however, is far higher than that percentage, since, for instance, the second-generation immigrants are not included in it (Geldof, 2013). According to Geldof, approximately 20% of the people living in Belgium can be linked to migration, because 'they were born abroad or one of their parents was'* (2013, p. 13). The numerous inhabitants with immigrant roots also entail multilingualism as they often master different languages. In a super-diverse city like Brussels, for example, 104 different languages are spoken at a 'good to excellent' level (Janssens, 2013).⁶

People with immigrant roots especially live in larger cities such as Brussels, Ghent, Antwerp, Genk, Charleroi and Liège, where the diversity is far higher than in the rest of the country (see Fig. 2) (Geldof, 2013, p. 13; Homans, 2014, p. 7). As a consequence, several Belgian cities (such as Brussels and Genk and soon probably also Ghent and Antwerp) became 'majority-minority cities' because a majority of their inhabitants belong to an ethnic minority (Homans, 2014, p. 7; Geldof, 2017). In the Brussels-Capital Region, 72% of the inhabitants can even be linked to migration (Geldof, 2017).

⁴ 3,996 Moroccans, 1,535 Romanians, 1,390 Dutchmen and 1,243 Poles out of 31,935 foreigners obtained the Belgian nationality in 2016 (Statbel, 2017b).

⁵ The rate only takes into account people who are on the population register or on the foreigners' register and hence are allowed to stay in Belgium for more than three months (FOD Binnenlandse Zaken, 2018). Foreigners who are on the waiting list are not included (FOD Binnenlandse Zaken, 2018). Belgium had 11,322,088 inhabitants in 2017 (Statbel, 2017c).

⁶ That was indicated by the research 'the Language Barometer' in 2013 (Janssens, 2013).

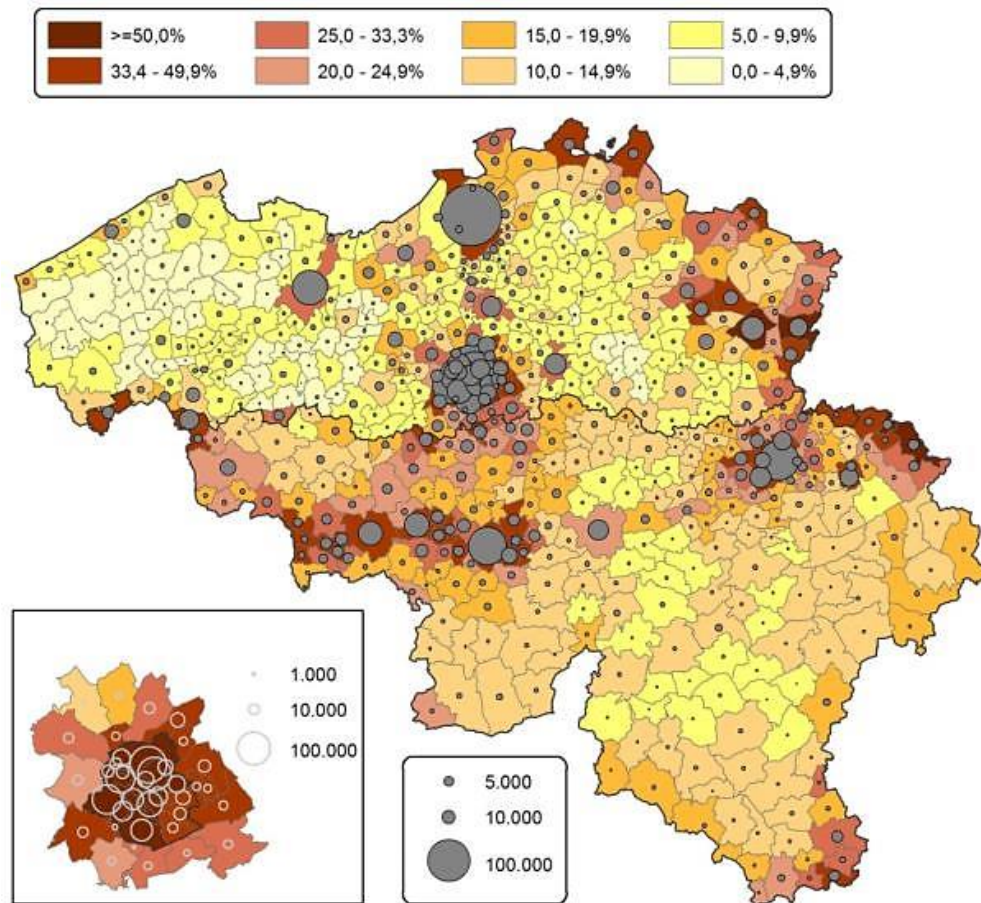

Fig. 2. Absolute (grey circles) and relative (percentages) number of people of foreign descent in comparison to the total population of the municipality.

Research conducted by the Study service of the Flemish Government in 2014 (Geldof, 2017).

2.2 Attitudes towards immigration

As described in the previous section, Belgium inhabits people from diverse backgrounds. In order to maintain harmony and function efficiently, a clear and coherent approach to migration and integration is desired. This section will therefore examine the attitude of Belgians and politicians on the matter, as well as the approach which is currently adopted.

2.2.1 The attitude of Belgians

The attitude of Belgians towards cultural diversity was studied in the *Tolerantiebarometer* (Barometer of Tolerance), a research conducted by Ipsos and commissioned by the Centre for Equal Opportunities and Opposition to Racism (*Centrum voor Gelijkheid van Kansen en*

Racismebestrijding, now called 'Unia') (Ipsos, 2009). The following results are based on group conversations and 1,392 inquiries in which a representative sample of the Belgian population participated (Ipsos, 2009). The sample comprised men and women from 18 years of age or older, living in Flanders, Wallonia or Brussels, with a different education and choice of career (Ipsos, 2009, p. 31). The research shows that Belgians 'hold diverging expectations'* of ethnic minorities (Ipsos, 2009, p. 13). In fact, some Belgians take an accessible attitude: they accept and encourage other cultures, see them as an enrichment and want ethnic minorities to integrate and live *together* with the majority culture (Ipsos, 2009). More conservative Belgians, on the contrary, want ethnic minorities to assimilate and thus to adopt the Belgian culture and abandon their own (Ipsos, 2009). The *Tolerantiebarometer*, indeed, revealed that 'ethnocentric, xenophobic and even racist feelings, attitudes and prejudices'* continue to exist among one third of the respondents, of whom 10% even showed absolutely no tolerance towards ethnic minorities at all (Ipsos, 2009, p. 98). According to the Flemish Regional Indicators (Vrind) 87.7% of Flemings would even be in favour of an approach of assimilation (Geldof, 2013, p. 15).

While a significant part of the respondents seemed to reveal xenophobic tendencies, 63% never had a bad experience with a member of a minority group (Ipsos, 2009, pp. 52, 98). Moreover, only few of them seem to be in contact with ethnic minorities and if they do, it is mostly impersonal or formal (Ipsos, 2009). Accordingly, less than 10% of them maintain close contact with members of a minority group (Ipsos, 2009, p. 50). Regular contact between both groups could, nevertheless, lead to more tolerance, the survey found (Ipsos, 2009). In addition, respondents who live in a multicultural society, such as Brussels, perceive ethnic minorities more positively (Ipsos, 2009, p. 103).

As mentioned previously, Belgians hold different expectations of minority groups, ranging from integration to assimilation (Ipsos, 2009). More specifically, as indicated in the diagram below, the following aspects were put forward as the most important prerequisites to acceptance: intending to work, accepting the Belgian culture and knowing one of the three official languages (Ipsos, 2009).

Fig. 3. Requirements for admission (Ipsos, 2009, pp. 62, 124).

Language knowledge, among other things, clearly is considered indispensable. The participants declared that a poor command of languages might provide ethnic minorities with less opportunities, as seen on the labour market (Ipsos, 2009). Knowing the language was even stated as a feature of their utopia (Ipsos, 2009, p. 16). 21% of the respondents who seemed intolerant of newcomers, moreover, appeared to be less ill-disposed towards them if they would intend to integrate or assimilate by, for instance, trying to speak the language (Ipsos, 2009, p. 45). Similarly, another 27% stated that they would be more open towards foreigners who want to integrate and therefore, so they say, particularly, speak the language (Ipsos, 2009).

2.2.2 The attitude of politicians in their policy documents

Integration policies in Belgium are under the authority of three communities⁷: the Flemish, French and German-speaking Community (see Fig. 4). Each community outlines the approach for the people it represents, respectively: the Dutch-, French- or German-speaking inhabitants¹. Hence, the Government of Flanders develops the integration policy which will be applicable in

⁷ The citizenship policy ('migration policies and acquisition of nationality'), on the other hand, is decided upon at a national level (Pulinx & Van Avermaet, 2015, p. 336).

the Flemish Community (Informatie Vlaanderen, n.d.-d). That policy is based on several policy documents, of which the policy paper and letter will be examined in this section.

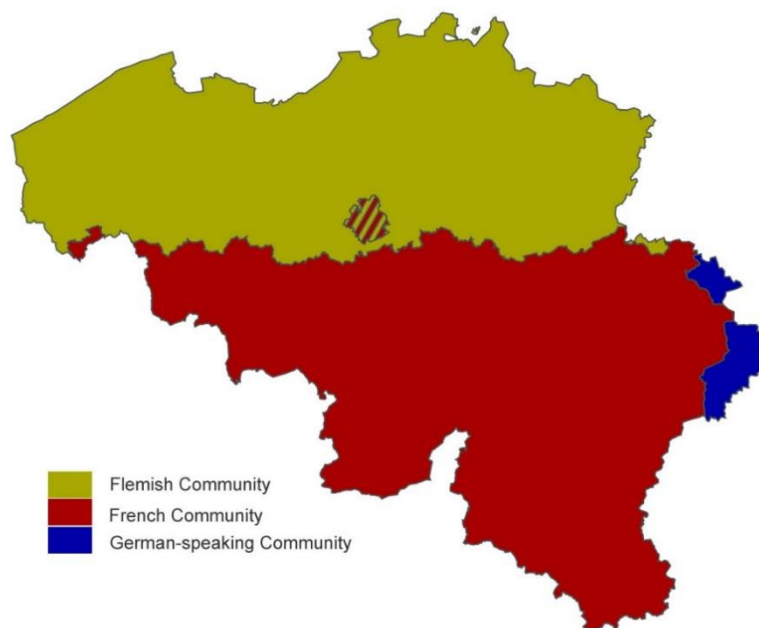

Fig. 4. Belgium has three communities and four language areas: the Dutch, French, German and bilingual (Dutch-French) area⁸ (European Commission, 2013; de Vlaamse Rand, n.d.).

The current Policy Paper on Social and Civic Integration (*Beleidsnota 2014-2019 Integratie en Inburgering*) was presented by Ms Liesbeth Homans (Flemish Minister of integration and a member of the N-VA, a Flemish nationalist political party) when the Flemish government took office in 2014. In the policy paper, the Flemish government describes its aspiration for a community where everyone, autochthonous as well as allochthonous inhabitants, lives together as equals, treating the Flemish norms and values and each individuality with great respect (Homans, 2014). Its primary object is 'active and shared citizenship' and accordingly, full 'active participation' and 'sufficient social cohesion' is required* (Homans, 2014, p. 14).

According to Faist (2010), active citizenship is manifested by pursuing redistribution as well as recognition, two types of politics which he considers indispensable to democracy. A politics of redistribution, on the one hand, aims to tackle structural inequality and discrimination by claiming the same basic rights for all (Geldof, 2013). A politics of recognition, on the other hand, focusses on respecting the identity of others and encouraging their involvement (Geldof, 2013). Consequently, it provides a solid basis for the policy of redistribution (Geldof, 2013).

⁸ The bilingual language area of Brussels-Capital Region belongs to the Flemish as well as the French Community.

In order to meet its main ambition of ‘active and shared citizenship’, the Flemish government set itself four specific goals. Given the enduring ethnic gap, those goals are also pursued in the 2017 Policy Letter on Social and Civic Integration (*Beleidsbrief Integratie en Inburgering 2017-2018*), which describes what has been realised while Homans was in office and what she still aims to do in the next years (Homans, 2017; Vlaams Parlement, n.d.).

2.2.2.1 Bridge the ethnic gap

The first objective which is described in the integration policy is the aim to bridge the ethnic gap⁹ between autochthons and the foreign-born in every significant societal domain (Homans, 2014, p. 14). That gap results in a limited and disproportioned participation of foreigners in the Belgian society and it should be narrowed, Homans says (2014). Fulfilling that objective is the collective ambition. As a result, Homans pleaded for the Plan for Horizontal Policy Integration (*Horizontaal Integratiebeleidsplan 2016*) – in which the entire Flemish government, and thus all policy fields, establish clear and measurable objectives – as well as the Integration Pact (*Integratiepact*), which outlines the objectives and responsibilities of the Flemish government’s (inter/non-)governmental partners (2014, p. 4). The government currently encourages and supports integration in collaboration with four agencies: the Flemish Social and Civic Integration Agency (*het Vlaamse Agentschap Integratie en Inburgering*, AgII), the Dutch Language House of Brussels (*Huis van het Nederlands Brussel*, HvN) and two municipal agencies on social and civic integration (‘Atlas’ in Antwerp and ‘IN-Gent’ in Ghent) (Homans, 2017, p. 4).

According to Homans (2014), the ethnic gap is, among other things, caused by a deficiency in education, language knowledge, accessible services and possibilities on the labour market. Usually, various causes can be identified at the same time and thus Homans believes that several measures should be implemented, on the one hand to strengthen the newcomer’s position and, on the other hand to create better circumstances, such as more accessible services and organizations (2014, pp. 12, 15). In her Policy Letter on Social and Civic integration (2017), Homans also declares that she wants to continue ‘[promoting] *our* norms and values’* (emphasis added, 2017, p. 5), an ambition which is in line with the views of her party, the N-VA.

⁹ The ethnic gap is determined in order to indicate ‘the participation of people of foreign descent in Flanders’* (Homans, 2014, p. 8). It is ‘the difference between people of Belgian descent and people of foreign descent on particular indicators concerning the basic rights’* (Homans, 2014, pp. 8, 9) described in article 23 of the Belgian constitution, namely: ‘1° the right to employment (...) 2° the right to social security, to health care and to social, medical and legal aid; 3° the right to decent accommodation; 4° the right to the protection of a healthy environment; 5° the right to cultural and social fulfilment; 6° the right to family allowances’ (Belgian House of Representatives, 2014, pp. 9, 10).

2.2.2.2 Improve the knowledge of Dutch

The second intention of the Flemish government's integration policy is to 'continue investing in increasing the knowledge of Dutch'* (Homans, 2014, p. 18). While the government recognises the value of multilingualism, it is convinced that, irrespective of someone's home language, Dutch should be 'a common language which unites us all and which we (have to) understand and speak'* (Vlaamse overheid, 2016, p. 19). Dutch is omnipresent in education, culture and public or official situations, Homans (2014) indicates. In fact, she claims that an insufficient (practical) knowledge of the local language is 'one of the major causes of the ethnic gap'* (Homans, 2014, p. 4). Knowing Dutch would allow you to have more access to information, jobs, education, the rendering of services¹⁰, networks, public debates and even to the mechanism on democracy (Homans, 2014, pp. 18, 19). Moreover, it would make you less reliant upon others and more independent (Homans, 2014). As a result Dutch as a second language (NT2) courses are considered particularly important.

The integration policy aims at NT2 classes which meet the newcomers' needs concerning the practical organisation of the classes or the newcomers' abilities and interest in a specific subject matter (Homans, 2014). In her Draft Proposal Concerning the NT2 Policy (*Conceptnota betreffende het NT2-beleid 2016*), Homans (2016) recognises the need for an adapted offer of NT2 classes providing more distance education, sufficient evening and weekend classes, a suitable geographic distribution of the courses and the possibility to opt for integrated language learning (e.g. by combining a Dutch with a vocational training).

Homans (2017) declares that increasing the language level needed to be naturalised from A1 to A2 in 2012 clearly obtained positive results and that more newcomers enrol on the A2-courses. Still, she wants to encourage newcomers to continue taking Dutch classes after having obtained level A2 (Homans, 2014).¹¹

In addition, the minister aspires to provide newcomers with more opportunities to practise Dutch (Homans, 2014). To do so, the four agencies (the AgII, the HvN, Atlas and IN-Gent) have created the project 'Practise Dutch' (*'Nederlands oefenen'*) and launched 21 initiatives to promote and practise the language (Homans, 2017, p. 5). Online initiatives are supported as

¹⁰ The Language Act on Administrative Affairs (*taalwet bestuurszaken*, 1966) prohibits the government as well as 'companies and persons that act in the public interest and on behalf of the government'* to use any language but the area's official language – according to the language area where they are located (see Fig. 4) – when taking care of administrative affairs (Van Droogenbroeck & Verboven, 2015, p. 8; de Vlaamse Rand, n.d.). Consequently, newcomers' contact with the authorities or (partly) public companies (e.g. public transport companies or the postal service) in Flanders will normally be in Dutch and they will only receive answers and documents in that language (Van Droogenbroeck & Verboven, 2015). However, an exception is made for the so-called 'municipalities with facilities', which are allowed to offer '*facilities* to foreign-speaking inhabitants' (Van Droogenbroeck & Verboven, 2015, p. 9).

¹¹ More information see part 2.3.

well. One of them is the website www.nedbox.be. The online platform provides authentic Dutch material to practise Dutch and is maintained by the University of Leuven, which will receive subsidies to that end as from July 2018 (Homans, 2017). The AgII will also adapt the website www.nederlandoefenen.be so that it will serve as a tool for language learners as well as language schools (Homans, 2017, p. 14). Furthermore, the Flemish government believes that 'learning Dutch is a joint responsibility'* and thus, both the language learner and the host society should be engaged (Vlaamse overheid, 2016, p. 20). Native speakers should, accordingly, help newcomers to learn and practise Dutch (Homans, 2014).

2.2.2.3 Increase the local authorities' executive power over their integration policy

The third main object of the Policy Paper on Social and Civic Integration is to grant local authorities more executive power concerning their local integration policy (Homans, 2014). Considering that living together primarily takes place in a narrow environment – 'a neighbourhood, district, municipality or city'* –, the integration policy should indeed address local needs, Homans declares (2014, pp. 21, 22). Hence, the municipality's funds are to include the integration subsidies, she adds (Homans, 2014). Homans also desires a strict integration policy in Brussels, involving an obligatory civic integration programme (Homans, 2014; Informatie Vlaanderen, n.d.-c). The ordinance outlining the latter idea was approved by the Joint Community Commission of Brussels in May 2017 (Homans, 2017, p. 18).

In her policy letter, Homans (2017) states that the increase in local authorities' executive power produced positive results. She explains that, as municipalities received more subsidies, they could gain more control, provide more adequate services and implement the policy in a more horizontal and inclusive way (2017, pp. 16, 17). Naturally, the demands for support from the AgII grew as a consequence, for instance, regarding the development of buddy projects or initiatives on language promotion (Homans, 2017, p. 16).

2.2.2.4 Offer personal guidance and education tailored to the newcomers' needs

The fourth principal objective is to offer personal guidance as well as education which meets the newcomers' needs (*inburgering*) (Homans, 2014, p. 23). In fact, people from foreign descent are widely diverse and so are their needs for support (Geldof, 2013; Homans, 2014). Some newcomers, for example, have psychosocial needs and are hence 'not ready to enrol on a civic integration course'* (Homans, 2014, p. 26). Therefore, rendering them assistance before and after the civic integration programme could be valuable (Homans, 2014).

While in office, Homans wants to attune the different parts of the civic integration programme, namely: personal guidance (*trajectbegeleiding*), social orientation (*maatschappelijke oriëntatie*) and the Dutch courses (NT2) (Homans, 2014, p. 25). Homans (2017) claims that social orientation is particularly motivating since it provides newcomers with a personal action plan and hence allows them to take direct actions which often end in success

In the 2014 policy, the Flemish Minister of integration described her aim to increase the efficiency and target group of the civic integration programme (Homans, 2014). Consequently, as from 29 February 2016, the government decided to offer a stricter personal guidance and education to newcomers. Moreover, obtaining a civic integration certificate became mandatory (*resultaatsverbintenis*) for everyone who entered into a civic integration contract (Homans, 2017, p. 19). The Flemish Community defined the target group of the civic integration programme as adult¹² foreigners who are planning to live in Flanders for a long time and Belgians who, like one of their parents, were born abroad (Informatie Vlaanderen, n.d.-a). Yet, the programme is obligatory to four groups of people (see Table 1). As the number of participants in the civic integration programme increased¹³ over the past years, Homans (2017) decided to temporarily provide the four managing agencies with more (financial) means. Those agencies also agreed to co-operate with the Flemish Service for Employment and Vocational Training (*Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding*, VDAB), since employment would encourage integration (Homans, 2017).

Table 1. Residents of Flanders who are obliged to follow a civic integration programme.

Adult foreigners - registered in the National register, - living in the Flemish Region, - having (for the first time) a legal residency of more than 3 months	Adult Belgians - born abroad, - of whom at least one of the parents was not born in Belgium - are registered (for the first time and no longer than 12 consecutive months) in the National register	Minor newcomers - having a different native language - turning 18 when they will be registered (for the first time and less than 12 consecutive months) in the National register - having a legal residency	People belonging to the target group who lead worship in a local church or religious community recognised by the Flemish government
--	--	--	--

Translation of the Flemish government's official text (Informatie Vlaanderen, n.d.-a).

¹² 18 years of age or older.

¹³ Averagely 17,262 people a year participated in the civic integration programme from 2012-2014. In 2015 the number increased by 13% (to 19,454) and in 2016 by another 32% (to 25,574) (Homans, 2017, p. 21).

2.2.2.5 Discussion

The integration policy focuses on '[promoting] *our* norms and values'* (emphasis added, 2017, p. 5), hence those of autochthonous Flemings. It illustrates the contrast between the host society's dominant culture and the newcomers' culture, or in other words the gap between 'us' and 'them' (Geldof, 2013, p. 20). This seems to refer to what Schinkel calls 'culturism' (Geldof, 2013, p. 20). Culturism is comparable to racism, yet it is based on culture instead of race (Geldof, 2013). Typically, the causes of various problems – for instance, social or political issues – are said to lie in the migrants' cultures or religions (Geldof, 2013). Similarly, the supposed 'failure of multiculturalism' – which is often subject for discussion among politicians – is repeatedly interpreted in cultural terms (Geldof, 2013, p. 18). Such culturalisation is often a diversionary manoeuvre to avoid speaking about the real underlying causes, claims Sami Zemni, professor in political and social sciences at Ghent University (Geldof, 2013). When addressing intercultural issues, such as the ethnic gap, we should, consequently, be aware of the phenomenon of culturism (Geldof, 2013).

Furthermore, in her policy paper, Homans states that she wants to strengthen the newcomer's position as well as create better circumstances, such as more accessible services and organizations (2014, pp. 12, 15). That seems to be in line with Geldof's view on integration as an interactive process (Geldof, 2013). He emphasises that both the newcomers and the host community should adapt and do efforts in order to create more cohesion (Geldof, 2013). However, Pulinx and Van Avermaet (2015) indicate that the policy's actual objectives are implicit. The researchers believe that the suggested measures are 'nonreciprocal, non-negotiable' and exclusively based on 'norms and values of the majority group' (Pulinx & Van Avermaet, 2015, p. 352). The Flemish policy focuses on the requirements migrants should meet and the efforts *they* should do (Pulinx & Van Avermaet, 2015). Therefore, it seems to aspire assimilation rather than integration (Pulinx & Van Avermaet, 2015).

Considering the restrictions, obligations and conditions which are being introduced by the Flemish integration policy, the government seems to pursue an impact on 'formal citizenship', in other words, on certain 'economic and political rights and duties' which are obtained by naturalisation and officially taken care of by the federal government (Pulinx & Van Avermaet, 2015, pp. 351, 352). Pulinx and Van Avermaet (2015) also claim that citizenship is no longer seen as a social process to be constantly engaged in, but that it is now considered to be a rather static and decontextualized achievement. In fact, some newcomers do not need to achieve citizenship, whereas others are considered responsible for it and might, yet, never be considered a *full* member of the Flemish community (Pulinx & Van Avermaet, 2015).

2.2.3 General tendencies

Overall, two similar tendencies can be revealed when comparing the approach of Flemings and their policymakers. First of all, an approach of assimilation rather than integration is still widespread (Pulinx & Van Avermaet, 2015). According to Pulinx and Van Avermaet, Flemings' notion of integration is more like 'moral citizenship' and thus attaches great importance to inhabitants respecting the host society's 'values, norms and beliefs' (2015, pp. 335, 338).

Secondly, the examination of the attitudes towards immigration also revealed that many Flemings and their politicians are firmly convinced that language is a substantial aspect in their cultural and social environment (Van Avermaet, 2014). Similar to several European countries like Denmark (Lønsmann, 2017), Flanders consequently stresses that learning the local language is crucial to integrate and to find a job. It is, however, uncertain that language proficiency would be sufficient, whereas complexities, such as multilingualism, are simplified and other barriers, such as labour market discrimination, are often disregarded (Lønsmann, 2017).

Moreover, both previous tendencies can be linked. The approach of assimilation indeed results in a focus on Dutch, Geldof (2013) states. He explains that conforming the host society's norms and values, specifically language proficiency, is emphasised, contrary to multilingualism, which is being ignored (Geldof, 2013). In fact, a newcomer is only considered to be familiar with the norms and values on the condition that he or she knows Dutch (Pulinx & Van Avermaet, 2015). Someone who does not learn Dutch, on the other hand, is believed to lack loyalty, to be poorly integrated and to weaken the Flemish unity (Pulinx & Van Avermaet, 2015). Yet, a multilingual reality could be regarded as profitable and not only harmful to the Flemish identity (Geldof, 2013). On top of that, emphasising language knowledge often leads to exclusion rather than emancipation (Geldof, 2013). The required language proficiency might, as a matter of fact, preclude some newcomers from certain domains in the Flemish society and, hence, touch 'the most vulnerable' people, in particular 'unemployed or low skilled, illiterate and/or low educated immigrants' (Pulinx & Van Avermaet, 2015, p. 351).

2.3 Language education for newcomers

Flemings consider it important that newcomers do their best to master Dutch (cf. § 2.2). As a result, taking language courses is necessary for newcomers who want to obtain a civic integration certificate, hire a council house or look for a job with support from the VDAB (het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, n.d.). The language requirement in Flanders is not unusual, considering that the same phenomenon is emerging in more and more European countries (see Table 2). Since thirty years ago the number of European countries imposing

conditions (language courses and/or tests) to newcomers in order to integrate or become naturalised, is increasing rapidly (Pulinx & Van Avermaet, 2015, p. 335). In most of those countries, language proficiency is needed to obtain residence as well as citizenship (Van Praet, De Wilde, & Heyse, 2017). In Flanders, however, it is only required for foreigners who want to be naturalised (Van Praet et al., 2017).

Table 2. Number of countries responding to the Council of Europe surveys¹⁴ and demanding language proficiency in order to obtain residence and/or citizenship (Extramiana, Pulinx, & Van Avermaet, 2014, pp. 6, 17).

	2007	2009	2013
Number of countries requiring language proficiency to obtain residence	12	16	18
Number of countries requiring language proficiency to obtain citizenship	13	17	19
Total number of participating countries	26	31	36

In Europe, policymakers and the education system mostly use a common framework to describe foreign language proficiency: *the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment* (CEFR). The framework outlines foreign language proficiency at six levels, ranging from A1 (breakthrough) to C2 (mastery) (Council of Europe, 2001, p. 23). Foreigners who want to be naturalised in Belgium are obliged to obtain the civic integration certificate and, consequently, to have an A2-level in Dutch (Homans, 2017). On a global scale, a basic user reaches the A2-level when he or she ...

[c]an understand sentences and frequently used expressions related to areas of most immediate relevance (e.g. very basic personal and family information, shopping, local geography, employment). Can communicate in simple and routine tasks requiring a simple and direct exchange of information on familiar and routine matters. Can describe in simple terms aspects of his/her background, immediate environment and matters in areas of immediate need. (Council of Europe, 2001, p. 24)

Pulinx and Van Avermaet (2015) point out that, even though NT2 education operates within the CEFR, the proficiency of Dutch language learners is never verified when the course has been

¹⁴ All participants in The Linguistic Integration of Adult Migrants (LIAM) project are listed in the report on the 3rd LIAM survey (Extramiana et al., 2014, pp. 35, 36).

completed and no standardised tests are taken. The researchers, hence, have their doubts about the meaning of 'the integration attestation' (Pulinx & Van Avermaet, 2015, p. 352). Homans (2016) also recognises the need for standardised language tests. Yet, the minister focuses on placement tests prior to the courses (Homans, 2016). She believes that agreements should be made in particular on who will orient students and refer them to a suitable course and on how those tasks will be completed (Homans, 2016, 2017). In her Policy Letter on Social and Civic Integration, Homans (2017), moreover, announced that new language tests are at an experimental stage.

Currently, several agencies (AgII, HvN, Atlas and IN-Gent) test (prospective) Dutch language learners and refer them to the most suitable course (Homans, 2016, 2017). Those courses can be taken at several types of institutions, namely: University Language Centres (*Universitaire talencentra*, UTC), the VDAB, institutions of adult education and private institutions such as Eurospeak, Hivset and De Lift (Homans, 2016, pp. 2, 7). The first three types will be discussed in the following paragraphs. Furthermore, NT2 is also part of the guidance offered by the Public Centre for Social Welfare (OCMW), the AgII and Syntra (Homans, 2016, p. 2).

NT2 courses are offered by four **University Language Centres** (UTC): Linguapolis (University of Antwerp), University Language Centre (UCT, University of Ghent), the Leuven Language Institute (ILT, University of Leuven) and the Academic Language Centre (ACTO, University of Brussels) (Homans, 2016, p. 6). At the end of a course, students at the UTC take a language test (*Interuniversitaire Taaltest Nederlands voor Anderstaligen*, ITNA) which was developed by the UTC (Homans, 2016, p. 6). Contrary to the institutions of adult education, those centres do use the European framework (CEFR) to describe foreign language proficiency (Homans, 2016).

The NT2 courses of the **VDAB** target jobseekers who already have a basic knowledge of Dutch (Homans, 2016). The education is oriented to a specific job and thus highly practical (Homans, 2016). Several types of courses are offered. A language learner can, for instance, receive a language coach's assistance while working or attend Dutch classes to support a simultaneous or future professional training (Homans, 2016).

Adult education is provided by two types of institutions: the Centre for Basic Education (CBE), which has 13 schools, and the Centre for Adult Education (CVO), of which 60 schools run NT2 courses (Homans, 2016, pp. 4, 5). In the academic year 2014-2015, those institutions had 85,347 NT2 students, which makes them the most important provider of Dutch language courses in Flanders (Homans, 2016, p. 4). The CBE and the CVO address a different target audience, according to profiles developed by the Flemish government (Homans, 2016). By offering several types of courses, the government aims to meet the needs of each student (Homans, 2016). The CBE addresses lower educated people or slow learners (Homans, 2016). Hence, it specifically provides basic education, such as literacy courses and NT2 courses at level A1 or A2 (Homans,

2016). As for the CVO, it gives short, standard as well as long trainings to suit several types of language learners. In order to formalise the NT2 classes, the institutions of adult education defined specific levels of language proficiency, which differ from those of the CEFR. There is no definite 'one-to-one relationship' between those levels and the CEFR's (Homans, 2016, p. 3). On average, level 1.1 is comparable to level A1, level 1.2 to level A2, level 2 to level B1, level 3 to level B2, level 4 to level C1 and level 5 to level C2 (Homans, 2016, p. 3).

Overall, the number of participants in NT2 courses at institutions of adult education has been increasing over the last years (Noppe et al., 2018). In fact, 99,897 language learners enrolled in 2010, whereas 127,455 students registered in 2016 (Noppe et al., 2018, p. 240). Therefore, the number of participants increased by approximately 28% in six years. Little language learners take all NT2 courses (Homans, 2016). 68% of the students who took A1-courses in a centre for adult education (*Centrum voor Volwassenenonderwijs, CVO*) also follow B1-courses, only 12% take B2-courses and merely 5% proceed to level C (Homans, 2016).

2.4 The Flemish Linguistic landscape

2.4.1 Inter- and intralingual variation

The Flemish linguistic context is very diverse. First of all, it is varied on an interlingual level (Lybaert, 2016a), due to the growing (super)diversity (cf. § 2.1) and the consequently increasing number of inhabitants who do not master Dutch, like some (second generation) immigrants, and/or master one or more other languages. Moreover, it is also heterogeneous on an intralingual level (Lybaert, 2016a). In fact, the Dutch language repertoire in Flanders is a *diaglossia*¹⁵: it does not only consist of Standard Dutch, on the one side, and dialects, on the other side, but it also encompasses a continuum of variation in between. That continuum is designated in Flanders with the collective noun *tussentaal* (literally 'in-between-language') (see Fig. 6) (Auer, 2005; Lybaert, 2016b). The three commonly distinguished types of Dutch¹⁶ – Standard Dutch, dialect and *tussentaal* – will be discussed in the following paragraphs, as well as *Citétaal*, a contemporary urban vernacular.

¹⁵ Auer describes diaglossia as a common phenomenon in Europe, which can be observed in several (parts of) countries, in particular: Norway, Germany, Austria, Scotland, the Czech Republic, Poland and Spain (2005, pp. 25, 26).

¹⁶ Researchers are not unanimous about the division in three types of Dutch (Lybaert, 2014). Although *tussentaal* displays tendencies towards homogeneity, there is still a lot of variation. Some researchers do not consider *tussentaal* as a clearly defined 'variety' with determined limits (Lybaert, 2014). Yet, in order to facilitate the descriptions in this thesis, the term 'variety' will be used, taking into account the previous remark (for more information see Ghyselen, 2015).

Standard Dutch relatively recently became a standard language in Flanders. The struggle for Standard Dutch in Flanders began in the 19th century, when French was more dominant and was on the verge of becoming the only official language (Willemyns, 2003). Some Flemish scholars firmly opposed that evolution and acquired more and more following, ultimately leading to Dutch becoming an official language in Flanders alongside French in 1898 (Willemyns, 2003). In order to make a stand against the French language, they decided to adopt Standard Dutch as it was established in the Netherlands (Lybaert & Delarue, 2017). Flemings were unfamiliar with the variety and, as a result, were taught ‘proper’ Dutch by means of a major ‘mediatised linguistic standardisation campaign’* which culminated between the 1950s and the 1980s (Van Hoof & Jaspers, 2012, p. 97).

The standardization process of Dutch, however, did not completely produce the desired effect. In fact, most Flemings were resistant to the ‘exoglossic’ language (Delarue, 2013, p. 2). The Standard Dutch they spoke consequently evolved separately from ‘Netherlandic Dutch’ to some extent (Delarue, 2013, p. 1). Nevertheless, ‘Belgian Dutch’ still seems to feel like a foreign language to Flemings (2013, pp. 1, 5). Geeraerts describes their attitude towards Standard Dutch as a ‘Sunday-suit-mentality’* (*‘zondagse-pakmentaliteit’*) (2001, p. 344). Speaking Dutch is regarded in the same way as wearing a formal suit on Sunday: it is considered self-evident, yet, it does not feel comfortable (Geeraerts, 2001). Standard Dutch indeed became the norm in writing, nonetheless it never became dominant in speech and Flemings do not usually speak it in everyday life (Lybaert & Delarue, 2017). Grondelaers and van Hout describe Standard Dutch accordingly as ‘an unattainable ideal which is realised by only a small minority of Dutch-speaking Belgians, in a small number of contexts’ (2011, p. 203). It is mainly used in rather formal contexts, such as education or jurisdiction (Lybaert, 2016a) and is, hence, pushed ‘to the extreme formality side of the continuum’ (Delarue, 2013, p. 3).

At the opposite end of the continuum, we find the Dutch **dialects** (see Fig. 6). Dialects are regional variants of Dutch which are primarily spoken in informal contexts among people living in the same area. They retain particular features depending on the region they are spoken in. Flanders encompasses four dialect areas: West-Flemish, East-Flemish, Brabantine and Limburgian (see Fig. 5). They differ from each other and from Standard Dutch in pronunciation, vocabulary and sentence structure (Dialectloket, n.d.-b).

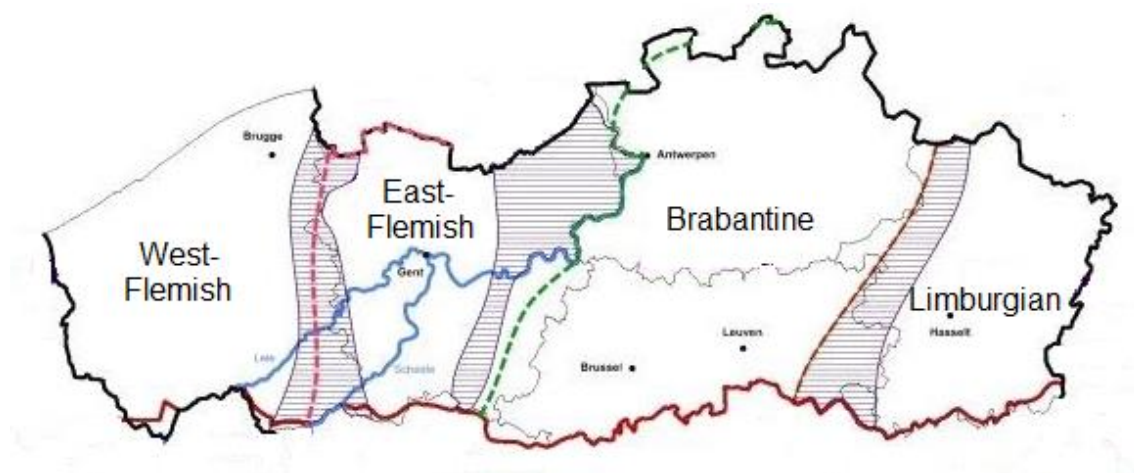

Fig. 5. Dutch dialects in Flanders (Dialectloket, n.d.-a).

Contrary to Standard Dutch, dialects used to be praised as they index regional identity and are used in informal situations. Due to its local features, dialects are also the varieties with the least geographical extent (Auer, 2005). That goes against people's increasing mobility and, as a result, the varieties seem to have lost some of its prestige and to be in decline. The process of dialect loss especially takes place 'in the central regions of Brabant and East-Flanders' (Delarue, 2013, p. 2). Nowadays the language varieties are mainly used by elders (Van Hoof & Jaspers, 2012) and in rural regions or Belgium's farthest corners such as West-Flanders (De Caluwe, Delarue, Ghyselen, & Lybaert, 2013). Even though the number of people who speak dialect is decreasing, the language's authenticity still seems to appeal to some. It is, for instance, used in a great many Flemish songs and television series (De Standaard, 2017b).

Johan Taeldeman believed that Flemish dialects face threat of extinction (Bolten, 2004). Instead of speaking dialect, people increasingly make an appeal to *tussentaal*, a standard language variation which combines features from the standard language and the local dialects. As it retains certain dialect words, it also varies depending on the region (Bolten, 2004). The strictly regional pronunciation or vocabulary of the local dialect is rarely adopted in *tussentaal*, whereas the language variety does maintain deep-rooted non-standard features which occur in vast areas. Some of those widespread and often recurring features of *tussentaal*¹⁷ have been listed by Lybaert and Delarue (2017) and are compiled in Table 3. Native speakers especially leave out some sounds at the end of a word (apocope), even when they intend to speak Standard Dutch.

¹⁷ Strictly speaking, these features are not restricted to *tussentaal*, and also occur in for example the dialects, but they are frequently used in *tussentaal* and are therefore also often mentioned in lists with 'typical *tussentaal* features'.

Table 3. Common non-standard features of *tussentaal*
(based on Lybaert & Delarue, 2017, pp. 145, 146).

	Examples	
	Standard Dutch	<i>tussentaal</i>
Pronunciation		
Regional pronunciation	/g/	/h/
Leave out some sounds		
- <i>h-</i> at the beginning of a word (h-procope)	<i>heb</i>	<i>eb</i>
- in the middle of a word (syncope)	<i>als</i>	<i>as</i>
- at the end of a word (apocope)	<i>maar</i>	<i>ma</i>
- by merging a (mostly unstressed) with the following word (proclise)	<i>ze is, ik ga</i>	<i>z'is, kga</i>
- by merging a (mostly unstressed) word with the previous word (enclise)	<i>Heb je de taak gemaakt?</i>	<i>Hebde (hebt ge) de taak gemaakt?</i>
Lexicon		
Non-standard lexicon	<i>mooi</i>	<i>schoon</i>
Non-standard imperative of 'to be' (<i>zijn</i>)	<i>wees</i>	<i>zij(t)</i>
Morfosyntactic		
Non-standard declension of		
- articles	<i>de, een</i>	<i>den, ne(n)</i>
- possessive pronouns	<i>mijn</i>	<i>mijne(n)</i>
- demonstrative pronouns	<i>die</i>	<i>diene(n)</i>
- adjectives	<i>een grote deugniet</i>	<i>nen groten deugniet</i>
Non-standard variants of certain parts of speech		
- diminutives	<i>boekje</i>	<i>boekske</i>
- possessive pronouns	<i>hun</i>	<i>under</i>
- personal pronouns	<i>hij</i>	<i>em</i>
Non-standard verbal forms		
- add <i>-n</i> in the first person singular	<i>ik sta</i>	<i>ik staan</i>
- imperative in <i>-t</i>	<i>Kom erbij!</i>	<i>Komt erbij!</i>
- leave out <i>-t</i> at the end of the second or third person singular	<i>Hij ziet mij</i>	<i>Hij zie mij</i>
Double negative	<i>We drinken nooit alcohol</i>	<i>Wij drinken nooit geen alcohol</i>
Double subject	<i>Ik heb dat nooit gewild</i>	<i>Ik heb ekik da nooit gewild</i>
Add <i>dat</i> in combination with a conjunction in order to stress something	<i>Ik weet niet waarom hij zoiets gedaan heeft.</i>	<i>Ik weet niet waarom dat hij zoiets gedaan heeft.</i>
Reduction of personal pronouns	<i>weet je</i>	<i>weete</i>
Say ' <i>van</i> ' or ' <i>voor</i> ' instead of ' <i>om</i> ' in a short subordinate clause	<i>Het is nutteloos om te beginnen.</i> <i>Hij vroeg om te gaan.</i>	<i>Het is nutteloos van te beginnen.</i> <i>Hij vroeg voor te gaan.</i>

For a time, *tussentaal* was regarded as a transitional phase of renouncing dialect and approaching Standard Dutch (Lybaert & Delarue, 2017). However, nowadays, it is no longer perceived as a temporary phenomenon, but as a variety which is here to stay (Lybaert & Delarue, 2017). *Tussentaal* is increasingly spoken, which is considered detrimental to the use of Standard Dutch or dialect (Lybaert & Delarue, 2017). *Tussentaal* – and especially Brabantine *tussentaal* – is omnipresent in Flanders, not only in everyday conversations but also, for example, in soaps on television, in education, and so on (Lybaert & Delarue, 2017).

Tussentaal has advocates as well as opponents. Some Flemings value it as it has a wider geographical reach than dialect and more authenticity and spontaneity than the standard variety (Lybaert & Delarue, 2017). Others are adverse to *tussentaal* and in favour of Standard Dutch. Lybaert and Delarue (2017) distinguish between four arguments which the latter group usually advances. First of all, Flemings had to struggle for their linguistic rights to speak Standard Dutch and should now continue to cling to that linguistic form. Secondly, if everyone spoke Standard Dutch, everyone (Flemings but also newcomers) would be on equal terms. Thirdly, not speaking Standard Dutch would create a gap between Flanders and the Netherlands (Lybaert & Delarue, 2017). Lastly, *tussentaal* is said to be an alternative for those who are too lazy to learn ‘proper Dutch’ (Lybaert & Delarue, 2017, p. 156).

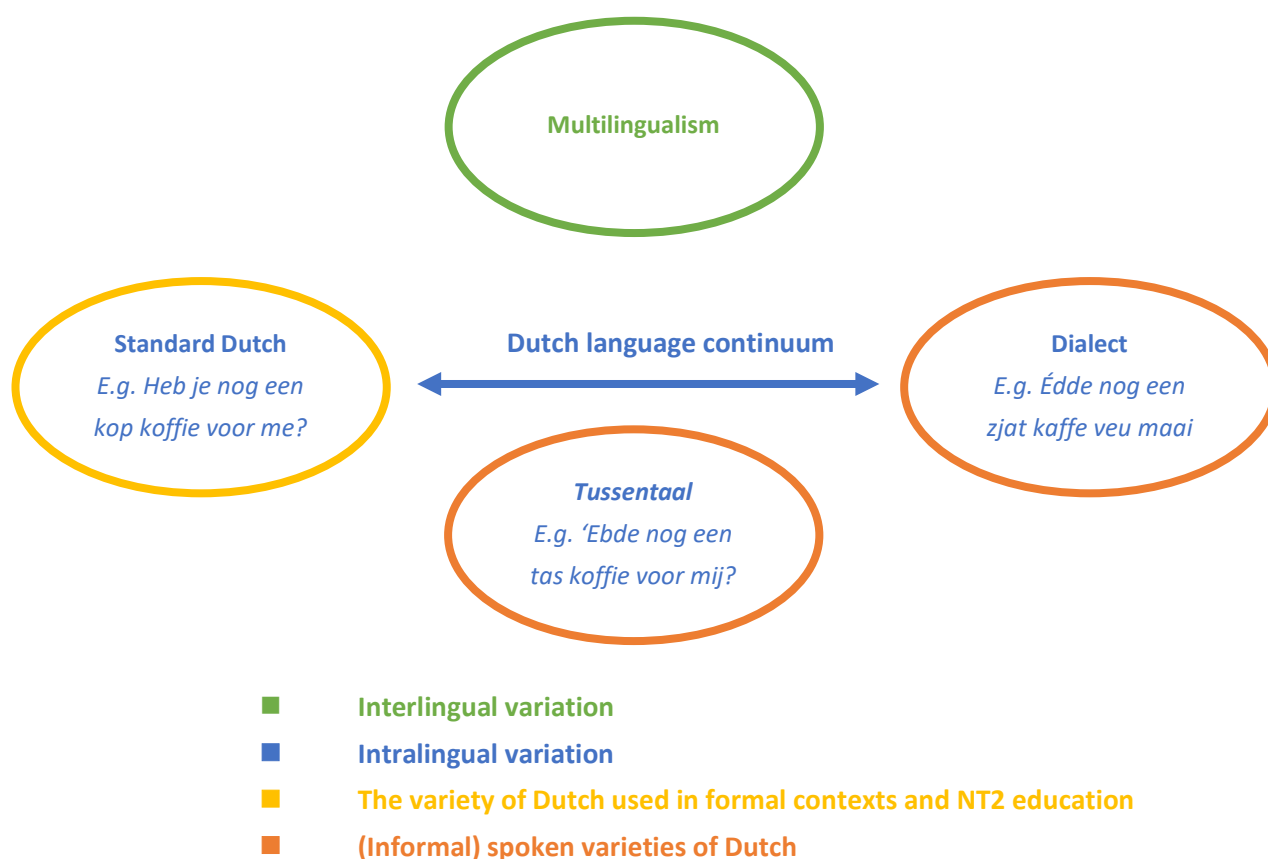

Fig. 6. Language variation in Flanders
(Lybaert, 2016a, p. 4, 2016c, p. 7; Taaltelefoon, n.d.).

Depending on various sociolinguistic elements – such as conversational, social or personal contexts – people will make an appeal to a particular language variety within the continuum which is closer or further away from Standard Dutch (Lybaert & Delarue, 2017). They also select a different language variety in order to identify with and belong to a group or not (Blommaert & Rampton, 2012). Consequently, individuals have a personal linguistic repertoire of multiple ‘styles, registers and genres’ with distinctive degrees of engagement (Blommaert & Rampton, 2012, pp. 11, 12).

In the Flemish newspaper *De Standaard* (2017b, p. 12), Johan De Caluwe, a professor of Dutch linguistics at Ghent University, argues that Flemish people take a double attitude to linguistic variation and especially accents: on the one hand they approve of, for example, the strong regional accent of Flemish celebrities, on the other hand, they disapprove of ethnic accents, such as Dutch with a Moroccan stress (*De Standaard*, 2017b, p. 12). They expect newcomers’ Dutch to be a flawless Standard Dutch or *tussentaal* version, he adds (*De Standaard*, 2017b, p. 13). De Caluwe is convinced that a change of attitude is needed, since numerous immigrants in Belgium will continue to speak a different type of Dutch, namely ethnical Dutch (*De Standaard*, 2017b, p. 13).

While De Caluwe claims that Flemings disapprove of ethnical accents, the emergence of **‘contemporary urban vernaculars’** seems to contradict his point of view (Aarsæther, Marzo, Nistov, & Ceuleers, 2015, p. 249). Those type of vernaculars refer to language varieties which are originally spoken by groups with a migration background, yet, next are absorbed into the regional vernacular (Rampton, 2013) and may even be spoken by members of the host society (Marzo & Ceuleers, 2011). The phenomenon emerged, for instance, in Norway, but also in Belgium, more specifically in Limburg. In that province, *Citétaal* (‘Citélanguage’) is increasingly becoming an urban dialect (Marzo & Ceuleers, 2011). Initially, it was an etnolect which was spoken in the so-called *cités* where guest workers used to live together since the migration wave following the Second World War. It is a mixture of Dutch and the languages of former immigrants, especially Italian and Turkish (Marzo & Ceuleers, 2011). Eventually, *Citétaal* became the distinct language of young, Limburgian immigrants and nowadays it is also spoken by Flemings without a migration background (Marzo & Ceuleers, 2011). *Citétaal* is primarily spoken in informal situations by young persons in order to express togetherness and shape identity (Marzo, 2009). The language variety is perceived in various ways. Some value it negatively, considering it a symbol of low social status, whereas others find it very appealing (Marzo & Ceuleers, 2011). As it is frequently regarded as young and trendy, *Citétaal* is used in commercials (e.g. by the chain Media Markt) and television programs (e.g. Safety First) (Schoofs, 2015).

2.4.2 Language ideologies

According to Blommaert and Rampton, most styles and registers of intralingual language varieties are 'ideologically marked and active' (2012, p. 11). That is also the case in Belgium. Two language ideologies dominate the discourse on inter- and intralingual language variation in Flanders: the monolingual ideology and the standard language ideology. The first ideology (also labelled 'nation-state monolingualism') refers to the belief that members of the same society should use one language only: the national language (Blommaert & Rampton, 2012, p. 10; Lybaert, 2016c). In this case, Dutch should be dominant in Flanders to the prejudice of minority languages (Lybaert, 2016c). The monolingual ideology elicits a sense of group belonging and, as some individuals can be strongly attached to the ideology, it could lead to intolerance towards other languages (Blommaert & Rampton, 2012; Pulinx & Van Avermaet, 2015; Lybaert, 2016a). Moreover, the ideology runs counter to Flanders' (super)diverse and hence multilingual society.

As for the standard language ideology, it refers to the assumption that there is only one best language variety, which should ideally be spoken as often as possible: the standard variety (Lybaert, 2016c). In this case, that is Standard Dutch to the prejudice of the many regional varieties (Lybaert, 2016c). The ideology usually displays intolerance towards linguistic variation (Lybaert, 2016a). Especially non-standard language varieties, such as *tussentaal*, are often seen as aberrant (Swann, Demeurt, Lillis, & Mesthrie, 2004) and not valued as much as Standard Dutch is. Some language varieties indeed carry strong connotations. Standard Dutch, for instance, is regularly regarded as an impeccable language variety which stands for superiority and intelligence and is therefore considered more suitable in formal contexts than other varieties (Delarue & Lybaert, 2016). In addition, the connotations of linguistic elements and varieties can be linked to assumptions about their speakers or authors (Delarue & Lybaert, 2016). As for the speakers of the standard language, they are considered to be more influential, intelligent, powerful, superior and of higher standing in comparison to other language users (Delarue & Lybaert, 2016, p. 226). In sum, particular linguistic elements or varieties are often associated to particular hierarchies (Delarue & Lybaert, 2016). The standard language ideology seems to be in contrast with the increasing use of *tussentaal*. Researchers indeed argue that recent tendencies – 'such as informalization, democratization (...), globalization, immigration, and feelings of antiauthority' – might affect the dominance of the standard language ideology (Delarue & Lybaert, 2016, p. 227) (for more information see Coupland & Kristiansen, 2011; Grondelaers & van Hout, 2011; Van Hoof & Jaspers, 2012).

The monolingual as well as the standard language ideology are reflected in official documents such as the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) and the Flemish NT2 education profiles. The CEFR portrays languages as 'bounded' and 'distinct' entities with 'structured sounds, grammar and vocabulary' (Blommaert & Rampton, 2012, pp. 10, 27). Consequently, languages are categorized into specific degrees of language proficiency

(Blommaert & Rampton, 2012). The conviction that a nation can be linked to a distinct language corresponds to the monolingual ideology. As for NT2 education, the CEFR has been interpreted focussing on the instruction of Standard Dutch, as can be seen in Table 4 (Lybaert, 2016a). Although *tussentaal* is omnipresent in spoken Dutch, it is not formally recognised in the Flemish NT2 education profiles¹⁸. The language variety remains ‘invisible’ or, in other words, is subject to the process of ‘erasure’, which might indicate that it does not corresponds with the ideological representation (Irvine & Gal, 2009, p. 404). That seems to be an example of the standard language ideology. In sum, both official documents exemplify that the monolingual as well as the standard language ideology are widespread and influential, but also that they are (unconsciously) applied in official contexts (Blommaert & Rampton, 2012).

Table 4. Reading and listening requirements stipulated in the NT2 curriculum (Lybaert, 2016a, pp. 11, 12)

CEFR Level A (A1 Breakthrough & A2 Waystage)	
- Vocabulary:	Standard Dutch
- Pronunciation:	Standard Dutch
- Register:	Standard Dutch
CEFR Level B1 (Threshold)	
- Vocabulary:	Standard Dutch or occasionally acceptable variation
- Pronunciation:	Standard Dutch or a familiar accent
- Register:	occasional variation on the standard style and register
CEFR Level B2 (Vantage)	
- Vocabulary:	Standard Dutch or an acceptable variation
- Pronunciation:	Standard Dutch or a familiar accent
- Register:	diverse registers
CEFR Level C1 (Effectiveness)	
- Vocabulary:	Standard Dutch or regional language use
- Pronunciation:	Standard Dutch or regional language use, with some difficulty if unfamiliar with the accent
- Register:	diverse registers

The monolingual ideology and the standard language ideology are also reflected in the policies and practices of Flemish institutions. The monolingual ideology appears from the fact that Dutch is often uniquely considered to be a powerful, ‘ideological artefact’, essential to the political organization and to a successful society (Blommaert & Rampton, 2012, p. 10; Pulinx & Van Avermaet, 2015). Accordingly, it occurs in many domains, particularly in ‘immigration, education, high and popular culture etc.’ (Blommaert & Rampton, 2012, p. 11). It is not only

¹⁸ The Flemish NT2 education profiles (*opleidingsprofielen*) describe the (specific) goals that students should to achieve at a certain moment (*eindtermen*) and the basic competences the education pursues (Stuurgroep volwassenenonderwijs, n.d.).

discussed, but it is also frequently focused on, as can be seen in the current integration policy (cf. § 2.2.2), in which proficiency in Dutch is emphasised, unlike multilingualism, which is largely being overlooked or devalued (Geldof, 2013). The importance of Dutch is also suggested in Hilde Crevits' (2014) current education policy. Like her predecessor minister Smet, the Flemish minister of Education states that students who do not have a profound knowledge of Dutch are less likely to successfully complete their education (Smet, 2011; Crevits, 2014). Moreover, not speaking it at home would have a negative impact on their school performances, she claims (Crevits, 2014).

Alongside the monolingual ideology, Flemish politicians also seem to adopt a standard language ideology. In Flanders, it can especially be noticed when examining the education policy. Former education ministers Vandenbroucke and Smet dedicated respectively the Language-in-education Policy Document (2007) and the Draft Proposal (2011) to language education. In those documents, only Standard Dutch is considered appropriate at school and it should thus be spoken by teachers and their students during as well as after class (Lybaert, 2015). Being able to speak and understand it is, Vandenbroucke (2007) claims, needed to decrease social inequality and encourage emancipation and society participation. Using 'proper' Dutch is essential to the construction of the Flemish identity, he adds (Vandenbroucke, 2007). Like his predecessor, Smet (2011) specifies that his education policy prioritizes an in-depth knowledge of Standard Dutch. Consequently, he depicts Standard Dutch as the only instructional language acceptable to all teachers, regardless of the subject they teach (Smet, 2011). On top of that, both politicians seem to be opposed to regional variation, such as *tussentaal*, and consider it less valuable (Lybaert, 2015). A similar focus on the standard language is also observed in other countries, like Switzerland (Flubacher, 2013).

2.5 Existing research on language education and practice

The Flemish language repertoire is very diverse. Nevertheless, integration and education policies seem to focus on learning Standard Dutch. Anecdotal evidence suggests that, as a result, some Dutch language learners are unable to put what they have learnt into practice and are left frustrated when talking to Flemings in informal contexts (see Bolten, 2004; Jaspers, 2012; Kloots & Gillis, 2012; Lybaert, 2016a). This section will focus on the existing research or articles on the topic. Most of them, however, are merely exploratory and study questionnaires (see Begine, 2017) or anecdotes (see Bolten, 2004) .

2.5.1 NT2 students' communicative difficulties

Sofie Begine¹⁹ (2017) conducted a survey among 294 NT2 teachers who work for different organisations in Flanders, such as the CBE, the CVO, the UTC and the VDAB. The survey showed that 96.3% of the teachers believe that their students have difficulties in communicating with Flemish native speakers outside the classroom. Five possible causes could be distinguished: 'dialects, *tussentaal* and diverse regional accents' (according to 71% of the respondents), the speaking rate of Flemish native speakers (27%), the little opportunities to practise (14%) – Flemings are said to switch too quickly to French or English – the little contact with Flemish people outside of class (9%) and lastly the fear of speaking Dutch in real life (7%) (Begine, 2017). According to Lybaert, who studies language variation in Flanders, language learners say that problems arise especially in group conversations (*De Standaard*, 2017b, p. 12). One-on-one conversations, on the other hand, would tend to flow more fluently, since some native speakers are inclined to adapt their language (*De Standaard*, 2017b, p. 12).

As indicated in the previous paragraph, the majority of the questioned teachers (71%) think that difficulties arise due to regional language varieties (Begine, 2017). That seems to be confirmed by Bolten's (2004) study. Some NT2 students even consider talking to Flemings to be a disappointing experience, as they are unable to put what they have learnt (i.e. Standard Dutch) into practice (Bolten, 2004). During the language week (23 up until 29 October 2017), the Flemish newspaper *De Standaard* discussed the way in which newcomers relate to dialects and concluded that some of them had considerable difficulties in comprehending Flemings who sometimes speak solely dialect (*De Standaard*, 2017b). Those difficulties arose even after taking Dutch courses, for instance in Cristina's case, a NT2 student from Romania who studied Dutch for two years (*De Standaard*, 2017b, p. 12). On top of that, the article indicates that newcomers often experience the use of dialect by native speakers as a subtle way to make them feel they do not belong there (*De Standaard*, 2017b, p. 12). Moreover, dialect speakers do not always use the language variation consciously and, consequently, do not always adapt their language when talking to a NT2 student (Bolten, 2004). Some Dutch language learners, furthermore, are unfamiliar with dialects due to a lack in (decent) education in their native language (Bolten, 2004). However, according to Johan Taeldeman, it is not dialect that causes difficulties, but *tussentaal* and its many regional varieties (Bolten, 2004).

¹⁹ Begine is a Dutch language teacher working for *Goesting in Taal* (meaning 'desire for language'), a project which intends to dispose of the language barrier between those who learn Dutch and those who speak it as a native language. In fact, it therefore developed several initiatives such as its platform (with e.g. exercises and course material on spoken Flemish) and its books (which assist language learners in improving their language comprehension and production in Flanders) (De Taalsector, 2017).

2.5.2 Implementing *tussentaal* in Dutch language courses

51% of the NT2 teachers participating in Begine's survey declare that 'their students would like to learn more about spoken language or regional accents'* and 43% believe that 'there might be a demand for it'* (Begine, 2017). Nevertheless, only a minority of them (11.2%) regularly implement *tussentaal* or dialect in their courses. 54.1% of the teachers do so occasionally, the others (34.7%) do not do it or do it by exception (Begine, 2017).

One of the reasons for the low number of teachers implementing *tussentaal* or dialect might be that some of them (15.6% of the participants) fear that teaching *tussentaal* could have an unfavourable impact on the students' Standard Dutch (Begine, 2017). Another reason could be that it is not explicitly included in the official curriculum until level C1 (see Table 4) and that hence teachers do not *have to* cover the subject. Begine's (2017) research also showed that most schools or organisations do not provide guidelines on linguistic variation. Few explicitly request to teach in Standard Dutch only (Begine, 2017). Lybaert indicates that some teachers avoid teaching *tussentaal* since they consider it problematic to teach:

1. two different language varieties at once
2. a language variety without any rules
3. so many subject matters in a limited time (2016d, p. 45).

Nonetheless, regional language use should be dealt with and preferably to some extent before the current level C1, Lybaert says (*De Standaard*, 2017a, p. 1). The point being that newcomers who wish to obtain a residence permit are now often left frustrated as they need an A2 Dutch language certificate and, at that level, they usually are not yet introduced to regional varieties, in other words, to the most common spoken language (Lybaert, 2016d). Some NT2 teachers are, however, opposed to introducing those varieties in the first year, as it would be of little use to, for instance, the many refugees who move away to another area with consequently, another dialect or *tussentaal* (Bolten, 2004). As a result, Standard Dutch is considered more important for them (Bolten, 2004). It makes a newcomer able to express himself/herself to everyone, also when leaving the city (Bolten, 2004).

Furthermore, Begine's (2017) survey found that 42.9% of the respondents are convinced that (actively or passively) teaching *tussentaal* would be beneficial to their students, yet they indicate that they are ignorant of a possible approach. Hence, more material is desired on how to discuss *tussentaal*, accents and spoken Flemish in their teaching practice (confirm 56.1% of the respondents). The majority of the teachers (58.8%) are also interested in tools which their students could use outside classes, especially a YouTube channel (59.9%), an online learning environment with supplementary, compelling videos or exercises (57.6%) and an application (45.5%) (Begine, 2017).

When enquiring the teachers who do discuss linguistic variation (56%), more than half of them do so by occasionally introducing colloquial language (Begine, 2017). Only a few teachers appeal to auditory or visual teaching material (10%), explain grammatical differences (9%) or pay attention to the different pronunciation in spoken Flemish (6%) (Begine, 2017). Teaching material on linguistic variation, nevertheless, becomes more and more available. For example: the course books of *Goesting in Taal*, but also websites like Dialectloket (<http://www.dialectloket.be/>) and Dutch++ (<https://dutchplusplus.ned.univie.ac.at/>) (Lybaert, 2017a).

Begine suggests that all NT2 classes should implement a module dedicated to regional language varieties (Flanders Today, 2017). Even though Begine acknowledges the importance of Standard Dutch, she argues in favour of acquiring an *active* knowledge of *tussentaal* as well. Being able to understand and speak *tussentaal* would have a positive influence on the integration of newcomers. If someone with a different native language speaks spoken Dutch fairly well, he or she is immediately considered ‘one of us’*, the researcher explains (De Standaard, 2017). It would also make relations between newcomers and Flemings more cordial, she claims (De Standaard, 2017). The Belgian organization of Self-Employed and Small and Medium Sized Enterprises (*Unie van Zelfstandige Ondernemers*, UNIZO) seems to hold the same opinion for it organises, in West-Flanders, courses in the Bruges dialect (Zinzen, 2017).

Professor Lieve De Wachter, head of the Leuven Language Institute (ILT), agrees only partially with Begine and illustrates that the ILT pays attention to comprehending *tussentaal*, yet not on actively reproducing it (De Standaard, 2017). Steven Delarue, expert in language education and *tussentaal* (UGent), also considers discussing *tussentaal* in NT2 classes important, but he thinks that Standard Dutch should be taught primarily (De Standaard, 2017a). So does Kevin De Coninck, head of the Language Policy department of the Dutch Language Union (De Standaard, 2017b). While he approves of acquainting Dutch language learners with the intralingual language diversity, he recommends to teach them Standard Dutch in the first place, as that would allow them to achieve more (De Standaard, 2017b, p. 13). Zinzen (2017), on the contrary, considers it unreasonable to teach *tussentaal* or dialect. Those linguistic forms diverge in various regions, he explains, which makes it frustrating for newcomers who, for instance, move to a different place or watch a Flemish television program starring someone from another region (Zinzen, 2017). He thinks that Flemings should do more efforts to speak a common language, being Standard Dutch (Zinzen, 2017).

2.5.3 The impact of Dutch language courses on job opportunities

De Cuyper and Vandermeersch (2017) examined whether Dutch language courses in the CBE and the CVO provide newcomers with more job opportunities. Their research revealed that the job opportunities of a newcomer who was not employed when taking Dutch courses at the CBE increased significantly in the long term²⁰ when reaching level A2 as compared to level A1 and when reaching level B1 as compared to level A2 (De Cuyper & Vandermeersch, 2017, pp. 61, 62). Yet, enrolling on the subsequent courses (level B and C) did not offer them significant advantages (De Cuyper & Vandermeersch, 2017). Moreover, people who were already working, did not gain any advantages from taking an A2-course (De Cuyper & Vandermeersch, 2017).

The CVO's education, on the other hand, provides more job opportunities when following more courses regardless of whether the NT2 student had a job or not while taking the course (De Cuyper & Vandermeersch, 2017). The benefits are especially obtained in the most basic and the most advanced courses (De Cuyper & Vandermeersch, 2017). They can be noticed in the short term and, as for middle and highly educated newcomers, also in the subsequent courses (level B and C).

2.5.4 The impact of Dutch language courses on social participation

Pulinx and Van Avermaet (2017) studied social participation of adult migrants in Belgium. The researchers focused on three aspects. First of all, they examined what social networks the newcomers have (Pulinx & Van Avermaet, 2017). They found that the participants in the research only had a limited number of social networks, such as their immediate family (who sometimes reside in another country) and some good friends (who usually belong to a minority group as well) (Pulinx & Van Avermaet, 2017).

Secondly, Pulinx and Van Avermaet (2017) obtained an insight in newcomers' social contacts. They distinguish three possible types of relations: linking, bridging and bonding (Pulinx & Van Avermaet, 2017, p. 63). Those types refer respectively to social contact with (public) institutions, another community and the same community (Pulinx & Van Avermaet, 2017). The relations support and encourage a newcomer's 'social mobility' and 'economic, cultural or human capital' as well as their 'social well-being and identity construction' (Pulinx & Van Avermaet, 2017, p. 61). Bonding relations proved to be the most prevailing among the respondents' social contacts (Pulinx & Van Avermaet, 2017). Bridging relations, on the other hand, in particular with Flemings,

²⁰ The positive effect was not perceived in the first three months after completing the course, but it could be noticed after two years (De Cuyper & Vandermeersch, 2017).

were missing (Pulinx & Van Avermaet, 2017). According to the newcomers, that is due to their insufficient knowledge of Dutch (Pulinx & Van Avermaet, 2017). Another possible cause could lie in their limited participation in group or other social activities, such as sports teams (Pulinx & Van Avermaet, 2017).

Thirdly, Pulinx and Van Avermaet (2017) revealed how civic integration programmes affect the participants' social networks. During the courses, newcomers get in touch with other NT2 students but the established relations are not long-lasting (Pulinx & Van Avermaet, 2017). The participants would also want to establish bridging relations, for instance, with Flemings (Pulinx & Van Avermaet, 2017). Yet, according to Pulinx and Van Avermaet (2017) they need to be supported and guided in order to do so. The integration courses, moreover, do not provide enough favourable circumstances to develop such relations (Pulinx & Van Avermaet, 2017). Policymakers should take that into account if they indeed pursue social cohesion, 'active and shared citizenship' and full social participation, the researchers indicate (Homans, 2014, p. 14; Pulinx & Van Avermaet, 2017).

3 Research

3.1 Motivation and research question

Newcomers who want to learn, speak and understand Dutch find themselves in a field of tension between the substandard variation in Dutch, multilingualism (stemming from their own background and the interlingual variation in Flanders) and the Standard Dutch language policy and education (see Fig. 6) (Lybaert, 2016c). There are indications that this field of tension poses an obstacle to newcomers and leads to frustrations (see e.g. Begine (2017) and Bolten (2004)). Some exploratory studies have been undertaken (cf. § 2.5), however, profound research on how adult NT2 students communicate in as well as out of class has not yet been conducted. As a result, there remain three main issues to address.

Firstly, little research is available on the relation between the Flemish linguistic landscape and the applied integration and language education policies. Therefore, the first research question addressed in this dissertation is:

1. (How) do Dutch language teachers try to bridge the gap between the Flemish linguistic reality and the integration and language policies?

Secondly, as for newcomers' communication, researchers mainly study L2 knowledge of primary or secondary school pupils instead of adult learners (e.g. Martín Rojo & Patiño-Santos, 2010). Bolten (2004) adds that problems encountered by NT2 students in Flanders are seldom subject to scientific research either. Moreover, if those problems *are* examined, the research mostly adopts the teachers' perspective instead of the perspective of the students (e.g. in Begine, 2017). In fact, analysing NT2 students' difficulties, Taeldeman says, is challenging, not only because it is a widespread problem, but also because *tussentaal* – which may be the cause to the difficulties – differs markedly in various regions (Bolten, 2004). Alongside the classroom interactions, interactions outside the classroom should be examined in order to determine whether the language courses are beneficial to the language learners' social participation in the host country, in this case Flanders. Such an approach is also favoured by Rampton (2013). In addition, researchers should take into account the Flemish language reality: besides Standard Dutch also the foreign languages as well as the regional varieties. This study, consequently, also raises the following questions:

2. Do adult newcomers in Flanders encounter any difficulties when communicating in Dutch with native speakers of Dutch or with other newcomers? Which ones? What might be the cause?

Thirdly, scientific research seems to neglect immigrants' views on the linguistic landscape and NT2 education in Flanders (Extramiana et al., 2014, p. 64). To address that issue, this dissertation will also try to provide an answer to the following question:

3. What are the attitudes of newcomers towards the linguistic landscape and (the need for) NT2 education in Flanders?

The previous research questions clearly indicate that this study can be linked to a research tradition which especially pays attention to language education policies (Menken & García, 2010; Pérez Milans, 2015). Yet, this project is unique as the focus is not on the substandard variation of L1-speakers, nor on the multilingualism of L2-speakers, but on how newcomers cope with the tension between the substandard variation in Dutch, multilingualism and the Standard Dutch language policy (see Fig. 6).

Lybaert's (2016a, 2016c) exploratory fieldwork and interviews revealed that research on the topics mentioned above is timely and highly necessary. Such research is indeed meaningful and its relevance is threefold. First of all, the project bears relevance to political and educational fields. It critically studies the established Flemish policies (cf. §§ 2.2; 2.4.2) and policy makers and educational institutions might consider taking into account the conclusions in order to adjust or fine-tune certain aspects.

Moreover, this research is relevant to society. The focus on language knowledge in Flanders often leads to exclusion, for instance, from the housing market, job market or public services. As a matter of fact, knowing Dutch is required for newcomers who want to hire a council house or look for a job with support from the VDAB (het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, n.d.) (cf. § 2.3). People who do not know Dutch will also experience difficulties when getting in touch with the authorities or (partly) public companies, as those are only allowed to use the area's official language: Dutch (Van Droogenbroeck & Verboven, 2015) (cf. § 2.2.2). Their access to those services is consequently restricted. However, giving voice to newcomers might provide Flemings with new insights into the practice of integration and Dutch language learning. It could, moreover, allow for a critical view on dominant language ideologies and hence on the emphasis upon the national standard language in policy documents and education.

In addition, the project has international pertinence. In fact, phenomena like super-diversity, diaglossia, multilingualism and the monolingual or standard language ideology are not only typical of Flanders, but of several western societies – as indicated in the literature overview – and thus the findings could be significant in other language contexts as well.

3.2 Methodology

3.2.1 Sociolinguistic-ethnographic research

The three research questions (cf. § 3.1) show that the point at issue is whether the current Flemish government's focus on the national standard language makes newcomers communicate (and integrate) in Flanders. In order to get an insight into the matter, the following topics will be studied:

1. Activities and language offer in class
2. Communicative difficulties of NT2 students (encountered in language comprehension as well as production)
3. L2- and L1-speakers' attitudes towards:
 - a. the Flemish linguistic landscape
 - b. the language policy
 - c. the need to learn Dutch.

The topics will be studied by means of a sociolinguistic-ethnographic study of a NT2 class (level C1) in Ghent. Ethnography aims to get an insight into a society's common behaviour, attitudes and opinions (Van Lancker, 2016). To do so, the researcher does not only concentrate on particular aspects of theoretical paradigms, but instead takes a wide interest in the phenomenon (Van Lancker, 2016). He or she aims to provide a comprehensive account and examination of the intricate social reality, for instance of someone's behaviour (Blommaert, 2007, p. 682; Van Lancker, 2016).

Usually, ethnographic researchers carry out a small-scale study which focuses on an accurately defined context or group and requires long term involvement (Hammersley & Atkinson, 2007), in this case the first observation took place on 19 October 2017 and the last activity on 17 April 2018²¹. As various methods are used to collect and analyse the data (see Fig. 8), the researcher can provide a 'thick description' of the social context: a detailed and accurate account (Geertz, 1973, p. 6). Moreover, since the researcher is immersed in the context under study, the extensive and empirical observations allow him/her to draw conclusions which are not based on theoretical deduction (Blommaert & Jie, 2010).

The ethnographic research in this dissertation more specifically adopts a sociolinguistic point of view. Sociolinguists study how language and society are interlinked and therefore carry out an in-depth analysis of language in context (Holmes & Wilson, 2017). Like most linguistic

²¹ The date of each observation or activity is indicated in the Appendices.

ethnographic research, this study has a broad empirical range (Rampton, 2010). As a matter of fact, it analyses four related aspects:

1. Communication
2. Persons: among other things their understanding, competences, standing and resources (Rampton, 2010)
3. '[S]ituated encounters' such as its specific context, physical environment and the appeal to signs and symbols ('language, texts, media', ...) (Rampton, 2010, p. 2)
4. '[I]nstitutions, networks and communities of practice' (e.g. 'schools, mass media and government policy') and how they are influential, preserved and proliferated – by means of writings, actions, material items, ... – as well as how they have an impact, for instance, on what people say, write or believe (Rampton, 2010, p. 2)

3.2.2 Data collection

3.2.2.1 The centre for adult education 'De Windroos' in Ghent

The research was conducted in the centre for adult education *De Windroos* (pseudonym) in Ghent. Ghent is the capital of East Flanders, and is a multicultural city with the second largest population of immigrants in Flanders (Noppe et al., 2018). According to the Local Social and Civic Integration Monitor (*Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor, LIIM*), 159 different nationalities were represented in Ghent in 2016, especially Bulgarians, Turks, Dutchmen, Slovaks and Poles (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2016, p. 1). In fact, about one out of seven inhabitants does not have the Belgian nationality and one out of three is of foreign descent, a percentage that has been increasing over the last years (see Fig. 7) (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2016, p. 3). In comparison to other Belgian cities, Ghent is an area with a high concentration of people with immigrant roots (see Fig. 2) (Geldof, 2017). Geldof (2017) indicates that it might soon become a 'majority-minority city' (cf. § 2.1). The city's multilingualism is increasing as well. That is illustrated by the fact that 1 out of 4 children or youngsters who go to school in Ghent do not speak Dutch (the city's official language) at home (Geldof, 2017). In sum, the city of Ghent offers a highly interesting research context given the increasingly (super)diverse society (see §§ 1; 2.1).

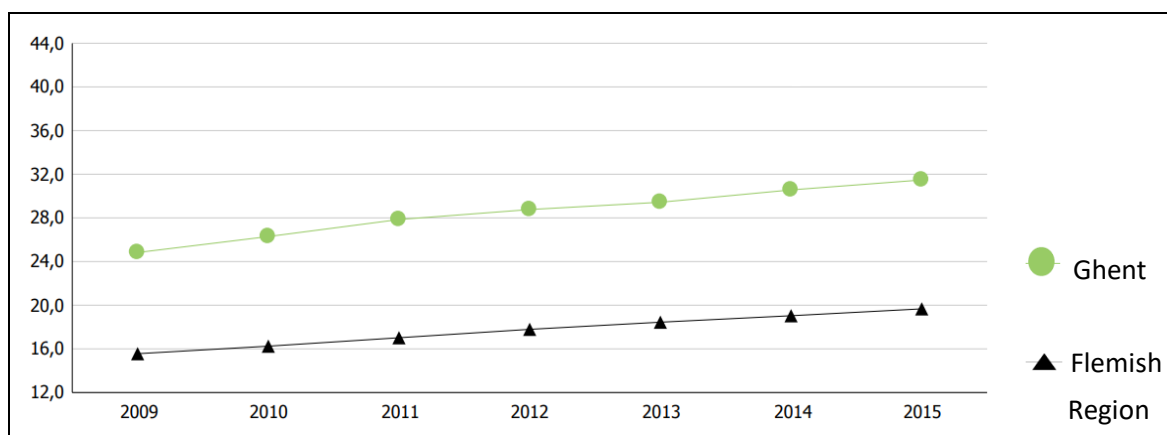

Fig. 7. Evolution of the percentage of people with immigrant roots in Ghent
(from 2009 to 2015, in comparison to the city's total population)
(Agentschap Binnenlands Bestuur, 2016, p. 4)

Several institutions provide NT2 courses in Ghent. This research was conducted at *De Windroos* (pseudonym), a centre for adult education (CVO). The school was selected because, contrary to the UTC and the CBE, it targets a diverse group of NT2 students, namely students irrespective of their origin, mother tongue, socio-economic background and education level (cf. § 2.3). *De Windroos* also holds various Dutch classes at the same time and hence, has the most extensive supply in Ghent and its vicinity.

3.2.2.1 The participants

This research focused on NT2 students taking a C1 (Effectiveness) course at *De Windroos*. According to the CEFR a student who reaches that level ...

[c]an understand a wide range of demanding, longer texts, and recognise implicit meaning. Can express him/herself fluently and spontaneously without much obvious searching for expressions. Can use language flexibly and effectively for social, academic and professional purposes. Can produce clear, well-structured, detailed text on complex subjects, showing controlled use of organisational patterns, connectors and cohesive devices. (Council of Europe, 2001, p. 24)

The participating NT2 students (see Table 5) have lived in Flanders for a while and thus, have probably already engaged in conversations with first language speakers of Dutch. The

participants were very diverse in countries of origin, age and education. More (anonymised) details on the participants can be found in the field notes of the observations (see Appendix I) and in the questionnaires (see Appendix III). Two classes participated in this study. The first group of participants (labelled ‘group 1’ in this dissertation) focussed on written communication. The group consisted of nine NT2 students. The second group of participants (labelled ‘group 2’ in this dissertation) mainly practised their oral skills. Twenty-four students enrolled on this course, however not everybody was present during the activities. Pseudonyms were used for all students and teachers. Ilona, Pragya and Beata took courses in both the first and the second group. The classes were taught by Lucas and, as from observation 5, also by Emma. *De Windroos* does not usually adopt a co-teaching method. Nevertheless, the school tried it in order to optimize teaching a fairly large group of students [G285].

Table 5. The participants in this research and the language which they perceive as their mother tongue.

Group 1 written Dutch	Group 2 oral Dutch		
Ilona (Hungarian)	Ilona (Hungarian)	Farah (Arabic)	Rafaella (Italian)
Pragya (Hindi)	Pragya (Hindi)	Omar (Arabic)	Katya (Ukrainian)
Beata (Polish)	Beata (Polish)	Dilek (Turkish)	Mai (Vietnamese)
Nassim (Persian)	Olek (Polish)	Belinay (Turkish)	Julie (French)
Tigran (Persian)	Zofia (Polish)	Tasha (Russian)	Joaquin (Spanish)
Kamran (Persian)	Alpaslan (Bulgarian)	Jelena (Russian)	Ramona (Romanian)
Malika (English)	Nedelya (Bulgarian)	Dalila (Swahili, English)	
Maryam (Arabic)	Mira (Bulgarian)	Nichelle (English)	
Manuela (Spanish)			

3.2.2.3 Types of data

This dissertation puts contextualized analysis first. Therefore, four types of data were studied (see Fig. 8). First of all, eight moments (28 hours and 30 minutes) of participant observation in class (see Appendix I) were analysed. The students of the NT2 classes were observed and the researcher interacted with them during and after class as well as during the break. The fieldwork, for which prior approval had been obtained, spanned from 19 October 2017 to 18 December 2017. During the first two observations, the first group (focussing on written communication) was under observation. As the courses of that group had ended, a second group (especially practising oral communication) was observed during the six following observations (cf. § 3.2.2.1).

Secondly, newcomers were observed outside the classroom (see Appendix II). The researcher witnessed a conversation between one of the course members of the observed class and a L1-speaker. The situation was chosen in agreement with the participants and is one in which they wish to (be able to) speak Dutch. The first activity was a parent evening during which Ilona spoke to two of her son's teachers. Ilona has been living in Belgium for eight years and a half and grew up in Hungary. She started taking Dutch courses when she had just arrived in Flanders. As she was pregnant, she stopped after the first course. Eight years later she took two courses again (both of which were observed in this research), because she needs Dutch every day at work. Besides Dutch and Hungarian, Ilona also speaks German and English as she lived and worked in Germany and England for a long time. The language learner is married to a Dutch-speaking man with whom she has two children who attend a Dutch school. During the second activity, Alpaslan met Christine. Alpaslan comes from Bulgaria and lives in Belgium with his mother and nephew. He started learning Dutch when he had been living in Belgium for half a year. He took courses during two years, but does not speak Dutch very often. Apart from Dutch and Bulgarian, he also speaks Turkish. The activities are referred to as following:

1. Activity A: parent evening
2. Activity B: a first acquaintance

Thirdly, the NT2 students completed two types of questionnaires (see Appendix III). All students who were present in class on the day when the questionnaire was distributed responded to it. 23 students (9 students of group 1 and 14 students of group 2) completed the first questionnaire, which was on the communicative difficulties they encounter when speaking Dutch. The answers of the participants of group 1 can be found in 'Appendix III: questionnaire 1A'. Those of the students belonging to group 2 are included in 'Appendix III: questionnaire 1B'. The second questionnaire, concerning language knowledge and learning, was filled out by 14 students who were all in group 2 (see Appendix III: questionnaire 2).

Fourthly, conversations between the researcher and NT2 students or their teachers provided insights into this research, in particular informal conversations that took place before, during or after the Dutch lessons (see Appendix I), but also interviews (see Appendix IV). The interviews were semi-structured and took place after an observation so as to clarify certain observations or get an insight into the respondents' views. They were conducted with the newcomers observed outside of class, their teachers and one of the L1 conversation partners. They mainly covered NT2 education, linguistic variation, the language policy and NT2 students' language needs and communicative difficulties. The prepared questions can be found in Appendix IV. However, not all of those questions were discussed and extra information was asked when considered necessary. The five conducted interviews are referred to as following:

1. Activity C: interview with Ilona
2. Activity D: interview with Alpaslan
3. Activity E: interview with Christine
4. Activity F: interview with Lucas
5. Activity G: interview with Emma

3.2.2.4 Data acquisition

An account of the previously mentioned activities was made using field notes, audio recordings or transcriptions. It is included in the appendixes and is written in Dutch as the activities (inside and outside of class), questionnaires and interviews originally were in Dutch. Distinct personal details such as names of people or shops have been anonymised.

Field notes were taken during the activities and structured as well as completed later on the same day, so as to provide an accurate and truthful description. Appendix I contains the notes on the in-class activities. They focus on the following features:

- What activities did the teacher provide?
- What varieties of Dutch did the teacher and students speak? (Standard Dutch, *tussentaal*, dialect)
- Did they speak languages other than Dutch?
- What is the reaction to communicative difficulties? (By the L2- as well as the L1-speaker)
- How does the teacher encourage the conversation? Does he adapt the speaking rate, use synonyms, ...?

Appendix II contains the field notes on the out-of-class activities. As recommended by Blommaert and Rampton (2012), those fieldnotes include not only utterances, but also the larger context, especially the setting, facial expressions and body language. In other words, 'the total linguistic fact' was observed and studied (Silverstein, 1985, p. 200). In that way, the researcher avoids neglecting 'potentially crucial aspects of [the] informant's *actual* political, rhetorical or linguistic positioning' (Rampton, 2013, p. 377). The point being that, different elements create context and influence (the interpretation of) how people express themselves (Blommaert & Rampton, 2012). Meaning is indeed conveyed 'in much more than language alone' (Blommaert & Rampton, 2012, p. 13). Similarly, Blommaert and Jie (2010) stress the importance of metapragmatic communication, as they are convinced that researchers should not only pay attention to the content of a message, but also to how it is conveyed.

Additionally, some activities were recorded. Since audio recordings are often perceived as delicate and personal materials, which might even be '[experienced] as threatening' (Blommaert & Jie, 2010, pp. 34, 36), the three following principles were applied: firstly, the recordings should not influence the normal procedure too much (Blommaert & Jie, 2010). Secondly, only activities which were expected to be the most instructive and pertinent were recorded (Blommaert & Jie, 2010), namely the 'literature café' (an in-class activity in which NT2 students discussed a book), the interactions observed outside the classroom and the interviews. Thirdly, all recordings were made with full, prior permission of the participants. In order to guarantee the participants' anonymity, the recordings are not included in this master thesis. Hence, the fragments which are discussed in this thesis have been transcribed. During the recording sessions, field notes were taken in order to provide a better insight into other aspects that might be hard to deduce from merely an audiotape, such as tone of voice or body language.

All interviews as well as some excerpts of the in-class and out-of-class activities have been transcribed. The applied conventions are included in the list of abbreviations and symbols on page V. The transcriptions are made as accurately as possible. In fact, spoken language and language mistakes remained untouched to present a truthful image. Detailed transcriptions are provided of the interviews and of selected excerpts, and broad transcriptions are made of the interactions which will not be analysed that thoroughly.

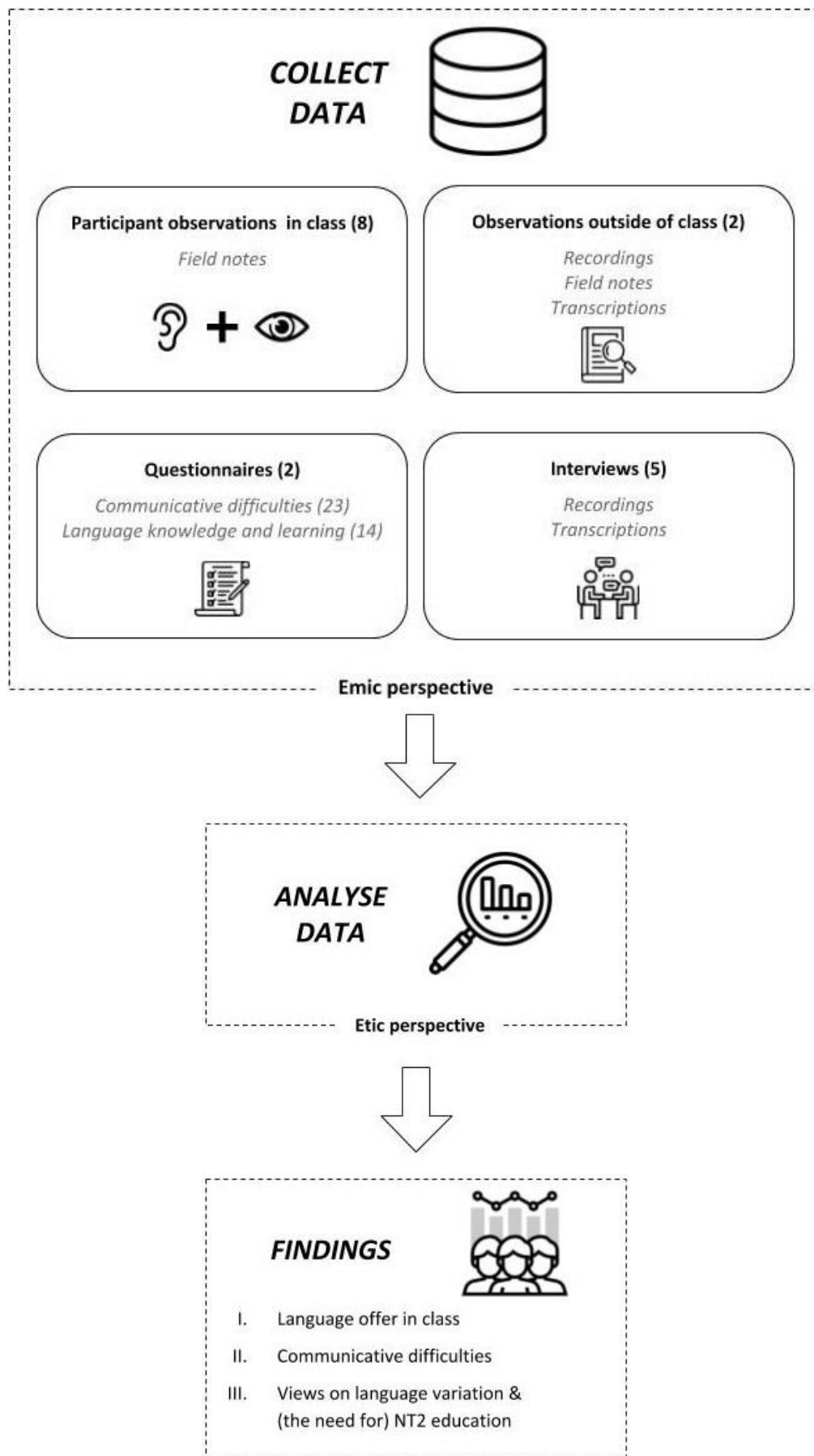

Fig. 8. Overview of the socio-linguistic ethnographic research process

3.2.3 Data analysis

The six following remarks should be taken into account when reading the interpretation of the collected data (§ 4). Firstly, while this research is explorative and tries to provide an in-depth description, it also suggests common tendencies or features which might be representative of a larger group. Nonetheless, it is important to note that the conclusions made in this dissertation cannot simply be generalised to all schools teaching Dutch to newcomers. In fact, each school has its own approach and each student his or her own preference. That is illustrated by Jelena, a Russian NT2 student who took courses at different schools (see Appendix I: observation 3). She said that the teacher at a school in Antwerp focused more on writing than the teachers in *De Windroos* do. She also attended lessons in an ‘open class’, which addresses students at different levels and combines teaching both written and oral skills. Whereas Jelena liked the first type of courses as well as the courses at *De Windroos*, she was not too fond of the latter approach. On the other hand, some other NT2 students do not consider the classes at *De Windroos* challenging. Alpaslan, for instance, says that they are rather boring, as his co-students are not of the same age nor nationality [D189]. Hence, he does not really talk to them a lot.

Secondly, as can be seen in the description of an ethnographic approach, the researcher himself/herself participates actively in collecting and presenting data and, therefore, cannot be considered separately from the examination (Blommaert & Jie, 2010). Moreover, the observed interaction is influenced by its context and hence also by the process of observation or recording (Wilson, 1987). Labov refers to that phenomenon as ‘the observer’s paradox’ (1972, p. 61). In fact, a researcher aims to observe ‘authentic’ language use, in other words, the way in which people speak without being under observation (Labov, 1972, p. 61). The fact is that language users adapt their speech according to the conversational context, for example to their audience, which hence results in ‘intraspeaker variation’ (Wilson, 1987, p. 161). Moreover, some participants may have given a socially desirable reply, adjusted to what they assume that the researcher wants to discover, but contrary to their personal meaning.

Thirdly, this dissertation aims to gain an emic as well as an etic perspective. An emic or insider perspective, on the one hand, is adopted by the researcher to describe the point of view of the observed NT2 students (Murchison, 2010, pp. 26, 27). The etic or outsider perspective, on the other hand, takes shape in the research process by means of the following techniques:

- structuring the collected data (classification)
- drawing conclusions on the basis of recurring observations (induction)
- establishing links with existing research or theories (theoretical interpretations).

(Duranti, 2007, as cited in De Wilde & Van Hoof, 2016; Jooker, 2015, p. 38).

Fourthly, this research takes into account indexicality. Indexicality refers to the fact that signs can carry a particular connotation (Blommaert & Rampton, 2012). By studying it, valuable insights in the reproduction of ideologies might be obtained (Blommaert & Rampton, 2012). When a language user adapts his/her style or register, the researcher should thus not only try to grasp the literal message, but also the possible connotation of the adopted code considering the particular context of the interaction (Blommaert & Rampton, 2012). Blommaert and Rampton (2012) also point out that such code-switching can be done intentionally as well as unintentionally.

Fifthly, it cannot be assumed that specific terms such as ‘dialect’, ‘*tussentaal*’ and ‘standard language’ were transparent to all participants, nor that they are identical in meaning for the researcher and the participant (Blommaert & Jie, 2010). When participants use those words, it should therefore be taken into consideration that they might interpret the terms in a different way than most linguists would. In addition, they sometimes seem to experience difficulties in distinguishing between non-standard vocabulary and Standard Dutch words which they do not know yet. For instance, one of the NT2 students, Katya, admitted that she finds it hard to understand dialect. To illustrate that, she explained that one of her clients asked her for ‘*wanten*’ (‘mittens’) in dialect and that she did not understand. She assumed that the word was dialect, yet, it is Standard Dutch (see Appendix III: questionnaire 1B; Van Dale, 2015).

Lastly, when analysing the data, anecdotes were considered very valuable. In fact, Blommaert and Jie (2010) state that anecdotes have three functions. Firstly, a cognitive function, as they impart knowledge (Blommaert & Jie, 2010, p. 54). Secondly, an affective function, which refers to the fact that anecdotes indicate the narrator’s view on the learning (Blommaert & Jie, 2010, p. 54). Thirdly, an argumentative function, in that an anecdote reveals how the narrator appeals to aspects of his/her background in order to advance an illustration, development or rejection of an argument (Blommaert & Jie, 2010, pp. 54, 55). Consequently, the results and interpretations make use of the examples and contain references to them. The numbers between round brackets refer to an example which is added below the explanation, whereas the numbers between square brackets refer to the number of a particular transcription’s turn. For instance, [A12] refers to turn 12 in the transcription of activity A.

4 Results and interpretation

4.1 Activities and language offer in class

In general, the observed in-class activities were very varied (see the overview in Appendix I). The attended classes of the second group indeed focused on speaking; nevertheless, during those courses, the students also acquired other competences such as listening, reading and writing. Active language acquisition of vocabulary or grammar was less, yet still, included. *De Windroos* also allows time for extra practice. On a weekly basis, a language coach helps the language learners to revise the basics of Dutch grammar during a 45 minutes free and optional class.

Dutch language courses aim to reply to the field of tension between substandard variation in Dutch, multilingualism and the Standard Dutch language policy (see Fig. 6) (Lybaert, 2016c). In order to get an insight into how that is done, this section will study how language learners as well as teachers approach and use (1) substandard variation in Dutch (§ 4.1.1) and (2) foreign languages (§ 4.1.2) in class.

4.1.1 The use of Dutch varieties in class

4.1.1.1 The NT2 students' language

Most participating NT2 students are aware of the existence of language variation in Flanders. When they hear regional words in their everyday life, they sometimes ask questions about it in class. That was the case during observation 4, when Ramona mentioned that she had heard two odd, dialect words over the weekend: *'ik ben mijn kluts kwijt'* and *'bekkestekker'*. Next, Lucas, one of the teachers, explained the meaning of *'ik ben mijn kluts kwijt'* as he specified that the expression actually is not dialect but Standard Dutch (cf. the fifth remark in § 3.2.3). Ramona also added that an old man from Ghent used the word *'bekkestekker'*²² but that she was unsure whether she remembered the word correctly. As the word was unknown to Lucas, the teacher encouraged the students to write down vernacular words when they hear them.

²² Maybe she meant the dialect word *'slekkestekker'*, which means 'wallet' ('Het Vlaams Woordenboek', 2017).

The students are also acquainted with some features of vernacular Dutch. That was noticed during a course on linguistic variation (see Appendix I: observation 6). Chloé Lybaert, a guest lecturer, discussed the phenomenon and several students indicated that the sounds at the end of a word are in *tussentaal* sometimes left unpronounced (see Appendix I: observation 6). Some students even occasionally used *tussentaal* in writing and/or speech, in particular Tasha, Mira, Pragya and Alpaslan. Tasha, a Russian woman who is part of an academy of arts' clerical staff, used *tussentaal* in her written answer to one of the questions in the first questionnaire: '*ik herhaalde het nog eens, geen avance*' (see Appendix III: questionnaire 1B). The word *avance* is not Standard Dutch in that context. Completing the second questionnaire, she wrote: '*mijn schrijftaal is ietske sterker*'. The Standard Dutch alternative of '*ietske*' would be '*ietsje*'. Replacing *-je* by *-ke* at the end of a diminutive is typical of *tussentaal* (see Table 3; Appendix III: questionnaire 2). Tasha crossed out the word '*ietske*', which she might have done as she realised it is *tussentaal*. On the mid-term evaluation's feedback form, Emma (a NT2 teacher) also mentioned that Tasha sometimes used *tussentaal* when speaking Dutch (see Appendix I: observation 5).

The same goes for Mira, who did so even more frequently. For instance when saying '*maja, ik ga nie ieder jaar ofzo*' instead of '*maar ja, ik ga niet ieder jaar of zo*' (see Appendix I: observation 5). The previous example shows that Mira left out the sounds at the end of a word. The student explained that she frequently hears native speakers using *tussentaal*, which might clarify why she applies the features of *tussentaal* so frequently and correctly. She indicated that she often watches Flemish television programmes and that she has several Flemish friends to practise her Dutch (see Appendix I: observation 5). Those friends correct her mistakes and help her. In that way, Mira declared, she learns a lot. She also uses Dutch at work when she gives a training to cleaners.

Another student who used *tussentaal* markedly more than other students do is Pragya. Pragya has been working in a supermarket for several years. Most clients as well as her colleagues speak vernacular Dutch. The Indian woman believes that that experience allowed her to practise more and, hence, speak more fluently (see Appendix I: observation 3; Appendix III: questionnaire 1A). The influence of *tussentaal* in Pragya's Dutch appears in the examples below. In the first example, Pragya used the non-standard word '*just*' instead of '*net*'. As for the following examples, Van Dale's Great Dictionary of the Dutch Language labels both *madam* and *efkes* as 'vernacular Dutch in Belgium' ('BE; spreektaal') (Van Dale, 2015).

- (1) '*Zoals Manuela heeft **just** gezegd, er waren veel gebeurtenis in de toe... **alé** in in in de verleden en nu*' (see Appendix I: observation 2).
- (2) '*Ik weet niet of **da** hetzelfde was', 'ze hebben van dazelfde **madamke** gezegd zij is meer zenuwachtig*' (see Appendix I: observation 4).

- (3) *‘Maar het duurt wel **effekes** lang’* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).

Other newcomers used regional language as well. Nedelya used the French expression *‘ça va’* (example 4), which is labelled as ‘vernacular Dutch in Belgium’ in the Van Dale dictionary (Van Dale, 2015). Since Nedelya does not speak French, the influence of that language is unlikely. In the following examples, *wablieft* (5), *triestig* (6) and *niks* (7) are considered regional Dutch in the Van Dale dictionary as well. They are respectively labelled as ‘vernacular Dutch in Belgium’ (*‘BE; spreektaal’*), ‘Belgian Dutch’ (*‘BE’*) and ‘vernacular Dutch’ (*‘spreektaal’*) (Van Dale, 2015). Example 8 shows Dalila’s regional pronunciation of the word *misschien* (8), which the teacher considered a mistake during the mid-term evaluation (see Appendix I: observation 5). In the two last examples (9, 10), Katya and Ilona left out the sounds at the end of a word (apocope) (see Table 3). Ilona also used the non-standard word *‘schoon’* instead of *‘mooi’*.

- (4) Nedelya: *‘moeten we dat mailen?’* – Lucas: *‘nee’* – Nedelya: *‘oké **ça va**’* (see Appendix I: observation 4).
- (5) Beata: *‘elke keer vraag ik **wablieft**’* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).
- (6) Maryam: *‘**triestig**’*. Standard Dutch: *‘droevig’* (see Appendix I: observation 2).
- (7) Manuela: *‘... dat ik **niks** verstand’* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).
- (8) Dalila: *‘**miskien**’*. Standard Dutch: *‘misschien’* (see Appendix I: observation 5).
- (9) Katya: *‘Ik vroeg nog een keer om te herhalen. En als ik nog **nie** alles begreep, vroeg ik naar apparte worden, of vroeg ik wat ze daarmee wilden zeggen’* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).
- (10) Ilona: *‘een keuze maken: () of **da** wij in Engeland leven, of **da** wij in België gaan wonen’* [C8]. *‘wil jij **da** controleren? (.) Oké, ik kan **da** (.) **ma** wat ik zeg is dan misschien ook **nie** juist (.) dus euh maakt **nie** uit’* [C35]. *‘**da** was heel **schoon** en **da** kon ik volgen en ik **von da** echt motiveren. En en ja, ik wou **da** lezen’* [C63].

It is unclear if the students apply the features of *tussentaal* intentionally. Lucas assumes that most of them do not [F242]. That might be the case, for instance, for Alpaslan. The Bulgarian student indicated that he knows some words in dialect or *tussentaal*, since his boss and some of the clients at his work use them [D82, D104]. Although he stated that he does not use those words himself [D103], he did apply some characteristics typical of colloquial Dutch when speaking (11, 13, 14, 16) or writing (12, 15) Dutch. Like several other language learners, he left out the sounds at the end of a word (11, 12) and used non-standard vocabulary (13). Similar to most Flemish native speakers of Dutch, he even merged words when pronouncing them. Example 14 and 15 are characterised by a proclise and sentence 16 by an enclise (see Table 3).

- (11) 'Ja, ik denk **da**. .. Ik denk **da** wel'. Standard Dutch: 'Ja, ik denk **dat** wel' [D59].
- (12) 'Ik mag **niet** kiezen de supervisors kiezen wanneer pauzeren wij'. Standard Dutch: 'Ik mag **niet** kiezen. De supervisors kiezen wanneer wij pauzeren' (original written text) (see Appendix II: activity B).
- (13) '**Merci**'. Standard Dutch: '**dankjewel**' [B12, D232].
- (14) 'Oh, **kweet** niet'. Standard Dutch: '**ik weet het** niet' [B181]. 'Ja, **'t** is .. Er zijn mensen die ik ken al (.) 15, 16 jaar'. Standard Dutch: 'Ja, **het is** waar. Er zijn mensen die ik al 15, 16 jaar ken' [B237].
- (15) 'Ja, **tes** goed namiddag is voor mij ook beter', 'Ja **tes** goed ik kom met de auto'. Standard Dutch: 'Ja, **het is** goed ...' (original written text) (see Appendix II: activity B).
- (16) '**Amai, das** veel echt'. Standard Dutch: '**Dat is** echt veel' [B61].

Some NT2 students applied characteristics of *tussentaal* when that normally is not the case. That is illustrated by Nichelle's utterances (17, 18, 19). Nichelle often left out the 't' sound at the end of a verb during the mid-term evaluation. Emma explained to her that, in *tussentaal*, it is indeed common to leave out the sound in some cases. For instance, when Pragya said '*wa*' instead of '*wat*' (20). Nichelle, however, left out the 't' sound where it normally is not. Pragya (20) and Mai (21) made similar mistakes. It is unclear if those 'mistakes' in use can be imputed to the influence of *tussentaal* or if the error occurred because of another reason.

- (17) Nichelle: 'Het gesprek **gaa** over ..'. Standard Dutch: 'Het gesprek **gaat** over' (see Appendix I: observation 5).
- (18) Nichelle: 'Als het kind zijn thuistaal **spreek** ..'. Standard Dutch: 'Als het kind zijn thuistaal **spreekt**' (see Appendix I: observation 5).
- (19) Nichelle: 'Wanneer jij de kind een kans **geef** .. , de kind **gaa** vrij zijn, de kind **gaa** meer open zijn'. Standard Dutch: 'Wanneer jij het kind een kans **geeft** .., **gaat** het kind vrij zijn, **gaat** het kind meer open zijn' (see Appendix I: observation 5).
- (20) Pragya: 'Wa **ga** *eigenlij* gebeuren?'. Standard Dutch: 'Wat **gaat** er *eigenlij* gebeuren?' (see Appendix I: observation 2).
- (21) Mai: '*bepaal*'. Standard Dutch: '*bepaald*' (see Appendix I: observation 5).

In sum, several observed course members used the most common features of *tussentaal*. Although it was not always clear to them how to apply them, they did make an endeavour. Moreover, it is probable that the students' professional or personal background determines to what extent they apply the characteristics of vernacular Dutch. The four students who most frequently used *tussentaal* often hear the language variety in their professional or personal life.

4.1.1.2 *The teachers' supply*

Not all teachers at *De Windroos* take the same view on introducing newcomers to language variation. Some are in favour of the idea, whereas others are opposed to it, Lucas explained [F206-F208]. The teacher argued that 'the opponents' might attach a negative connotation to *tussentaal* or do not know to what extent they should teach their students about the matter: should they teach how to write or speak it as well? [F206-F214, F218, F220].

Begine's (2017) research revealed that most schools or organisation do not provide guidelines on how to approach linguistic variation (cf. § 2.5.2). The same goes for *De Windroos*. The school does not have a policy or any instructions [F202]. Each teacher does as he or she pleases and consequently determines the supply of Dutch varieties in class [F238, G152]. Emma believes that most of the teachers go into the phenomenon of linguistic variety when the occasion presents itself [G154]. She assumes that opponents are in a minority [G227] and that they would also introduce regional Dutch if they are required to do so. One of Emma's colleagues, in particular, has been teaching at *De Windroos* for a very long time and indicated that she is not very fond of the idea, but that she would nevertheless implement it [G223]. Lucas, on the other hand, doubts whether a policy would really make opponents implement language varieties in their teaching practices [F230] and convince them of its value.

De Windroos does not have a policy on language variation; nonetheless the school does make an effort to pay attention to the matter. It organised a workshop – held by Sofie Begine – on implementing linguistic variation in class [G134]. The school also intends to start a working group so as to provide teaching materials and to outline a structured approach across all NT2 levels [G134-G138]. The Head of Department is willing to consider a receptive approach, yet, she has her doubts about a productive approach (as suggested by some colleagues), which would lead to teaching newcomers how to speak *tussentaal* [G186, G198]. She considers it little useful to teach them the variety of *tussentaal* spoken in Ghent as they will not be able to use it if they move away [G200]. However, many features of *tussentaal* are applied in large parts of Flanders (cf. § 2.4.1) and might thus also be useful to newcomers if they go to another city.

The only two teachers who are teaching level C1 at *De Windroos* were observed as well as interviewed. Therefore, an accurate image of the supply of Dutch varieties in a C1-level can be presented. The observed teachers adopted two main approaches in order to introduce language variation in class: by means of their own language use or by their choice of classroom activities.

Firstly, **the teachers' own language use** occasionally introduced regional Dutch in class. Using vernacular themselves, teachers could allow students to learn about it in a rather subtle way. Nevertheless, Lucas doubts whether, as a consequence, students will also actively start to use it [F258]. The observations revealed that the teachers' own language could mainly be labelled as

Standard Dutch, especially during more general instructions. Sometimes, however, features of *tussentaal* were noticed. In particular, when the newcomers worked in smaller groups. Lucas tended to do so more often than Emma did, for instance during the first observation. The explanation at the beginning of the course was in Standard Dutch, but when the students started to debate in groups, Lucas used some *tussentaal* words now and then, such as ‘ge’ or ‘gij’ instead of ‘je’ or ‘jij’ (‘you’) (see Appendix I: observation 1).

Both Lucas and Emma declared that they always adapt their language when speaking to their students [F96, G67]. Emma mostly spoke Standard Dutch in class. She seemed to do an effort to articulate clearly and to speak rather slowly. The teacher said that she takes into account the language learner’s level and uses the appropriate vocabulary, less complicated grammatical structures and talks more slowly [G67, G71]. According to Lucas, he speaks more polished and thus ‘better’ than he would do at home [F106]. He also speaks more slowly to beginning language learners, which makes it more difficult to use *tussentaal* in his own language, Lucas said [F118-120]. Yet, even in those elementary classes, he does mention *tussentaal* variants of common Standard Dutch words or short sentences [F108]. For instance, ‘kuisen’ and ‘hoe is ‘t?’ as vernacular synonyms of respectively ‘poetsen’ and ‘hoe gaat het?’ (‘cleaning’ and ‘how are you?’) [F108, F110]. At level C1, the teacher spoke at a ‘normal’ pace and did allow for some influences of *tussentaal* in his own language usage. He, for instance, left out the sounds at the end of the words in the phrase ‘dat gaat niet’ (‘that’s impossible’) and pronounced it as /da ga nie/ [F100-F106, F122]. He would not do that at a more elementary level, he added [F114].

Lucas: ‘Af en toe sluipt er wel zoiets communicatiefs tussentaalachtigs (...) in mijn taal op dit niveau omdat ik dat belangrijk vind’ [F102, F104] ‘Maar ik probeer wel mijn taal te verzorgen terwijl ik da thuis niet doe (.) denk ik (.) ja dus ik ga beter Nederlands spreken in de klas dan da ‘k thuis doe’ [F106]. ‘Ik praat ook trager in de basisniveaus en .. ja dan ga j’ automatisch denk ik meer standaard gaan praten ik kan niet traag tussentaal (...) praten da ga niet’ [F118, F120].

The teachers introduced vernacular Dutch by implementing it in their own language, but also did so by inviting other native speakers to talk Dutch with the students, for instance during the ‘new year’s-conversation-brunch or the ‘conversationclass’ (see [G205]; Appendix I: observation 3).

Secondly, **the teachers’ choice of classroom activities** initiated NT2 students into regional Dutch. Emma and Lucas occasionally included language variation in their activities by providing a varied language offer or by devoting a course to the topic. According to Lucas, that will give students an insight into the linguistic landscape in Flanders and into the distinction between *tussentaal* and dialect [F260]. Lucas and Emma provided a vernacular language offer when showing an episode of *Panorama* (a Flemish current affairs programme) in the fourth

observation. In the video, the reporters spoke Standard Dutch, whereas the leading character spoke *tussentaal* and had a distinct regional accent. She, for instance, often left out the sounds at the end of a word.

- Daphne Aerts: *‘alé vanalles en nog wa’, ‘ik wist (...) nie wa da ta allemaal kon’, ‘kzalt aan jullie ook nekeer laten zien’, ‘dan wier ik ook zo echt wakker’* (see Appendix I: observation 4).

In addition, the teachers discussed linguistic variation in class. When an example sentence was formal (such as *‘beschik jij over een eigen auto?’*), Emma specified that such vocabulary could be used during a job interview, but not in vernacular Dutch (see Appendix I: observation 8). Both Emma and Lucas also discussed the students’ input of *tussentaal* or *dialect* words [G45]. If a student mentioned a regional word, they would ask the other students whether they recognise it, hear it often, grasp its meaning, know an alternative, etc. [F186, G45]. The teachers also introduced words typically of the Ghent dialect during a quiz about the Ghent Festivities. Two example questions which were asked:

- *‘Welk woord werd in 2012 verkozen tot het wijste Gentse woord?’* (‘What was chosen the coolest word in Ghent in 2012?’). Answer: *‘tsiepmuile’* (see Appendix I: observation 3).
- *‘Waar kan je tijdens de Feesten sneetjes brood kopen met kaas, choco of uufflakke?’* (‘Where can you buy a cheese, chocolate or *uufflakke* sandwich during the Ghent Festivities?’). Answer: *‘Botram’* (see Appendix I: observation 3).

When answering the first example question, Lucas explained that a *‘tsiepmuile’* is someone who cannot take a lot. As for the last question, the teacher specified that native speakers would not say *uufflakke* in Standard Dutch, but *kopvlees*²³ or *hoofdvlees* (see Appendix I: observation 3). During the sixth observation, even an entire course was devoted to linguistic variation (see Appendix I: observation 6). Chloé Lybaert spoke on the topic²⁴ and next, the class discussed four language varieties in Flanders: West-Flemish, East-Flemish, Brabantine and Limburgian (see Fig. 5).

The teachers’ selected language offer in the observed courses was indeed varied, yet focussed on Standard Dutch and formal language use, as is shown by the videos in observation 1, 5 and 6. During the first observation, Lucas used a video of an interview with Etienne Vermeersch. In the video, the interviewer spoke very clearly and used Standard Dutch. Etienne Vermeersch

²³ According to Van Dale’s Great Dictionary of the Dutch Language (2015), the word *hoofdvlees* is Standard Dutch. The word *kopvlees*, however, is not (Van Dale, 2015).

²⁴ Chloé Lybaert has been delivering the guest lecture in each C1-module at *De Windroos* for two years now.

sometimes mumbled and spoke unclearly. His Dutch was formal and he used uncommon words, such as: *‘wij pretenderen dat ...’* (‘we pretend that ...’) or *‘het noviciaat bij de Jezuïeten’* (‘the Jesuits’ noviciate’) (see Appendix I: observation 1).

Throughout the fifth observation, each language learner was evaluated while talking with a native speaker for ten minutes (see Appendix I: observation 5). He or she could select the topic of conversation out of five videos. All videos were similar in that their content was rather challenging (multilingualism in education, how the city can save the world, a complementary currency, genetic diversity, education and inequality) and that the speaker mainly used Standard Dutch, several English (loan)words and an uncommon vocabulary. E.g.:

- Eric Corijn in his discourse on how the city can save the world: *‘een stad is bij uitstek co-productief. Het is daarom dat de participatieve democratie een stedelijk probleem is, een stedelijk agendapunt is. Veel meer dan een nationaal, een landelijk, agendapunt, waar vertegenwoordigende democratie nog altijd pretendeert het volk te kunnen vertegenwoordigen’* (see Appendix I: observation 5).
- Jean-Jacques Cassiman’s presentation on genetic diversity: *‘(...) die conditionering, die epi-genetische effecten die gaan toenemen in functie van de leeftijd (...). Die bacteriën zijn extreem belangrijk want ze interageren met onze cellen en ze gaan medebepalen hoe onze cellen functioneren’* (see Appendix I: observation 5).
- Igor Byttebier on a complementary currency: *‘Je kan ze van buitenaf triggeren, euh teasen, euh pushes geven, of voorbeelden van hoe het anders kan, of systemen kunnen op een zeker moment ook gaan crashen’* (see Appendix I: observation 5).

Emma and Lucas clearly made an effort to bridge the gap between the varied language practice and their courses. Nevertheless, their own language use as well as the selected materials focussed on Standard Dutch and formal language.

4.1.2 The use of foreign languages

4.1.2.1 The NT2 students’ language

During the in-class observations, the course members used foreign languages more frequently than their teachers did. When speaking Dutch, some non-native speakers used foreign words in their own mother tongue (like Malika, Julie, Ramona, Tigran, Farah and Omar), whereas others opted for another language, which was the case when listening to Omar, Pragya and Ilona, although other students also did so now and then.

Malika frequently relied on her mother tongue, English, when speaking Dutch in class: she often used English vocabulary and pronunciation (see examples below). She also regularly asked Lucas to translate her English sentences into Dutch (see Appendix I: observation 1). The use of English was more frequent when Malika wanted to reply promptly, when she pronounced personal pronouns (25) and when someone asked her a yes/no question (see Appendix I: observation 2). In fact, she mostly answered in English ('yes' or 'no') to a Dutch yes/no question. In example 23, Malika used the English noun 'difference' instead of the Dutch adjective '*verschillend*'. It is unclear if she consciously replaced words which she did not seem to know in Dutch by their English translation. As Malika used English so regularly, one might question her competences to speak Dutch outside of class. Moreover, since she did so in almost each utterance, her command of Dutch might not be in agreement with a C1-level.

- (22) '**China**' (/tʃaɪnə/) (see Appendix I: observation 1).
- (23) '*Een **difference** (/dɪfərəns/) niveau*' (see Appendix I: observation 2).
- (24) '*Ik heb drie keer **gearrested** (/ʤæʁɛstɪd/)*' (see Appendix I: observation 2).
- (25) Malika pronounces '**mij**' as /mi/ instead of /mɛi/ and '**hij**' as /hi:/ instead of /ɦɛ:/ (see Appendix I: observation 2).

Malika is not the only one who appealed to her mother tongue. Julie, Ramona, Tigran, Farah and Omar did so as well, albeit sparingly. Julie is a native speaker of French. Her reaction in example 26 clearly shows the influence of French. Not only did she use the French expression '*quand même*', but she also pronounced the 'r' at the end of '*uur*' as a guttural 'r' ('the French r') (see Appendix I: observation 3). In example 27, Ramona used the word '*similar*', which probably stems from her mother tongue Romanian considering that she pronounced it as /si.mi'lar/ (like in Romanian) and not as /sɪm.ɪ.lə/ (like in English). When asking the meaning of the Dutch word '*voorkeur*' she also used the Romanian translation (27).

- (26) Julie: '*Ah **quand même**, één uur*' ('Oh, one hour after all!').
- (27) Ramona: '*We hebben iets **similar** in niveau 7*'. Standard Dutch: '*We deden iets gelijkaardig in niveau 7*' (see Appendix I: observation 4).
 Ramona: '*Wat is voorkeur? **Proprietate?***' (see Appendix I: observation 8),

The participating NT2 students sometimes switched to their mother tongue in order to explain something to each other. When Malika did not understand the word '*panda*', Tigran repeatedly mentioned the Persian translation even though Malika does not speak that language (see Appendix I: observation 1). Farah did not understand the word '*vuurtoren*' and conferred on its meaning with Omar in Arabic, as that is the mother tongue of both newcomers (see Appendix I: observation 8). Every now and then, the students also used their common native language to catch up during the break. In example 28, Dalila and Nichelle switched to their mother tongue English.

- (28) Dalila (addressed to Nichelle): 'so, did the shoes fit?' (see Appendix I: observation 8).

Some students, on the contrary, appealed to a foreign language other than their mother tongue when speaking Dutch. Although Omar is a native speaker of Arabic, he regularly relied on English words or pronunciations when speaking Dutch, as is illustrated in the examples below. Emma pointed out that, in combination with his poor grammar, his frequent use of English is the reason why he did not pass the course [G275].

- (29) Omar: '*Denk je in **Poland** is beter?*', '*Hij is een **doctor** (/dɒktər/) in business economie*', '*In **America** (/əmerɪkə/) moet je twee shiften werken*', '*Het is nodig om niet zijn **heartbeat** naar omhoog te laten gaan*', '*dat is **extinct***' (see Appendix I: observation 4).

The observations revealed that English also has an impact on Pragma's pronunciation and vocabulary (see example 30, 31 and 32). Pragma's mother tongue is Hindi. Nevertheless, she often speaks English, in particular when speaking with her family members, friends or colleagues. During the mid-term evaluation, Pragma sometimes used English words in Dutch. Emma mentioned it on her evaluation form, but indicated that it is good that Pragma seemed to be aware of it and corrected herself sometimes, as seen in example 32.

- (30) '*Je gaat met de **flow** van het boek*', '*het is voor **leisure***' (see Appendix I: observation 2).
- (31) '***Experiment***' (/ɪksperɪmənt/), '***statistic***' (/stætɪstɪk/) (see Appendix I: observation 5).
- (32) Pragma: '*Om dit punt te bevestigen of meer euh... te **stressen**, nee () nee*'
 Emma: '*Als ik stress,*'
 Pragma: '*Nee, das geen stress, das meer een Engels*'
 Emma: '*Benadrukken*'
 Pragma: '*Benadrukken, ja!*' (see Appendix I: observation 5).

Ilona did not use foreign languages very often in class. When she was observed outside the classroom, however, she did use several English words (33, 34, 35). Ilona comes from Hungary and has lived in England for ten years [C20]. She is thus used to speaking the language. When speaking Dutch outside of class, she could be appealing to English so as to sound more fluent and to keep the conversation going, whereas in class making mistakes or having difficulties in finding the right words might be more accepted. Ilona also lived and worked in Germany. German has also influenced her Dutch language use, as shown in the last example (36). The Dutch expression '*iemand laten schrikken*' was unknown to Ilona and she thus tried to make the German verb '*erschrecken*' ('frighten') sound Dutch (36). When she had just arrived in Belgium,

Ilona's knowledge of German helped her to learn the Dutch vocabulary and sentence structure [C248]. At the moment, it is sometimes also confusing, Ilona admits [C159, C164]. Hence, what was first considered a positive language transfer is now perceived as a negative interference (Shatz, 2016).

- (33) 'In **mathematic**', 'zij hadden altijd zo .. een .. **buddy**' (see Appendix II: activity A).
- (34) 'Iedereen moet de **roots** vinden' [C8]. 'Dat is echt zo een de **small talk** en en (.) ja, da moet, dan ben je heel onbeleefd als je da niet doet' [C18]. 'Als ik e-mails schrijf naar mijn man, of of euh .. of **text**' ((pretends to send a text message)) [C53]. 'Voor mij was da enorm geholpen om mijn **self**- waarde, ss self- (...) Zelfvertrouwen te **boosten**' [C59-C61]. 'Ehm, dus ze .. ik weet niet waar ze de **switch** maken tussen hun dialect of die .. wa is da **mumbelen, mumble-jumble** .. zo onder de neus ..' [C79].
- (35) 'Niets bijzonders denk ik .. heel **average**' [C262].
- (36) 'Omda ik nie correct kan zeggen: "sorry dat ik u heb **verschokken, erschokken, erschikt**" of heb ik erschokken erschikt erschokken?' [C160...]. 'Ik ken da het Nederlands correct woord niet .. ik kom van mijn .. ik haal mijn Duits op en probeer ik het te vernederlandsen, maar da is .. niet correct' [C164].

The previous examples (29-35) show the use of English as a lingua franca. People 'who share neither a common native tongue nor a common (national) culture' tend to choose English as the 'foreign language of communication' (Firth, 1996, p. 240). It should be noted that some native speakers of Dutch also use English words such as 'roots', 'small talk' or 'switch' (34). The foreign vocabulary or pronunciation in the above excerpts is nonetheless regularly incorrect in Dutch.

When speaking Dutch, some students do not only use a foreign language but also engage in mental processes in that language. That could explain some of the course members' mistakes. Ramona's use of the word '*lichthuis*' (37) illustrates that. The word does not exist in Dutch but stems from the literal translation of 'lighthouse' (see Appendix I: observation 8). Like Ramona, Mai engages in mental processes in English. During the fourth observation, she said that she 'think[s] in English'* and then translates what she wants to say to Dutch. 'That's not good, isn't it?*' ('*Dat is niet goed hé...*'), she added (see Appendix I: observation 4). Lucas also noticed that and mentioned it on her mid-term evaluation form (38). She indeed made some mistakes which might be due to the influence of English (39).

- (37) Ramona: '*lichthuis*'. Standard Dutch '*vuurtoren*' (see Appendix I: observation 8)
- (38) Lucas' feedback on Mai's mid-term exam: '*Probeer ook om in het Nederlands te denken. Ik heb de indruk dat je nog altijd in het Engels denkt en dan zo vertaalt naar het Nederlands*' (see Appendix I: observation 5).

- (39) Mai: *'heel **generaal**, 'de **genes***. Standard Dutch: *'heel algemeen', 'de genen'*
(see Appendix I: observation 5).

The previous examples show that non-natives speakers sometimes decide to use a foreign language when talking Dutch. At other moments, however, they do not opt for it themselves, but their interlocutor switches to that language (mostly) in order to facilitate the conversation (50, 56, 57).

4.1.2.2 *The teachers' supply and views*

In the observed NT2 courses, teachers mainly used a foreign language in two cases. Firstly, they used it if the other language was relevant to the topic under discussion. That was noticed during the third observation, when Lucas asked for equivalents of Dutch onomatopoeia, more specifically the various sounds animals make in different languages (see Appendix I: observation 3). Lucas also referred to a foreign language, namely English, during the fourth course observed. In order to explain the meaning of the Dutch word *'wearables'*, the teacher indicated that it is a new word which comes from English (see Appendix I: observation 4).

Secondly, teachers sometimes switched to a foreign language if a Dutch word was hard to explain. Lucas explained that he does not mind using English or French when his students do not understand a word in Dutch, like in example 40 [F408, F414]. It is sometimes an easy solution and if you afterwards ask the students to make a sentence using the Dutch word, you can test whether they really understand the meaning, the teacher added [F418].

- (40) Lucas: *'begrijpen jullie alle woorden?'* – Omar: *'nee, "niettegenstaande", ik begrijp het niet'* – Lucas: *'het heeft dezelfde betekenis als ondanks. Bijvoorbeeld: "ondanks het slechte weer, kwamen we naar de les" (...) zoals "in spite of" in het Engels'* (see Appendix I: observation 7).

Lucas does not disapprove of using foreign languages as a teacher, nevertheless, he considers it rather annoying when NT2 students speak in another language than Dutch and, more specifically, finds it unsuitable when they use foreign languages to ask him something, especially at an advanced level, like the students in the observed courses [F400, F402]. When the newcomers speak another language to one another outside the classroom and they do not do so in class, he does not make any remarks [F404, F406]. Emma declared that she does not mind if students at a basic level use another language to explain something (e.g. the meaning of a word) to one another [G259]. However, she does consider it rather annoying when they constantly use the other language [G259]. She once taught a group of students of whom about ten students were able to speak Spanish and four were not [G263]. During the break, most of

them immediately started talking Spanish [G261]. In that case, Emma requested them to try to speak in Dutch, even though it might seem artificial [G263]. Moreover, in that way all students would be able to join in the conversation [G263].

4.2 Communicative difficulties

In order to get an insight into how adult newcomers in Flanders communicate in Dutch, this section will discuss which difficulties they encounter in as well as outside of class and what might be the cause. Before elaborating on those communicative challenges, it is important to make two remarks.

Firstly, newcomers' communication skills – and consequently the difficulties they might experience – vary greatly. According to Emma, the classes at *De Windroos* are very heterogeneous and that students of the same group can show considerable differences in their language level [G63, G258]. That may be due to the fact that some students merely take oral courses, whereas others opt for oral as well as written courses [G258]. Moreover, some students have been living in Flanders for one year and a half, others for ten years or more [G258]. The difference in students' command of Dutch can also be attributed to whether they frequently use the language, for instance at work, or not [G258]. In addition, some students are more communicative or more proficient in Dutch, whereas others practise little outside of class and seem to be unable to apply what they learnt or they need more time to do so [G63, G65, G75].

Emma believes that difficulties in learning Dutch might also arise due to issues which arouse intense emotions, such as having a hard time finding a place to live, going through a trauma or facing another psychological problem (e.g. in some war refugees' cases) [G65]. Ferreira Barcelos (2015), a professor and language education researcher, confirms that emotions have a significant impact on the language learning process. Emotions determine behaviour and are linked to 'motivation, anxiety, extraversion, and introversion' (Arnold, 1999; Ferreira Barcelos, 2015, p. 306). Aragão (2011) indicates that emotions influence the environment and that the environment also has an impact on emotions (2011, p. 302). From that perspective, the students' emotional state could affect NT2 education and vice versa. Hence, newcomers' (affective) background should be taken into account and personal assistance should be provided if needed. The importance of anticipating newcomers' psychosocial needs was also included in Homan's 2014 Policy Paper on Social and Civic Integration (cf. § 2.2.2.4). Several organisations, such as Solentra and Mind-Spring, already do their best to address the psychosocial needs of immigrants (Agentschap Integratie en Inburgering, 2016). The Flemish government also invests in such support. In 2016, for instance, they granted extra subsidies to projects and organisations who support and guide immigrants in need (Informatie Vlaanderen, n.d.-b). Nevertheless, the 2017 report of the VVSG (*Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten*) argues that there is

insufficient psychosocial support for newcomers and that the available assistance should become more accessible (VVSG, 2017).

A second remark that should be made when discussing NT2 students' linguistic obstacles is that they do not only encounter difficulties. A case in point is the conversation between Ilona and a teacher (see Appendix IV: activity C). Ilona spoke Dutch very well; she did make some mistakes but conveyed a clear message and could express herself cogently. Her excellent command of Dutch can be linked to her background. She speaks several languages, such as Hungarian, English, German and Dutch at an advanced level and thus seems proficient in languages in general. Moreover, her husband is Dutch-speaking and she has been living in Belgium for more than eight years ([C2] see Appendix IV: activity C)

Although some conversations proceed without any problem, that is often not the case. This section will therefore study the difficulties that do occur. In Begine's (2017) research, teachers distinguished five possible causes, namely: vernacular Dutch, the speaking rate of Flemish native speakers, the little opportunities to practise, the little contact with Flemish people outside the classroom and the fear of speaking Dutch. Those causes were also indicated by the language learners in this research. In addition, this study outlines the most common challenges which influence or even impede the observed students' conversations in Dutch. The obstacles are regrouped into two main categories, namely language comprehension (§ 4.2.1) and language production (§ 4.2.2). Each main category is next divided into five subcategories, as is indicated in Table 6. Vernacular Dutch, insecurity and pronunciation appear in both categories and are thus difficulties with a considerable impact.

Table 6. Communicative difficulties of NT2 students.

Language comprehension	Language production
Vernacular Dutch	Vernacular Dutch
Insecurity	Insecurity
Pronunciation	Pronunciation
Culture-specific or figurative language	Formulation
Speaking rate	Vocabulary

4.2.1 Language comprehension

When Christine, a native speaker of Dutch, spoke to Alpaslan, a NT2 student, she had the impression that he did not always understand what she said [E7-8]. She stated that he sometimes gave an unsuitable reply to her questions [E27] and that complex questions seemed to pose a problem whereas short questions were more comprehensible to him [E8]. An example of an odd answer to one of Christine's questions can be seen in example 41. While Christine asked a yes-no question, Alpaslan replied with a noun.

- (41) Christine: *'Ah, u mama ook, ja [4.0] En u papa is ginter nog gebleven?'*
 ('Ah, your mother as well, yes. [4.0] And your dad stayed over there?') [B45].
 Alpaslan: *'Euh (.) in Bulgarije'* ('Euh (.) in Bulgaria') [B46].

Lucas also pointed out that newcomers encounter comprehension difficulties when speaking to first language speakers of Dutch. He suggested that comprehension difficulties are less frequent in one-to-one or formal conversations (e.g. at the doctor's) than in group or everyday conversations [F48, F57-F60]. Lybaert also declared that problems particularly occur in group conversations, while one-on-one conversations generally proceed more fluently since some L1-speakers modify their language (cf. § 2.5.1).

Rafaella indicated that she indeed considers it particularly difficult to participate in a group conversation (see Appendix III: questionnaire 1B). Lucas formulated four linguistic obstacles which might be the cause (42). Firstly, some L1-speakers do not speak the variety which newcomers learn at school namely Standard Dutch, or what Lucas describes as 'perfect Dutch'*, [F46, F74]. Secondly, when several Flemings speak to a (minority of) newcomer(s), they are less inclined to adapt their language than during a one-to-one conversation [F68]. Consequently, they will use more 'spontaneous words'* and have an unusual pronunciation [F52, F54]. In a one-to-one conversation, on the other hand, the interlocutor will do more effort to make himself or herself clear to the newcomer [F66]. Thirdly, it requires more courage to ask for repetition [F80-F82] or explanations when speaking in group. Fourthly, it is more challenging to understand people who sometimes speak simultaneously [F72].

- (42) Sara: *'hoe verloopt communicatie tussen nieuwkomers taalleerders en moedertaalsprekers volgens jou?'* [F41]
 Lucas: *'Goh buiten de school moeilijk ja want euh .. da 's ja **moedertaalsprekers passen zich moeilijk aan** 'om Nederlands te spreken allee 't perfecte of het Nederlands van de school' 'zal ik het maar noemen euhm en dan zijn er gewoon begripsmoeilijkheden he frustraties denk één op één ça va maar **in groep** 'wordt het heel moeilijk.'* [F44, F46, F48, F50] (...)

‘hoe meer ruis hoe moeilijker de boodschap he ja als iedereen door elkaar begint te praten’ ‘en der zitten zo wel wa spontane woorden in en wa wa vreemde klanken voor’ ‘iemand die gewoon Nederlands in de klas leert dan wordt het moeilijk’ [F52, F54, F56]. (...) ‘in formele situatie eigenlijk .. denk ik he bij de dokter (.) lukt het.’ [F60] (...)

Sara: *‘wa zou de oorzaak dan zijn van die problemen (.) je zei al in groep da ‘s dat de mensen ja vlotter of () beginnen te praten’ [F65]*

Lucas: *‘Zeker de .. de taal die we gebruiken die we die de Vlamingen gebruiken in groep is anders dan de taal euhm apart denk ik euhm **apart ga je wel aanpassen**’ [F66]. ‘Ma ja als je me Vlamingen samen bent en daar zit iemand euh uit een euh ander land bij (.) die Nederlands leert die Vlamingen gaan zich niet allemaal aanpassen’ [F68]. ‘Wa logisch is eigenlijk hé allee bedoel’ ‘t is gewoon een .. mechanisme in de groep hé .. en doordat er **veel mensen tegelijk praten**’ ‘wordt het sowieso al moeilijk om te volgen ook als die mensen perfect Nederlands praten ma **wa dan ze dan nie doen is perfect Nederlands praten**’ [F70, F72, F74]. (...) ‘en dan kan de persoon euh ‘t hangt natuurlijk af van de persoon die Nederlands leert kan **één op één gemaklijker vragen van**’ ‘**kan je nog eens herhalen in groep nie**’ [F80, F82]*

Yet, even in one-to-one and formal conversations, some students encounter problems. That is illustrated by Farah’s and Belinay’s reply to a question about a situation in which they have experienced difficulties in understanding or speaking Dutch (see their reply below). Farah went to the doctor’s because her child was ill (43). She was not at ease since she wanted to make sure that she understood everything that was going on. Consequently, she told the doctor that she did not really understand him and she asked him to repeat what he had said and to speak more slowly. She also used French to verify whether she had understood him correctly. Belinay also encountered difficulties when going to the doctor’s (44). She was unfamiliar with his specialised vocabulary and did not get any further explanation (see Appendix III: questionnaire 1B).

- (43) Farah: *‘Het was vorige jaar, was ik nog niveau 4 en ik moest uitleg geven aan de dokter over de ziekte van mijn kindje. De moeizaam was dat ik ongerust was want ik wild alles begrijpen over zijn situatie’. ‘Ik vraag de andren om te herhalen of trager te praten. Ik zeg duidelijk dat ik goed niet kan begrijpen (...) soms praat ik Frans om zeker van mijn begrijpen te zijn’* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).
- (44) Belinay: *‘5 of 6 maanden geleden ben ik naar dokter met mijn schoonmoeder om te tolken geweest. Tijdens de onderzoek heb ik een woord gehoord die ik ken niet (term in geneeskunde). Ik heb gevraagd wat hij bedoelt, hij zeide dat volgende keer moeten wij tolk hebben. Hij legde het niet uit’. ‘Ik heb hem gevraagd alleen*

om de woord te herhalen en hij deed dat ook niet'. 'Ik wist dat het probleem niet de knie van mijn schoonmoeder is, maar ik begreep niet wat precies is' (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).

Emma thinks that the communication between newcomers and L1-speakers would improve if a newcomer has (regular) contact with native speakers, such as in-laws, colleagues or friends [G29]. However, the teacher believes that many newcomers do not, like some of her students who work at a scientific faculty and mostly speak English to their colleagues (who are often foreigners as well) [G29]. Lucas claimed that difficulties are rare at level C1 [F88, F90]. If someone does not understand the instruction, it means that the level is too high for him or her, he specified [F88]. Yet, difficulties did occur in the observed C1 class, as is illustrated by the following examples.

a) *Vernacular Dutch*

In the second questionnaire (see Appendix III: questionnaire 2), more than 70% of the participating NT2 students implicitly or explicitly indicated that they would like to be able to understand vernacular Dutch better. Belinay and Mai stated that they would like to improve their comprehension of daily conversations²⁵, which mostly take place in vernacular (cf. § 2.4.1). Like Tasha, Belinay considers *tussentaal* as it is spoken 'on the street' to be challenging. Mai, Zofia, Farah, Jelena and Katya referred to the difficulty of understanding dialect (see Appendix III: questionnaire 2).

The same conclusions were drawn from the first questionnaire (see Appendix III: questionnaire 1A; Appendix III: questionnaire 1B) in which the students described a situation in which they find it challenging to understand or speak Dutch. Many students referred to a conversation involving vernacular Dutch, as is illustrated by the examples below (45-49). Ramona, who works as saleswoman in a clothes shop, explains that a client once asked for '*sloefkes*' ('slippers') and that she was unable to understand him (45). When a client uses regional vocabulary, she usually asks her colleague to help her or she requests the client to rephrase the sentence or say it in English.

- (45) Ramona: *'Op het werk omdat vele mensen **dialect** spreken en ik niet goed begrijpen. Ik werk in een grote kledijwinkel, dus heb ik veel contact met de klanten. Bijv: sloefkes ???'. 'Ik vraag een collega om me te helpen of ik vraag de klant met andere woorden of Engels'* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).

²⁵ In the questionnaire, Mai did not refer to any specific situations (see Appendix III: questionnaire 2). She did specify that she wants to improve her proficiency in Dutch when *speaking* to her colleagues (cf. 4.3.3.2.b).

Pragya, who works in a supermarket, had a similar experience when one of the clients asked for an object using the dialect word *'treikster'*²⁶ (46). As Pragya did not understand it, she also asked her colleagues for help. Pragya seems to have experienced the situation as rather uncomfortable and pointed out that there is a gap between what she needs in practice and what she learns at school. She finds it hard to understand dialect, because those words are not taught at school. Like Pragya, Dilek also identified a gap between practice and education. She considers herself quite good at listening to or reading in Dutch, but when people start to talk just like that, she does not understand them very well (47).

- (46) Pragya: *'Ik herineer nog een situatie op mijn werk. Ik werk in een winkel. Een oude madam komt bij mij een vraagt een "treikster". Ik verstond her niet'. 'Ik was op zoek naar mij collegas. Helaas niemand konden mij helpen. Uiteindelijk een ervarende collega kond mij uit die situatie halen'. 'Ik was op zoek naar alle collegas die op het moment aanwezig waren in de winkel'. 'Gelukkig konden wij samen die madam kunnen helpen. Maar het duurt wel effekes lang. Ik vond het moeilijk over de **dialect** te begrijpen want sommige worden leren wij niet op school'* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).
- (47) Dilek: *'Als ik Nederlands luister of lees heb ik niet veel problemen. Maar als mensen begin te **gewoon praten** vind ik begrijpen moeilijk. Ik moet altijd vragen voor ze trager te zijn. Ik begrijp of hoor mensen niet duidelijk. Dat is sinds ik begin Nederlands te leren'* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).

Malika deals with comprehension issues when talking to her colleagues, as one of them usually speaks dialect (48). Jelena also finds it tough to understand vernacular Dutch (49). She assumes that an eighty-year-old woman who she met did not understand Standard Dutch, while Jelena herself did not understand the woman's dialect. They were able to continue the conversation by articulating more clearly and deriving meaning from context.

- (48) Malika: *'Ja soms vind ik Nederlands moeilijk op mijn werkplaats. Omdat één van mijn oude collega meestal **dialect** spreekt'. 'Ik vroeg haar om andere wordt te gebruiken of de betekenis van het wordt'. 'Uiteindelijk begrepen wij elkaar door de uitleg'* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).
- (49) Jelena: *'Een paar week geleden heb ik met een vrouw uit De Klienge ontmoet. Het was echt moeilijk om elkaar te verstaan. Ze verstaan niet Algemene Nederlands, ze is 80 jaar oud en ik verstaan niet het **dialect** van De Klienge'. 'We hebben geprobeerd nog één keer duidelijk met elkaar praten, met beter articulatie, We hebben ook verbaal communicatie gebruikte, en zeker we lachen*

²⁶ Presumably Pragya refers to the word *'aftrekker'* ('floor wiper'), which is vernacular Dutch in Belgium (Van Dale, 2015). The word *'(vloer)trekker'* is the accepted alternative in all Dutch-speaking regions.

om het situatie te verbeteren 'We hebben elkaar begrepen, misschien niet alle woorden, maar het context wel' (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).

During the observations in class, NT2 students also told about their troubles with vernacular Dutch. Pragya said that she finds it difficult to understand people who speak dialect. She might grasp a word now and then, but the message is not conveyed, she added (see Appendix I: observation 1). Nassim told about his adult education (*tweedekansonderwijs*) and the difficulties which he encountered since he did not speak Dutch very well at the time. The chemistry course was considered most difficult because the teacher spoke dialect and Nassim could not decipher it (see Appendix I: observation 2). At another moment, Ilona stated that she sometimes meets road-sweepers who start to talk to her. She greets them but does not know what to answer as it is not clear to her what they mean (see Appendix I: observation 1).

During the conversations outside of class, both Alpaslan and Ilona also described vernacular Dutch as problematic. According to Alpaslan, there is a substantial difference between, on the one hand, Standard Dutch and, on the other hand, dialect or *tussentaal* [D76, D78]. Not only does the vocabulary differ, but also the pronunciation, he said. Examples include saying '*snel meisje*' instead of '*mooi meisje*' ('pretty girl') in Standard Dutch and '*safkes*' instead of '*sigaretten*' ('cigarettes') [D80, D104]. The expression '*snel meisje*' was once used by Alpaslan's boss. Yet, the newcomer did not understand it, as '*snel*' means 'fast' in Standard Dutch. The word '*safkes*' was used at work and was also unknown to Alpaslan. Ilona stated that it is difficult for her to interpret the interjections in vernacular Dutch, such as '*maja*', '*alé*' and '*èh*', for instance, when her neighbour yelled '*alé alé*' as she crossed him on the footpath in front of his garage. Ilona did not know whether she was supposed to find it funny or if he was angry [C98, C100].

Comprehension problems might come up as Flemings are sometimes unaware of their use of dialect or *tussentaal* ([G71]; Lybaert, 2011; Ghyselen, 2015) and thus, do not easily switch to Standard Dutch: the Dutch taught in NT2 education ([F44, F46]; Bolten, 2004). Emma, for example, said that she knows native speakers who make an effort to speak more slowly to NT2 students, without using a more standard-like language variety [G71]. Another example was provided by Alpaslan. In the shop where he was working, a woman asked him for information in dialect [D71]. While he told her that he did not understand dialect, she kept on repeating her statement in the same language variety, seemingly unaware of the problem that posed for him [D71]. Pragya also asserted that her colleagues are unaware of their use of dialect during the break (see Appendix I: observation 6).

However, L1-speakers sometimes do adapt their language when speaking to language learners. Alpaslan pointed out that they often start talking in ‘their Dutch’* (i.e. vernacular Dutch), but when they notice that Alpaslan does not really understand them or is unable to speak fluently, they start talking Standard Dutch [D63]. Similarly, Ilona declared that L1-speakers clearly make an extra effort to adapt their usual language use. Yet, they only do so when the conversation has just started or when they know she is Hungarian. In those cases, Flemings carefully articulate all words, speak more slowly, try to use more Standard Dutch and mumble less [C69, C79]. During Ilona’s conversation with the teacher of her son (see Appendix II: activity A), the teacher indeed spoke strikingly polished Standard Dutch. Some Flemings even overdo it and exaggerate, Ilona said [C85]. Dilek agrees and explained that she finds it frustrating when Flemings start using very simplistic sentences as if they were talking to a child (50). Ilona has the impression that after a while, most Flemings, however, return to the language they tend to speak spontaneously: their dialect or less articulated pronunciation [C69, C88]. Moreover, when L1-speakers start to speak to each other, they mostly no longer do any effort. For instance, when Ilona met her new colleagues, they did their best to speak clearly to her in the beginning, but when they started chatting to one another afterwards she could not understand it [C69, C71]. Ilona also indicated that Flemings who do not realise that she is from Hungary – as she looks similar to Flemings – do not do any effort to adapt their language.

- (50) Dilek: *‘Meestal verander ze onmiddellijk naar Engels. Als ze niet Engels kennen dan begin ze praten alsof ik heb mental problemen hebben of alsof ik een 3 jaar kind ben. Dat natuurlijk frustreert me’* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).

Whereas most students recognise that they have difficulties in understanding *tussentaal*, Omar did not. He has been living in Belgium for a very long time and asserted that, to him, *tussentaal* is a proper version of Dutch, which is easier to comprehend than Standard Dutch (113).

b) *Insecurity*

Some participating language learners seem very insecure about their comprehension skills when talking to a native speaker of Dutch. Such insecurity does not always create crucial issues, though it presumably does influence the conversation. That was noticed in a situation described by Farah (51). The woman from Syria had a telephone conversation with her property owner. Although she could clearly understand him, she asked her assistant’s help ‘to be sure’* (51). Next, her assistant spoke with the property owner and informed Farah afterwards.

- (51) Farah *‘Het was in Januari, met de huisbaas. We verhuisden naar een nieuwe huis en moesten we herste:lingen doen. Het gesprek was op telefoon’*. *‘Kon ik goed*

begrijpen maar om zeker te zijn, vroegde ik de hulp van mijn assistente'. 'mijn assistent spreekde met hem en ging ik bij haar' (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).

Manuela also described a telephone conversation in which she was insecure about her competences in Dutch (52). She became very nervous and assumes that that is why she did not comprehend anything. Not being able to understand her conversation partner disappointed her. Bolten (2004) also indicates that some NT2 students are disappointed when talking to Flemings. He points out that it is because they cannot practise what they have learnt (i.e. Standard Dutch) outside of class (cf. § 2.5.1).

- (52) Manuela: *'Als ik met iemand op telefoon spreek, verstand ik alles niet. Ik ben nervous, daarom denk ik dat ik niks verstand. De voorbije maanden verstand ik meer dan voriges niveau maar altijd heb ik problemen met de uitspraak van de mensen. Ik moet ook mijn uitspraak verbeteren om beter te begrepen'. 'Ik probeer meer aandacht aan geven. Ik probeer geen stress hebben. Ik ben teleurgesteld als me niet zo goed verstond maar ik probeer ook nog een keer het gesprek beginnen. Ik zeg tegen mijn parter: "kan je herhalen aub?" en ze/he is geduld. Het is goed voor mij om beter te horen en spreken'. '[N]a het herhalen van woorden of al ze/he corrigeerde me, kunnen we elkaar uiteindelijk begrepen' (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).*

Emma supposes that many students are afraid to tell their interlocutor that they do not understand [G104]. The conversation between Christine and Alpaslan is a case in point (53). Christine was talking passionately about her husband's hobby: pigeon keeping [B22-B35]. While she was speaking on a matter which might require some prior knowledge, Alpaslan repeatedly nodded and said 'ja' ('yes') or 'uhu'. His reactions seemed to indicate that he understood what Christine was saying and to 'express attention (mm, uhu, yes), understanding of (...) or agreement to the interlocutor's contribution' (Oleksy, 1989, p. 208). Christine, consequently, started to speak more rapidly and used more complex sentences and more *tussentaal*. In fact, 'the *go-on* signals to the speaker that the hearer is listening and encourages the speaker to continue the turn' (Oleksy, 1989, p. 209). Yet, turn 34 shows that Alpaslan did not completely understand what Christine was talking about, as he asked the meaning of *duif* ('pigeon'), a key notion in her utterance.

- (53) Extract from the conversation between Christine and Alpaslan:
- Christine: *'< Eh (.) mijn man is een duivenmelker [en er (.)>' [B22]*
- Alpaslan: *'[Ja ((knikt))' [B23]*
- Christine: *'Komt altijd iemand van Bulgarije [de duiven halen.]' [B24]*
- Alpaslan: *'[Ja' [B25]*
- Christine: *'>Zowel in Engeland, België en nog omstreken, Duitsland ook dacht ik. [En ze worden dan in Bulgarije gelost<' [B26]*
- Alpaslan: *'[Uhu' [B27]*
- Christine: *'Of daar wordt er een spel mee gespeeld. [En hij maakte reclame' [B28]*
- Alpaslan: *'[Aha' ((knikt)) [B29]*
- Christine: *'>Hij heeft ook verschillende hotels ginter. (((lacht)) Hij zal der goe voor zitten' [B30]*
- Alpaslan: *'[Ja' [B31]*
- Christine: *'Mijne man heeft ook enke-, een paar duiven meegegeven. Ma da koste nog veel ze voor da spel ((lacht)) te doen' (...).*
- Alpaslan: *'En wat is duif?' [B34]*
- Christine: *'Een duif (.) een vogel' [B35].*

Ilona also seems reluctant to ask her interlocutor to clarify or repeat something. Sometimes she gives an arbitrary reply when Flemings say something which she does not understand. For instance, when a man addressed her in the library, she did not grasp what he said but refrained from admitting it [C73]. As she did not want to seem impolite, she quickly answered 'yeah, great'* ('*ah ja, super*') [C71, C73]. Although Ilona gave the previous example, she also asserted that she dares to notify her interlocutor when she does not understand [C91, C93].

At other moments, on the other hand, the demand for clarification was noticed. That occurred outside of class (e.g.: [B256, D61, D135]) as well as in class, when some students asked the meaning of difficult Dutch words, such as *consumptie*, *extinctie* or *fertiliteitcijfer* ('consumption', 'extinction', 'fertility rate') (see Appendix I: observation 1).

Emma considers it positive when NT2 students dare to ask for clarification [G101]. She, for instance, wrote it down as a positive aspect on Dalila's evaluation form (see Appendix I: observation 5). The teacher wants to encourage language learners to do it and advises them to ask their interlocutor to rephrase a sentence or to reformulate it themselves and hence verify if they understood it correctly [G105]. Doing so is a good way to gain more confidence and to become more proficient in Dutch, she explained [G105].

c) *Pronunciation*

Flemings' pronunciation is another obstacle for newcomers. It was indicated by Nassim and Manuela (see Appendix III: questionnaire 1A) as well as Farah (see Appendix III: questionnaire 2). Ilona also has trouble understanding a Dutch-speaking interlocutor. That does not only occur when listening to Flemings who speak *tussentaal* or *dialect*, but also when communicating with other language learners, as they have their own, different accent ([C180] see Appendix IV: activity C; Appendix I: observation 2). She really needs to focus when, for instance, a Russian student pronounces 'uitleg' (explanation) as 'oitleg' [C182]. The Hungarian woman also stated that she encounters difficulties with Dutch intonation patterns and consequently sometimes misinterprets a sentence ([C37-C41] see Appendix IV: activity C). When her interlocutor tells her something, she might initially perceive it as unfriendly [C41], although, when she thinks about it and tries to translate it, she realises that she is mistaken [C41, C43].

Example 52 shows that Manuela also has 'trouble with people's pronunciation'*, particularly when telephoning. If she asks her interlocutor to repeat what they said, she normally does understand it. As for Tigran, he is sometimes confused due to the similar pronunciation of Dutch and Persian words. The student, whose mother tongue is Persian, explained that some words sound the same but have a completely different meaning. Therefore, he tries to 'write down the pronunciation of unknown Dutch words in Persian'* (see Appendix I: observation 1).

d) *Culture-specific or figurative language*

Cultural differences also make it challenging for newcomers to understand Dutch. That is illustrated by Ilona's experience when she went to a lecture of Tom Lanoye, a Flemish writer. The NT2 student had trouble with interpreting the writer's examples and 'culture-specific stories' intended for Flemings (54).

- (54) Ilona: *'Ik ben langs geweest op een op een lezing van Tom Lanoye voor UGent 200 verjaardag. (ik denk op 2 oktober 2017). Hij gebruikte voorbeelden, situaties, verhalen, die een beetje 'insiderjokes' waren over zijn voormalige professor, bvb, of cultuurspecifieke verhalen voor bvb. vlaamse mensen. Ook poëzie op het Nederlands, waarvan ik al meest van worden ken, maar samen kon ik een gedicht niet volgen'. 'Omdat het een lezing was, kon ik niet veel doen, meestal kon ik niet meelachen, alleen maar nadenken... Van burens naast mij kon ik dat ook niet vragen, Tom Lanoye was altijd aan 't praten'* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).

Furthermore, most of the students seem to find it hard to grasp the meaning of figurative expressions. When they were asked in which fields they want to widen their vocabulary, several newcomers referred to expressions and figurative language, such as puns (55). During the third observation, the students discussed (figurative) expressions in class. In one of the exercises they had to indicate the meaning of the sentence '*de overheid wil snoeien in de zorgsector*' ('government wants to cut social care spending') (see Appendix I: observation 3). The verb '*snoeien*' is often used when talking about pruning trees or trimming bushes. Yet, in this context, it means to cut down on expenses. It took a while to explain the latter meaning to the students and they did not really believe it at first (see Appendix I: observation 3). Ilona's example (54) also shows that figurative language may cause comprehension issues. When Tom Lanoye read a poem – a text type which often recurs to figurative language – she knew most of the words and, nevertheless, did not understand the poem's meaning.

- (55) Julie: '*In alles. Uitdrukkingen / grapjes met woordenspelletjes*'. ('In all fields. Expressions / jokes including puns') (original written text) (see Appendix III: questionnaire 2).

Humour is also pitfall, as shown in both previous examples (54, 55). That might be because of its frequent use of both culture-specific elements and figurative language. As Ilona did not get Tom Lanoye's jokes, she could not laugh along during the lecture and felt disappointed (see 54; Appendix III: questionnaire 1A). She did not ask for any clarifications, as that would have disturbed the other people in the audience.

Cultural differences do not only hamper language comprehension but also language production, as indicated by Nassim, who sometimes talks to Belgians about religion and finds it hard to clarify words in the Koran (see Appendix III: questionnaire 1A).

e) *Speaking rate*

Flemings' speaking rate is another challenge to language learners. Some Flemish people tend to speak rather quickly, Alpaslan said. Especially youngsters [D159, D164]. Kamran, on the other hand, believes that radio presenters speak too quickly, which usually makes them incomprehensible (see Appendix III: questionnaire 1A). Pragya indicated that understanding dialect becomes even harder when people speak at a steady pace (see Appendix I: observation 1). Beata described two situations in which her interlocutor spoke too quickly. In the first situation, the Polish woman had to reply to a police officer's questions (56). In the second situation, she was calling to an electricity company (57). In both cases, she could not really understand what was being said and her conversation partner suggested switching to English.

According to Dalila, some people indeed speak too quickly, but if you ask them to slow down, they will (see Appendix I: observation 6).

- (56) Beata: *‘Op een dag moest ik naar de politie gaan want mijn buurman had een probleem met zijn auto. Ik probeerde aan de vragen van politieagent te antwoorden maar zijn heeft te snel gezegd. Elke keer vraag ik ‘wablief’ en ik dacht dat deze vrouw begint een beetje langzamer te praten. Eindelijk heeft zij aan mij gevraagd: Spreek je beter Engels dan Nederlands?’ ‘Vanaf dit moment had ik stress. Ik voelde me teleurgesteld. Ik kon haar begrijpen maar ik had meer geduld van haar nodig. Ik ben zeker dat als zij een beetje langzamer begon te praten, ik begreep meer’. ‘Wij begonnen Engels te praten’* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).
- (57) Beata: *‘Op een dag moest ik naar Essent bellen. De vrouw sprak echt snel en ik kon niet alles begrijpen. De vrouw heeft mij gevraagd of ik Engels kan spreken’* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).

4.2.2 Language production

Understanding Dutch is challenging for language learners, but the same goes for speaking Dutch. Tigran even assumes that the problem is not that language learners do not understand L1-speakers of Dutch, yet, that native speakers do not understand language learners who, for example, do not always use the correct word order (58). The language learner was confronted with that problem when he called to the Ghent City Council. His interlocutor did not comprehend him very well and thus Tigran decided to send him/her an email in order to avoid any possible misunderstanding (see Appendix III: questionnaire 1A).

- (58) Tigran: *‘Het probleem is niet dat wij jullie niet begrijpen. Het is jullie die ons niet begrijpen. Ik weet wat jullie bedoelen, maar jullie kunnen ons niet verstaan, doordat wij woorden in volgorde veranderen en zo’* (see Appendix I: observation 1).

Most participants indeed perceive language production as problematic. When they were asked about their strengths and weaknesses, 43% indicated that they want to improve their speaking skills and 64% asserted that they are good at reading, writing or grammar (see example 59, 60, 61 and the reply of Mai, Belinay, Tasha, Beata and Alpaslan in Appendix III: questionnaire 2). Exceptions to that tendency are Pragya and Jelena who wrote that they are good at maintaining social contacts and speaking.

	What should you improve?	What are you good at?
(59) Julie:	<i>'Praten, snel reageeren'</i>	<i>'Lezen en schrijven is gemakkelijker'</i>
(60) Olek:	<i>'vlotter praten ! Lidwoorden'</i>	<i>'grammatika'</i>
(61) Ramona:	<i>'Meer spreken buiten de les en bredere zinnen maken'</i>	<i>'in theorie van het nederlands'</i>

(original written text) (see Appendix III: questionnaire 2)

a) Vernacular Dutch

Several students consider the lack of knowledge of vernacular Dutch to be a disadvantage. Maryam has no comprehension problems in class, but does find that she 'cannot speak well with [her] colleagues'* (62). In other words, there is a gap between what she needs in practice and what she learns at school (see also § 4.2.1.a). The conversations at work are probably proceeding with difficulty, since Maryam is familiar with another language variety (i.e. Standard Dutch) than her colleagues who use *tussentaal*. The second questionnaire (see Appendix III: questionnaire 2) revealed that students want to improve their oral communication skills in realistic situations, namely when speaking with Flemings outside the classroom (63, 64). Consequently, some of them are interested in learning vernacular Dutch (65).

Replies to the questionnaire (original written texts) (see Appendix III):

- (62) Maryam: *'Ik vond om Nederlands te praten is moeilijk want ik kan niet goed praten met mijn collega's. Ik kan goed verstaan in de les, maar niet goed praten'. 'Ik probeer om mijn Nederlands te praten. Als het moeilijk, vraagt om een ander keer te herhalen. Of in endre word om te zegen'* (original written text).
- (63) Speaking skills: in which situations would you like to be able to speak Dutch (better)?
- Olek: *'Dagelijks met mensen op straat'* ('daily, with people on the street').
 - Katya: *'met de mensen wie NL de moedertaal is'* ('with native speakers of Dutch').
- (64) Which competences should you improve?
- Ramona: *'Meer spreken buiten de les en bredere zinnen maken'* ('speak more outside of class and use more complex sentences').
- (65) Speaking skills: in which fields would you like to expand your vocabulary?
- Olek: *'typisch Vlaamse woorden'* ('typical Flemish words').
 - Tasha: *'Uitdrukkingen, spreektaal'* ('expressions, vernacular').

b) *Insecurity*

Several NT2 students seem very insecure when speaking Dutch. That could be noticed when they were asked to co-operate in the outside-of-class activities of this research. Little students were willing to be observed. Lucas suggested that that is because they have many other worries as well as threshold fear; they really do not like to be recorded when speaking Dutch, he explained (Lucas, personal communication, 15 March 2018).

Such insecurity also appears from a situation described by Beata. At the start of the speaking module, she asked me whether they would have to give a presentation (see Appendix I: observation 3). She hoped that she would not have to as that really makes her nervous. Beata also told about her good friend, Manuala, who was so paralysed with fear when she had to give a presentation that she just stopped speaking (see Appendix I: observation 3).

Similarly, Ilona seems rather uncertain and afraid to make mistakes when speaking Dutch [C262-C266]. She claimed that her knowledge of Dutch is ‘nothing special’* but rather ‘very average’* (66), although her mid-term evaluation was very good: Emma even saw no area for improvement and indicated that Ilona spoke in a structured and enthusiastic way (67). When she was told that her level is very good, she answered: ‘Hm, I don’t really can. Especially when I have an exam and need to perform, I think that ‘everything is gone’ ((sighs))* (67).

(66) Sara: *‘Hoe vind je dat je het zelf doet als je Nederlands praat? Vind je dat je het goed doet?’* [C259]

Ilona: *‘Nee, niets bijzonders denk ik .. **heel average** ((kijkt vragend))’* [C262]

Sara: *‘Je bent nochtans een van de beste van de klas hoor’* [C263]

Ilona: *‘((lacht)) Hm, (ik kan da echt ni). En bijzonders op zo examen momenten op momenten waar je echt moet iets leveren, dan denk ik ‘goh, alles is weg’ ((zucht))’* [C264]

(67) Emma’s feedback on Ilona’s mid-term exam: *‘Sterk punt: Je vertelt uitbundig en gestructureerd’. ‘Ik heb niet echt een werkpunt voor jou’* (see Appendix I: observation 5).

Ilona declared that she sometimes feels insecure when talking Dutch, especially in unexpected situations where she is supposed to react spontaneously, for instance when she goes to the hairdresser’s (68). The hairdresser speaks *tussentaal* and Ilona does not understand her. To make sure that she does not have to reply too much, Ilona reads a magazine. She also avoids talking to the cashier when he or she addresses her. In fact, she often does not understand what he or she says and mostly just nods but does not really reply (see Appendix II: activity A). Furthermore, Ilona refrains from having a conversation with other people who she meets on the street or in the supermarket, except when she knows them really well [C236]. She assumes that

her behaviour is also part of her character, as she is not fond of having conversations on politics or personal matters with strangers or acquaintances ([C230, C236] see Appendix IV: Activity C).

- (68) Ilona: *'die spontane dingen, heb ik wel schrik van. Of euh .. tussentaal bij de kapper ((zucht)) goh .. heel slecht .. ze begint weer zo "blablabla" .. 'wa?', dan heb ik zeker een magazine .. ik ben heel veel bezig .. om te lezen, maar ik wil ()'* [C242]
 Sara: *'Omdat ze veel tussentaal?'* [C243]
 Ilona: *'Ja ((zucht)) en ik versta da nie .. Hier bij Kapsalon X .. Tanja! ((lacht)). Geen idee. En ze is altijd bij mij! ((lacht)) "blablabla", "wablief? Wablief? Ik versta u totaal niet. Ja doe maar" ((lacht))'* [C244].

During her conversation with the teacher of her son, Ilona came across as quite nervous (see Appendix II: activity A). She was rubbing her hands together and used more English than she would usually do in class (see example 33 and § 4.1.2.1). She also relied more on English during the interview (see Appendix IV: activity G). Ilona could have been appealing to English during both out-of-class activities because she was insecure and wanted to sound more fluent and keep the conversation going. Furthermore, the NT2 student often pronounced words hesitating or with a question intonation (69, 70). Presumably, she questioned her Dutch vocabulary and/or sought confirmation of her interlocutor. The question intonation which (perhaps) signals insecurity was also heard when listening to Alpaslan (71), Nichelle (72) and Mai (73).

- (69) Ilona: *'Het is een goede samenstel... euh... ling?'* (see Appendix II: activity A).
 (70) Ilona: *'En wij hebben, een euh .. de vacature zelf was () binnen [2.0] la-, landschap, landschapvrij? Is da? Een dienst? Landschap en visserij? Landschapperij? Visserij?'* [C152]. *'Bijvoorbeeld .. iets waar op de eerste wat is da, sy sy syllable?'* [C184].
 (71) Alpaslan: *'Ja. Ik was Footballer in Bulgarije. Football speler?'* [B211].
 (72) Lucas tells that Nichelle knows a good story, after insiting on it for a while, she decides (or dares?) to tell it: *'(...) de schildpad ging liggen op haar rug? ((looks at her interlocutor)) nee?'* (see Appendix I: observation 7).
 (73) Mai: *'Er was artstreet?'* – Lucas: *'straattheater?'* (see Appendix I: observation 3).

Like Ilona, Kamran indicated that he is sometimes afraid to speak Dutch and make an error. In example 74, he explained that he thought that he would make grammar or pronunciation mistakes and thus merely replied to his interlocutor by saying *'ja ja'* ('yes yes'). Hence, his fear of speaking Dutch even impeded the conversation. That also seems to be the case in Tigran's example (75). When Tigran feels stressed (e.g. during a job interview), he is unable to find the right words. He starts thinking and looking around and, consequently, his interlocutor assumes that Tigran did not understand him or does not speak Dutch.

- (74) Kamran: *'Toen ik met iemand praate was ik bang om te praten. Ik denk dat ik grammtica fout maak en ik heb niet goed uitspraak'. 'Alleen zeg ik ja ja'. 'wij hebben uiteindelijk elkaar niet begrepen'* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).
- (75) Tigran: *'Als ik steres heb, ik vrgeet de noddig woorden die ik het willen zeggen. Bij voorbeed in de solisitatiegesprek'. 'Ik begin nadenken en rond kijken. mijn gesprekpartner denken ik hen niet begrep of ik geen Nederlands ken'* (see Appendix III: questionnaire 1A).

Job interviews are a stumbling block to several students. When asked about a situation in which they experience difficulties when speaking Dutch, both Dalila and Mai referred to an interview for a position. Dalila tried to remain calm, but was not at her ease (76). Mai even asked the interviewer to continue the conversation in English (77).

- (76) Dalila: *'Op een job gesprek (sollicitatie)'. 'Wordt lastig en ik voel mij slecht maar ik probeer het kalm te blijven'* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B).
- (77) Mai: *'Een gesprek uitvoeren in een sollicitatieinterview'. 'Ik vroeg of ik in het Engels mag spreken 😊'* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1B) B)

Lucas stated that NT2 students are often frustrated, for instance when they apply for a job and meet (multiple times) with a negative reaction due to their 'insufficient' knowledge of Dutch [F326, F328]. The teacher indicated that mostly their knowledge is sufficient, but that L1-speakers tend to judge the language learner's foreign accent [F328-F332]. To illustrate his point, Lucas cited the example of one of his students who wanted to become a nursery school teacher [F386]. She was taking the written courses of Dutch at the highest level, but when she wanted to enrol for the teacher training college, she was told that her Dutch was not good enough [F386]. Considering that the woman was already taking Dutch courses at the highest level, it was very demotivating for her to face such criticism, Lucas added [F388]. Moreover, he believes that she writes better texts than some Flemings do [F390].

Such criticism does not only lead to frustration, but also to insecurity and a lack of self-confidence, in professional as well as other contexts [F334, F336]. According to Lucas, insecurity when speaking Dutch is a frequent issue, which does not merely arise during applications or exams, but in many situations [F353-F356]. He, therefore, tries to encourage them to practise at school by, for instance, participating in the 'language café': a school activity which is organised in order to allow students to make spontaneous conversations [F338, F340, F360]. One of the participants in the activity considered it a valuable experience. It increased his self-confidence because people could understand *him* and he could understand *them*. That is something

students are not used to, Lucas pointed out [F340]. The teacher specified that NT2 students should also practise in everyday life as they have too little opportunities in class [F362].

In her article, Oxford describes language anxiety as a ‘frequently found emotion’ which is (partly) caused by language learners’ distorted view about their abilities (2015, p. 375). Sometimes, the emotion might encourage language learners (Oxford, 2015). Yet, it does have a negative influence on their accomplishments, character, cognitive processes, sense of having control over their own actions and motivation to study and use the language (Oxford, 2015, p. 375). It makes language learners feel more insecure about themselves and less positive about the language (Oxford, 2015, p. 375). As language anxiety decreases language learners’ willingness to use the language, it influences one of the key objectives of language education, i.e. making people able to communicate in a language. Since the emotion is also omnipresent and influential among Dutch language learners, more efforts to deal with it in NT2 education are desirable.

c) *Pronunciation*

Lucas pointed out that communicative difficulties between L1-speakers and newcomers can arise due to newcomers’ different pronunciation [F92]. They indeed sometimes have an unusual pronunciation, like Manuela who consistently pronounced the indefinite article ‘*een*’ as /en/ whereas Flemings would usually pronounce it as /ən/ (78). Newcomer’s pronunciation is often influenced by their mother tongue [F94] or a language they are familiar with. Malika, whose mother tongue is English, frequently used an English pronunciation (79) (cf. § 4.1.2.1). Omar (80) and Pragya (81), who are not native speakers of English, also did so now and then. Since the words in examples 79, 80 and 81 are similar in English and Dutch, it is unclear whether the student mispronounced the word or intended to use an English word.

	Sentence	L2-speaker’s pronunciation	L1-speaker’s usual pronunciation
(78)	<i>het kan een consequentie hebben</i> <i>kind</i> <i>leeg</i> <i>nu</i>	Manuela: /en/ Maryam: /kin/ Tigran: /lig/ Nassim: /nu/	/ən/ /kint/ /lex/ /ny/

(see Appendix I: observation 2)

(79)	<i>China</i>	Malika: /tʃaɪ.nə/	/ʃina/
------	--------------	-------------------	--------

(see Appendix I: observation 4)

(80)	<i>Dokter</i> <i>Amerika</i>	Omar: /dɒktər/ /əmerɪkə/	/dɒktər/ /amɪːrika/
------	---------------------------------	-----------------------------	------------------------

(see Appendix I: observation 4)

(81)	<i>Experiment</i> <i>statistiek</i>	Pragma: /ɪksperɪmənt/ /stətɪstɪk/	/ekspeːrɪmənt/ /statastɪk/
------	--	---	-------------------------------

(see Appendix I: observation 5)

Pronunciation differences between languages might indeed be confusing and lead to making mistakes. That can also be illustrated by the examples of Julie, Ilona and Mai. As for Julie, her pronunciation is influenced by her native language, namely French. In fact, after the mid-term evaluation, Lucas advised her to pay attention to pronouncing the 'h' sound at the beginning of a word. That might be difficult for her as in French the 'h' sound usually is not pronounced (see Appendix I: observation 5). Additionally, Ilona explained that she frequently mispronounces Dutch words written with a 'v' because that letter is often pronounced as /f/ in German, a languages which she regularly mixes up with Dutch [C164, C184]. The word 'father', for example, is translated as 'vader' (/vadər/) in Dutch and 'Vater' (/faːtə/) in German. Ilona also asserted that she tends to mispronounce /ɪ:/ by saying /ɛ:/ due to the influence of her mother tongue, Hungarian [C184]. Mai also referred to her mother tongue – Vietnamese – when clarifying why Dutch pronunciation is a pitfall for her and why she finds it hard to pronounce consonant clusters (see Appendix III: questionnaire 1B). A speech therapist now helps her.

Pragya and Tasha indicated that an unusual pronunciation can obstruct the conversation with L1-speakers of Dutch. When Pragya went to the supermarket and asked for 'kaarsjes' ('candles'), the saleswoman showed her where she could find cards (in Dutch: 'kaartjes') (82). The Indian woman needed to repeat the word a few times to make herself clear.

- (82) Pragya: *'Onlangs was ik naar een supermarkt geweest. Ik heb daar voor kaarsjes gevraagd. De verkoopster heeft mij niet goed verstaan en heeft gewijst naar de afdeling waar kaartjes voor verschillende gelegenheden stond'. 'Ik moet paar keer de word zeggen om mij meer duidelijker te maken. Ik moet ook met mijn uitleggen wat ik bedoel'* (original written text) (see Appendix III: questionnaire 1A).

Tasha described a situation in which her interlocutor did not even understand her question after repeating it (83). She assumed that her pronunciation might be the cause and feels disappointed because some people do not understand her.

- (83) Tasha: *'Vandaag kwam er opnieuw vaak voorkomende situatie als ik iets vraag of uitleg. Dus ik vroeg aan je, Sara: Tot hoe laat is de pauze? (...) Jij verstond me niet, ik herhaalde het nog eens, geen avance. Dan veranderde ik de zin: De pauze, hoe laat is het gedaan?'. 'ik werd toch dikwijls ontrend over mijn uitspraak. Ben*

ondertussen logopedie oefeningen gekregen, hopelijk helpt het vooruit (see Appendix III: questionnaire 1B).

Now and then, Christine (a L1-speaker) also had to make an extra effort to understand Alpaslan. He, for instance, mispronounced the Dutch word *'Bulgarije'* ('Bulgaria') (84). Christine repeated the mispronunciation, as she did not immediately comprehend what he meant. Alpaslan did not notice that and, hence, wanted to continue talking. Similar misunderstandings occurred later in their conversation (84 and 85).

- (84) Christine: *'((lacht)). Dus dan bent u van Turkije afkomstig?'* [B13]
 Alpaslan: *'**Bulgarije'** ((foutief uitgesproken))* [B14]
 Christine: *'**Bolgrij?**' ((kijkt vragend))* [B15]
 Alpaslan: *'**Ja**, maar...'* [B16]
- (85) Alpaslan: *'In mijn straat wonen alleen Turken (.) en het is er heel druk .. **Mendelgemstraat'*** [B173]
 Christine: *'**Mertegemstraat?**'* [B174]
 Sara: *'In de Mendelgemstraat?'* [B175]
 Alpaslan: *'Ja'* [B176]
 Christine: *'Ah, Mendel-'* [B177].
- (86) Alpaslan: *'(...) ik mis mijn land'* [B229]
 Christine: *'Ja'* [B230]
 Alpaslan: *'=**Mijn vrienden** en alles' ((/vrin'din/))* [B231]
 Christine: *'Is uw **vriendin** ginter nog?'* ((verbaasd)) [B232]
 Alpaslan: *'**Mijn vrienden ja**'* ((uitspraak lichtjes beter, lijkt verbaasd door reactie Christine)) [B233]
 Christine: *'**Vrienden, ah**'* [B234]

Apart from the pronunciation of words, the intonation patterns in Dutch also seem to be a challenge to language learners. After the mid-term exam, Lucas encouraged Joaquin to listen to native speakers of Dutch and copy their intonation pattern in order to sound more 'natural' (87).

- (87) Lucas' feedback on Joaquin's mid-term exam Joaquin: *'Werkpunt: probeer nog iets meer "natuurlijk" Nederlands te spreken. De zinsmelodie is hier belangrijk. Daarvoor moet je goed luisteren naar moedertaalsprekers en die proberen te imiteren'* (see Appendix I: observation 5).

d) Formulation

Most of the observed language learners made language mistakes. When they were asked what they should improve when speaking Dutch, several language learners referred to their sentence structure (see Appendix III: questionnaire 2). Yet, the observations revealed that there are five more common pitfalls, namely declension, articles, prepositions, pronouns and formulation in general. Those challenges do not necessarily influence the content of the students' message nor their ability to bring that message across, but they could have an effect on the interlocutor's perception of the newcomer's competences. Below, the six most common pitfalls will be illustrated with a few examples.

Word order

- (88) Tigran: *'Er is geen meer panda'*.
Pragya: *'Hij viest het zal nooit opgelost zou raken'. 'Toch de vrouwen daar krijgen veel kindjes'* (see Appendix I: observation 1).
- (89) Pragya: *'dat ik vond interessant .. interessant vond'* (Pragya corrects herself).
'Ja kan daar wel geloven in' (see Appendix I: observation 2)
- (90) Kamran: *'Toen ik naar doeker ging kon ik niet goed mijn probleem uitliegen'* (see Appendix III: questionnaire 1A).

Declension

- (91) *'Er waren vijf groot extincties', 'onze probleem', 'onze huidige politieke systeem'*.
Tigran: *'Dat is een andere voorbeeld'* (see Appendix I: observation 1).

Articles

- (92) *'De geld', 'Ik denk over Ø probleem'* (see Appendix I: observation 1).
- (93) Tigran: *'zij is Ø andere persoon geworden'* (see Appendix I: observation 2).
- (94) *'Het dialect', 'de taal'* (see Appendix I: observation 6).

Prepositions

- (95) *'in de 16^e eeuw'* (see Appendix I: observation 6).
- (96) Ramona: *'beleefd met elkaar'* – Lucas: *'beleefd tegen elkaar'* – Ramona: *'maar dat klinkt zo negatief'* (see Appendix I: observation 7).
- (97) Mai: *'hij schaamt zich op haar'* – Omar wants to correct her: *'van'* – the other students intervene: *'voor'* (see Appendix I: observation 8)
- (98) Kamran: *'Ik vraag hulp van iemand anders. Ik vraag van andere mensen met me naar dokter mee gaan'* (see Appendix III: questionnaire 1A).

Pronouns

- (99) *'die probleem'* (see Appendix I: observation 1).
- (100) Pragya: *'hij wil alles voor **die** doen (...) voor **die** gelukkig te maken'*.
 Tigran: *'vrouw die komt bij Ø bezoek', 'hij denkt Ø ik overdrijf'* (see Appendix I: observation 2).

Formulation in general

- (101) Nassim: *'Je moet helpen hun leren onderwijs hebben'* (see Appendix I: observation 1).
- (102) Nassim: *'en ik .. en ik vind ze .. eu .. fascinerend kan ik niet zeggen .. maar dan toch, zij heeft zo duidelijk alles verteld heeft, zij heeft het echt duidelijk en ook eu .. als ik haar over () bijvoorbeeld .. eu .. bijvoorbeeld de .. de .. Duitse troep .. eu .. de Duitser troepen als ze zo komen en ook eu .. de laarzen (|larzən|) stappelen aan het geluid .. hij heeft het zo .. mooi beschreven hou die tijd'* (see Appendix I: observation 2).
- (103) Beata: *'Hij doet altijd alles alsof zij in normale situatie zijn'*.
 Maryam: *'Alle die schuld was aan de mama'*.
 Nassim: *'het gaat over een joodse meisje, het gaat over de oorlog, maar een joodse meisje die wat als ze meegemaakt heeft tijdens de eerste jaren van de tweede wereldoorlog', 'als iemand interesseert zich in geschiedenis'* (see Appendix I: observation 2).

Those (minor) language errors indeed strike L1-speakers, Christine affirmed. After her conversation with Alpaslan, she remarked that the structure of his sentences was often incorrect. Nevertheless, she was mostly able to understand what he wanted to say [E4]. In the conversation between Christine and Alpaslan, we noticed long pauses in between the turns and several hesitations (104, 105, 107), in particular when saying numbers (104, 106). Alpaslan also tended to stutter and say word groups without really linking them (105, 107, 108, 109), in that his fluency could be improved.

Extracts from the conversation between Christine and Alpaslan (see Appendix II: activity B) and Sara and Alpaslan (see Appendix IV: activity D):

- (104) A: *'Normaal gezien, eten is duur daar [2.0] het eten en **[4.0] Ja** .. Bijvoorbeeld als je wilt een appartement huren .. is daar ongeveer **[4.0] €180** per maand .. En als je 200, 250 verdiend, ja,'* [B84]
- (105) A: *'Gent is niet rustig ((lacht)) **[3.0]** Het is goed voor studenten en jonge mensen, om uit te gaan en alles, **maar** **[6.0]** In mijn straat wonen alleen Turken (.) en het is er heel druk .. Mendelgemstraat'* [B173].

- (106) A: '2 jaar? [2.0] Ik heb tot niveau **[3.0] zeven** gestudeerd. [2.0] Ik begon niveau **[2.0] negen** met jouw (.) maar ik was gestopt, want euh (.) ik begon fulltime werken.' [B191]
- (107) A: 'Ik weet niet **[6.0]** Het is moeilijk **[9.0]** misschien het weer want, [2.0] om te passen met het weer .. aanpassen .. want mijn land is .. warm en hier (.) koud. Dat was een van de moeilijkste.' [D34].
- (108) A: '((lacht)) Ik was in (), ik was in VDAB, ik heb gestudeerd voor verkoper .. [verkoopstalent] en euh .. ik had .. euh .. hm .. Ik moest daar ervaring .. Ik moest daar werken .. twee dagen .. voor de ervaring. En die baas daar zei .. hij was aan het praten .. hij zei: die snelle meiskes. Ik dacht: wat?' ((lacht)) [D82].
- (109) A: 'Kweet niet .. Meeste zijn [3.0] euh .. De cursisten zijn niet op mijn leeftijd .. En zoveel nationaliteiten soms kan je met () praten enzo .. Vroeger niveau: 1, 2 en 3, zij waren echt goed .. want meeste waren op mijn leeftijd .. en ja .. maar nu.' [D189].

e) Vocabulary

Apart from the aspects in the previous section (§ 4.2.2.d), vocabulary is important when putting into words what you want to say. In fact, the conversation between L1-speakers and newcomers is sometimes impeded because language learners experience difficulties in finding the right words. In that case, some of them switch to a foreign language (cf. § 4.1.2.1), others hesitate and seek confirmation with their interlocutor (cf. § 4.2.2.b, examples 69-73) or start to mumble and stutter (see examples below).

When Alpaslan was talking to Christine (110), he could not remember the Dutch word for 'economy' [B72]. He seemed to be quite bothered about it. After 14 turns, he suddenly did remember the word and reacted very enthusiastic [B86]. As for Ilona, she was persistent in trying to find the right words during the interview, which sometimes interrupted the conversation (111).

- (110) Extracts from the conversation between Alpaslan and Christine:
<p>C: 'Ge woondet liever ginter
waarschijnlijk? In u thuisland?'
[B71]</p> <p>A: 'Euh .. Daar is een beetje
moeilijk want euh [2.0] hoe zeg
je dat? [4.0] *ik ben vergeten°
[4.0] ((peinzende /onzekere blik,
plaatst zich verder weg in de
zetel, buigt het hoofd naar
beneden))' [B72] (...)</p> <p>A: 'Ja [4.0] Economie, economie
((enthousiast)) Niet goed' [B86]</p> | <p>C: 'You probably preferred living
there? In your homeland?'</p> <p>A: 'Euh .. Over there it's a bit difficult,
because euh [2.0] how should I
put it? [4.0] *I forgot° [4.0]
((doubtful/uncertain look, sits
further away, bends the head
downwards))' (...)</p> <p>A: 'Yes [4.0] Economy, economy
((enthusiastic)) Not good.</p> |
|--|--|
- (111) Extracts from the conversation between Ilona (I) and Sara (S):
<p>I: 'ik (.) eh met mijn vriend toen,
zo een, zo een wat is dat, zo
een euh: wat is dat? Een een
euh afstandsrelatie had' [C6].
(...)</p> <p>I: 'ik heb ook moeilijk mee om euh
.. euh .. om die .. correctheid te
horen of of of .. te voelen.
Bijvoorbeeld euh: ja euh .. met
die: (.) wat is dat? .. niet accent
(.) zo de zins- euh:' [C37]</p> <p>S: 'Zinsvolgorde of?' [C38]</p> <p>I: 'Nee .. eu .. zinsaccent?' [C39]</p> <p>S: 'Aja, de intonatie' [C40]</p> <p>I: 'Intonatie, ja' [C41]</p> | <p>I: 'me (.) and with my boyfriend back
then, we had an, such an, what's
it called, such an: what's it? An an
euh long-distance relationship'.
(...)</p> <p>I: 'I also have difficulties in euh ..
euh .. in the .. hearing the
correctness or or or .. feeling it.
For example euh: yes euh .. with
the: (.) what's that? .. not the
accent (.) like the sentence- euh:'</p> <p>S: 'The word order, or?'</p> <p>I: 'No .. eu .. sentence accent?'</p> <p>S: 'Oh yes, the intonation'</p> <p>I: 'Intonation, yes'</p> |
|--|--|

Some language learners also opt for an incorrect or uncommon word and, hence, confuse their interlocutor. During the first observation, for example, Tigran said: '*In China moeten ze maar 1 kind hebben*' ('In China they must have only one child'), as if it is necessary to have one child. What he meant, was that they are only allowed to have one child. The verb '*moeten*' should thus be replaced by '*mogen*' (see Appendix I: observation 1). In the following course, Maryam was talking about '*de politici*' ('politicians') although she intended saying something about the police ('*de politie*') (see Appendix I: observation 2). Zofia indicated that some Flemings do not understand her, more specifically when she asked for the '*verschoonruimte*' (a place where you can change a baby's diaper) in a restaurant. The verb '*verschoonen*' is Standard Dutch, however,

the compound '*verschoonruimte*' is rather uncommon in vernacular and Zofia was unaware of that (see Appendix I: observation 6).

As the participating NT2 students sometimes do not find the right words, most of them want to expand their vocabulary. The preferred topics are diverging (see Appendix III: questionnaire 2). Mai, Beata, Alpaslan and Julie would like to enlarge their vocabulary in general and thus in several fields. Julie, Zofia and Tasha specified that they want to learn more Dutch expressions. Tasha added that she is interested in vernacular Dutch, like Olek. Ramona would opt for words related to work or media, whereas Katya preferred topics such as politics, music or economy. Pragya is interested in an administrative, Belinay in a medical and Jelena in a philosophical, social and humanitarian vocabulary (see Appendix III: questionnaire 2).

4.3 Attitudes towards linguistic variation and (the need for) language education in Flanders

This section will discuss the prevailing attitudes of newcomers towards the linguistic landscape and (the need for) NT2 education in Flanders. In order to draw an accurate image of the existing attitudes in general, it will also describe the views of L1-speakers and thus allow for a comparison between both.

4.3.1 Views on the Flemish Linguistic landscape

4.3.1.1 *Views of L2-speakers*

Most NT2 students in the observed groups have been in Belgium for a while and are aware of the intralingual variation in Flanders (cf. § 4.1.1.1). During the lecture on linguistic variation, for instance, a Limburgian audio recording was easily recognised by several students such as Ramona, Nedelya and Pragya (see Appendix I: observation 6). When they just arrive in Belgium, many students are not familiar with language variation, Emma says, because their native language shows little variation [G148]. Tasha and Zofia indeed pointed out that their mother tongue, respectively Russian and Polish, is not as varied as Dutch (see Appendix I: observation 6). The observed students are also interested in the substandard varieties of Dutch in Flanders. Many of them wrote down the advised websites on the matter (<http://www.dialectloket.be/> and <https://dutchplusplus.ned.univie.ac.at/>) and paid attention when discussing the overview of the most frequent features of *tussentaal*. When Chloé Lybaert, the guest speaker, explained

that *'de'* in *'hoe noemde gij'* refers to *'du'* (the old version of *'jij'*), several students reacted surprised and wrote it down.

In general, language learners consider **Standard Dutch** to be a variety which is little used by Flemings in their everyday life. It is merely spoken on the news and on the radio, Omar asserted. Katya added that doctors also tend to use it. Yet, Nedelya contradicted her, as some doctors rather speak a vulgar type of Dutch, she said (see Appendix I: observation 6). Julie pointed out that most native speakers of Dutch dislike speaking Standard Dutch as it does not sound nice to them (112). Her view seems to be in line with the description of Standard Dutch as a 'Sunday-suit' and *tussentaal* as a more authentic and spontaneous alternative (Geeraerts, 2001, p. 344; Lybaert & Delarue, 2017) (cf. § 2.4.1). Although the course members assume that most Flemings are opposed to Standard Dutch, they also believe that it is the favoured language variety of teachers. Ilona believes that teachers prefer their students to speak Standard Dutch [C176]. According to Alpaslan, they also focus on Standard Dutch in class [D110, D122]. Some teachers might even consider other varieties incorrect and decrease your score, he stated [D112]. He once used non-standard Dutch on his exam by writing *'het derde verdiep'* instead of *'de derde verdieping'* ('the third floor') [D114]. Much to Alpaslan's surprise, his teacher said that it was incorrect and decreased his score [D114]. Alpaslan was appalled, 'it's Dutch, it doesn't matter it's dialect,'* he said (*'dat is toch Nederlands, maakt niet uit dat dialect is'*) [D116].

(112) Julie: *'Algemeen Nederlands klinkt voor hen niet leuk. (...) iemand zei al: ik praat met jou liever Frans dan Nederlands'* (see Appendix I: observation 6).

In addition, newcomers take notice of **dialects**. Ilona considers them completely different from Standard Dutch [C113-C115], like Nedelya, who specified that both the pronunciation and the vocabulary are different from Standard Dutch (see Appendix I: observation 6). Ilona described dialects as incomprehensible mumbling [C79, C112]. In the course on linguistic variation, Ramona also stated that understanding dialects is hard (see Appendix I: observation 6) and Omar even asserted that, as for West-Flemish, it is impossible (see Appendix I: observation 6). Furthermore, in a one-to-one interview Ilona emphasised that there is not just one dialect, but that there are many varieties (e.g. the dialects typical of Aalst, Antwerp and West-Flanders) [C71, C117]. Dialects indeed retain particular features depending on the region they are spoken in (cf. § 2.4.1). Flemings who speak a different dialect even do not always understand each other [C117], Ilona said. Nevertheless, the language learner considers dialects beautiful varieties and an interesting phenomenon [C71, C112, C117]. She explained that dialects are fascinating to her since her own mother tongue, Hungarian, is not that varied. In Hungary, everyone can understand each other, she claimed [C117]. There are some minor varieties in language near the border, but within the country a standardised language with little differences is most frequently used [C117].

In general, *tussentaal* is perceived as a language variety which is spoken on the street in everyday conversations. Ilona specified that dialects or *tussentaal* are suitable in a less formal context, such as a conversation with friends or in a shop, but certainly not at work [C217]. In the second questionnaire (see Appendix III: questionnaire 2), several students declared that they want to improve their speaking or comprehension skills in situations ‘on the street’ (see the reply of Pragya, Jelena, Olek, Katya, Belinay and Tasha). Belinay, for example, stated that she wants to improve her listening comprehension when she hears *tussentaal* on the street and in common, everyday situations (see Appendix III: questionnaire 2). The recurring reference to a language which is spoken ‘on the street’ or in ‘everyday situations’ leads to think that the NT2 students do not consider the language they learn in class as such. Hence, there is a contrast between what they learn in class and what they (want to) use in practice.

Language learners are not only familiar with the phenomenon of *tussentaal*, but also with some of its common characteristics. During the lecture on language variation, they indicated that the sounds at the end of a word are in *tussentaal* sometimes left unpronounced and that ‘je’ and ‘jij’ are often replaced by respectively ‘ge’ and ‘gij’ (see Table 3; Appendix I: observation 6). Yet, the students are less acquainted with more specific features of *tussentaal* which deviate more from Standard Dutch. Several students (among whom Jelena), for instance, experienced difficulties in interpreting the example sentence ‘*ik heb ekik daar nooit op gelet*’ (in Standard Dutch that would be: ‘*ik heb daar nooit op gelet*’).

As mentioned in the previous paragraphs, most non-native speakers are aware that Flemings opt for a particular language variety depending on the context and various sociolinguistic elements (see Lybaert & Delarue, 2017). Some students also appear to associate particular language varieties to certain characteristics. Omar, for instance, asserted that, to him, *tussentaal* is a proper version of Dutch, which is easier to understand as he ‘can understand a labourer more easily than a lawyer’* (113). His statement suggests that he sees *tussentaal* as a language variety which is used by a commoner, whereas Standard Dutch is used by more educated people. That seems to be in line with the common view on speakers of Standard Dutch as being influential, intelligent, powerful, superior and of higher standing in comparison to other language users (Delarue & Lybaert, 2016, p. 226) (cf. § 2.4.2). Similarly, Ilona doubts whether people of ‘a particular social group have the choice to learn and speak Standard Dutch’* (114). If that is the case, that might even limit them in their education, she believes. Like in literature on dialects, Ilona also associated those language varieties to identity (cf. § 2.4.1). In addition, she assumes that an older generation is sometimes unable or unwilling to speak Standard Dutch, yet she does not think that they should (be able to) do so [C207-C213].

- (113) Omar over *tussentaal*: ‘*ik vind dat een proper Nederlands*’ – lecturer: ‘*makkelijk te begrijpen*’ – Omar: ‘*Ja. Ik kan beter begrijpen de werker dan de advocaat*’ (see Appendix I: observation 6).

- (114) Ilona: *‘ik weet nie of euh mensen die .. ja .. van een soort .. sociale groep komen .. die hebben dan de keuze of die mogelijkheid om dat te volgen en te kunnen praten. Euhm: .. en dan kunnen ze niet in .. euh .. verder gaan in scholen die ze willen binnenraken .. euhm: en misschien ook mensen die zeggen “dat is mijn identiteit en dat wil ik niet hebben”’* [C207].

In sum, most language learners at level C1 are familiar with the linguistic landscape in Flanders and several of them consider it a ‘normal’ phenomenon – Ilona replied that it is normal that there are differences in varieties. Omar agreed and said that it is like that in his mother tongue as well (see Appendix I: observation 6). Nevertheless, most students experience difficulties with the linguistic variety (cf. §§ 4.2.1.a; 4.2.2.a). In fact, when they were asked in what fields they would like to improve their listening comprehension, more than 70% implicitly or explicitly replied that they would like to be able to better understand vernacular Dutch (*dialect* or *tussentaal*) (see Appendix III: questionnaire 2). When you try to learn Dutch as a newcomer, you are confronted with so many varieties of the language and that is very difficult and challenging, Ilona indicated (*‘je probeert een andere taal te leren en dan nog die varianten, das heel moeilijk, heel uitdagend’*) [C117].

4.3.1.2 Views of L1-speakers

Language learners gather that NT2 teachers prefer Standard Dutch to be the language spoken by their students as well as the language focused on in class. They thus seem to assume that teachers adopt the standard language ideology. Lucas and Emma, on the contrary, claimed that they do allow for – and as for Lucas, even stimulate – vernacular Dutch.

Emma asserted that she does not demand students to speak exclusively Standard Dutch [G112]. Consequently, she would not immediately correct a newcomer who uses *tussentaal*, since that is the variety they will hear at work, on the television, in class when teachers speak to one another, etc. [G112, G114]. She would, however, ask for another way to phrase it and – in case the word is used during an examination – might write it down on the evaluation form [G112, G233, G237]. On the mid-term evaluation’s feedback form, Emma mentioned that Tasha sometimes used *tussentaal* (e.g. *‘ietske’* instead of *‘een beetje’*) (see Appendix I: observation 5). The same goes for Mira, who used *tussentaal* even more frequently than Tasha did (cf. § 4.1.1.1). Emma indicated the use of *tussentaal* on the evaluation form, but did not label it as good nor bad. The teacher did praise Mira for her fluency and gave both Tasha and Mira a good overall mark (25 out of 30) and an excellent score on fluency (respectively 8 and 9 out of 10).

Lucas declared that he does not correct but, on the contrary, stimulates the use of *tussentaal* and even dialect [F134-F142]. He thinks that *tussentaal* creates a good impression, because it is

the language used by Flemings and it thus sounds more ‘authentic’ than Standard Dutch would [F146, F148]. Contrary to Emma, Lucas did explicitly label *tussentaal* as a positive aspect. He, for instance, wrote it in the category of positive elements on Jelena and Zofia’s feedback forms (see Appendix I: observation 5).

4.3.2 Views on the language policy

In Flemish policy documents, Dutch is often depicted as crucial to the cultural and social environment and to a successful integration of newcomers (cf. §§ 2.2.3; 2.4.2). As a result, proficiency in the Dutch language is emphasised in the current integration and education policies (cf. § 2.2). NT2 education, moreover, focusses on the instruction of Standard Dutch. Although regional Dutch is frequently used in spoken Dutch, it is not included in the official curriculum until level C1 (see Table 4). Anecdotal evidence suggests that, consequently, some NT2 students encounter difficulties in applying outside of class what they have learnt and experience frustration as a result (see § 2.5). It is however unclear if teaching about linguistic variation would decrease those difficulties. This section will therefore analyse the views of L2- as well as L1-speakers on the current political approach.

4.3.2.1 Views of L2-speakers

Ilona approves of learning Standard Dutch in the basic NT2 courses. You have to start somewhere, you cannot start by learning dialects, she explained [C119]. Moreover, she considers it important to be able to speak Standard Dutch as a newcomer [C215]. Tasha seems to take the same view. She stated that Standard Dutch is most important and should thus be learnt first (see Appendix I: observation 6).

According to Ilona and Pragya, substandard varieties should be introduced earlier than they are now (see [C133]; Appendix I: observation 6). Ilona believes that implicitly learning about vernacular outside the classroom is difficult [C142]. She suggested gradually introducing substandard varieties at each level, in particular as from level B when students have already acquired a basic knowledge of Dutch [C133]. Pragya would already do it as from level A1, so as to immediately familiarise oneself with the phenomenon (see Appendix I: observation 6).

When the guest lecturer asked the class about their opinion on the introduction of linguistic variation, Nedelya stated that she would not introduce substandard varieties from the basic classes onwards, but only in the more advanced courses (see Appendix I: observation 6). Alpaslan holds the same opinion [D89]. Nedelya specified that if you do not learn all varieties simultaneously, you will be able to distinguish between them more easily (see Appendix I:

observation 6). During a face-to-face interview, Alpaslan explained to me that he considers it more important to learn Standard Dutch in the first levels [D92, 93]. Later on, NT2 students should learn about all language varieties, he said. He also suggested that dialects or *tussentaal* should be practised more often at school [D85- D87].

As indicated previously, Ilona is in favour of introducing linguistic variation in NT2 education. That is why she values the courses in which she learnt about different dialects (not exclusively about the variety in Ghent) and thus gained more insight into the linguistic landscape of Flanders [C121]. Like Katya (see Appendix I: observation 6), she considers it important to learn how to distinguish between Standard Dutch and dialects [C119, C121, C125], but she does not believe that NT2 students should be able to actively speak substandard language varieties [C119, C125]. Similarly, Jelena stated that understanding *tussentaal* is sufficient and that speaking it is unnecessary (see Appendix I: observation 6). Moreover, it is complicated to decide on which variety they should learn, because if you go to another city the variety spoken in Ghent will be of no use, Zofia asserted (see Appendix I: observation 6). As a solution, Pragya recommended discussing an overview of all common features in *tussentaal* (see Appendix I: observation 6). Tasha would opt for an optional module on *tussentaal* or dialect, for those students who are interested in the language varieties, like people who work in a home for the elderly (see Appendix I: observation 6). Jelena and Omar were also in favour of that idea.

In general, Ilona was quite happy about the three courses she took (one at level A and two at level C1). She pointed out that everyone has his or her own motivation or aim [C191]. Consequently, the courses cannot be perfectly tailored to each student [C191]. If a NT2 student is looking for a specific type of Dutch, such as economic language, he or she should look for extra subject matters, she explained. Teachers might also consider providing extra exercises for students who have more time to practise or exercises on a certain topic for those who take a specific interest [C201]. In that way language learners could feel confident that their extra exercises are qualitative [C203].

When the guest lecturer mentioned that Homans thinks that Standard Dutch stimulates the participation of newcomers in the Flemish society, Zofia replied that Flemings should also do an effort (see Appendix I: observation 6). Her statement is in line with the Flemish government's description of learning Dutch as a shared responsibility of language learners and the host society (Vlaamse overheid, 2016). Native speakers should, accordingly, help newcomers to learn and practise Dutch (Homans, 2014).

4.3.2.2 Views of L1-speakers

Lucas agreed with Ilona and also believes that Standard Dutch should be taught first. The teacher added that Standard Dutch is similar to *tussentaal*, so if students know the standard variety they will already master most of the language and have a solid base to be able to ‘make do with it’* all over Flanders [F306, F310, F312, F320]. According to Lucas, some students are interested in learning more about *tussentaal* or dialect, as it is part of the linguistic reality in Flanders. Others, however, do not want to learn about it, since there are so many differences in each region. If they move to another region, they would thus be confronted with another variety [F238, F240]. The latter argumentation is in accordance with Zinzen’s (2017) opinion on teaching *tussentaal* or dialect (cf. § 2.5.2).

Lucas: ‘*ik denk da ‘k ben ‘t nie zeker ma ‘t is nu nie zo verschillend van de tussentaal dus denk als ze de standaardtaal beheersen da ze toch al 70% (...) begrijpen van tussentaal ook dus ‘t is sowieso een een goede manier*’ [F306, F308]. ‘*En met die standaardtaal kunnen ze wel hun plan trekken (...) in ‘t hele Vlaamse landschap he*’ [F310, F312]. ‘*De tussentaal [...] da ‘s ook moeilijk want welke tussentaal moet ik dan aanbieden*’ [F314]. ‘*Als basis vind ik zeker de standaardtaal nuttig*’ [F320]

Like Ilona (cf. § 4.3.2.1), Lucas does not consider it necessary to actively speak vernacular as a newcomer [C121]. Therefore, he would not actively teach regional language varieties unless it really suits the topics discussed in class at that moment [F189, F190]. Emma holds the same opinion. She considers it important that non-native speakers are aware of the existence of several varieties in Dutch [G83] as well as of the situations in which those can be used [G53, G55], but she does not think that it is needed, nor possible to make the students *learn* the regional variants [G83]. She indicated that teachers should emphasise that the variety taught at school (i.e. Standard Dutch) can be used all over Flanders, but that students can also encounter other varieties such as dialect or *tussentaal* [G101, G114]. Moreover, she does not really know how to teach newcomers to actively speak *tussentaal* [G114]. Begine’s (2017) survey found that many other NT2 teachers are also ignorant of a possible approach. In fact, 42.9% of the questioned teachers recognise the benefits of (actively or passively) teaching *tussentaal* but do not know how to introduce it into their teaching practice (Begine, 2017). Contrary to Ilona, Lucas and Emma, Begine (2017) advocates actively teaching *tussentaal* to newcomers. She asserts that it would have a positive effect on their integration and on their relation with members of the host society (De Standaard, 2017).

The current Policy Paper on Social and Civic Integration aspires NT2 classes which meet the newcomers’ needs regarding the organisation, level and content of the courses (Homans, 2014). Lucas also believes that a NT2 offer which meets the newcomers’ needs anticipates their individuality, for instance, their learning speed [F18-F20]. The teacher stated that the offer is,

from that perspective, already meeting the newcomers' needs [F26]. He added that it could be interesting to provide a more specific offer which is adapted to someone's job or aim to learn academic Dutch (e.g. if they want to continue their studies) [F30, F36]. Such an offer is currently unavailable at *De Windroos*, like the combination of learning Dutch and developing a particular professional skill. In that way, students would learn the words they might need in their professional context [F22, F24]. Lucas, however, seems to consider such a combination less applicable to the context he teaches in [F22].

Emma is also enthusiastic about such a practical learning method and thinks that it will better correspond to what the students are in need of [G21]. In fact, the students signalled to their teacher that what they learn is interesting, yet not always useful [G11]. Some, for instance, point out that what they learn is completely different from the language skills they need at work [G21]. Emma also indicated that, as students cannot be put into one category, an offer which meets their needs should be fairly extensive [G9]. Currently, the NT2 offer does not evolve in accordance with the demand, the teacher said, and it should thus be adjusted on a large-scale level, that is, by the Ministry of Education and in the curricula [G23, G15]. Emma is not in favour of one of the measures which is already implemented to adjust the offer, namely the distinction between oral and written courses as from the second level [G17]. Its implementation is done too early on in the education programme and runs counter to an efficient organisation of the courses, Emma claimed [G17, G19]. She is also critical towards the available teaching materials. The current manuals are often out of touch with reality [G19] and teaching materials mainly deal with Standard Dutch, Emma explained. [G162].

NT2 students have already been confronted with regional variation in practice before they learn about it at school, Emma declared [G81]. Lucas believes that it would be good to systematically introduce language varieties at an earlier level than the current C1-level [F172]. He suggested doing so as from level B2 [F178] by adapting your own language usage as a teacher – i.e. using *tussentaal* – and dwelling and reflecting on the student's input on the matter [F178, F184].

In addition, Emma and Lucas think that, as a teacher, it is good to go into the phenomenon of linguistic variety when the occasion presents itself [G91]. If students learn about diminutives they will automatically come up with words as '*koekske*' (the *tussentaal* variety of '*koekje*'), Emma claimed [G123]. That is a good occasion to explain how diminutives can be formed in *tussentaal* [G123]. Emma would even use the student's input on language variation in the basic Dutch courses [G91]. She, however, doubts whether it is possible to teach it in a structural way at such an early stage [G89, G91]. Lucas claimed that there is too little time in the first levels to really explore that topic as well [F172]. From level A to B1, he would therefore only sporadically mention some *tussentaal* alternatives for Standard Dutch words [F178, F180].

Furthermore, Emma is in favour of using authentic audio recordings or videos, as is advised in the curricula [G95, G118]. When doing so, you rarely make use of completely Standard Dutch excerpts, as most authentic material – such as a television series, an interview in a news bulletin – is in *tussentaal* or dialect, she explained [G95, G97]. Those excerpts can also be used to illustrate some main features of *tussentaal*, for instance that ‘*ge*’ usually replaces ‘*je*’ or that diminutives often end in *-ke* instead of *-je*, [G120]. In one of her courses, Emma explained eight features and next let her students find them in an episode of *De Kampioenen*, a Flemish comedy series. The students easily spotted all features discussed in class.

4.3.3 Views on the need to learn Dutch

The integration policy indicates that learning Dutch is crucial to newcomers so as to integrate and actively participate in the Flemish society. In order to know whether newcomers really consider language knowledge that important, this section studied which languages they use (§ 4.3.3.1), why they study Dutch (§ 4.3.3.2) and how they went through their integration process (§ 4.3.3.3).

4.3.3.1 Language use

This research displays three tendencies concerning the course members’ language use. Firstly, the language learners appeal to a different language repertoire. Some NT2 students (initially) do not speak Dutch frequently. Tasha, for instance, uses Dutch sparingly, especially when her children are around, as she does not want to learn them ‘incorrect Dutch’ (see Appendix I: observation 3). During a group conversation, Omar asserted that he does not need Dutch in his everyday life (see Appendix I: observation 6). Joaquin and Mira hold the same opinion and pointed out that people speak English to them (see Appendix I: observation 6). Similarly, Alpaslan declared in an interview that he was surprised when he had just arrived in Belgium because, contrary to his expectations, he did not really need Dutch since everyone knows English [D36, D40]. After living in Belgium for half a year, Alpaslan nevertheless started taking his first Dutch courses [B191]. The Bulgarian student still does not use Dutch very often though: only while talking to clients at work [B164]. To his colleagues and his managers, he mostly talks in English, as they do not speak Dutch very well [B164]. Some managers even do not speak English that well, Alpaslan added [B112]. Furthermore, Alpaslan’s family members who live in Belgium do not speak any Dutch. His nephew, who has been living in Ghent for 10 years now, does not really need Dutch in his daily life as he works with Turkish and Bulgarian people only [B206]. He does not regard knowing Dutch as important and he does not have enough time to learn it since he works a lot, Alpaslan explained [D256, D258]. In addition, Alpaslan gathers that there are not a lot of Flemish people in Ghent. Instead, most people are like him (i.e. newcomers), he said

[B145]. His street is inhabited by Turkish people only [B173] and when Alpaslan goes for a drink, he usually goes to a Bulgarian café [D237, D239]. While Alpaslan admitted that he rarely uses Dutch, he also mentioned that he does attempt to speak Dutch as much as possible, in particular when going to the doctor or the supermarket [D9-D12].

On the other hand, several students declared that Dutch *is* present in their everyday life. According to the second questionnaire, Dutch is part of the everyday life of more than 3 out of 4 language learners (see Appendix III: questionnaire 2). Nedelya, for instance, reads Dutch books to her children. Only Alpaslan, Pragya and Ramona do not use Dutch every day. Pragya does so ‘very often’* and Alpaslan 4 to 5 times a week. As for Ramona, she indicated that she uses Dutch in 50% of the cases (see Appendix III: questionnaire 2). All respondents to the questionnaire speak Dutch with their friends, except for Alpaslan. That leads to think that they have Flemish friends or use Dutch as a common language when speaking to other newcomers. The survey also revealed that the majority of the language learners speak Dutch at work, only Mai and Julie do not. In an informal conversation, Pragya declared that she always speaks Dutch at work (see Appendix III: questionnaire 2). That allowed her to practise a lot and now she feels that she is able to speak Dutch fluently. Her husband, on the other hand, does not need Dutch at work and his Dutch conversations (e.g. when he goes to the supermarket or to the bank) proceed with great difficulty, Pragya stated (see Appendix I: observation 3).

The second tendency concerning the use of Dutch is that the need for knowledge of Dutch may vary depending on the students’ (work) situation. That was illustrated by Ilona. As from her third or fourth year in Belgium, she mainly speaks Dutch to other people, such as the family doctor [C57, C59]. Previously, she sometimes put in a few English words. Moreover, at that time she used to consider speaking Dutch very tiring and she did not really need Dutch as much as she does now [C65]. Ilona spoke English at her former workplace and with most of her friends. Currently, however, she needs to speak and write in Dutch at work and therefore deems knowledge of Dutch more important than she did before.

Thirdly, language learners often mix several languages. The second questionnaire showed that, on average, a third of the students speak Dutch in combination with another language at work (see Appendix III: questionnaire 2). One out of two language learners also do so at home. In an interview, Ilona explained that she mostly talks in English with her Dutch-speaking husband, although now and then they combine Dutch and English. Sometimes Ilona also uses several languages at once when speaking with her children: from English and Hungarian to Dutch and German. Like Ilona, Alpaslan mixes several languages. He, for instance, speaks Turkish as well as Bulgarian when talking to his mother [D247]. Out of 14 students, Zofia was the only one who solely speaks Dutch at home (see Appendix III: questionnaire 2).

In conclusion, the course members' use of Dutch is diverging: some NT2 students do not regularly appeal to it, whereas for most of them it is part of their everyday life. Moreover, the need for Dutch presumably evolves in accordance with the language learners' situation and NT2 students mostly do not exclusively speak Dutch, but combine it with other languages.

4.3.3.2 *Motivation to study Dutch*

Merely 5% of all language learners proceed to level C (Homans, 2016). Lucas gathers that the NT2 students who do take those advanced courses are motivated to do so [F374]. The courses are not obligatory and mostly the students really want to 'do something with their Dutch'* [F376]. The research revealed that most students are motivated because of professional or social reasons. Yet, other arguments were also put forward: Zofia considers knowing Dutch meaningful from a personal perspective, Pragya decided to take the courses since she has some free time and Alpaslan as well as Ramona enrolled because they think that being able to speak Dutch is very important in general (see [D55]; Appendix III: questionnaire 2)

a) Professional motivation

The second questionnaire identified the students' professional motivation. The majority of students especially want to improve their Dutch listening or speaking skills at work (namely Tasha, Beata, Alpaslan, Zofia, Pragya, Jelena, Nedelya and Ramona) (see Appendix III: questionnaire 2). Tasha, for instance, explained that she wants to feel more self-confident on a professional level (see Appendix I: observation 3).

Furthermore, many course members have a degree, but need to work as a cleaning-lady or shop assistant, Lucas stated [F380, F382]. By learning Dutch, they hope to find a better job [G179, F378, F384]. That is indeed suggested by several students (see the reply of Belinay, Tasha, Julie, Mai, Beata, Farah, Jelena and Olek in Appendix III: questionnaire 2). Ilona said that learning Dutch is important to obtain a good position, especially when you need to be able to write e-mails or other texts in Dutch [C27, C33]. It is often even indicated in the vacancies, she added [C37]. Yet, finding a good job is often difficult as the requirements for Dutch are demanding (cf. § 4.2.2.b, [F380, G171]). Jelena, for example, is a doctor of philosophy and could not yet hold a post which corresponds with her degree. Ilona even intends to learn French as well, so as to achieve more success on the labour market (see Appendix II: activity A).

The participating NT2 students rightly value learning Dutch in order to boost their career. In fact, De Cuyper and Vandermeersch's (2017) research revealed that the CVO's education indeed provides more job opportunities (cf. § 2.5.3). The benefits can even be noticed in the short term and especially at the most basic and the most advanced levels (De Cuyper & Vandermeersch, 2017).

b) Social motivation

Learning Dutch is not only assumed to have professional, but also social benefits. That was, for instance, indicated in Ilona's description of why she enrolled on the Dutch language courses. Ilona started taking courses when she had just arrived in Flanders. As she was pregnant, she considered it important to be able to express herself in Dutch when she would go to the doctor, visit her children's friends or listen to her Dutch-speaking husband when he speaks to their children [C223]. Knowing Dutch allows you to go outside, make friends and hence feel better when living in Flanders, she claimed [C27]. Thanks to the courses, she also has more confidence when talking to teachers or other parents at her son's school (see [C35]; Appendix II: activity A).

The second questionnaire (see Appendix III: questionnaire 2) also showed that several respondents want to become better at (spontaneously) speaking with friends (see the reply of Julie, Alpaslan, Farah, Nedelya in Appendix III: questionnaire 2). Belinay specified that she wants to improve her conversation skills when speaking Dutch at her children's school. Beata, on the other hand, aims to be able to speak eloquently when going to a store. Lastly, Mai mainly uses English at work. Yet, during the break, her colleagues speak Dutch and not being fluent in the language makes her unable to actively take part in the conversation (see Appendix III: questionnaire 2).

4.3.3.3 *Integration*

a) Views of L1-speakers

In a face-to-face interview, both Ilona and Alpaslan indicated that they did not feel at home immediately when they came to Belgium. Ilona said that she had a hard time making friends because she was pregnant and could not be as socially active as she would have wanted to [C8]. Even after more than eight years, Ilona does not completely feel at home in Belgium. The Hungarian woman pointed out that Belgians have a very different mentality, which she perceives as reserved and somewhat unfriendly [C10, C12]. Her neighbours, for instance, never say hello when they pass by in the morning. As for her colleagues at work, they do not spontaneously start to talk to someone who they do not know and if they do so, it is very briefly and they merely ask superficial questions on your origin, age, job or place of residence [C18]. Ilona also lived in other countries, such as the Emirates, Germany and England. She gathers that those cultures are very different and that such behaviour would be considered impolite over there as well [C18]. Belgians are also different from Hungarians in that they are not easily impressed, Ilona declared [C283-285]. If a newcomer takes the effort to say something in Hungarian, even if it is merely one word, Hungarians immediately seem to be enthusiastic [C283]. Belgians, on the

contrary, are not, Ilona says. It is as if they assume that you speak Dutch well [C283-285]. Johan De Caluwe also asserts that Flemings expect newcomers to speak flawless Standard Dutch or *tussentaal* (cf. § 2.4.1). In fact, they dislike ethnic accents, the professor explains.

As for Alpaslan, he also stated that there is a profound difference between his country and Belgium [D25]. The most difficult aspect to accustom to is the different weather, he claimed [D29, D34]. Not knowing the Dutch language when he had just arrived was not considered a difficulty. In fact, Alpaslan had the impression that knowledge of Dutch was not necessary, since everyone knows English [D36, D40]. On the other hand, he does believe that it might facilitate feeling at home in Ghent and integrating into the local community [D44, D55]. Nevertheless, after taking courses for 2 years now, Alpaslan still does not feel at home completely [D44].

Ilona and Alpaslan pointed out that Belgium's multiculturalism is another main difference between their homeland and Belgium [C 283, D38]. Ilona has the impression that there are less newcomers in Hungary. She indicated that, at her son's school, many parents have a mother tongue different from Dutch [C283]. Alpaslan was also astonished by the abundance in different nationalities in Belgium [D29]. Bulgaria, he added, is mainly inhabited by Bulgarians and Bulgarian Turks [D29]. Belgium indeed is a very diverse country, especially its larger cities, such as Ghent (cf. § 2.1). According to Geldof, approximately 20% of Belgium's inhabitants can be linked to migration (2013, p. 13). Ghent is even about to become a 'majority-minority city,' he declares (Geldof, 2017).

Ilona argues that the obligatory civil integration programme which she followed was not instructive [C227]. The courses were taught in English by a Cuban teacher who just let her students look up things but did not even correct them [C227]. On the other hand, Ilona does perceive taking Dutch courses as useful. She assumes that those courses really helped her to integrate in Flanders [C25, C26]. Ilona considers them important in order to become acquainted with other people and hence make you feel more comfortable when living in Flanders [C27]. Thanks to the courses, she also has more confidence when talking to other parents at her son's school or via WhatsApp [C35].

Like Ilona, Alpaslan considers knowledge of Dutch an important condition to establish contacts with other people and thus to make friends in Flanders (see Appendix II: activity B). In writing as well as during an interview, Alpaslan indicated that he does not have any Flemish friends. He seems to find it difficult to make some, as 'they will not understand [him] that well'*, because he does not speak Dutch fluently [B153]. Although Alpaslan is able to make himself comprehensible, he feels that his 'lack' of knowledge of Dutch hampers his social participation.

- Christine: *'En hebt ge nog contact met Vlamingen? [3.0]' [B142]*
- Alpaslan: *'Alleen op het werk (...) Maar, hier zijn ook niet zoveel Vlamingen (.) meeste zijn .. zoals mij' [B143-B145]*
- Christine: *'Ja. [4.0] Ja, ik zou ook eerder de Vlamingen opzoeken, omdat ik de taal ni ken .. [niet dat ik iets heb tegen andere nationaliteiten, integendeel, maar, ja (.) ik ken de taal niet' [B146]*
- Alpaslan: *'Ja' [B147]*
- Christine: *'En da is een beetje .. waarschijnlijk bij u ook het geval' [B148]*
- Alpaslan: *'ja het is' [B149]*
- Christine: *'Ge zoekt eerder kennissen op, omdat (.) ge kunt beter praten he' [B150]*
- Alpaslan: *'Maar, het is echt moeilijk (.) soms' [B151]*
- Sara: *'Om Vlaamse vrienden te vinden?' [B152]*
- Alpaslan: *'Ja, het is .. ik weet niet .. ik kan niet praten, daarom zijn .. misschien kan ik wel vinden, maar [2.0] mijn .. zij gaan mij niet zo goed begrijpen .. of ik, .. ja [10.0]' [B153].*

Alpaslan is not the only newcomer who has few or no Flemish friends. The *Tolerantiebarometer* (Barometer of Tolerance) revealed that fewer than 10% of Belgians have a close relationship with members of a minority group (Ipsos, 2009, p. 50) (cf. § 2.2.1). Similarly, Pulinx and Van Avermaet's (2017) study found that adult migrants in Belgium only have a limited number of social networks, usually their close family and friends who belong to an ethnic minority too. Hence, newcomers' social contacts usually are 'bonding relations' (i.e. with members of the same community) and almost never 'bridging relations' (i.e. with members of another community, especially Flemings). Newcomers impute that to their insufficient knowledge of Dutch (Pulinx & Van Avermaet, 2017). The previous research results also apply to Alpaslan since he usually associates with his mother and nephew or with other Turkish or Bulgarian people who live in Belgium.

b) Views of L2-speakers

The *Tolerantiebarometer* showed that, Belgians consider it important that newcomers intend to work in Belgium, accept and adopt the Belgian way of living and know one of the three official languages (Ipsos, 2009). The L1-speakers in this research also referred to those three elements when they were interviewed (see Appendix IV: activity E-G). Lucas, for instance, declared that he finds understanding or speaking Dutch important for newcomers in order to integrate and to familiarize themselves with the Flemish habits and customs [F2-6]. His opinion is in line with that of the former Ministers of Education Vandenbroucke (2007) and Smet (2011), who claimed that an in-depth knowledge of Dutch is crucial in order to integrate (cf. § 2.4.2).

Moreover, Lucas as well as Christine share the view of Homans (2014), the Flemish Minister of integration, since they consider a lack of knowledge of Dutch to be one of the most important causes of the ethnic gap [F2-4, E45]. Christine therefore considers it necessary for newcomers to follow Dutch classes [E41]. Those courses will make them able to integrate and to find a job more easily, in other words to increase their social as well as professional possibilities, she claimed [E41, E45]. The L1-speaker also believes that newcomers should associate with other newcomers and should try to get in touch with Dutch people [E43].

Additionally, Christine thinks that a newcomer who speaks *tussentaal* is ‘naturalized really well’* [E17]. In view of that perception, newcomers who do speak *tussentaal* might make a favourable impression on Flemish people (see Appendix II: activity B; Appendix IV: activity E). Emma, for instance, indicated that she considers it positive when a newcomer speaks *tussentaal*, as it is the most commonly used language variety of Flemish native speakers [G45]. She believes that it sounds more pleasant to native speakers of Dutch as well [G51]. Similarly, Begine asserts that being able to understand and speak *tussentaal* would benefit the integration of newcomers as he or she is immediately considered ‘one of us’* (*De Standaard*, 2017).

5 Conclusion and discussion

Many newcomers in Flanders enrol on Dutch courses (NT2): the number of participants in NT2 courses at institutions of adult education rose by approximately 28% in six years (from 2010 to 2016) and amounted to 127,455 in 2016. That increasing tendency together with growing immigration numbers (cf. §§ 1; 2.1) lets us assume that even more newcomers might sign up for the courses in the following years. Therefore, it is important to study if those courses achieve their objective, namely encouraging and facilitating integration and communication in Flanders.

Integration and education policies focus on the instruction of Standard Dutch (see Table 4) and thus reflect the prevailing monolingual and standard language ideology in Flanders (cf. § 2.4.2). That emphasis on Standard Dutch runs counter to the varied linguistic reality in Flanders, which shows both interlingual and intralingual variation and not a lot of spoken Standard Dutch (cf. § 2.4.1). Exploratory research by means of questionnaires and anecdotal evidence suggests that the gap between policy and practice constitute an obstacle for Dutch language learners since they cannot practise what they have learnt in class when talking to L1-speakers (especially in everyday situations) (cf. § 2.5). This study aimed to map if that is actually the case by means of an in-depth linguistic-ethnographic analysis in a NT2 class (level C1). It answered the following research questions:

RESEARCH QUESTION 1: (How) do Dutch language teachers try to bridge the gap between the Flemish linguistic reality and the integration and language policies?

In order to answer the first question, this study examined the occurrence of interlingual and intralingual variation in the activities and language offer of the participating NT2 classes. The in-class observations showed that both types of variation have a place in NT2 education. They are used by the course members as well as their teachers, albeit sometimes sparingly.

The participating teachers introduced linguistic variation in class. Firstly, they sometimes initiated multilingual instances in class, in particular when it was relevant to the topic under discussion or useful to explain the meaning of a Dutch word. Secondly, intralingual variation was also touched upon in class: the teachers occasionally selected authentic teaching materials, discussed the substandard varieties of Dutch and (sparingly) used vernacular Dutch themselves. They, however, indicated that they always adapt their language in class and do not appeal to the variety of Dutch which they would use when speaking with, for instance, their friends. Overall, Lucas and Emma made sporadic efforts to bridge the gap between policy and practice, but the focus on Standard Dutch and formal language persisted and consequently also a discordance between education and practice.

The course members also initiated linguistic variation in class. As for interlingual variation, they switched to other languages than Dutch, for instance, when they explained something to each other, experienced difficulties in speaking Dutch or talked to someone with whom they have another language in common. Both Emma and Lucas consider it somewhat disturbing when language learners appeal to a foreign language at level C1. The observed students also introduced intralingual variation in class by asking questions about it and some of them even (unconsciously) used the main features of *tussentaal* in writing and/or speech, although they occasionally did so in an uncommon way (e.g. by leaving out sounds at the end of a word where they normally are not omitted, like in ‘*Het gesprek gaa over*’ instead of ‘*Het gesprek gaat over*’).

RESEARCH QUESTION 2: Do adult newcomers in Flanders encounter any difficulties when communicating in Dutch with native speakers of Dutch or with other newcomers? Which ones? What might be the cause?

96.3% of the NT2 teachers participating in Begine’s (2017) survey confirm that course members encounter difficulties when speaking with L1-speakers (cf. § 2.5.1). They distinguish five possible causes, which were (to a greater or lesser extent) also indicated by the language learners in this research. In addition, this dissertation identified two main categories to class the students’ linguistic obstacles: language comprehension and production.

The analysis of newcomers’ language comprehension distinguished five subcategories. Firstly, most participating NT2 students encounter difficulties in understanding **vernacular Dutch**. They explain that there is a gap between practice and education, which is disturbing as there also is a substantial difference between vernacular and Standard Dutch. They do not understand some things in practice, because they did not learn about it. Moreover, Flemings are sometimes unaware of their use of dialect or *tussentaal* (see also Lybaert, 2011; Ghyselen, 2015) and do not easily adapt their language to Standard Dutch (Bolten, 2004). When they (occasionally) do switch to a more proper (and simplistic) Dutch, several non-native speakers find that shift frustrating. Secondly, feelings of **insecurity** about comprehension skills might influence communication between L1- and L2-speakers. Some newcomers appeal to other people to help them, are afraid to tell their interlocutor they do not understand or end up being disappointed (see also Bolten, 2004). Thirdly, the interlocutor’s **pronunciation** might cause issues. Both the ‘accent’ of Flemings who speak vernacular Dutch and the pronunciation of other newcomers who speak Dutch can present a problem. Fourthly, **culture-specific or figurative language** – such as jokes or poems – are challenging. Lastly, a fast **speaking rate** complicates understanding Dutch. It makes the previous elements (e.g. vernacular Dutch) even harder.

Sometimes the problem is not that language learners do not understand L1-speakers, but the other way around. Most course members perceive language production, more specifically speaking, as problematic and assert that they are better at reading, writing or grammar. Firstly, some students consider not being able to speak **vernacular Dutch** an inconvenience. They would like to learn about it as they gather that they cannot speak fluently with Flemings. Secondly, feelings of **insecurity** about (public) speaking in Dutch and fear of making mistakes influence the conversation. Several newcomers simply stop speaking or avoid conversations in Dutch. Such insecurity might be caused by negative experiences (e.g. demotivating reactions during a job interview). Thirdly, language learners' unusual **pronunciation** can hamper the communication with native speakers. Their pronunciation is often influenced by their mother tongue or a language they are familiar with. Besides the pronunciation of words, the intonation patterns in Dutch are also considered challenging. Fourthly, language learners' unusual **formulation** might make them less comprehensible. The identified pitfalls (i.e. word order, declension, articles, prepositions, pronouns and formulation in general) could influence the interlocutor's perception of the newcomer's competences. Fifthly, the observed NT2 students encounter difficulties in finding the appropriate **vocabulary**. In that case, some of them switch to a foreign language, others hesitate and seek confirmation with their interlocutor or start to mumble and stutter. Most of them would consequently like to enlarge their vocabulary.

The participating language learners indicated the previously listed obstacles themselves and thus outlined (some of) their language needs when living in Flanders after having completed C1-courses at *De Windroos*. The obstacles as well as needs differ between the course members. Vernacular Dutch, insecurity and pronunciation cause difficulties with both language comprehension and production and in that way seriously hinder communication. Newcomers might also experience challenges when learning Dutch on account of incidents that provoke profound emotions (e.g. finding no accommodation or suffering a war-related trauma).

RESEARCH QUESTION 3: What are the attitudes of newcomers towards the linguistic landscape and (the need for) NT2 education in Flanders?

Views on the Flemish Linguistic landscape

Most course members are aware of and interested in Flanders' substandard language variation. The majority of them, however, encounter difficulties because of it (cf. §§ 4.2.1.a; 4.2.2.a) and more than 70% wish to improve their understanding of vernacular Dutch. Non-native speakers are generally acquainted with Standard Dutch, *tussentaal* as well as dialects. They describe Standard Dutch as a variety which is rarely spoken by native speakers. Some course members

feel that Flemings do not like to speak it because it sounds unpleasant to them. That view corresponds to Geeraerts' (2001) comparison between Standard Dutch and a 'Sunday-suit' (cf. § 2.4.1). *Tussentaal*, on the other hand, was repeatedly defined as the variety which is particularly used 'on the street' and 'in everyday conversations', contrary to the language taught in class. That, again, points out the discrepancy between what they learn in class and what they (want to) use in practice. Additionally, most NT2 students recognise the common characteristics of *tussentaal* but experience difficulties in deciphering messages which deviate more from Standard Dutch. Lastly, newcomers are also aware of the existence of dialects. They consider them hard to comprehend and completely different from Standard Dutch.

Like in linguistic literature on language variation (cf. § 2.4.1), course members point out that the use of a particular language variety is contingent upon several sociolinguistic factors, such as identity or context. Moreover, they attribute certain characteristics to specific varieties. Omar, for instance, seems to perceive *tussentaal* as the variety spoken by a commoner ('a labourer'), whereas more educated people ('a lawyer') appeal to Standard Dutch (cf. § 4.3.1.1). Similar to many Flemings (cf. § 2.4.2), the participating language learners view speakers of the standard variety as having more influence, power and knowledge in comparison to other language users.

The course members feel that NT2 teachers favour the use and instruction of Standard Dutch. Hence, they seem to indicate that teachers adopt the standard language ideology. Emma and Lucas, however, declare that they do allow for vernacular Dutch. Yet, when a student uses vernacular Dutch in class Emma would ask him/her to rephrase it. During the mid-term exam, she also mentioned it on the evaluation form without labelling it as a positive aspect, contrary to Lucas.

Views on the language policy

The views reflected in the current Policy Paper on Social and Civic Integration are widely held among L1-speakers: both Lucas and Christine also consider the host society's language crucial to the integration process and to diminishing the ethnic gap (Homans, 2014). All interviewed Flemings even claim that newcomers who do speak *tussentaal* might make a favourable impression (cf. §§ 2.5.2; 4.3.1.2; 4.3.3). Similar to the integration policy, most L1- and L2-speakers are convinced that Standard Dutch should be taught primarily in NT2 courses and consider it valuable for newcomers to be able to speak the language variety (cf. § 4.3.2.1). That is in line with the stance of several experts in language education or policy, such as Steven Delarue and Kevin De Coninck (cf. § 2.5.2). Lucas and several course members advance the same argument as Bolten (2004) and Zinzen (2017) in that, contrary to substandard language varieties,

Standard Dutch allows newcomers to convey their message in Flanders, even when going to another city.

NT2 students suggest learning about Standard Dutch in the basic NT2 courses and next about other language varieties as well. Yet, they disagree on when substandard varieties should be introduced. Some language learners believe that it should be done before the current C1-level (namely as from level B, when you have a basic knowledge of Dutch, or even as from level A1), others only want to learn about it in the more advanced courses in order to avoid confusion between the varieties. Lybaert (2016d) explains that newcomers are often frustrated after having obtained the obligatory A2 Dutch language certificate, because at that level they are not yet initiated into the most common spoken language in practice: *tussentaal*. She is therefore in favour of introducing vernacular Dutch at an earlier level than the current C1-level (cf. § 2.5.2). Both Lucas and Emma also place value on teaching *tussentaal*. They think that it is good to make students aware of the varieties in Dutch and the occasions in which they are used. Lucas states that it could be introduced as from level B2 by adapting his own language use in class.

The current integration policy aspires NT2 classes which meet the newcomers' needs regarding the organisation, level and content of the courses (Homans, 2014). Overall, the participating students feel rather satisfied with the NT2 classes they attended. Yet, they do have a few practical suggestions on how to improve them: teachers might consider providing extra exercises and teaching about (the features of) the different language varieties. Lucas and Emma argue that NT2 courses which meet the newcomers' needs consist of a broad though specific offer in order to anticipate the students' individuality and suit his/her aim. Therefore, both teachers advocate a practical learning method. They are also in favour of introducing linguistic variety at *all* levels by going into the phenomenon when the occasion presents itself, using the student's input and appealing to authentic audio recordings to illustrate the main features of *tussentaal*. Emma adds that NT2 courses should make use of teaching materials that correspond to the linguistic reality and do not only address Standard Dutch (which is currently mostly not the case). Begine (2017) advises teaching newcomers how to speak *tussentaal*. Zinzen (2017), most course members and their teachers, on the contrary, are opposed to the idea (cf. § 2.5.2).

Views on the need to learn Dutch

The language policy deems knowledge of Dutch essential to the integration and active participation of newcomers in the Flemish society. In order to know whether newcomers take the same stance, this research studied which languages they use, why they study Dutch and how they view (their) integration in Flanders. The three topics will be covered in the same order in the following paragraphs.

The **language repertoire** of each student is different. Some NT2 students (initially) do not speak Dutch frequently and declare that they do not really need the language since ‘everyone’ knows English and since they often get in touch with other newcomers with whom they have a language (other than Dutch) in common. Nevertheless, Dutch is part of the everyday life of more than 3 out of 4 language learners (cf. § 4.3.3.1). Most of them speak it in combination with another language: 1 out of 2 students do so at home and 1 out of 3 mixes languages at work.

Only 5% of all NT2 learners proceed to (the non-obligatory) level C courses (Homans, 2016). Among those who do take the courses, we can establish two common motives. Firstly, most of them have a **professional motivation** (cf. § 4.3.3.2.a). 57% of the observed students explicitly declared that they enrolled on the NT2 courses in order to find a better job or to improve communication at work. De Cuyper and Vandermeerschen’s (2017) study shows that CVO education indeed enhances employment prospects (cf. § 2.5.3). Secondly, this research also suggests a **social motivation** to take Dutch courses (cf. § 4.3.3.2.b). The course members deem it valuable to be able to communicate in Dutch when talking with Flemings at the supermarket, the doctor’s, their child(ren)’s school, etc. Moreover, an improved knowledge of Dutch boosts their self-confidence, allows them to become better at speaking spontaneously (e.g. with colleagues) and stimulates them to establish contacts with other people, make friends and, hence, feel at home in Flanders and integrate into the local community (cf. § 4.3.3.3).

Although students list the previous benefits of knowing the local language, it is not a guarantee of **integrating** and feeling at home in Belgium. Alpaslan and Ilona, for instance, still do not feel at home in Flanders after living there for several years. They declare that there is a profound difference between their homeland and Belgium, among other things in mentality and the degree of multiculturalism. Ilona, like Johan De Caluwe, has the impression that Flemings expect newcomers to speak flawless Dutch (cf. § 2.4.1). Moreover, Ilona and Alpaslan find it hard to make Flemish friends. In fact, newcomers usually establish ‘bonding relations’ (i.e. social contacts with members of the same community) and rarely ‘bridging relations’ (i.e. with members of another community, in particular Flemings) (see also Pulinx & Van Avermaet, 2017). They impute the deficiency in bridging relations to their insufficient knowledge of Dutch (see Alpaslan’s statement in § 4.3.3.3.a and Pulinx & Van Avermaet, 2017).

Suggestions

The previous results identify several areas for improvement of the approach to newcomers in policy documents and NT2 education (particularly at level C1). The following suggestions provide a good starting point, although they cannot be adopted effortlessly. Further research is needed to provide more practical insights (see the discussion below).

- Newcomers' psychosocial needs might affect (the outcome of) the learning process (cf. § 4.2) and should be anticipated as is suggested in Homan's 2014 Policy Paper on Social and Civic Integration (cf. § 2.2.2.4). The current support should therefore increase and become more accessible (see also VVSG, 2017).
- In order to encourage language learners to use Dutch, more efforts to cope with language anxiety are needed. That could, among other things, be done by increasing the opportunities for relevant practice outside as well as in class.
- The classes at *De Windroos* are very heterogeneous. Even within one class, the newcomers' language level and linguistic obstacles vary greatly. In order to offer courses that will better suit their abilities, NT2 education should consider putting on appropriate standardised language tests prior to as well as after the language courses.
- This dissertation identified several stumbling blocks for the observed language learners (level C1) when speaking Dutch (cf. § 4.2). Those topics should gradually receive more attention in NT2 courses. As for vernacular Dutch, only a minority of the NT2 teachers regularly implements it in their courses (cf. § 2.5) although it does cause many difficulties and the participating course members want to learn about it. Several students indicated that they want to learn to distinguish between the different varieties and to discuss an overview of all common features. Introducing an optional module on the matter might be a valuable initiative (see also Begine, 2017). NT2 teachers could also create more opportunities to practise understanding or learning *tussentaal* in class by using the variety in their own language use. Furthermore, 42.9% of the NT2 teachers are convinced of the value of teaching *tussentaal*, but do not know how to approach it (Begine, 2017). More teaching materials on the matter are thus required. The available materials should moreover be topical and correspond to the linguistic reality by introducing widespread language varieties other than the standard language as well.
- The educational offer should be in accordance with newcomers' needs and aims. To do so, extra exercises could be provided for students who have more time to practise or who take a specific interest (e.g. in administrative vocabulary). As the fields of interest are very diverging (cf. § 4.2.2.e), it may be interesting to implement optional modules on particular topics.
- It is unclear whether language proficiency is sufficient for newcomers to integrate and find a job in Flanders, since complexities, such as multilingualism or labour market discrimination, are often simplified or disregarded (cf. § 2.2.3). Integration also involves bridging relations (e.g. with Flemings). Establishing such social contacts is considered a challenge to several participants in this research. The advice of Pulinx and Van Avermaet (2017) consequently proves useful: integration courses should provide more guidance and favourable circumstances in order to encourage the development of bridging relations. Policymakers might take that into account if they indeed pursue social cohesion, 'active and shared citizenship' and full social participation (Homans, 2014, p. 14; Pulinx & Van Avermaet, 2017).

Discussion

As a sociolinguistic-ethnographic research, this project has a few restraints. Most importantly, the researcher was a participant when collecting the data and hence influenced the study (Blommaert & Jie, 2010). Clifford (1988) even asserts that an objective observer is unrealistic and that the observer's personal views and culture always have an impact. Observation also entails selection: not everything can be observed nor analysed. Furthermore, the conclusions in this dissertation cannot be entirely generalised to represent Belgium, since Ghent has a unique (political) context and immigration history. The data cannot be generalised to all NT2 schools (in Ghent) either, considering that each school has its own approach and each student his or her own preference (cf. §§ 3.2.3; 4.1.1.2).

Although the research shows limitations, it bears relevance on several levels. The suggestions put forward in this dissertation can be useful for political as well as educational fields. The research might also be relevant to society as it adopts a critical stance on the dominant language ideologies and an approach of assimilation. Additionally, the project has international pertinence. Phenomena like super-diversity and the impact of the monolingual and standard language ideology on integration policy are not exclusive to Flanders, but are observed in several western countries. The findings in this dissertation could consequently have significance in other language contexts and urge to critically reflect on their current approaches.

This dissertation identifies several issues for future research to explore. The five following suggestions in particular might prove valuable. Firstly, whereas this study focused on which obstacles language learners encounter, it might also be interesting to examine when 'good' communication can be observed or to what extent those difficulties hinder conversations. Secondly, during this research extensive data was amassed. In order to be able to analyse it, three research questions came into focus. The data could, however, also be studied focussing on other topics, such as the reactions of L1-speakers to newcomers' communicative difficulties, the way in which they adapt their language when speaking to L2-speakers, and the ideologies and public discourses which are reflected in the conversations between L1- and L2-speakers. In this research, for instance, Christine asked Alpaslan the following question: 'And your mother does not work here?' (*'En u moeder werkt niet hier?'*) [B126], as if she assumed that the women would indeed not work. That is a common criticism and prejudice in Flanders when talking about immigrants. Thirdly, this research suggests that newcomers who speak *tussentaal* might make a favourable impression on Flemish people. In order to determine if that assumption can be generalised, a more in-depth analysis is required. Fourthly, it might be interesting to investigate the influence of newcomers' psychological problems on NT2 education. Lastly, further research should investigate how to put into practice this dissertation's suggestions for political and educational improvement, for instance, by studying at which levels they could be adopted and

how the current psychological support for newcomers can be developed and made more accessible.

Although this dissertation warrants further research, it already carries an important message as it encourages to approach the integration of immigrants in a more suitable way by shifting the focus from the host society's requirements to the newcomers' needs.

Bibliography

- Aarsæther, F., Marzo, S., Nistov, I., & Ceuleers, E. (2015). Indexing locality: contemporary urban vernaculars in Belgium and Norway. In J. Nortier & B. A. Svendsen (Eds.), *Language, youth and identity in the 21st century: linguistic practices across urban spaces* (pp. 249–270). Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Agentschap Binnenlands Bestuur. (2016). Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor Gent. Vlaamse overheid. Retrieved from <http://www.statistiekvlaanderen.be/sites/default/files/docs/LIIM-Gent.pdf>
- Agentschap Integratie en Inburgering. (2016). Van opvang naar samenleven. Vlaamse overheid. Retrieved from <https://integratie-inburgering.be/inspiratie-voor-lokale-besturen>
- Aragão, R. (2011). Beliefs and emotions in foreign language learning. *System*, 39(3), 302–313. <https://doi.org/10.1016/j.system.2011.07.003>
- Arnold, J. (Ed.). (1999). *Affect in language learning*. Cambridge, U.K. ; New York, NY: Cambridge University Press.
- Auer, P. (2005). Europe's sociolinguistic unity or: A typology of European dialect/standard constellations. In N. Delbecque, J. Van der Auwera, & D. Geeraerts (Eds.), *Perspectives on Variation* (pp. 7–42). Berlin: Mouton-De Gruyter.
- Begine, S. (2017, October 31). De resultaten van onze enquête bij 94 NT2-leerkrachten. Retrieved from <https://www.goestingintaal.com/blog/de-resultaten-van-onze-enquete-bij-294-nt2-leerkrachten>
- Belgian House of Representatives. The Belgian Constitution (2014).
- Blommaert, J. (2007). Commentaries: on scope and depth in linguistic ethnography. *Journal of Sociolinguistics*, 11(5), 682–688.
- Blommaert, J., & Jie, D. (2010). *Ethnographic fieldwork: a beginner's guide*. Bristol ; Buffalo: Multilingual Matters.
- Blommaert, J., & Rampton, B. (2012). Language and Superdiversity. *MMG Working Papers Print*. Retrieved from www.mmg.mpg.de/workingpapers
- Bolten, A. (2004). 'Zedde zot!'. Vlaamse inburgeringscursisten struikelen over tussentaal. *Onze Taal*, 73(9), 237–238.
- Clifford, J. (1988). *The predicament of culture: twentieth-century ethnography, literature, and art*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Council of Europe. (2001). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Cambridge University Press.
- Coupland, N., & Kristiansen, T. (2011). SLICE: Critical perspectives on language (de)standardisation. In T. Kristiansen & N. Coupland (Eds.), *Standard languages and language standards in a changing Europe* (pp. 11–35). Oslo: Novus Press.
- Crevits, H. Beleidsnota 2014-2019 Onderwijs (2014).

- De Caluwe, J., Delarue, S., Ghyselen, A.-S., & Lybaert, C. (2013). Inleiding. In J. De Caluwe, S. Delarue, A.-S. Ghyselen, & C. Lybaert (Eds.), *Tussentaal. Over de talige ruimte tussen dialect en standaardtaal in Vlaanderen* (pp. 3–20). Gent: Academia Press.
- De Cuyper, P., & Vandermeerschen, H. (2017). *Helpt bijkomende taalopleiding inburgeraars op de arbeidsmarkt?* Antwerpen: Steunpunt Inburgering en Integratie.
- de Vlaamse Rand. (n.d.). Language legislation. Retrieved from <http://www.docu.vlaamserand.be/ned/webpage.asp?WebpageId=544>
- De Wilde, J., & Van Hoof, S. (2016, December). *Tutorail etnografie en interviews*.
- Delarue, S. (2013). Teachers' Dutch in Flanders: the last guardians of the standard? In T. Kristiansen & S. Grondelaers (Eds.), *Language (de)standardisation in late modern Europe: experimental studies* (pp. 193–226). Oslo: Novus Press.
- Delarue, S., & Lybaert, C. (2016). The Discursive Construction of Teacher Identities: Flemish Teachers' Perceptions of Standard Dutch. *Journal of Germanic Linguistics*, 28(03), 219–265. <https://doi.org/10.1017/S1470542716000064>
- Dialectloket. (n.d.-a). De dialecten in de zuidelijke Nederlanden [Project van de Universiteit Gent]. Retrieved 7 May 2018, from <http://www.dialectloket.be/tekst/dialectologie/dialecten-in-de-zuidelijke-nederlanden/>
- Dialectloket. (n.d.-b). Wat zijn dialecten [Project van de Universiteit Gent]. Retrieved from <http://www.dialectloket.be/tekst/dialectologie/wat-zijn-dialecten/>
- European Commission. (2013, May 7). 3 National Agencies for Erasmus+ in one country [An initiative of the European Union]. Retrieved 10 April 2018, from http://europa.eu/youth/be/article/46/3269_en
- Extramiana, C., Pulinx, R., & Van Avermaet, P. (2014). *Linguistic Integration of adult migrants: Policy and practice. Draft Report on the 3rd Council of Europe Survey* (Draft Report on the 3rd Council of Europe Survey). Strasbourg: Council of Europe.
- Faist, T. (2010). Cultural diversity and social inequalities. *Social Research*, 77(1), 297–324.
- Ferreira Barcelos, A. M. (2015). Unveiling the relationship between language learning beliefs, emotions, and identities. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 5(2), 301. <https://doi.org/10.14746/ssllt.2015.5.2.6>
- Firth, A. (1996). The discursive accomplishment of normality: on 'lingua franca' in English and conversation analysis. *Journal of Pragmatics*, 26, 237–259.
- Flanders Today. (2017, October 24). 'Teach Dutch learners dialect,' says language expert'. *Flanders Today*. Retrieved from <http://www.flandertoday.eu/education/>
- Flubacher, M.-C. (2013). Language(s) as the key to integration? The ideological role of diglossia in the German-speaking region of Switzerland. In E. Barát, P. Studer, & J. Nekvapil (Eds.), *Ideological COncceptualizations of Language: DIscourses of Linguistic Diversity* (pp. 171–192). Peter Lang.

- FOD Binnenlandse Zaken. (2018, January 31). Statistieken van bevolking [Officiële website van de federale overheid]. Retrieved from <http://www.ibz.rrn.fgov.be/nl/bevolking/statistieken-van-bevolking/>
- Geeraerts, D. (2001). Een zondagspak? Het Nederlands in Vlaanderen: gedrag, beleid, attitudes. *Ons Erfdeel*, 44, 337–344.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures: Selected essays*. New York: Basic Books.
- Geldof, D. (2013, July). Superdiversiteit als onverwerkte realiteit. Een uitdaging voor het sociaal werk. *ALERT*, 39(3), 12–24.
- Geldof, D. (2017, October). *Superdiversiteit als nieuwe realiteit en uitdaging*. Gent.
- Ghyselen, A.-S. (2015). ‘Stabilisering’ van tussentaal? *Taal En Tongval*, 67(1), 43–95. <https://doi.org/10.5117/TET2015.1.GHYS>
- Goethals, P. (2015). A2TK: Deelsyllabus Interculturele Pragmatiek [cursustekst]. Universiteit Gent.
- Grondelaers, S., & van Hout, R. (2011). The Standard Language Situation in the Low Countries: Top-Down and Bottom-Up Variations on a Diaglossic Theme. *Journal of Germanic Linguistics*, 23(03), 199–243. <https://doi.org/10.1017/S1470542711000110>
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (2007). *Ethnography: principles in practice* (3rd ed). London ; New York: Routledge.
- het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. (n.d.). Een cursus Nederlands als tweede taal (NT2) volgen? [Officiële website van de Vlaamse overheid]. Retrieved 15 April 2018, from <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/een-cursus-nederlands-als-tweede-taal-nt2-volgen>
- Het Vlaams Woordenboek. (2017, April 13). Retrieved 9 July 2018, from <http://www.vlaamswwoordenboek.be>
- Holmes, J., & Wilson, N. (2017). *An introduction to sociolinguistics* (Fifth Edition). London ; New York, NY: Routledge.
- Homans, L. Beleidsnota 2014-2019 Integratie en Inburgering, 2014–2019 § (2014).
- Homans, L. Conceptnota: uitbouw van een slagkrachtig NT2-beleid, Pub. L. No. VR 2016 2503 DIC.0297/1TER, 2016 (2016).
- Homans, L. Beleidsbrief Integratie en Inburgering 2017-2018, Pub. L. No. 1327, 2017–2018 1 (2017).
- Houthuys, A. (2017a, October 24). Dialectles bevordert integratie. *De Standaard*, p. 1.
- Houthuys, A. (2017b, October 24). Zet leerkrachten met een etnisch accent voor de klas. *De Standaard*, pp. 12, 13.
- Informatie Vlaanderen. (n.d.-a). Begeleiding van inburgeraars (het Inburgeringstraject) [Officiële website van de Vlaamse overheid]. Retrieved 13 April 2018, from <https://www.vlaanderen.be/nl/gemeenten-en-provincies/>
- Informatie Vlaanderen. (n.d.-b). Beslissingen van de Vlaamse Regering [Officiële website van de Vlaamse overheid]. Retrieved 12 July 2018, from <https://www.vlaanderen.be/nl/vlaamse-regering/beslissingenvlaamseregering>

- Informatie Vlaanderen. (n.d.-c). Civic integration [Official website of the Flemish government]. Retrieved from <https://www.vlaanderen.be/en/moving-and-housing/civic-integration>
- Informatie Vlaanderen. (n.d.-d). Vlaamse overheid: Vlaamse bevoegdheden [Officiële website van de Vlaamse overheid]. Retrieved 10 April 2018, from <https://www.vlaanderen.be/nl/vlaamse-overheid/organisatie-van-de-vlaamse-overheid/vlaamse-bevoegdheden>
- Ipsos. (2009). Survey: Hoe tolerant zijn Belgen ten opzichte van etnische minderheden? Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.
- Irvine, J., & Gal, S. (2009). Language Ideology and Linguistic Differentiation. In A. Duranti (Ed.), *Linguistic anthropology: a reader* (2nd ed). Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Janssens, R. (2013). BRIO-taalbarometer 3: diversiteit als norm. Retrieved from <http://www.briobrussel.be>
- Jooken, L. (2015). A2TK: Deelsyllabus: heuristiek en onderzoeksmethoden [cursustekst]. Universiteit Gent.
- Labov, W. (1972). *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Lønsmann, D. (2017). *Language as proxy: language repertoires & language ideologies in transnational workplaces*.
- Lybaert, C. (2011). Hoe percipieert een taalkundige leek het Vlaamse taallandschap? *Handelingen : Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij Voor Taal- En Letterkunde En Geschiedenis*, 64, 123–146.
- Lybaert, C. (2014). *Het gesproken Nederlands in Vlaanderen: perceptie en attitudes van een spraakmakende generatie*. Universiteit Gent, Gent.
- Lybaert, C. (2015). De ideologische positie van Algemeen Nederlands in Vlaanderen. *Taal en Tongval*, 67(1), 97–134. <https://doi.org/10.5117/TET2015.1.LYBA>
- Lybaert, C. (2016a). *A challenge for newcomers: the gap between language use and language-in-education policy in Flanders*.
- Lybaert, C. (2016b). A direct discourse-based approach to the study of language attitudes: The case of tussentaal in Flanders. *Language Sciences*, 59, 93–116.
- Lybaert, C. (2016c). Moet tussentaal een (grotere) plaats krijgen in lessen Nederlands voor nieuwkomers? *Over Taal*, 55(3), 6–8.
- Lybaert, C. (2016d). *Only Standard Dutch in the L2 classroom? Attitudes of teachers towards language-in-education policy in Flanders*. Presented at the ICS1: First International Conference on Sociolinguistics.
- Lybaert, C. (2017). *Enkel Standaardnederlands in de NT2-klas?*
- Lybaert, C., & Delarue, S. (2017). 'k Spreek ekik ver altijd zo: over de opmars van tussentaal in Vlaanderen. In G. De Sutter (Ed.), *De vele gezichten van het Nederlands in Vlaanderen: Een inleiding tot de variatietaalkunde* (pp. 142–162). Leuven; Gent: Acco.
- Martín Rojo, L., & Patiño-Santos, A. (2010). *Constructing inequality in multilingual classrooms*. Berlin: de Gruyter Mouton.

- Marzo, S. (2009). De verspreiding van jongerentalen in Limburgse scholen. *Informatie Vernieuwing Onderwijs*, 115, 74–80.
- Marzo, S., & Ceuleers, E. (2011). The use of Citétaal among adolescents in Limburg: the role of space appropriation in language variation and change. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 32(5), 451–464.
<https://doi.org/10.1080/01434632.2011.597560>
- Menken, K., & García, O. (Eds.). (2010). *Negotiating language policies in schools: educators as policymakers*. New York: Routledge.
- Murchison, J. M. (2010). *Ethnography essentials: designing, conducting, and presenting your research* (1st ed). San Francisco: Jossey-Bass.
- Noppe, J., Vanweddigen, M., Doyen, G., Stuyck, K., Feys, Y., & Buysschaert, P. (2018, May). Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor 2018. Agentschap Binnenlands Bestuur.
- Oleksy, W. (Ed.). (1989). *Contrastive pragmatics*. Amsterdam: Benjamins.
- Oxford, R. L. (2015). Emotion as the amplifier and the primary motive: Some theories of emotion with relevance to language learning. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 5(3), 371. <https://doi.org/10.14746/ssllt.2015.5.3.2>
- Pérez Milans, M. (Ed.). (2015). Language education policy in late modernity: insights from situated approaches. *Language Policy*, 14(2).
- Pulinx, R., & Van Avermaet, P. (2015). Integration in Flanders (Belgium): Citizenship as achievement. How intertwined are ‘citizenship’ and ‘integration’ in Flemish language policies? *Journal of Language and Politics*, 14(3), 335–358.
- Pulinx, R., & Van Avermaet, P. (2017). The impact of language and integration policies on the social participation of adult migrants. In J.-C. Beacco, H.-J. Krumm, D. Little, & P. Thalgot (Eds.), *The Linguistic Integration of Adult Migrants / L'intégration linguistique des migrants adultes*. Berlin, Boston: De Gruyter.
<https://doi.org/10.1515/9783110477498-008>
- Rampton, B. (2005). *Crossing: Language & Ethnicity among Adolescents*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Rampton, B. (2010). Linguistic ethnography, interactional sociolinguistics and the study of identities. In *Applied Linguistics: a reader*. London ; New York: Routledge.
- Rampton, B. (2013). Styling in a Language Learned Later in Life. *The Modern Language Journal*, 97(2), 360–382. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.2013.12010.x>
- Schoofs, N. (2015). *De effectiviteit van Citétaal in reclame*. KU Leuven.
- Shatz, I. (2016). Native Language Influence During Second Language Acquisition: A Large-Scale Learner Corpus Analysis. *The Proceedings of the Pacific Second Language Research Forum*, 175–180.
- Silverstein, M. (1985). Language and the culture of gender. In E. Mertz & R. Parmentier (Eds.), *Semiotic mediation* (pp. 219–259). New York: Academic Press.
- Smet, P. Conceptnota: samen taalgrenzen verleggen (2011).

- Statbel. (2017a). *Migratiesaldo van 42.239 personen in 2016*. Retrieved from <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/migraties#news>
- Statbel. (2017b). *Nationaliteitswijziging*. Retrieved from <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/nationaliteitswijzigingen#news>
- Statbel. (2017c, December 27). Bevolking naar woonplaats, nationaliteit, burgerlijke staat, leeftijd en geslacht. Retrieved from <https://bestat.statbel.fgov.be/bestat>
- Stuurgroep volwassenenonderwijs. (n.d.). Opleidingsprofielen. Retrieved 21 May 2018, from <http://www.stuurgroepvo.be/curriculumontwikkeling/opleidingsprofielen/algemeen>
- Swann, J., Demeurt, A., Lillis, T., & Mesthrie, R. (2004). *A dictionary of sociolinguistics*. Edinburgh: Edinburgh Univ. Press.
- Taaltelefoon. (n.d.). standaardtaal, tussentaal, dialect [Officiële website van de Vlaamse overheid]. Retrieved from <https://www.taaltelefoon.be/standaardtaal-tussentaal-dialect>
- Van Avermaet, P. (2014, June). *Meertaligheid in het onderwijs*. Presented at the TEDxFlanders.
- Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal*. (2015) (Vijftiende editie). Utrecht: VBK Media.
- Van Droogenbroeck, M., & Verboven, M. (2015). Living in translation. vzw 'de Rand'.
- Van Hoof, S., & Jaspers, J. (2012). Hyperstandaardisering. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 128(1), 97–125.
- Van Lancker, I. (2016). Standardizing and destandardizing practices at a Flemish secondary school. *Taal En Tongval*, 68(2), 173–200. <https://doi.org/10.5117/TET2016.2.LANC>
- Van Praet, E., De Wilde, J., & Heyse, P. (2017). A4MC: Theorie van de Meertalige en Interculturele Communicatie [cursustekst]. Universiteit Gent.
- Vandenbroucke, F. De lat hoog voor talen in iedere school. Goed voor de sterken, sterk voor de zwakken. (2007).
- Vertovec, S. (2007). Super-diversity and its implications. *Ethnic and Racial Studies*, 30(6), 1024–1054. <https://doi.org/10.1080/01419870701599465>
- Vlaams Parlement. (n.d.). Beleidsbrief [Officiële website van het Vlaams Parlement]. Retrieved 13 April 2018, from <https://www.vlaamsparlement.be/over-het-vlaams-parlement/begrippenlijst/beleidsbrief>
- Vlaamse overheid. Horizontaal integratiebeleidsplan Vlaanderen 2016–2019, Pub. L. No. VR 2016 1507 DOC.0890/2, 2016–2019 (2016).
- VVSG. (2017). *Bevraging Integratie van vluchtelingen*. Brussel. Retrieved from <http://www.vvsg.be/nieuws/Documents/>
- Willemyns, R. (2003). *Het verhaal van het Vlaams. De geschiedenis van het Nederlands in de Zuidelijke Nederlanden*. Antwerpen/Utrecht: Standaard Uitgeverij/Het Spectrum.
- Wilson, J. (1987). The sociolinguistic paradox: data as a methodological product. *Language & Communication*, 7(2), 161–177.
- Zinzen, W. (2017, November 3). Leer je talen, vreemdeling! MO. Retrieved from <https://www.mo.be/column/vreemdeling-talen-leren>

Appendix I: In-class activities

Overview

De donkerblauwe arcering toont de focus van de activiteit. De lichtblauwe kleur wijst op andere vaardigheden die ook, maar in mindere mate, werden ingeoefend.

Observatie	Beschrijving van de activiteit	Luis- teren	Lezen	Gesprekken voeren, spreken	Schrijven	Taalverwerving (/herhaling)	
						Woordenschat	Grammatica
1	Video: debat in Terzake						
	Debatteren (per 3)						
	('Loop')dictee						
2	Literatuurcafé						
3	Speeddate						
	Interview						
	Groepsgesprek over dilemma's. + zelf een dilemma verzinnen of beantwoorden						
	Onomatopoeën						
	Woordenschat-oefening: kies de juiste betekenis						
	Vragen en quiz "Gentse feesten"						
	Woordenschat-oefening: uitdrukkingen						
4	Video: Panorama						
	Oefening m.b.t. voorzetsels						
	Carrousel: uitleggen wat ze in het filmpje zagen en vragen beantwoorden						

	Woordenschat-oefening						
	Inoefenen stadswandeling: voorstellen van een bijzondere plek, gebouw, ...						
5	Tussentijdse evaluatie: gesprek over videofragment naar keuze						
6	Lezing over taalvariatie						
	Tekst taalvariatie: lezen, uitleggen in groep, vragen beantwoorden						
	Video: 'Man over woord' + stellingen beoordelen						
7	Oefening: artikel, pronomen prepositie						
	Oefening preposities						
	Kunst beoordelen						
	Video: Marcel Vanthilt over kunststromingen						
	Woordspin over 'kunst'						
	Tekst over kunst ('nieuwe' begrippen staan vetjes gedrukt)						
	Woorden raden a.d.h.v. beschrijving medestudent						
	Woordenschat-oefening: invuloefening (begrippen uit de tekst in een zin invullen) + schrijf een zin met de opgegeven woorden						
	Video: Hitlers Museum: ontbrekende woorden invullen in de tekst						
8	Invuloefening: preposities en reflexieve verba + mondelinge oefening op preposities						
	Uitdrukkingen						
	Tekenoefening: schilderij beschrijven						
	Funny Dutch Words (raden)						
	De/het-oefening met kaartjes						
	Woordenschat-oefening: vergelijkingen met dieren, ...						

Observation 1

Datum en tijdstip	19 oktober 2017 (12u45 – 15u45)
Context	Les NT2 Standaard – Effectiveness (schrijven: groep 10)
Participanten	Leerkracht: Lucas De Man, observator: Sara Van Cleemputte 9 cursisten aanwezig: Maryam, Manuela, Beata, Malika, Ilona, Pragya, Tigran, Kamran, Nassim.

Korte schets van de geobserveerde les

- Bekijken van een video (zie https://www.youtube.com/watch?v=Snu__SZhfZY&gl=BE): interview met Etienne Vermeersch in Terzake. Tijdens het eerste kijkmoment nemen de studenten notities, nadien overleggen ze per twee over wat ze gehoord hebben en vervolgens proberen ze hierover zeven vragen op te lossen. Na een tweede kijkmoment worden de antwoorden op de vragen per twee aangevuld en vervolgens worden ze verbeterd.
- Nadien mogen de studenten argumenten noteren voor of tegen de stelling van Vermeersch: nl. “geboortebeperking is nodig”. Daarna debatteren ze hierover per drie. De leerkracht zorgt ervoor dat er minstens één persoon per groep tegen de stelling is. Hij stimuleert ieders betrokkenheid en stelt extra vragen.
- De laatste activiteit is een soort dictee. Aan de ene kant van het lokaal hangt een tekst aan de muur, de studenten zitten aan de overkant. Ze werken per drie. Een iemand mag een zin gaan aflezen, loopt terug en dicteert deze vervolgens aan een teamlid. Nadien worden de rollen omgewisseld. De bedoeling is om zo snel mogelijk en zo correct mogelijk de volledige tekst te noteren. De leden van het winnende team krijgen bovendien een beloning (nl. een miniatuur-boekje).

Taalhandelingen

- De leerkracht geeft visuele ondersteuning bij zijn instructies (vb.: “*we gaan twee keer kijken*” -> hij beeldt “2” met zijn hand uit).
- De leerkracht geeft voor het bekijken van de video enkele woorden om de gedachtegang te structureren. Nl.: extinctie, de ogen van de panda, twee grote problemen, ethisch-ecologisch probleem, geboortebeperking, Haïti, Niger, geboorteregeling.
- In de video praat Etienne Vermeersch soms binnensmonds en onduidelijk. Het Nederlands is eerder formeel en er worden niet-frequente woorden gebruikt (vb.: wij pretenderen

dat..., het noviciaat bij de Jezuïeten, ...). De interviewer en geïnterviewde onderbreken elkaar nu en dan en praten soms door elkaar heen.

- Lucas verbetert de studenten door hun zin te herhalen, maar dan in de correcte vorm. Vb.: *“er is geen meer panda”* wordt *“er is geen panda meer”*)
- Tijdens de algemene instructies praat Lucas eerder algemeen Nederlands. Wanneer de cursisten debatteren, sluipt er hier en daar een *“ge”* of *“gij”* in zijn discours en klinkt het iets spreektaaliger.
- De studenten zijn erg gemotiveerd (vb.: tijdens het ‘creatieve dictee’). Ze stellen ook heel wat vragen aan de leerkracht of aan elkaar.
- De cursisten proberen elkaar te helpen (vb.: tijdens het dictee verbetert Ilona de spelfouten van haar medecursisten).

Talige moeilijkheden

- Zich uitdrukken
 - o [nadat ik uitleg gaf over mijn thesisonderzoek]. Tigran: *“Het probleem is niet dat wij jullie niet begrijpen. Het is jullie die ons niet begrijpen. Ik weet wat jullie bedoelen, maar jullie kunnen ons niet verstaan, doordat wij woorden in volgorde veranderen en zo”*. Waarop Ilona aanvult: *“Soms begrijpen we ook mekaar niet”* ((‘we’ zijn de NT2-cursisten onderling))
 - o Pragya geeft aan dat ze het vooral moeilijk vindt wanneer mensen dialect praten, soms begrijpt ze hier en daar een woord, maar het geheel begrijpt ze niet. Het wordt nog moeilijker wanneer de personen sneller praten. Ilona geeft hierbij een concreet voorbeeld: wanneer de straatvegers in de straat aan het werk zijn, begrijpt ze er helemaal niets van, ze zegt vriendelijk goeiedag, maar heeft er geen idee van wat ze antwoorden.
 - o Zinnen worden regelmatig niet afgemaakt, vermoedelijk doordat de cursist niet (snel genoeg) op het Nederlandse begrip kan komen. Vb.: Nassim: *“zij hebben geen kennis van...”* gevolgd door een gebaar naar het hoofd en het ophalen van de schouders.
 - o Onderdeel van de argumentatie tijdens een debat: *“Ik ben nog niet tegen dit”*
 - o Nassim: *“Je moet helpen hun leren onderwijs hebben”*
 - o Beata durft tijdens het debat niet goed iets te zeggen. Ze lijkt onzeker als ze Nederlands moet praten.

- Woordbetekenis
 - Tigran geeft aan dat hij vaak verward is door Nederlandse woorden die uitgesproken worden zoals een Perzisch woord, maar toch iets helemaal anders betekenen. Daarom probeerde hij “de uitspraak van dit woord in [zijn] eigen taal op te schrijven”.
 - Tijdens de les vragen de studenten de betekenis van woorden als: consumptie, extinctie, fertiliteitscijfer, ...
 - Malika doet nog vaak beroep op het Engels. Wanneer ze een Nederlandse zin wil zeggen, vraagt ze de leerkracht om haar zin vanuit het Engels naar het Nederlands te vertalen. Dit gebeurt meermaals. => Het feit dat dit in de lessen al gebeurt doet vragen rijzen m.b.t. haar spreekvaardigheden buiten een schoolse context. (↔ niveau C1)
 - Malika begrijpt het woord “panda” niet, waarop Tigran onmiddellijk verschillende malen de Perzische vertaling geeft. Dat terwijl Malika geen Perzisch spreekt.
- Verbuiging
 - “Er waren vijf groot extincties”
 - “onze probleem”
 - “onze huidige politieke systeem”
 - Tigran “Dat is een andere voorbeeld”
- Uitspraak
 - Klanken zitten vaak verkeerd
 - Pragya “just” dialectuitspraak, in plaats van: “juist”
 - Malika “China” (met een Engelse uitspraak)
 - Ilona “probleim”, in plaats van: “probleem”
- Lidwoorden, voornaamwoorden, ...
 - “de geld”
 - “die probleem”
 - “Ik denk over Ø probleem” (lidwoord vergeten)
- Woordkeuze
 - Tigran “In China moeten ze maar 1 kind hebben” (in plaats van “mogen”)
- Woordvolgorde
 - Tigran: “Er is geen meer panda”
 - Pragya: “Hij viest het zal nooit opgelost zou raken” (ze had dit ook opgeschreven met een spelfout)
 - Pragya: “Toch de vrouwen daar krijgen veel kindjes”

Tijdens deze eerste observatie vroeg ik de cursisten naar de moeilijkheden die ze nog hadden met het Nederlands, ik zei dat ze mij altijd voorbeelden mochten mailen. Als antwoord kreeg ik twee verhalen van Tigran. Het eerste gaf hij als titel “De Pan”, het tweede “De Notenboom”. Beide teksten werden hieronder toegevoegd.

De pan (geschreven door Tigran)

Men zegt dat, als drie ongelukken samen komen, er één je geluk opbrengt. Ik weet niet of dit waar is, maar tijdens mijn eerste dagen in België gold dit. Toen ik nog geen dak boven mijn hoofd had, de taal niet kende en niet wist dat je geldige papieren nodig hebt om te werken, vond ik toch een baan.

Een landgenoot had mij gevraagd of ik wou werken. “Ja, maar waar?” antwoordde ik.

Hij zei tegen mij: “In een keuken.” Hij bedoelde dat ik in de keuken van een restaurant kon werken. Ik zei tegen hem dat ik geen Nederlands kon. Hij vertelde dat de kok voor wie ik zou werken een man was van weinig woorden.

Ik vroeg: “Voor hoelang?” “Niet zo lang.”, antwoordde hij met opgeheven handen. Hij voegde er aan toe dat bijna niemand het lang kon uithouden bij die strenge oude kok.

Ik zei: “Ja...oké.” Omdat ik geld nodig had om een intensieve taalcursus te kunnen volgen.

De eerste keer dat ik naar het restaurant ging, ging ik rechtstreeks naar de keuken. Daar stond een berg vuile afwas die ik onmiddellijk begon af te wassen, tot de kok mij riep. Hij vroeg met een luide stem en een gestrekte arm: “de pan!” Uit zijn gebaren wist ik op te maken dat hij mij had gevraagd om hem iets te brengen. “Maar wat?”, vroeg ik mezelf af. Ik keek rond en zei tegen mijzelf: “Tigran, geen paniek. Dit is een restaurant, je bent in de keuken, hij is de kok en hij is soep aan het maken, dus wat heeft hij nodig?”

Ik keek nog een keer rond en plots viel mijn blik op iets oranje in deze grijze keuken. ‘ Wortelen!’ Ik ordende mijn gedachten: “Dit is een restaurant, ik ben in de keuken, de kok is soep aan het maken, dus zijn er wortelen nodig.”

Snel greep ik met volle overtuiging naar de wortelen en zette deze voor de kok neer. Maar tot mijn verbazing riep hij na een paar seconden: “Pannn!” Ik zei tegen mijzelf: “Tigran, simpel houden, denk na.” Ik probeerde nog eens mijn gedachten te ordenen: “Het restaurant, de keuken, de kok, soep maken, wortelen, duuus...ze eerst spoelen natuurlijk!”

Snel en handig pakte ik de wortelen over van de kok en begon ze met water te spoelen. Nadat ik de wortelen had gespoeld, gaf ik ze hem terug. Maar nog steeds riep hij: “Pan! Pan!” Deze keer was het snel en kort, twee keer na elkaar.

In mijn gedachten ging ik terug naar mijn formule:

“Het restaurant, de keuken, de kok, soep, wortelen, spoelen; duuuus... In stukjes snijden zeker.”

Ik heb snel de wortelen weggehaald en begon ze met een groot mes in kleine stukjes te snijden. Maar alweer riep hij nu bijna blaffend: "Pan..pan.. pan!!" Ik ging snel naar mijn formule maar ze werd nog abstracter:

"Het res..., de ko..., de keu..., soe..., wort..., spoe..., snij..., dus... tempo, tempo Tigran!" Ik was volop bezig met het snijden van de wortelen in kleine stukjes en dacht: "Tigran je bent goed bezig, tempo, tempo." Dan hoorde ik plotseling een BENGGGGGGGG!!!, achter mijn hoofd. "Mijn formule... bom... Irak... Saddam... oorlog... het paradijs...waar ben ik?"

Het mes viel uit mijn hand, een paar seconden lang wist ik niet waar ik was. Toen zag ik het grote hoofd met de volle snor van de kok, onder een witte koksmuts en besepte dat ik in de keuken was.

Mijn blik ging van zijn hoofd naar zijn linkerschouder en vandaar naar zijn linkerarm en draaide zich dan met 90 graden van zijn linkerarm naar zijn voorarm. Waardoor ik zijn linkerhand zag die naar zijn rechterhand wees terwijl ik hem langzaam hoorde zeggen: "Pannn." Met een rond voorwerp in zijn rechterhand 'een pan!'. Zo leerde ik mijn eerste Nederlandse woord.

Ik keek rondom mij heen. Van hoek tot hoek waren er alle soorten pannen en potten, messen, vorken en lepels opgehangen aan de muren. Na een paar seconden rondkijken riep de kok plots luid: "De wortel!" En ik vroeg mijzelf verbaasd af: "Welke dingen is nu de wortel?" 'Badandjan', wat is een badandjan? Een badandjan is een badandjan!, zoals hij eruit ziet.

De Notenboom (geschreven door Tigran)

"Jullie mogen mij altijd storen als jullie vragen hebben, daarvoor ben ik hier."

Tot nu toe had de lerares Engels gepraat en dan schakelde ze over naar het Nederlands. Steeds bewoog ze haar lippen. En haar woorden vielen en werden als graan in de klas gezaaid. Voortdurend vielen de woorden als lagen graan en vulden zo de klas, steeds hoger en hoger. Ik was zoals een hongerige kip met een vastgebonden snavel. De woorden vielen op mijn hoofd, mijn gezicht en mijn borstkas. Ik huppelde met mijn poten en wapperde met mijn vleugels. Ik probeerde naar het graan te pikken maar het lukte niet. Ik zei tegen mijzelf:

"als ik vandaag één woord, slechts één woord kan leren, dan zou ik tevreden zijn."

En met volle concentratie probeerde ik te luisteren. Na een tijdje hoorde ik één woord dat voortdurend voorkwam. In het begin probeerde ik de uitspraak van dit woord in mijn eigen taal op te schrijven. Ik luisterde totdat dit woord herhaald werd en zo verbeterde ik mijn schriftelijke uitspraak ervan. Ik deed dit totdat ik de precieze uitspraak ervan op papier had. Ik herhaalde dit woord in mijn gedachten en stilletjes op mijn lippen. Ik wachtte totdat het juiste moment zou komen en ik dan de betekenis van dit woord aan de lerares zou kunnen vragen.

Uiteindelijk na een lange monoloog van de lerares zei ze in het Engels:

"Does someone have a question?"

Onmiddellijk ging mijn hand omhoog en de lerares zei met een warme glimlach:

"Please, say your question."

Spontaan en onmiddellijk zei ik: *"What is... 'het...Nederlands'?"*

Toen zag ik de glimlach van de lerares bevroren op haar gezicht. Haar gezicht werd plots rood en ze stuurde een paar seconden naar mijn ogen. En daarna naar het plafond.

Ik weet niet of de vraag te simpel, te duidelijk of te vanzelfsprekend was voor haar. Of aan de andere kant te filosofisch en diepzinnig. Op dat moment raakte ik in paniek en vroeg mijzelf af of mijn vraag misschien onbeleefd, ongepast of misschien zelfs over iets beschamends zou kunnen gaan. Na een paar seconden stilte keek de lerares naar een boek op haar bureau. Ik zag haar dat boek met twee handen optillen. En daarna in mijn richting stappen.

Toen hoorde ik niets behalve het geluid van haar hakken dat steeds luider en luider werd. Toen zag ik niets behalve een dik boek dat in mijn richting kwam en steeds groter en groter werd.

Mijn ogen waren vol met het beeld van dat boek in haar handen en mijn oren waren vol met het geluid van haar hakken. Ik wou snel vluchten onder mijn lessenaar maar ik zat bevroren op mijn stoel, ik kon niet bewegen. Alleen mijn hart klopte steeds luider en luider.

Zij was sprakeloos en smiet haar leerboek op mijn lessenaar. En tegelijk vloog ik naar achter.

Daarna zei ze met volle vertrouwen: "Dit is het Nederlands!"

Hierop zei ik met een naïeve, trillende en hoge stem: "Maar...dit...is...een...boek!"

Mijn ogen smeekten de medeleerlingen om er tussen te komen. Uiteindelijk hoorde ik een meisje van de klas zeggen: "Het Nederlands is een land"

"Nee!, Nee!" reageerde de lerares luid en krachtig op haar zin. En zij zei verder: "Wacht! Wacht!..", deze keer kort en zacht. Daarna ademde ze diep in en uit, ging naar het bord en schreef twee woorden op onder elkaar namelijk: 'Nederland' en 'het Nederlands'.

Ze legde uit dat Nederland een land is en schreef ernaast Holland. En ze zei dat het Nederlands een taal is en schreef hiernaast Dutch. Dan zei bijna iedereen verbaasd en nadenkend:

"Aaaaaah, ooooooh, sooo!"

Dit deden ze terwijl ze met een open mond naar elkaar keken. Daarna vroeg de lerares in het Engels met veel verbazing aan ons of niemand wist dat "het Nederlands" en Dutch hetzelfde betekenden. "Noooo, nee.", zei iedereen en schudde tot haar verbazing neen.

Na de les riep de lerares mij en zei in het Engels: "Thanks, Tigran, for your question."

"Als een notenboom zo groot kan zijn, hoe groot is dan een watermeloenboom??!! ...

Allaho akbar!"

Observation 2

Datum en tijdstip	26 oktober 2017 (13u30 – 16u30)
Context	Les NT2 Standaard – Effectiveness (schrijven: groep 10)
Participanten	Leerkracht: Lucas De Man, observator: Sara Van Cleemputte 9 cursisten aanwezig: Maryam, Manuela, Beata, Malika, Ilona, Pragya, Tigran, Kamran, Nassim.

Met goedkeuren van de participanten werd het gesprek tijdens dit observatiemoment opgenomen.

Korte schets van de geobserveerde les

- Literatuurcafé: de cursisten lezen een boek. Dat wordt met de volledige groep besproken aan de hand van vraagjes. Tijdens dit ‘gesprek’ worden de cursisten door de leerkracht geëvalueerd. Op het einde van de les vulden de cursisten een vragenlijst in. De antwoorden kunnen nagelezen worden in Appendix III: questionnaire 1A.
- Opmerking: op het einde van dit observatiemoment geven een aantal cursisten aan dat ze meer zelfvertrouwen kregen nu ze een Nederlandstalig boek lezen. Ze wisten voordien niet dat ze dit zouden kunnen en enkelen onder hen willen zeker nog Nederlandstalige boeken lezen.

Taalhandelingen

- Lucas praat erg rustig en herformuleert wanneer hij vaststelt dat iets niet begrepen wordt. Vb.: lesinstructie: Lucas: *“maak dat je goed luid praat, want aan de andere kant van de tafel gaan ze jou misschien niet verstaan”*. Tigran vraagt verduidelijking. Lucas: *“Ja, hier, maar als jij praat, moet Sara jou kunnen verstaan. Er is een beetje afstand”*. Ter verduidelijking: ik zat aan de andere kant van de tafel t.o.v. Tigran.
- De leerkracht verbetert indirect en direct: soms door in zijn antwoord de correcte term te gebruiken, maar soms door onmiddellijk de fout te corrigeren. Vb.: Nassim: *“De boek dat ik gelezen heb”* – Lucas: *“het boek”* – Nassim: *“het het boek dat ik gelezen heb (...)”*.
- Spreektaalige uitingen (bron: uit de les + vragenlijst)
 - o Pragya: *“een oude madam”, “Maar het duurt wel effekes lang.”*
“zoals Manuela heeft just gezegd, er waren veel gebeurtenis in de toe... alé in in in de verleden en [nu] en wa ga eigenlijk gebeuren?” => tussentalige invloeden, weglaten eindklanken => opvallend meer dan bij haar medecursisten! Pragya vertelde dat ze

werkt in een supermarkt en dat haar collega's "altijd dialect praten", misschien beïnvloedde dat haar.

- Maryam: *"triestig"*
- Ilona: *"manneke"*
- Manuela: *"... dat ik niks verstond"*
- Beata: *"elke keer vraag ik wablieft"*

Talige moeilijkheden

- Nassim vertelde over de lessen die hij volgde bij het tweedekansonderwijs. Hij gaf aan dat die niet evident waren, omdat hij toen nog niet zo goed Nederlands kon. Hij zocht alle leerstof thuis opnieuw op in zijn moedertaal. Vooral het vak chemie vond hij moeilijk: *"de leerkracht sprak echt dialect. Ik begreep er niets van"*. (Informeel gesprek Nassim en observator).
- Nassim: *"het gaat over een joodse meisje, het gaat over de oorlog, maar een joodse meisje die wat als ze meegemaakt heeft tijdens de eerste jaren van de tweede wereldoorlog", "als iemand interesseert zich in geschiedenis"*
- Maryam: *"Alle die schuld was aan de mama", "de politici" (i.p.v. de politie)*
- Beata: *"Hij doet altijd alles alsof zij in normale situatie zijn", "het was meer interessant"*
- Ilona: *"ik sympathiseer met de schrijver"*
- Tigran: *"vrouw die komt bij Ø bezoek", "hij denkt Ø ik overdrijf", "zij is Ø andere persoon geworden"*
- Pragya: *"dat ik vond interessant... interessant vond" → corrigeert zichzelf, "hij wil alles voor die doen .. voor die gelukkig te maken", "ja kan daar wel geloven in"*
- Moeite om iets te verwoorden
 - Malika vraagt Lucas om een ongekend woord op te schrijven in haar notitieboek.
 - Pragya: *"je gaat met de flow van het boek", "het is voor leisure"*
 - Malika: ondersteunt wat ze zegt vaak met haar hand (alsof ze het woord / het cijfer schrijft) vb.: *"hij was zeven (.) en (.) twintig jaar"*
 - Malika *"een difference niveau"* (('difference' wordt Engels uitgesproken))
 - Wanneer Malika snel wil antwoorden, reageert ze vaak in het Engels. Zeker als het om ja-/neen-vragen gaat.
 - Nassim: *"en ik... en ik vind ze... eu... fascinerend kan ik niet zeggen... maar dan toch, zij heeft zo duidelijk alles verteld heeft, zij heeft het echt duidelijk en ook eu .. als ik haar over () bijvoorbeeld .. eu .. bijvoorbeeld de ... de .. Duitse troep .. eu (.) de Duitser troepen als ze zo komen en ook eu .. de |larzən| stappelen aan het geluid .. hij heeft het zo .. mooi beschreven hou die tijd" => moeite om de woorden te vinden die hij wil zeggen, aarzelen, zichzelf willen corrigeren (vb.: Duitse troep > Duitser troepen)*

- Uitspraak

- Manuela: “het kan /en/ consequentie hebben”, i.p.v. /ən/ (verschillende voorbeelden waarin deze fout werd gemaakt)
- Malika: “*ik heb drie keer gearrested* /ʔəə'ɹɛstɪd/", |mi| i.p.v. /meɪ/, /wi:/ i.p.v. /hɛ:/ => verkeerde uitspraak van o.a. de persoonlijke voornaamwoorden, vermoedelijke oorzaak: Engelse moedertaal
- Ilona vertelde dat ze het moeilijk vindt om mensen te begrijpen die het Nederlands met een accent praten. Zowel Vlamingen als mensen met een andere moedertaal (zoals haar NT2-medestudenten). (Informeel gesprek Ilona en observator)
- Maryam: /kin/ i.p.v. |kint| (kind)
- Tigran: /lig/ i.p.v. |lex| (leeg)
- Nassim: |nu| i.p.v. “/ny/”

Observation 3

Datum en tijdstip	13 november 2017 (8u45 – 12u30)
Context	Les NT2 Standaard – Effectiveness (mondeling: groep 9)
Participanten	Leerkracht: Lucas De Man, observator: Sara Van Cleemputte 14 cursisten aanwezig: Zofia, Ramona, Katya, Beata, Pragya, Alpaslan, Mai, Olek, Farah, Julie, Jelena, Nedelya, Belinay, Tasha

- Aangezien de cursus (NT2 Effectiveness, schrijven: groep 10) die in de vorige observaties bestudeerd werd, afgerond is, bestudeer ik vanaf nu de cursus NT2 Effectiveness, mondeling: groep 9 (M NT 401, gecombineerd onderwijs (35% afstand), standaard intensief traject 120 uur).
- Deze lessenreeks start op 13 november 2017 en de laatste les wordt gegeven op 18 januari. De planning kan u aan het einde van de notities over observatie 3 terugvinden.
- De cursisten maken iedere week een taak en volgen 2 keer per week les.
- De quoterings gebeurt als volgt (totaal = 200 punten):
 - o Luisteren (online oefening: 50 punten)
 - o Spreken (90 punten, o.a. stadswandeling 10 punten, tussentijdse evaluatie 30 punten)
 - o Examen spreken (60 punten)
 - o 24 cursisten zijn ingeschreven voor deze cursus, maar tijdens de observaties zijn ze niet altijd allemaal aanwezig.

Korte schets van de geobserveerde les

- 1) De eerste activiteit is een soort “speeddate”, waarbij iedereen zich voorstelt en een kort gesprek voert en vervolgens doorschuift. Op die manier leren de cursisten elkaar kennen.
- 2) Vervolgens nemen ze in duo’s een interview af over elkaars talenkennis (de antwoorden behoren tot het cursistendossier) → De resultaten van deze interviews werden overgetypt en toegevoegd in Appendix III: questionnaire 2.
- 3) Nederlandse en anderstalige onomatopieën (normaal met een filmpje, maar door een technisch probleempje lukte dat niet)
- 4) Dilemma’s: a.d.h.v. vraagstellingen / dilemma’s op kaartjes wordt een gesprek gevoerd in teams van +- 4 cursisten. Nadien verzint ieder zelf een dilemma en mogen ze deze klassikaal voorschotelen aan een medestudent, die geeft er dan een aan een andere student, ... tot iedereen aan de beurt geweest is. (Pauze)
- 5) Inleiding thema “Gentse feesten” a.d.h.v. vragen en een quiz
- 6) Woordenschatoefening: kies de juiste betekenis (A of B)
- 7) Woordenschat: invuloefening (“vul aan met de juiste uitdrukking”, zie activiteit 6)

Algemeen

- Enkele cursisten geven aan dat ze onomatopoeëën kennen dankzij de boekjes die ze voorlezen aan hun kinderen. Zo ook Nedelya: *"ik lees kinderboeken, daarom ken ik de klanken van dieren"* ((Nederlandse kinderboeken)) => invloed context taalleerder
- Activiteit 5 (Gentse feesten) is erg relevant, aangezien de meeste cursisten in (de buurt van) Gent wonen. Op deze manier worden bovendien ook culturele aspecten besproken (vb. Gentse woorden, concepten zoals 'stroppendragers' en 'de bellemán'). Lucas peilt ook naar de typische culturele feiten in de andere landen: *"Hebben jullie iets gelijkaardigs in jullie land?"*

Taalhandelingen

- Taalvariatie
 - o Ook andere talen komen in deze les aan bod. Vb.: er wordt gevraagd naar de equivalenten van de Nederlandse onomatopoeëën. Lucas: *"Hoe klinkt dat in jullie taal?"*
 - o De leerkracht praat hier en daar tussentalig. Ook in activiteit 5 (Quiz over de Gentse feesten) komt taalvariatie aan bod, namelijk a.d.h.v. typisch Gentse woorden. Vb.:
 - Welk woord werd in 2012 verkozen tot het 'wijste' Gentse woord? => antwoord: tsiepmuile → Pragma: *"Wat bedoelt u daarmee?"* – Lucas *"iemand die niet veel kan verdragen"*
 - Waar kan je tijdens de Feesten sneetjes brood kopen met kaas, choco of uufflakke? => antwoord: Botram → Lucas: *"uufflakke is het Gentse woord. In het Nederlands zeggen we kopvlees of hoofdvlees"* → Opmerking: volgens Van Dale is "kopvlees" geen algemeen Nederlands, "hoofdvlees" wel (Van Dale, 2015).
 - o Tijdens de stadswandeling (23/11) zullen de cursisten elkaar gidsen. Lucas: *"We moeten naar buiten gaan en 'écht Nederlands' praten"* => wat is "echt" Nederlands?
 - o Tijdens de 'nieuwjaarsgespreksbruch' op 8 januari zullen moedertaalsprekers Nederlands aanwezig zijn. => andere sprekers praten ook op een verschillende manier
 - o Tasha gebruikte schriftelijk het woord *"ietske"*, ze doorstreepte het woord achteraf.
- Ondersteuning
 - o Lucas' taalhandelingen worden veelal grafisch ondersteund door gebruik van de hand-out en/of PowerPoint. Voorbeelden tijdens activiteit 5 (Gentse feesten) en 7:
 - o De inleidende vragen worden geprojecteerd en staan ook op de hand-out.
 - o De woorden 'uufflakke' en 'mastel' worden beschreven en er wordt een foto van getoond ('een gestreken mastel').

- De oplossing van de invuloefening (activiteit 7) wordt tijdens de klassikale bespreking getypt in een Word-document en geprojecteerd.
- Lucas kadert de ongekende begrippen in een ruimere context. Dat doet hij door o.a. iets te zeggen over de etymologie of connotatie, door een voorbeeldzin te geven of een context te schetsen. Vb.:
- De beschrijving van een 'stroppendrager': *"Een strop, at is wat ze rond hun nek dragen. Een strop is eigenlijk niet zo positief."* Vervolgens volgt de geschiedkundige uitleg van het concept. (activiteit 5)
- Activiteit 6 (zegswijzen)
 - (zin: "hij is een oude rot in het vak") nadat Ramona uitlegt dat een rot "zoals een specialist in iets" is, geeft de leerkracht aan dat het zelfstandig naamwoord "rot" niet meer gebruikt wordt (tenzij als adjectief).
 - *"Terechtwijzen, dat wil zeggen... Bijvoorbeeld... iemand heeft iets fout gedaan en dan zeg je dat het niet mag"*
 - (zin: de overheid wil snoeien in de zorgsector) *"snoeien' wil zeggen 'bezuinigen'. Je snoeit in een budget bijvoorbeeld"*.
 - (zin: de boel op stelten zetten) *"dat is negatief bedoeld. Bijvoorbeeld: de stad op stelten zetten"*
 - (zin: ze lagen plat van het lachen) *"dan lach je echt heel veel, je vindt het een goeie mop"*
 - (zin: alles werd in gereedheid gebracht voor het feest) *"in gereedheid brengen betekent klaarzetten"*
- Lucas peilt ook expliciet naar het taalbegrip. Vb.:
 - Nadat hij uitleg gaf over het verloop van de cursus: *"Zijn er nog vragen?"*
 - Na activiteit 6 (zegswijzen): *"Zijn er nog woorden of uitdrukkingen die je niet verstaat?"* (=> blijkt efficiënt te zijn, want een cursiste gaat hierop in en vraagt hem om de betekenis van "de boel op stelten zetten" nog eens uit te leggen. De leerkracht zoekt een nieuwe voorbeeldcontext, nl.: *"Bijvoorbeeld een dronken persoon die chaos veroorzaakt, die zet de boel op stelten"*)
 - Lucas: *"Onomatopoeën, weet iemand wat dat is?"* – Julie: *"het is een geluid"* – Lucas: *"dat heb je bijvoorbeeld bij dieren"*. Vervolgens geven de leerkracht en de cursisten voorbeelden van Nederlandse onomatopoeën. => Lucas laat eerst een cursist het woord uitleggen (dit gebeurde ook met andere woorden / zinnen), de uitleg van een medestudent kan verhelderend zijn voor de cursisten, de aanvulling van de leerkracht zorgt voor een herformulering (of verbetering)
- Lucas vult soms de zinnen aan. Mai: *"Dat was één keer toen ik nog geen kinderen..."* – Lucas: *"had"*.
- Lucas biedt ondersteuning wanneer cursisten deze (impliciet) vragen: Mai: *"er was artstreet?"* (vragende intonatie) – Lucas: *"straattheater?"* – Mai: *"ja, was heel leuk"* => het gesprek kan ongestoord verder verlopen dankzij de korte interventie.

- Lucas stimuleert het gesprek m.b.v. metacommunicatie (vb. *“ja”, ...*).
- Uitleg over de tussentijdse evaluatie op 27 november: *“Ik ga jullie positieve punten geven en werkpunten. Dan kan je daarop oefenen”, => positieve benadering: ook wat de cursisten goed doen is belangrijk.*
- Het mondeling examen bestaat uit een presentatie van 5 minuten, zie planning opdracht *“grote vragen”*. *“Als jullie een ander onderwerp willen bespreken, kan dat” => vrijheid voor input, toegankelijk*

Talige moeilijkheden

- Lucas verbetert niet alle fouten. Enkele voorbeelden wanneer hij wel iets corrigeert:
 - Opdracht 4: dilemma's. Alpaslan: *“Als je gaat op vakantie wat kies je: vaderland of andere land”* – Lucas: *“als je op vakantie gaat”* => cursist maakt verschillende fouten (woordvolgorde + verbuiging), Lucas corrigeert er één.
 - Mai: *“Ik was één keer geweest”* – Lucas: *“ik ben één keer geweest”*
- Activiteit 6: de zegswijzen hadden vaak een figuurlijk element en werden door heel wat studenten niet allemaal begrepen. De moeilijkste zegswijzen waren:
 - Opdracht 3: De overheid wil snoeien in de zorgsector.
 - A. De overheid wil bezuinigen op de uitgaven in de zorgsector.
 - B. De overheid wil de zorgsector hervormen

Deze opdracht bleek voor verschillende cursisten moeilijk o.a. voor Pragya en Beata, die tijdens de voorbereiding van de oefening naast mij zaten. Het duurde een hele poos voordat ik hen de betekenis kon uitleggen omdat ze het werkwoord 'snoeien' in een andere betekenis kennen en deze nieuwe betekenis *“raar”* vonden. Ze leken ook niet echt te geloven dat 'snoeien' deze andere betekenis kon hebben. Lucas moest de betekenis nadien opnieuw uitleggen.
 - Opdracht 6 (o.a. voor Nichelle)
 - De boel op stelten zetten. => A. De boel opruimen, B. Onrust veroorzaken
- Katya: *“Op gang komen, kan je dat over verschillende dingen zeggen?”* – Lucas: *“Ja, bijvoorbeeld: 's ochtends moet ik nog op gang komen en daarom drink ik een koffie”*

Gesprekken met de cursisten

- Tijdens de interviews volgde ik mee met Tasha en Belinay (vragen zie Appendix III)
 - Belinay is een Turkse vrouw, afkomstig uit Bulgarije. Momenteel werkt ze niet, maar normaal gezien praat ze Nederlands tegen collega's.
 - Tijdens het interview begrijpt Belinay de vraag 3 niet zo goed. Zonder dit expliciet te zeggen tegen Tasha, legt zij de vraag uit.
Tasha: "in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?" – Belinay "Euh, ja" ((stilte)) - Tasha: "bijvoorbeeld vind je het moeilijk als je bij de dokter gaat" – Belinay "ja, het was alsof ik moest krabben aan mijn oog en ik kon het niet uitleggen. Ik zoek het eerst thuis op" – leerkracht (die net voorbij stapt): "je had jeuk?" – "Belinay: "ja.. ja... jeuk". Bij vraag 3 vertelt Belinay ook dat ze eens een auto wou kopen in Sint-Niklaas, maar dat ze de verkoper helemaal niet begreep omdat hij "dialect" sprak.
 - Vraag 10: in 2014 volgde ze 3 niveaus NT2, toen beviel ze van haar zoontje, toen hij 1,5 jaar oud was startte ze opnieuw met een cursus NT2.
 - Vraag 11: "ik wil mijn beroep doen: programmeur"
 - Tasha is in Oekraïne geboren en leerde eerst het Moldavisch. Toen ze drie was, verhuisde ze naar Rusland en leerde ze Russisch. haar man komt uit Oekraïne en met hem praat ze Russisch.
 - Vraag 3: "mijn schrijftaal is *ietske* sterker" => tussentaal
 - Vraag 8: "Nederlands spreek ik beperkt, als er Nederlandse mensen in de buurt zijn, niet bij mijn kinderen" (omdat ze fouten maakt)
 - Vraag 10: "vanaf 2000, maar met onderbrekingen"
 - Vraag 11: "ik wil me sterker voelen op professioneel niveau en persoonlijke contacten. Voor administratie, ik wil een andere job, overdag"

Informele conversaties met de cursisten

- Beata: "*Ik mix soms de talen.*" Toen ze pas Nederlands begon te leren beïnvloedde haar kennis van het Duits haar Nederlands. Nu ondervindt ze invloed van het Engels en geeft ze aan hier en daar een Engels woord te gebruiken wanneer ze Nederlands praat. Anne gaat hierop in en geeft aan dat ze 2 jaar in Wallonië woonde, vervolgens 1 jaar in Geraardsbergen (een stad aan de grens met Wallonië). "*Ik praat een beetje Frans. Dat is verwarrend*".
- Beata vraagt me of er in deze cursus ook een mondelinge presentatie zal zijn (net zoals in een vorige cursus die ze volgde), omdat ze hier altijd erg zenuwachtig voor is. Ze geeft ook aan dat haar vriendin Manuela (een cursiste die ook aanwezig was in observatie 1 en 2),

net als zichzelf, last heeft van spreekangst: *“Manuela had haar presentatie zo goed voorbereid. Maar ze stopte, zoveel schrik. Het kon niet voor de groep”*

- Beata heeft het over de invloed van de leerkracht. Een leerkracht die ze in een ander niveau had, focuste volgens Beata te veel op fouten. Ze moesten erg vaak presentaties geven of rollenspelen doen. Nadien zei de leerkracht wat ze fout hadden gezegd. Ook de medestudenten moesten letten op wat er fout werd gezegd. Beata vond dat zodanig demotiverend dat ze met de cursus stopte, net zoals verschillende medestudenten.
- Jelena wijst erop dat de cursussen verschillen van school tot school. Ze volgde eerder al een cursus in Antwerpen, die naar haar mening meer focuste op schrijven. Ze vond het *“goede lessen”*. Een andere cursus die ze volgde werd gegeven in een *“open klas”*. In dat geval zaten er cursisten van verschillende niveaus in eenzelfde groep en werden zowel mondelinge als schriftelijke vaardigheden geoefend. Van deze methode was Jelena geen voorstander.
- Pragya werkt al meerdere jaren in supermarktketen Colruyt en geeft aan dat ze door het veelvuldige praten (*“oefenen”*) van het Nederlands, vlotter spreekt. *“Ik kan vlot met mensen praten door mijn werk in de supermarkt, mijn man niet”*. Ze verduidelijkt dat haar man nog maar 1 cursus volgde en dat hij op zijn werk geen Nederlands nodig heeft en Engels kan gebruiken. *“Als hij naar de winkel gaat of de bank zo, dat gaat moeilijk”, “Mensen praten in de supermarkt en nadien kijkt hij naar mij. Ik vertel het dan”*
- Julie vroeg me in het Nederlands of ik lang onderweg ben van mijn woonplaats naar Gent. Wanneer ik zeg dat dat met de trein 1 uur duurt, antwoordt ze: *“Ah quand même, één uur”* (*“uur” werd uitgesproken met een huig-r*). => invloed van haar moedertaal, het Frans, op de woordkeuze en uitspraak.

Planning lessen NT2 Effectiveness, mondeling: niveau 9

MAANDAG	DONDERDAG	DEADLINES
Contactles 1 - 13 november 17 - Kennismaking (ppt): speeddate / dilemma's + video onomatopoeën - Uitleg over de module - Thema Gent: quiz + woordenschattoefeningen (cursist, Gentenaar, persoonlijk, publiek)	Contactles 2 - 16 november 17 - Spreekoefening: stellingen over de Gentse Feesten - Video over de GF + vragen - Herhalen woordenschat + afwerken - Carrouselopdracht rond Gentse plaatsen + quiz - Inleiding prepositiereeks met oefeningen reeks 1 - Uitleg leerplatform (online cursus) (cursist, Gentenaar, persoonlijk, publiek)	maandag 20/11/17 taak 1 + stadswandeling voorbereiden
Contactles 3 - 20 november 17	Contactles 4 - 23 november 17 Stadswandeling "mijn verborgen Parel": activiteit op verplaatsing (Gentenaar, cultuurparticipant, persoonlijk, publiek)	maandag 27/11/17 taak 2
Contactles 5 - 27 november 17 Tussentijdse evaluatie: gesprekken met de cursisten (ongeveer 10 minuten per cursist) (cursist, persoonlijk)	Contactles 6 - 30 november 17	maandag 04/12/17 taak 3
Contactles 7 - 4 december 17 Voor de pauze: lezing over tussentaal door Chloé Lybaert.	Contactles 8 - 7 december 17 Workshop "verhalen vertellen" (om 10u)	maandag 11/12/17 taak 4
Contactles 10 - 11 december 17	Contactles 11 - 14 december 17 Les in de namiddag: lezingen bijwonen op het event "Week van de gelijkheid" in Gent	maandag 18 /12/17 taak 5
Contactles 12 - 18 december 17	Contactles 13 - 21 december 17 - Voor de pauze: boekdate - Na de pauze: kerstfeestje	donderdag 21/12/17 taak 6
VAKANTIE		
Contactles 14 - 8 januari 18 Gesprekken met moedertaal-sprekers: nieuwjaarsbrunch	Contactles 15 - 11 januari 18	maandag 15/01/18 taak 7 + taak 8
Contactles 16 - 15 januari 18 Opdracht "Grote Vragen" (voorbereiding via taak 7 van de online cursus)	Contactles 17 - 18 januari 18	
Contactles 18 - 22 januari 18 Mondeling examen	Contactles 19 - 25 januari 18 Resultaten en feedback examens	

Observation 4

Datum en tijdstip	20 november 2017 (8u45 – 12u30)
Context	Les NT2 Standaard – Effectiveness (mondeling: groep 9)
Participanten	Leerkracht: Lucas De Man, observator: Sara Van Cleemputte, cursisten

Korte schets van de situatie

- Er zijn enkele cursisten die er tijdens de vorige situatie niet waren: Omar, Joaquin, Theodora en Dalila
- Oefening m.b.t. voorzetsels (eerst voorbereiding per twee, nadien klassikale bespreking)
- Carrouselstelsel: de drie groepen kijken afzonderlijk naar een deel van een fragment uit Panorama (<http://www.canvas.be/video/panorama/2015/wordt-vervolgd>) nadien leggen ze aan elkaar uit waarover hun fragment ging. Vervolgens lezen ze de vraagjes (zonder ze te beantwoorden) en kijken ze samen nog eens naar het volledige filmpje (=> gericht luisteren). Tot slot beantwoorden ze de vragen.
- Woordenschatoefening
- Tot slot wordt de stadswandeling die de volgende les zal plaatsvinden ingeoefend

Taalhandelingen

- Instructies van de leerkracht: eerder langzaam, herformuleren, ondersteunen met beelden.
- Creëert positief klasklimaat: wanneer hij het heeft over het evaluatiemoment (volgende week), benadrukt hij: “ja, alles is met punten, voor het systeem is dat belangrijk. Ik ga jullie vooral goede feedback geven”
- Taalaanbod in het filmpje:
 - o De reporters spreken standaardtaal.
 - o Het centrale personage (Daphne Aerts) praat tussentaal en heeft een duidelijk regionaal accent. Vb.: “*alé vanalles en nog wa*”, “*ik wist (...) maar nie wa da ta allemaal kon*” (weglaten eindklanken), “*kzalt aan jullie ook nekeer laten zien*”, “*dan wier ik ook zo echt wakker*”
 - o 2 interviews gebeurden in het Engels en werden in het Nederlands ondertiteld.
 - o Verschillende Engelse leenwoorden/termen, vb.: *databroakers*, *wearables*, ...
 - o Lucas: (wil het filmpje starten) “*ik kan het volume niet hoger zetten, ma het is net voldoende normaal*”
- Nedelya: “*moeten we dat mailen?*” – Lucas: “*nee*” – Nedelya: “*oké ça va*” => spreektaal (Nedelya spreekt geen Frans, dus invloed van het Frans lijkt hier minder waarschijnlijk)

- Omar's Nederlands wordt duidelijk door het Engels beïnvloed:
 - o "en denk je in Poland is beter?"
 - o "hij is een doctor (/dɒktər/) in business economie"
 - o "in America (/əmerɪkə/) moet je twee shiften werken",
 - o "het is nodig om niet zijn heartbeat naar omhoog te laten gaan" – Lucas: "hartslag"
 - o "dat is extinct"
- Ramona: "We hebben iets similar in niveau 7" (we deden al eerder zo'n oefening) (invloed Engels?)
- Mai vertelt dat ze erg veel Nederlandstalige boeken leest. Momenteel leest ze "De Engelenmaker"
- Tussentaal/dialect:
 - o Pragya: "ik weet niet of da hetzelfde was", "ze hebben van dazelfde madamke gezegd zij is meer zenuwachtig"
 - o In het begin van de les: Lucas: "hoe was jullie weekend" – Ramona: "goed... ik heb twee dialectwoordjes gehoord: 'ik ben mijn kluts kwijt'". Lucas legt de betekenis van het woord uit en geeft aan dat de uitdrukking standaardtaal is. Het tweede "dialectwoordje" was "bekkestekker", Ramona had een oude, Gentse man dit woord horen gebruiken, maar de leerkracht weet niet wat het betekent.
Ramona: "Ik weet niet of het goed is. I mean, ik bedoel..." – Lucas geeft aan dat het waarschijnlijk om Gents dialect gaat en voegt daaraan toe: "het is leuk dat je zo'n woorden opschrijft en – als het Nederlands is – kan ik het proberen uitleggen."

Talige moeilijkheden

- Mai: "ik denk in het Engels, dat vertaal ik naar het Nederlands. Dat is niet goed hé..."
- Ramona is een sterke leerling in deze groep. Ze is ook heel leergierig. Ze geeft aan dat ze extra oefeningen vroeg aan de taalcoach, en raad haar medecursisten deze ook aan. De oefeningen gaan door op donderdag van 14u tot 14u45 (niveau vantage, effectiveness).
Lucas: "het is gratis .. om de basisgrammatica te herhalen .. je kan ook naar de conversatieklas gaan"
- Uitleg betekenis
 - o Lucas: "wat zijn 'wearables'? Het is een nieuw woord, uit het Engels, maar we gebruiken dat in het Nederlands ook" (cursisten geven antwoord)
 - o Lucas: "Wat weet je over Daphne?" (filmpje) (antwoorden cursisten). Lucas: "in ieder geval, het is een bezige bij, een vrouw die heel veel doet" => mogelijk nieuwe uitdrukking + uitleg
 - o Lucas: "Weten jullie wat dat is, een 'pluskind'?" – Ramona: "ja" ((+ uitleg)) – Omar "maar gebrúíken jullie dat, dat woord?"
 - o Dalila: "wat betekent streefdoel?"

- Ramona (naar aanleiding van wat net in het filmpje getoond werd) *“hoe zeg je dat oefeningen doen”* - Lucas: *“pushups”* – Ramona: *“in Nederlands ook?”*
- Oefening m.b.t. woordenschat die in het filmpje gebruikt werd

Woordenschat: Wat betekenen de onderstreepte woorden?

1. Het zijn piepkleine computers, gedragen op het lichaam.
2. Het kan dienen voor alles en voor iedereen.
3. Maar er zijn kapers op de kust.
4. Uw hartslag, uw gewicht, ze zijn geld waard
5. 5. Panorama vroeg gaan Daphne om het uit te zoeken; gedurende 4 weken testte ze allerlei wearables
6. Haar collega's lachten zich een krik toen ze vernamen dat Daphne aan het programma ging meedoen.
7. Het is straf hoe je ermee begaan bent of je je dagelijkse stappen doet.
8. Het kleurt je leven
9. Daphne heeft zichzelf erop betrapt dat ze 's nachts kijkt naar haar horloge.
10. Er blijven dingen door je hoofd spoken
11. Wearbles zijn waaninnig populair
12. Ik zit in de knoei met de toepassing van de wet.
13. Burgers moeten er zich bij neerleggen dat ze een stuk van de privacy opgeven.
14. De particulier staat machteloos tegen de grote bedrijven.
15. Mensen moeten beseffen dat ze een stuk van hun privacy opgeven.
16. We moeten ingrijpen vooraleer er iets gebeurd.
17. Op het internet gelden geen regels.

Wat me opviel tijdens de bespreking van bovenstaande oefening

- 1. Tasha: *“kan je het voor alles zeggen?”* => in welke context(en) kan dit woord gebruikt worden?
- 3. Cursisten tonen interesse in het gebruik van de nieuwe woorden in verschillende contexten, de leerkracht speelt hierop in. Lucas legt de term uit en verklaart het figuurlijk / hedendaags gebruik in context: *“concurrenten”*
- 6. Cursist: *“dat is ‘plat liggen van het lachen’, dat hebben we vorige week gezien”* => uitleggen a.d.h.v. eerder geziene uitdrukking.
- 7. Lucas geeft een voorbeeld in een zin, verwoordt het op verschillende manieren: *“hoe je ermee bezig bent, hoe je eraan denkt”* => Lucas gebruikt een synoniem in dezelfde zin (zie ook andere zinnen)
- 8. Lucas: *“dat heeft twee betekenissen”* 1) *“het maakt je leven leuk”*, 2) *“het bepaalt je leven”*

- 9. Toelichting van de leerkracht. Op bord:
 - zich betrappen op iets: ik betrap mij erop dat ik altijd op mijn nagels bijt in stress-situaties.
 - iemand betrappen: ik heb mijn zoon betrapt op roken

Mondeling:

- Bij voorbeeld 1: *"je hebt het reflexieve werkwoord 'zich betrappen op iets'"*
 - Bij voorbeeld 2: *"ik heb hem betrapt op roken, daar is het een perfectum"*
- => De leerkracht legt (in de verschillende geobserveerde lessen) fouten of structuren van zinnen vaak uit met specifieke (en naar mijn mening moeilijke) termen. Ook aan het begin van deze les. Lucas: *"We maakten donderdag al een oefening op de preposities"*
- 10. Lucas: *"meestal is dit niet positief"* => uitleg gevoelswaarde
 - 12. Zofia: *"ze zeggen ook 'in de knoop zitten met iets'"* – Lucas: *"ja, maar de context is anders"*
 - 13. Lucas: *"Burgers moeten aanvaarden dat..."*
 - 15. Lucas: *"Het is een scheidbaar werkwoord. Bijvoorbeeld: 'als ik een app koop geef ik een deel van mijn privacy op.'" => link met theorie/grammatica*
 - o Nedelya: *"Maar dat heb ik niet begrepen, wat bedoelen ze daarmee? .. Gaat het om het te verkopen aan firma's?"*
 - 16. Lucas: *"Ik zal eens een andere voorbeeldzin geven met dit woord: 'jongeren gaan vechten. Ik zal moeten ingrijpen.'"*
 - Einde oefening: Lucas: *"zijn er nog woorden die niet duidelijk zijn?"*

Andere opmerkingen

- Gesprek met Omar: hij is een echte spraakwaterval. Je merkt duidelijk de invloed van het Engels. Afkomstig uit Irak. Geïnteresseerd in muziek, visuele kunst en ecologie. Hij is een milieuactivist en lid van GROEN!
- Zofia 'roept' spontaan de antwoorden op de vragen van de leerkracht.

Observation 5

Datum en tijdstip	27 november 2017 (8u45 – 12u30)
Context	Les NT2 Standaard – Effectiveness (mondeling: groep 9)
Participanten	Leerkracht: Emma Van der Meer, observator: Sara Van Cleemputte Geobserveerde cursisten: Nichelle, Tasha, Alpaslan, Nedelya, Katya, Mira, Dalila, Pragya, Ilona, Ramona

Korte schets van de situatie

Tussentijdse evaluatie. Iedere cursist voert (afzonderlijk) ongeveer 10 min een gesprek met een moedertaalspreker (Konstantijn of mezelf). De klasgroep werd in twee groepen onderverdeeld. Lucas en Emma (de 'nieuwe' co-leerkracht) evalueren elk een andere groep. Het gesprek werd door de cursist en de moedertaalsprekers/gesprekspartners voorbereid via het onlineleerplatform van De Windroos. Ik praatte met de cursisten uit de groep van Emma. De groep van Lucas kon ik dus niet observeren.

Er zijn 5 thema's, bij ieder thema hoort een filmpje. In de filmpjes wordt vooral standaardtaal gesproken. De woordenschat is vaak minder alledaags en de inhoud is eerder uitdagend. De onderzoekers gebruiken ook regelmatig Engelse (leen)woorden.

- Vb.: "(...) een stad is bij uitstek co-productief. Het is daarom dat de participatieve democratie een stedelijk probleem is, een stedelijk agendapunt is. Veel meer dan een nationaal, een landelijk, agendapunt, waar vertegenwoordigende democratie nog altijd pretendeert het volk te kunnen vertegenwoordigen. (Eric Corijn in zijn discours over 'De stad kan de wereld redden')
- Vb.: "Hoe veranderen [munt]systemen in het algemeen? Ze kunnen van binnenuit veranderen (...) je kan ze van buitenaf *triggeren*, euh *teasen*, euh *pushes* geven, of voorbeelden van hoe het anders kan, of systemen kunnen op een zeker moment ook gaan *crashen*" (Igor Byttebier over 'Een complementair muntsysteem')
- Vb.: "(...) die conditionering, die epi-genetische effecten die gaan toenemen in functie van de leeftijd (...). Die bacteriën zijn extreem belangrijk want ze interageren met onze cellen en ze gaan medebepalen hoe onze cellen functioneren. (Jean-Jacques Cassimans presentatie over genetische diversiteit)

Screenshots van de voorbereidende opdracht:

Wat? In de tussentijdse evaluatie spreek je met een onbekende partner. Ondertussen word je geëvalueerd door de leerkracht. Op het einde van het gesprek krijg je feedback, een sterk punt en een eventueel werkpunt door de leerkracht. Het zijn korte gesprekken van ongeveer 10 minuten. Deze evaluatie telt mee voor 30 punten op 200.	Opdracht Je bekijkt een Tedx video. Op de volgende slide kan je uit 5 video's kiezen . Hoe verloopt het gesprek? <i>Eerst</i> vertel je kort waarover de video gaat en spreek je over de belangrijkste punten uit het gesprek. Je zegt ook waarom je deze video gekozen hebt (ongeveer 3 minuten). <i>Daarna</i> formuleer je een stelling of een paar bedenkingen waarover je kan discussiëren met de onbekende spreker (ongeveer 7 minuten).
--	---

Meertaligheid in onderwijs	De stad kan de wereld redden	Een complementair muntsysteem	Genetische diversiteit	Onderwijs en ongelijkheid
door Piet van Avermaet	door Eric Corijn	door Igor Byttebier	door Jean-Jacques Cassiman	door Dirk Jacobs
Waarom moeten we op school maar één taal spreken? Heeft dat zin?	De wereld evolueert steeds meer naar een netwerk van stedelijke knooppunten. Kan de stad de wereld redden?	In deze TED-talk pleit hij voor het gebruik van nieuwemunt-systemen naast de bestaande munten zoals de euro of de dollar.	In zijn bijdrage toont hij hoe variatie en diversiteit een noodzakelijke voorwaarde vormen in het spel der genen.	In zijn bijdrage heeft hij het over over de manier waarop ons onderwijs systematisch ongelijkheid reproduceert.

- Voor het evaluatiemoment licht de leerkracht (Emma) toe wat er zal gebeuren. Ze geeft aan dat ze niet alleen slechte dingen opschrijft, maar ook positieve aspecten.
- De feedback wordt aan de studenten bezorgd, zowel onmiddellijk na het examen (mondeling) als later die dag (online). De cursisten krijgen zo concrete voorbeelden van de fouten die ze maakten en ze krijgen ook tips.

TUSSENTIJDSE EVALUATIE**___/30****[gekozen onderwerp]****Feedback**

Gehoorde fouten (met voorbeeldzin),
gegroepeerd per 'type' (vb. vervoeging, inversie, woordenschat, ...)
maar ook positieve elementen!

sterk punt: ...

werkpunt: ...

Grammatica + zinsconstructie**___/10**

- 0 De cursist is niet in staat om te communiceren op het niveau van Effectiveness omdat hij/zij te veel grammaticale fouten maakt en/of de zinsconstructie consequent fouten bevat.
- 3 De cursist moet te lang nadenken over de juiste formulering en/of de zinsconstructie bevat consequent fouten en de gebruikte grammatica belemmert het begrip.
- 5 De cursist hanteert een eenvoudig en niet gevarieerde zinsbouw. De gebruikte grammatica is net voldoende om het begrip niet in de weg te staan.
- 6 De cursist neemt weinig risico's op het vlak van zinsbouw waardoor het resultaat een correcte maar weinig gevarieerde tekst is.
- 8 De cursist maakt nauwelijks grammaticale fouten en het taalgebruik/zinsconstructie is complex en gevarieerd.
- 10 De grammatica is perfect.

Vlotheid**___/10**

- 0 De cursist aarzelt heel veel en toont geen durf op het vlak van expressie/lichaamstaal.
- 5 De cursist slaagt er meestal in om vlot en met de nodige durf te communiceren. De cursist gebruikt expressie/lichaamstaal.
- 10 De cursist is een echte redenaar. Hij/zij overtuigt door een vlotte communicatie/expressie.

Inhoud**___/4**

- 0 De cursist spreekt naast de kwestie en is niet of onvoldoende voorbereid.
- 2 Het gesprek blijft inhoudelijk oppervlakkig.
- 4 De cursist neemt een duidelijk standpunt in.

Woordenschat**___/6**

- 0 De woordenschat van de cursist voldoet niet aan het niveau.
- 2 De woordenschat van de cursist is te beperkt en/of bevat te veel compenserende strategieën.
- 4 De woordenschat van de cursist voldoet om over dit thema te communiceren.
- 6 De cursist gebruikt nieuwe woordenschat actief en correct.

Assessments (carried out by Emma)

Hieronder werden de ingevulde scorewijzers evaluatieformulier toegevoegd. Deze werden ingevuld door Emma en gaan over de 10 geobserveerde cursisten. De onderlijnde tekst voegde ikzelf toe. De scores kunnen geïnterpreteerd worden a.d.h.v. bovenstaand sjabloon.

Tasha

Meertaligheid op school 25/30

- Artikel
 - o Kloof > de kloof
 - o die complex > dat complex
 - o je mag naar technische richting gaan > een technische richting
 - woordenschat
 - o ietske (spreektaalig)
 - o Zij zullen toch vooruit boeken > vooruitgang boeken
 - o Gelijke kansen aan alle kinderen > voor
 - o Daar kan ik niet over beoordelen > oordelen
 - o *Je woordenschat is af en toe spreektaalig (ietske ipv een beetje).*
Je gebruikt mooie woordenschat; inlepelen, afhaken, beroepsgericht...
 - o Op 15 jarig / op 15e jaar > op hun 15e jaar, op 15-jarige leeftijd, op 15 jaar
 - Zinsconstructie: overwegend juist
 - grammatica: te / om te
 - o Het is te ingewikkeld om uit leggen (uit te leggen)
 - o Ik ga proberen dat een beetje meer duidelijk maken (te)
 - o ik ben volledig mee akkoord > er
 - uitspraak
 - o opleiding (klemtoon ligt fout, de klemtoon moet op de eerste syllabe liggen)
 - o Tip; iets meer articuleren
 - logopedie mailtje
- sterk punt: zinsconstructie overwegend juist, durf om nieuwe woorden te gebruiken!
- werkpunt: om te + infinitief
 nieuwe woordenschat nog meer verwerven

Grammatica + zinsconstructie	8/10
Vlotheid	8/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	5/6

Nichelle

Meertaligheid op school (20.5/30)

- Vervoeging :
 - o eind - t moet je uitspreken → mondeling geeft Emma wel aan dat het soms oké is om de eind -t niet uit te spreken (nl. in tussentaal: *nie* i.p.v. *niet*, *da* i.p.v. *dat*)
 - Het gesprek gaat over ... > gaat
 - Als het kind zijn thuistaal spreekt ... > spreekt
 - Wanneer jij de kind een kans geeft ... , de kind gaat vrij zijn, de kind gaat meer open zijn (inversie vergeten)
 - o geen -t in de 2e persoon met inversie: Wat denkt jij? (2x) > Wat denk jij?
 - Inversie:
 - o Soms mijn dochter probeert om Turks te leren > Soms probeert mijn dochter ...
 - o In de klas de kinderen mogen alleen Nederlands spreken > In de klas mogen kinderen
 - Woordenschat
 - o Heeft dat een zin? > Heeft dat zin?
 - o verbieden (klinkt als voorbidden)
 - o Zo een reactie maken de kinderen bang. > maakt
 - o *mooie woordenschat: de interactie valt stil, een pleidooi houden*
 - o vertrouwen aan de kinderen > in de kinderen
 - o lage verwachten > verwachting een lage verwachting op een kind > van een kind
 - o meertalig zijn (adj + verbum) vs meertaligheid (subst) / meer talen leren
 - o de kind > het kind
 - o Het heeft niks te doen met ... > niks te maken met ...
- sterk punt: inhoudelijk heel goed gefundeerd en gestructureerd verteld
- werkpunt: eind -t bij verbum uitspreken
inversie wanneer je start met bijzin

Grammatica + zinsconstructie 5/10

5: de grammatica is gevarieerd maar bevat systematisch fouten tegen meerdere aspecten (vervoeging + inversie)

Vlotheid 8/10

Inhoud 4/4

Woordenschat 3.5/6

Alpaslan

Meertaligheid op school 16/30

- de thema > het thema
- 12% denken > denkt
- dat in de schoolbib moeten geen andere boeken staan dan in het NL. > mogen
- grammatica
 - Misschien is beter alleen Nederlands praten. > Misschien is het beter om alleen Nederlands te praten
 - Is de kinderen hun moedertalen praten, de andere kinderen begrijpen niet > (inversie)
- Voor hun is geen probleem Nederlands praten > Voor hen is het geen probleem om Nederlands te praten
- Zij hebben getraind de leerkrachten om met de anderstalige kinderen te omgaan. > (participium achteraan) + om te gaan
- Sterk punt: Je spreekt helder, je bent vrij goed verstaanbaar.
- Werkpunt:
 - Durf spontaan te vertellen (aan de hand van sleutelwoorden, vermijd om zinnen af te lezen). Structuur kan je aanbrengen met signaalwoorden.
 - inversie

Grammatica + zinsconstructie	5/10
Vlotheid	4/10
Inhoud	3/4
Woordenschat	4/6

→ Emma had moeite om een score toe te kennen. Ze wil een signaal geven dat er verbetering nodig is, maar ze wil de cursist ook niet demotiveren.

Nedelya

Meertaligheid op school 22.5/30

- artikel
 - o naam van onderzoeker > de naam van de onderzoeker is
 - o het video > de video
 - o Wat zijn belangrijkste punten uit het gesprek? > de punten
 - o Als leerkracht zegt: ...
 - o Dat ik niet wil mijn kind in zo situatie zien. > zo een situatie
 - o het leerkracht > de leerkracht
 - o de kind > het kind
 - o het thuistaal > de thuistaal
 - o op speelplaats > op de speelplaats
 - o het taal > de taal
 - o het kant > de kant
 - o het school > de school
 - woordenschat
 - o Ik ben volledig met eens > mee
 - o ik ben rechtstreeks bijgetrokken van dit thema > betrokken 3x
 - o wat overgaat in het thema? Waarover gaat het thema
 - o Wij beginnen als mama tegen te komen > tussen te komen
 - o Wat kan ik als conclusie vanuit hier trekken? > Welke conclusie kan ik hieruit trekken?
 - o mijn kind is constant met 2talig bezig > met 2 talen
 - uitspraak
 - o ideologie (-gie)
 - o eilijk > eigenlijk
 - grammatica
 - o Als hij met zijn vriend speel > speelt
 - o meestal het lukt > Meestal lukt het
 - o kan geen omgekeerd zijn > kan niet omgekeerd zijn
 - o maakt nie uit hoeveel talen spreekt een kind > het maakt niet uit hoeveel talen een kind spreekt
 - o dan schakelt direct naar andere taal (subject vergeten)
- sterk punt: je vertelt enthousiast, gestructureerd en ondersteunt met lichaamstaal,
- werkpunt: gebruik van het artikel + correcte artikel (een app kan helpen?)
 nieuwe woordenschat correct gebruiken

Grammatica + zinsconstructie	6.5/10
Vlotheid	9/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	3/6

Katya

Genetische diversiteit 20/30

- Woordenschat
 - o zich passen bij klimatische omstandigheden > zich aanpassen aan klimatologische omstandigheden
 - o Zo bestonden een andere mens > ontstond
 - o vrij gelezen > gratis
- zinsconstructies
 - o Toen ik die video zag, ik dacht: ik ga die video kijken > Toen ik die video zag, dacht ik : ik ga naar die video kijken

Bijzinnen

- o Hij vindt dat diversiteit is heel belangrijk in ons leven
- o Ik vind dat het was 2 belangrijkste punten
- o Hij zei dat deze experiment duurde 2 jaar
- o omdat wij hebben een klein apparaat
- Was heel duur > het was heel duur
 - o Op enkele minuten tijd wij kunnen DNA testen > inversie
 - o Bijna 10 000 mensen deelnemen daaraan > separabel verbum
 - o Onderzoekers gemerkt dat die netwerk > Onderzoekers hebben gemerkt dat
 - o Als die cel gaat delen, dan krijg elk persoon ander DNA > krijgt
 - o Dat niet de bedoeling. > Dat is niet de bedoeling
 - o Informatie kunnen blijven in de DNA > informatie kan in het DNA blijven
 - o De professor zegt dat er is een kans > dat er een kans is
 - o Het is beter gezond leven > gezond te leven .
- uitspraak:
 - o voorspellen (niet separabel, dus accent op 2e),
 - o tweeligen (tweelingen)

→ Katya corrigeert zichzelf (vb. *“ze hebben niet dezelfde, hetzelfde DNA”*)

- sterk punt: Je hebt heel gestructureerd en duidelijk over complexe materie verteld.
- werkpunt: bijzin (omdat, dat) > Je kan taalcoaching volgen?

Grammatica + zinsconstructie	3/10
Vlotheid	8/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	5/6

Mira

Meertaligheid op school 25/30

- Artikel
 - o al die onderzoek > al dat onderzoek
 - o van één kant > aan de ene kant
 - o de kindje > het kindje
- inhoud
 - o niet zo gestructureerd, gewoon akkoord > probeer meer signaalwoorden te gebruiken
 - o vergelijking met eigen situatie = goed
 - o Soms antwoordde je niet echt op de vraag
- Zinsconstructie
 - o Ik heb dezelfde mening over > Ik heb er dezelfde mening over. / Ik deel die mening.
- woordenschat
 - o basiswoordenschat is zeer goed, foutloos
 - o probeer ook nieuwe woordenschat te gebruiken
- spreektaalig: *'maja, ik ga nie ieder jaar ofzo'*

➔ Mira vertelt dat ze heel veel naar Vlaamse programma's kijkt (o.a. op de televisiezender Vier) en dat ze haar Nederlands ook vaak oefent met haar Vlaamse vrienden. Die corrigeren en helpen haar en zo leert ze veel bij. Ze geeft opleidingen aan poetsvrouwen.

+ Mira volgt al module taalcoaching

- sterk punt: héél vlot, grammaticaal correct
- werkpunt: zelfzeker zijn over grammatica
ook nieuwe woorden proberen te gebruiken

Grammatica + zinsconstructie	9.5/10
Vlotheid	9/10
Inhoud	2.5/4
Woordenschat	4/6

Dalila

Meertaligheid op school 18/30

- woordenschat
 - o Ik lees graag naar de hln > naar
 - o Veel Belgisch stemmen voor nee > Belgen
 - o de filmpje > het filmpje
 - o als ik niet zeker ben met iets > over iets
- grammatica
 - o Misschien de artikel is niet echt duidelijk. > Misschien is het artikel niet echt duidelijk
 - o gekijkt > gekeken
 - o ik heb een kleine wie ik vaak Nederlands spreekt > met wie ik vaal Nederlands spreek
 - o Ik proberen heel vaak Nederlands met haar te spreken. > probeer
 - o Hangt af eigenlijk > Dat hangt er eigenlijk vanaf.
 - o om in jouw eigen taal te uitleggen.
 - o verbum - congruentie (zeker in bijzin)
 - o als jij in de 4e leerjaar zijn > bent
 - o Als je meertaligen spreekt, je bent taalknobbel > Als je meer talen spreekt, ben je ...
 - o Als je meer taal kunne spreken > kan
 - o Jullie kan niet alle talen begrijpen. > kunnen
 - o Als jij iets niet begrijpen, jij niet kunnen vragen. > Als jij iets niet kan begrijpen, kan jij het niet vragen
 - o Wij gaat > gaan
 - o Ik voel goed als ik kunnen informatie krijgen > Ik voel me goed als ik info kan krijgen
- uitspraak (let op de klemtoon) nl.forvo.com
 - o belangrijk > belangrijk
 - o uitleggen > uitleggen
 - o misschien (misschien)
 - o omgeving > omgeving

→ Dalila geeft aan dat de lessen in haar land van afkomst in het Engels gebeurden. Tijdens de les mocht ze wel vragen stellen in het Swahili. Ook thuis werd Swahili gesproken.

- sterk punt: je vertelt enthousiast, vlot en spontaan. Je bent ook heel communicatief en durft verduidelijking vragen
- werkpunt: grammatica: verbum
 probeer wat trager te praten, zo heb je meer tijd om correct te spreken. Blijf zeker taalcoaching volgen

Grammatica + zinsconstructie	2/10
Vlotheid	8/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	4/6

Pragya

Meertaligheid op school 21/30

- Artikel
 - o die onderwerp > dat
 - o dit gewoonte > deze
 - o de kind > het kind
 - grammatica
 - o Hij bent een onderzoeker > hij is
 - o 12% waren akkoord > was <http://taaladvies.net/taal/advies/vraag/1474/>
 - o er zijn een andere onderzoek > er is
 - o Wij dachten dat eentalige kinderen hebben meer succes op school.> bijzin
 - o De leerkrachten heeft meer > hebben
 - o er was geen meer conversatie > er was geen conversatie meer
 - o Zij vonden dat de kinderen meer motivatie had > hadden
 - Uitspraak
 - o interesse (spreekt eind -e niet uit)
 - o experiment (Engels)
 - o statistic (Engels)
 - o hij leer > leert
 - woordenschat (af en toe hoor ik Engels, maar het is goed dat je het beseft en jezelf corrigeert)
 - o stressen, op eentaligheid stressen op school > (benadrukken), focussen
 - o een andere talenboek > een boek in andere talen
 - o benuttigen > benutten
 - o zij zijn interesseert > geïnteresseerd
 - o Die benadrukken was altijd op Engels > De nadruk lag altijd op Engels.
- sterk punt: Je vertelt gestructureerd, waardoor je boodschap goed overkomt.
- werkpunt: iets nauwkeuriger zijn, zowel wat betreft grammatica (soms wat slordigheidsfoutjes-jouw fouten zijn niet systematisch, wat erop wijst dat je de grammatica wel kent) als wat betreft woordenschat (zie feedback)

Grammatica + zinsconstructie	6/10
Vlotheid	8/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	3/6

Ramona

Meertaligheid op school 25/30

- Woordenschat
 - meertalig gebruiken > meertalig zijn / meer talen gebruiken
 - natural > natuurlijk, vanzelf, spontaan, zonder moeite
 - moedigen > aanmoedigen
 - maakte mij dit boekje te kopen > deed mij dit boekje kopen
 - Als ik in andere land verhuisd ben > naar een ander land
- Grammatica
 - hunzelf ontwikkelen > zichzelf ontwikkelen
 - zij weten dat met mijn moeder Roemeens spreken. > dat ze ...
 - en is ook belangrijk > 't is ook belangrijk
 - Voor mij is echt belangrijk. > is het
 - Voor mij was echt interessant > was het
 - Was goede speech. > het was
 - is moeilijk, maar niet onmogelijk > het is
 - ik heb ook gezien de onderzoeken > participium achteraan
 - de manier die hij heeft gesproken > de manier waarop

→ Ramona vertelt dat ze ervoor koos om geen talen te mengen wanneer ze tegen haar kinderen praat. Haar moeder praat bijvoorbeeld uitsluitend Roemeens tegen hen, zo wil ze dat haar kinderen vlot het onderscheid kunnen maken tussen de verschillende talen.

- sterk punt: vlot, correct, je corrigeert jezelf
- werkpunt: 't is - is't (subject niet vergeten)

Grammatica + zinsconstructie	7/10
Vlotheid	9/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	5/6

Ilona

Meertaligheid op school 25/30

- Inhoud: motivatie van video is duidelijk (actua, persoonlijk)
 - Grammatica
 - o hij heeft begonnen > hij is begonnen
 - woordenschat
 - o gemeenschappelijk onderwijs vs gemeenschapsonderwijs
 - o de kans is weinig > klein
- sterk punt: Je vertelt uitbundig en gestructureerd
- werkpunt: Ik heb niet echt een werkpunt voor jou. Aangezien je zelf aangeeft dat je niet echt kan focussen op wat je aan het vertellen bent, helpt het misschien om iets rustiger te praten?

Grammatica + zinsconstructie	9/10
Vlotheid	8/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	4/6

Assessments (carried out by Lucas)

Julie

21/30

- Bijzin:
 - o De meeste leerkrachten denken dat is slecht > de meeste leerkrachten denken dat het slecht is
 - o Omdat ik dat was beu > omdat ik dat beu was
- Woordenschat
 - o Verschillende studie gedaan>verschillende studies gedaan
 - o Hetzelfde resultaten>dezelfde resultaten
 - o Zelfsbeeld>zelfbeeld
 - o De binnentaal> in jezelf praten
 - o Nadenkingen>bedenkingen
 - o De Scandinave landen>de Scandinavische landen
 - o Vertrouwd heeft>vertrouwen hebben
 - o Als de leraar minder verwachting hebt>verwachtingen heeft
 - o In die geval > in dat geval
- Uitspraak
 - o Let erop de je de /h/ in het begin van een woord uitspreekt.
- Sterk punt: vlot, woordenschat is uitgebreid
- Werkpunt: woordenschat wordt soms niet correct toegepast, verbum in de bijzin

Grammatica + zinsconstructie 7/10

Inhoud 3/4

Woordenschat 3/6

Beata

24/30

- Artikels: dit video>deze video
- Preposities
 - o Negatieve effecten aan de taal>effecten op de taal.
 - o Aan het einde>op het einde
- Mogen en kunnen worden soms verkeerd gebruikt.
- sterk punt: grammatica, woordenschat
- werkpunt: het is vlot maar ik heb de indruk dat je nog vlotter kan> laat je twijfels weg.

Grammatica + zinsconstructie 9/10

Vlotheid 7/10

Inhoud 3/4

Woordenschat 5/6

Dilek

20,5/30

- Verba
 - o Vorige keer als ik mijn niveau 9 doet> deed
 - o Toen zij hier kwamen, weten zij alleen>wisten zij alleen
 - o Na ik op de video kijk>nadat ik naar de video gekeken had
 - o Als zij veel opzoeken gemaken> onderzoek gedaan
 - o Mijn oudste is nu Nederlands en Frans gebruiken> gebruikte Nederlands en Frans
 - Pronomina: Wij laten ze nooit zijn eigen taal gebruiken op school >We laten ze nooit hun eigen taal gebruiken.
 - Inversie: Daarom ik herhaal>Daarom herhaal ik
 - Artikels: het school>de school
 - Woordenschat: Voor negen jaar > negen jaar geleden
 - sterk punt: vlot, uitspraak, communicatief
 - werkpunt: correcte verbums gebruiken (perfectum, imperfectum)
Grammatica + zinsconstructie	6/10
Inhoud	2,5/4
Woordenschat	4/6

Joaquin

24/30

- Af en toe hoor ik een bijzinfout maar het is niet constant.
 - Af en toe prepositiefout (in Nederlands concentreren>op Nederlands concentreren).
 - Heel af en toe verbum dat niet congrueert met persoon.
 - Maar in het algemeen een sterke en goede evaluatie.
 - Sterk punt: grammatica en vlotheid
 - Werkpunt: probeer nog iets meer “natuurlijk” Nederlands te spreken. De zinsmelodie is hier belangrijk. Daarvoor moet je goed luisteren naar moedertaalsprekers en die proberen te imiteren.
Grammatica + zinsconstructie	8/10
Vlotheid	8/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	4/6

Farah

18,5/30

Grammatica

- Verba
 - o Wat is de effecten>wat zijn de effecten
 - o waarbij de leerkrachten hebben gecoacht>gecoacht werden (passief)
 - o Moeten wij het moedertaal niet verboden > mogen wij de moedertaal niet verbieden
 - o De school de enige taal waar ze Nederlands kunnen gebruiken>de school is de enige taal waar ze Nederlands kunnen gebruiken.
- Inversie
 - o Op school hij spreekt Nederlands>op school spreekt hij Nederlands
 - o Voor mij op school mag niet de moedertaal verbieden>Voor mij mag de school de moedertaal niet verbieden
 - o Op school iedereen dezelfde taal moeten gebruiken>op school moet iedereen dezelfde taal gebruikt.
- Pronomina: De meertalige kinderen zijn motivatie>hun motivatie
- Artikels: de onderzoek>het onderzoek, het moedertaal>de moedertaal, de vijfde leerjaar>het vijfde leerjaar
- sterk punt: uitspraak, woordenschat
- werkpunt: - vlotheid: probeer nog vlotter je zinnen te maken, - grammatica: vooral in complexe structuren maak je af en toe nog fouten. Dit wordt wel goed door meer oefening.

Grammatica + zinsconstructie 6/10

Vlotheid 6/10

Inhoud 2,5/4

Woordenschat 4/6

Rafaella

26/30

- Uitspraak: eind e na consonanten proberen vermijden.
- Prepositie: Een slecht effect over > een slecht effect op
- Ik vond het echt heel goed. Ik heb weinig aan te merken. Wil je toch proberen om logopedie te volgen? Stuur me dan een mailtje dat je interesse hebt.
- sterk punt: Zowat alles is sterk bij jou.
- werkpunt: uitspraak eind –e

Grammatica + zinsconstructie 9/10

Vlotheid 9/10

Inhoud 3/4

Woordenschat 5/6

Mai

20/30

- Grammatica
 - o Ten eerste wij krijgen>ten eerste krijgen we
 - o hoe een persoon reageert tegen een geneesmiddel> reageert op een geneesmiddel
 - o omdat alles factoren dat zorgt voor ons>omdat alle factoren die ervoor zorgen...
- Woordenschat
 - o zijn lezing is over de verschillende> zijn lezing gaat over
 - o de genes> de genen
 - o We moeten met veel factoren omgaan>met veel factoren rekening houden
 - o Heel generaal > heel algemeen
- Uitspraak: bepaal(d), da's bepaald, da's neemt toe, divers, migratie/immigratie, year
- Ik raad je aan om logopedie te volgen.
- sterk punt: goede signaalwoorden, zinsconstructie is overwegend juist
- werkpunt: uitspraak. Probeer ook om in het Nederlands te denken. Ik heb de indruk dat je nog altijd in het Engels denkt en dan zo vertaalt naar het Nederlands.

Grammatica + zinsconstructie	7/10
Vlotheid	6/10
Inhoud	3/4
Woordenschat	4/6

Jelena

25/30

- Grammatica
 - o Ik kom ook naar België uit een ander land > Ik kwam naar België
 - o meertalige leerling > meertalige leerlingen
 - o de leerling die ander taal spreken > de leerlingen die een andere taal spreken
 - o op dit moment ongeveer 2 miljoen migranten zijn > op dit moment zijn er ongeveer 2 miljoen migranten.
 - o De Tsjetsjenen, zij is > De Tsjetsjenen zijn
- Woordenschat: een onderzoek gemaakt > een onderzoek gedaan
- sterk punt: woordenschat (in kaart brengen, dan vermoed wordt), sterke grammatica, af en toe tussentaal (efkes), inhoudelijk
- werkpunt: artikels en pluralis

Grammatica + zinsconstructie	8/10
Vlotheid	7/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	6/6

Ibrahim

Afwezig

Zofia

26/30

- Bijzin
 - o dat de technologie is heel belangrijk> dat de technologie heel belangrijk is
 - o dat we moeten niet vergeten> dat we niet mogen vergeten
 - o die weten niet eens dat die hebben ook afwijkingen>...dat die ook afwijkingen hebben
 - o als we kijken meer in diepte>als we meer in de diepte kijken
 - o omdat dat is wel belangrijk> omdat dat wel belangrijk is
 - Artikels
 - o de individu>het individu
 - o de project>het project
 - o deze stukje>dit stukje
 - o die eiwit>dat eiwit
 - o deze thema>dit thema
 - o op die/de moment>op dat moment
 - ondergezocht>onderzocht
 - indiepen > zich verdiepen in
 - sterk punt: spreektaal (nie alleen, da klopt), vlot, spontaan, woordenschat, complexe thema's zijn geen probleem
 - werkpunt: artikels + bijzin
Grammatica + zinsconstructie	7/10
Vlotheid	9/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	6/6

Omar

25/30

- Grammatica: inversie
 - o In 1950 zij waren>In 1950 waren zij
 - o Mensen moet komen>Mensen moeten komen
 - Woordenschat: Gemeenteschappen > gemeenschappen
 - sterk punt: vlot, je kan boeiend vertellen, woordenschat, inhoudelijk kan je alles zeggen wat je wil.
 - werkpunt: inversie
Grammatica + zinsconstructie	8/10
Vlotheid	9/10
Inhoud	4/4
Woordenschat	4/6

Belinay

21/30

- Grammatica
 - o positie van verbum in het perfectum
 - i. Ik heb gekozen de eerste video>Ik heb de eerste video gekozen
 - ii. De man van de video heeft getoond dat.> de man van de video heeft dat getoond.
 - iii. Ze heeft getoond een voorbeeld>Ze heeft een voorbeeld getoond.
 - o verbum met persoon
 - i. De kinderen zal hun motivatie verbieden>De kinderen zullen hun motivatie
 - ii. 12 procent hebben gezegd>heeft gezegd
 - o Preposities: In een kant>aan de ene kant
 - o Artikels- de verbieden van eigen taal>het verbieden
 - de succes>het succes
 - sterk punt: woordenschat is goed, uitspraak is goed, je gebruikt complexere structuren
 - werkpunt: kan nog vlot
Grammatica + zinsconstructie	7/10
Vlotheid	7/10
Inhoud	3/4
Woordenschat	4/6

Olek

21/30

- Grammatica
 - o Hij bevestigt dat diversiteit neemt toe>...dat de diversiteit toeneemt
 - o Waarom deze kennis is noodzakelijk omdat...> Waarom deze kennis noodzakelijk is, is omdat...
 - o Er is meer gemengde koppels> Er zijn meer gemengde koppels
 - Artikels: De DNA>het DNA
 - Sterk punt: Woordenschat is heel goed. Je hebt een paar mooie woorden gebruikt: in kaart brengen, vanuit technologisch opzicht
 - werkpunt: vlotheid: je denkt nog veel na vooraleer je iets zegt. Dit was in het laatste deel van het gesprek al veel minder en de grammatica bleef goed. Dit is voor mij een bewijs dat je het onder de knie hebt maar dat je meer moet durven om spontaan te praten.
Grammatica + zinsconstructie	8/10
Vlotheid	5/10
Inhoud	3/4
Woordenschat	5/6

Observation 6

Datum en tijdstip	4 december 2017 (8u45 – 12u30)
Context	Les NT2 Standaard – Effectiveness (mondeling: groep 9)
Participanten	Leerkrachten: Lucas De Man en Emma Van der Meer, observator: Sara Van Cleemputte, cursisten

Korte schets van de situatie

- In de eerste helft van de les praat mevrouw Chloé Lybaert over taalvariatie en gaat ze daarover in gesprek met de cursisten. Deze ‘lezing’ gebeurde de voorbije twee jaar in alle groepen van niveau C1 en werd dus niet speciaal voor dit thesisonderzoek georganiseerd.
- Na de pauze gaat de les over hetzelfde thema. Naar aanleiding van de week van het Gents worden vier taalvarianten in Vlaanderen besproken (nl. Brabants, Limburgs, West-Vlaams en Oost-Vlaams). De cursisten werken in groepen van vier, lezen elk een tekst over de geschiedenis en het gebruik van een bepaalde variant en vertellen nadien aan de andere cursisten uit hun groep waarover hun tekst ging. Vervolgens lossen ze in groep een aantal vraagjes op en deze worden tot slot klassikaal gecorrigeerd.
- Slotactiviteit: filmpje van het programma ‘Man over woord’ (aflevering 1 <https://www.youtube.com/watch?v=k-3Ovh1m7dc>). Per twee benoemen de cursisten enkele stellingen (die in de video aan bod komen) als juist of fout. Het programma, gepresenteerd door Pieter Embrechts, gaat onder andere over het Nederlands van Elio Di Rupo en er wordt vooral Standaardnederlands gebruikt.

Lezing over taalvariatie

- De cursisten blijken vertrouwd met de algemene kenmerken van tussentaal. Vb.:
 - o “ge” = “je”
 - o Het weglaten van de eindklanken (opm.: het weglaten van de eindklanken wordt door sommigen soms ook toegepast waar dat niet de bedoeling is, vb.: “hij gaa” i.p.v. “hij gaat”, zie ook observatie 5)
 - o Ramona: “*In Limburg zij spreken traag*”. Ook Nedelya en Pragya zijn vertrouwd met het Limburgs en herkennen onmiddellijk de taalvariant die Kim Clijsters gebruikt.
- Katya: “*“gij zijt”, is dat niet oud? Wordt dat op straat gesproken?*”
- De cursisten zijn minder vertrouwd met specifieke aspecten, die meer afwijken van de standaardtaal (vb.: “ik heb ekik daar nooit op gelet” blijkt voor velen moeilijk te interpreteren, o.a. voor Jelena)

- Omar over tussentaal: *“ik vind dat een proper Nederlands”* - spreker: *“makkelijk te begrijpen”* – Omar: *“ja. Ik kan beter begrijpen de werker dan de advocaat”*
- De cursisten blijken erg geïnteresseerd in het fenomeen van taalvariatie.
 - o Vb. heel wat cursisten noteren de websites die worden aangeraden: <http://www.dialectloket.be/> en <https://dutchplusplus.ned.univie.ac.at/>
 - o Vb.: Chloé Lybaert legt uit dat ‘de’ in “Hoe noemde gij” verwijst naar ‘du’, de oude vorm van ‘jij’. => verschillende “aah”’s, heel wat cursisten noteren dit
 - o Vb.: interesse in het overzichtsblad met ‘vaak voorkomende kenmerken van tussentaal’ (zie kopie op het einde van deze veldnotities).
- Ilona over waarom standaardtaal minder gesproken wordt *“omdat het Frans werd het eerst gesproken en mensen tussen hun spraken dialect”*
- (na het bekijken van een fragment uit Radio Gaga, linkeroever)
 - o Ilona: *“mensen die van een andere plek komen in België, die spreken anders”*
 - o Zofia *“mensen die met een dialect praten dan moet je echt proberen volgen”*
- Onderwerp: verschil Nederlands in België en Nederland. Klassikaal: de uitspraak (“g”), intonatie.
- Wanneer wordt Algemeen Nederlands gebruikt?
 - o Omar: *“het journaal, de radio en dat is alles”*
 - o Katya: *“Bij de dokter”* – Nedelya: *“nee sommige dokters praten ook heel plat”*
- Onderwerp: dialect begrijpen
 - o Ramona: *“dat is moeilijk”* – spreker: *“onmogelijk?”* – Omar: *“West-Vlaams wel”*
 - o Nedelya: *“de uitspraak en woorden zijn anders”*
- Luisterfragment (Gents)
 - o Ilona: *“huh?”* + lach *“ik vind het heel mooi, fascinerend”*
 - o Omar: *“daarom spreek ik Engels op straat”*
- Weet je wat tussentaal is?
 - o Omar: *“gemengd tussen Standaardnederlands en dialect en Engels en Duits”*
- Vlog van Linde Merckpoel. Welke woorden waren geen Standaardnederlands
 - o Omar: *“schatteke”, “koeie”* => verwarring over TT-ST: de uitspraak van ‘koeien’ zonder ‘n’ is echter wel correct.
 - o In het filmpje heeft Linde Merckpoel het over een man *“met een gebroken poot”*. Jelena: *“is dat dialect of een mopje?”*
- Voor of tegen taalvariatie in de NT2-les?
 - o Zofia: *“Als je leeft hier, moet je wel kennen. Ik heb wel problemen met echte dialect, niet met tussentaal. Als jij dat niet leert, weet je niet wat de mensen bedoelen (...) door je vriendenkring leer je tussentaal.”*
- Moet je tussentaal kunnen begrijpen of ook kunnen spreken?
 - o Jelena: *“begrijpen is interessant, dat is voldoende”*
 - o Pragya *“tijdens de pauze op het werk spreken ze dialect. Ze beseffen dat niet.”*

- Omar: *“het grootste probleem is, welke tussentaal leer je spreken? (...) het moet alle twee in de les komen: standaardtaal en tussentaal?”* – spreker: *“welke tussentaal dan?”* – Omar: *“Gent? Dat is moeilijk”*.
- Zofia: *“leren spreken? Nee. Want jij bent in Gent en morgen in Antwerpen”*
- Pragya: *“gewoon een overzicht van de kenmerken”*
- Tasha: *“misschien zoals bij een taalcoach, voor wie daarin geïnteresseerd is”*
- Zijn er ook Vlamingen die jullie niet begrijpen?
 - Jelena: *“Ja, in West-Vlaanderen of met oude mensen”*
 - Julie: *“Ja, mijn schoonfamilie is ook van West-Vlaanderen”*
 - Zofia: *“Ja, op restaurant vroeg ik waar de verschoonruimte was en ze begrepen het niet”*
- Volgens minister Homans zou SN de participatie stimuleren
 - Zofia: *“Vlamingen moeten ook moeite doen”*
- Heb je Nederlands nodig in je dagdagelijkse leven?
 - Omar: *“nee”* - Mira: *“nee, maar mijn kinderen zitten hier op school. In het oudercontact gaan ze dan Engels beginnen praten”* - Joaquin: *“bij mij ook Engels”* - Dalila: *“sommige mensen zijn niet geduldig”*
- De lessen NT2 van het A1 en A2 niveau focussen vooral op het Standaardnederlands. Pas in niveau B1 heeft men het ook over een ‘aanvaardbare variant’ en pas in C over ‘regionaal taalgebruik’ (zie onderstaande kader). Vinden jullie dat laat? Moet het vroeger?
 - Katya: *“ja, dat is laat. (...) Misschien goed als iedere leerkracht zegt ‘dat is standaardtaal’ en ‘op straat is het zo’...”*
 - Pragya: *“ja, vroeger. Vanaf B. En in A1 en A2 er al vertrouwd mee worden”*
 - Nedelya: *“Nee, dat moet zo laat komen. Dan kan je beter het verschil maken, anders wordt het in je hoofd een soep. .. Je moet gewoon Algemeen Nederlands praten. Je leert tussentaal sowieso op straat.”*
 - Ilona: *“Of op elk niveau een beetje introductie?”*
 - Zofia: *“mensen vroegen een vriend van mij ‘hoe noemde jij’. Mijn vriend leerde Nederlands, maar wist dat niet. Hij kende alleen ‘hoe heet jij’”*
 - Tasha: *“Algemeen is het voornaamste, dus eerst”*
- Moet er een module bestaan voor dialect/tussentaal?
 - Jelena, Omar: *“ja”*
 - Tasha: *“ja, voor wie gaat werken in een rusthuis of wie het nodig heeft”*
- Dialect of tussentaal leren?
 - Omar: *“tussentaal, want het lokale dialect is bijna verdwenen”*
- Zorgt deze taalsituatie voor moeilijkheden?
 - Ilona: *“het is normaal dat er een verschil is”*
 - Omar: *“in de moedertaal is het ook zo”* (‘Moedertaal’ verwijst hier naar de moedertaal van de cursisten, niet het Nederlands) - Tasha: *“in Rusland niet”*

- Zofia: *“mijn papa praat alleen Silezisch dialect. Hij kent geen echt Pools. Toen hij ons kwam bezoeken en iedereen sprak Pools is hij weer vertrokken. Hij begreep het niet.*
- De krant *De Standaard* besteedde onlangs heel wat aandacht aan dialect in Vlaanderen en de kloof tussen gesproken en geschreven taal (24 oktober 2017). In een artikel hebben ze het over een onderzoek bij NT2-leerkrachten die het verschil aanhalen tussen het beleid en de wens om meer aandacht aan tussentaal te besteden.
 - Nedelya: *“Het is beleefd als Vlamingen Standaardtaal praten als je erbij bent”*
 - Pragya: *“Ze beseffen het niet als ze met anderen praten, dat ze geen standaardtaal praten”*
 - Julie: *“Algemeen Nederlands klinkt voor hen niet leuk. Iemand zei al: ik praat met jou liever Frans dan Nederlands”*
 - Nedelya: *“Belgen zeggen: ‘ik spreek geen Nederlands maar Vlaams’ .. Nederlands is hier anders dan in Nederland”*
- Hebben jullie moeite met het (snelle) spreektempo van Vlamingen?
 - Zofia (studeerde in Nederland): *“je kan het toch vragen om trager te spreken”*
 - Dalila: *“Sommige spreken te snel, maar als je het vraagt passen ze zich wel aan”* – Ilona: *“soms...”*

Taalhandelingen

- Voor de les vraagt Beata aan Ilona om de brief te lezen die in de lagere school aan de kinderen was meegegeven. Ilona legt uit dat er wordt gevraagd of het kind Nieuwjaarsbrieven wenst te bestellen.
- In een informeel gesprek vertelt Jelena dat ze op zoek is naar een job die past bij haar studies (ze is doctor in de filosofie). Ze vindt het erg moeilijk om een goede job te vinden.

Talige moeilijkheden

- De (mondelinge) fouten die tijdens het groepswork worden gemaakt worden aan bord geschreven en mondeling besproken. Vb.:
 - De uitspraak van ‘eeuw’ (de ‘u’ wordt niet uitgesproken)
 - Prepositie: in de 16^e eeuw
 - Lidwoord: het dialect, de taal
 - Verwarring: de indruk ≠ de invloed (van iets op een taal)
- Informeel gesprek met Beata in de pauze: *“In het begin op mijn werk, ze zeiden ‘Gij moet ...’, en ik dacht, ‘wie, wie?’ Nu weet ik: ‘ah ik’”*
- Informeel gesprek met Jelena: *“ik hoor altijd ‘koptelefoon’, maar mijn man zegt: ‘nee, kop is van dieren, het is hoofdtelefoon!’. En toch zo veel zeggen ‘koptelefoon’”*

Kopie die gebruikt werkt tijdens de geobserveerde les:

VAAK VOORKOMENDE KENMERKEN VAN TUSSENTAAL

1. UITSPRAAK

- Regionale klanken, zoals de *g*- die als [h] gerealiseerd wordt in het West-Vlaamse en delen van het Oost-Vlaamse dialectgebied, of de gesloten korte klinkers in het Brabantse dialectgebied ('zeggen' wordt [zeyə] in plaats van [zeɣə], 'vis' wordt [vis] i.p.v. [vɪs] en 'bus' wordt [bys] i.p.v. [bas]).
- Wegval van *h*- aan het begin van een woord

<i>(h)eb, (h)eel</i>	<i>heb, heel</i>
----------------------	------------------
- Wegval van eindklanken en middenklanken

<i>as</i>	<i>als</i>
<i>da, wa, me</i>	<i>dat, wat, met</i>
<i>ma</i>	<i>maar</i>
- Wegval van de eind-e als het volgende woord met een vocaal begint

<i>z'is</i>	<i>ze is</i>
-------------	--------------

2. LEXICON

- Niet-standaardtalig lexicon, bv.

<i>schaon</i>	<i>mooi</i>
<i>noemen</i>	<i>heten</i>
- Afwijkende imperatief van *zijn*

<i>zij(t)</i>	<i>wees</i>
---------------	-------------

3. MORFO-SYNTAXIS

- Afwijkende verbuiging van het artikel

<i>den</i>	<i>de</i>
<i>ne(n)</i>	<i>een</i>
- Afwijkende verbuiging possessieve en demonstratieve pronomina

<i>mijne(n)</i>	<i>mijn</i>
<i>diene(n), diejen</i>	<i>die</i>
- Afwijkende verbuiging van adjectieven

<i>nen groten deugniet</i>	<i>een grote deugniet</i>
<i>een klein tafel</i>	<i>een kleine tafel</i>
- Afwijkende possessieve pronomina

<i>under</i>	<i>hun</i>
--------------	------------
- Afwijkende persoonlijke pronomina

<i>ge, gij, u</i>	<i>je, jij, je</i>
<i>em</i>	<i>hij</i>
<i>ikke</i>	<i>ik</i>
- Afwijkende diminutieven

<i>boekske</i>	<i>boekje</i>
<i>manneke</i>	<i>mannetje</i>

- Clitische vormen van persoonlijke pronomina

<i>weete</i>	<i>weet je</i>
<i>zijde</i>	<i>ben je</i>

- Subjectverdubbeling

<i>ik eb ekik da nooit gewild</i>	<i>Ik heb dat nooit gewild</i>
<i>Moogdegij da wel doen?</i>	<i>Mag jij dat wel doen?</i>
<i>Ge bedoelt gij Café De Robot zeker?</i>	<i>Je bedoelt Café De Robot zeker?</i>

- Afwijkende werkwoordsvormen
 - o Vormen op -n bij eerste persoon enkelvoud

<i>ik zien</i>	<i>ik zie</i>
<i>ik staan</i>	<i>ik sta</i>
 - o Imperatief op -t

<i>Werkt maar wa langer!</i>	<i>Werk maar wat langer!</i>
<i>Komt erbij!</i>	<i>Kom erbij!</i>
 - o Wegval eind-t in tweede/derde persoon enkelvoud

<i>Hij zie scheel</i>	<i>Hij ziet scheel</i>
<i>Da steek nie zo nauw</i>	<i>Dat steekt zo nauw niet</i>

- Dubbele negatie

<i>Wij drinken nooit geen alcohol</i>	<i>We drinken nooit alcohol</i>
<i>Ik hoor nie goe nie meer</i>	<i>Ik hoor niet goed meer</i>

- Beknopte bijzin met 'van' of 'voor' i.p.v. 'om'

<i>Het is nutteloos van eraan te beginnen</i>	<i>Het is nutteloos om eraan te beginnen</i>
<i>Hij vroeg voor mee te gaan.</i>	<i>Hij vroeg om mee te gaan</i>

Observation 7

Datum en tijdstip	11 december 2017 (8u45 – 12u30)
Context	Les NT2 Standaard – Effectiveness (mondeling: groep 9)
Participanten	Leerkrachten: Lucas De Man en Emma Van der Meer Observator: Sara Van Cleemputte 9 cursisten aanwezig

Korte schets van de situatie

- Oefening 1: artikel, pronomen prepositie (individueel met duo-correctie). Er zijn twee versies van dezelfde opgaven. In de verschillende versies ontbreken andere artikels, pronomen of preposities, zodat de cursisten bij elkaar kunnen controleren of hun oplossing juist is.
- Oefening 2: preposities (reeks 3 bundel)
- Oefening 3: thema kunst.
 - o Enkele schilderijen worden mondeling beoordeeld.
 - o We bekijken een video waarin Marcel Vanthilt verschillende kunststromingen voorstelt. Enkele uitdrukkingen worden besproken
 - o Woordspin m.b.t. het thema 'kunst'. Lucas vraagt steeds ook naar het lidwoord van de woorden die de cursisten aanbrengen.
 - o Tekst over kunst (begrippen staan vetgedrukt)
 - o Woorden raden. Elke cursist krijgt 6 begrippen (die ook in de tekst stonden, vb.: tentoonstelling, gids, palet, doek, kunstveiling, vervalsingen, toeschrijven aan, kunstkenner, zaalwachter, kunstgeschiedenis, ...) Die moet hij/zij beschrijven aan een medestudent die vervolgens moet raden om welk begrip het gaat.
 - o Invuloefening: de begrippen (uit de tekst) moeten in een zin ingevuld worden
 - o 1 zin maken met 2 gegeven woorden. (vb.: zaalwachter, nadat – kunstveiling, daarna – de gids, hoewel – de vernissage, ondanks – het atelier, niettegenstaande – foto inlijsten, echter)
 - o Luister- en invuloefening: fragment uit de documentaire 'Hitlers Museum'
- Informatief moment: uitleg over de lezing die de cursisten de volgende donderdag (nl. 14 december) zullen bijwonen. Nadien zullen ze hun ervaring moeten beschrijven in een video (via flipgrid)

Taalhandelingen

- Nichelle (tegen Lucas): “kan je kijken of het just is?” => spreektaalige uitspraak
- Oefening 3:
Lucas schrijft 3 uitdrukkingen uit de video op het bord. Deze worden nadien besproken
 - o de meningen verschillen
 - o het roept vragen op (Emma: “*dat is een mooi verbum*”)
 - o kunst met een grote K
- Woordspin:
 - o de kunst, het schilderij
 - o Piotter: “*een veiling*”
 - o Lucas: “*wat is een muze? Leg dat eens in jouw woorden uit.*” – Ramona “*een bron van inspiratie*”
- Invuloefening:
Vul de ontbrekende woorden in de gaten in. Soms moet je het woord aanpassen zodat het klopt in de zin.
 1. Het schilderij dat werd toegeschreven aan August Mack, werd op de kunstveiling verkocht voor 30 miljoen euro.
 2. In Gent loopt nu een tentoonstelling rond de bekende surrealistische schilder Dali.
 3. De kunstkenner schat de waarde van dat schilderij op ruim een half miljoen euro.
 4. Toen de zaalwachter zag dat een van de bezoekers foto’s nam van de authentieke schilderijen in het museum, trad hij meteen in actie en beval hij de bezoeker om zijn filmrolletje af te staan.
 5. Mijn beste vriend, die kunstenaar is, heeft mij uitgenodigd op zijn vernissage deze vrijdag.
 6. Michelangelo leerde in Firenze de beginselen van de beeldhouwkunst van Bertoldo en bestudeerde de verzameling klassieke beelden van zijn beschermheer.
 7. Haar nicht heeft een atelier waar ze zich bezighoudt met haar grote passie; keramiek en pottenbakken.
 8. Een plat penseel met schuin afgesneden kwast vergemakkelijkt het aanbrengen van harde, scherpe verfstreken op het doek.
(het onderlijnde woord is de oplossing)
 - o Emma: “*wat interessant is in zin 2, is de uitdrukking ‘de tentoonstelling loopt’. Je kan ook zeggen ‘er is een tentoonstelling’, maar ‘er loopt’ is mooier.*”
 - o Zin 6: Lucas: “*da ‘s een moeilijke zin hé. .. wat zijn beginselen?*” – Tasha: “*de basis?*” ((vragende intonatie))
 - o Zin 7: (nadat een cursist de oplossing las). Lucas: “*ja, atelier, goed uitgesproken ook*” => aandacht voor uitspraak + positieve bevestiging (= motiverend)
 - o Zin 7: Emma (wijzend naar de kwast op een foto van een penseel): “*dit deel noemen we de kwast*” – Piotter: “*het kwast*” – Emma: “*dé kwast*” => visualiseren

- Oefening: zinnen maken (voor aanvang)
 - o Lucas: *“geef eens een heel eenvoudig voorbeeld met ‘nadat’ (...) bijvoorbeeld: ‘nadat ik haar gezien had, ging ik naar huis’ .. een bijzin en dan een perfectum”*
 - o Cursist maakt een voorbeeldzin met ‘echter’: *“ik moet naar buiten, maar echter slecht weer”* – Ramona: *“echter is na het verbum, no?”* – Lucas: *“ja, het is ongeveer hetzelfde als ‘maar’, maar na het werkwoord”*

Talige moeilijkheden

- Oefening 1:

Cursist B: Vul het juiste artikel / pronomen in (1-5). Vul de juiste prepositie in (6-10)

1. Zij heeft er ____ buik van vol.
2. Tijdens de stadswandeling ben ik de gids uit ____ oog verloren.
3. De operatie is achter ____ rug.
4. De moeder van dat kind zit met ____ handen in ____ haar.
5. Na een paar lessen heeft hij het danspasje nog niet onder ____ knie.
6. Hij is ____ het verkeerd been ____ bed gestapt.
7. Komaan, actie! Laten we de handen ____ de mouwen steken.
8. ‘Dat ligt ____ de hand.’
9. Ik heb geen keuze, mijn baas zet me onder druk. Hij zet me het mes ____ de keel.
10. Die crimineel heeft geen been om ____ te staan. De bewijzen zijn er.

Voor sommige cursisten lukt dit heel goed, vb. Joaquin. Omar heeft hier meer moeite mee, en maakt dan ook meer fouten. Hij vertelt spontaan dat hij de preposities erg moeilijk vindt. – Lucas: *“ja, maar weet je nog wat de uitdrukking betekent? Dat is het belangrijkste”*
=> begrip is belangrijker dan exacte juistheid

- Oefening 2: Ramona: *“beleefd met elkaar”* - Lucas: *“beleefd tegen elkaar”* – Ramona: *“maar dat klinkt zo negatief”*.
- Oefening 3: Ramona vertelt wat ze doet als ze een schilderij ziet: *“ik probeer het te recyclen”* – Lucas: *“ontcijferen”* => ze schrijft het nieuwe woord op.
- Invuloefening: zin 3: Ramona: *“Kan je een situatie schatten?”* - Lucas: *“nee, maar je kan wel een situatie inschatten”*
- Oefening: zinnen maken (voor aanvang)
 - o ‘Niettegenstaande’ blijkt voor vele cursisten een minder gekend woord. Lucas: *“bijvoorbeeld: niettegenstaande het slechte weer, kwamen we toch naar de les”* – Nedelya: *“ondanks!”*- Katya: *“gebruikt men dat wel in spreektaal?”* – Lucas: *“Afen toe wel”*. => onzetaal.nl benoemt ‘niettegenstaande’ als een ouderwets of formeel woord dat beter vermeden kan worden (desondanks, hoezeer (ook), hoewel en ondanks genieten de voorkeur).
 - o Nadat alle signaalwoorden overlopen werden: Lucas: *“begrijpen jullie alle woorden?”*

Omar: *“nee, ‘niettegenstaande’, ik begrijp het niet”*. Lucas: *“het heeft dezelfde betekenis als ondanks. Bijvoorbeeld: ‘ondanks het slechte weer, kwamen we naar de les’ .. zoals ‘in spite of’ in het Engels”*.

- (tijdens de oefening) Joaquin: *“Lucas, mag ik iets vragen, ik begrijp ‘het atelier’ niet.”*
Lucas legt de betekenis uit en herhaalt de uitspraak.
- Luisteroefening
 - Cursist: *“wat is ‘reusachtig museum’?”* – Lucas: *“zoals een reus... het is heel groot”* – Dalila: *“ah, een reus, giant!”* => Engels
 - Lucas legt de betekenis van ‘plunderen’ uit. Katya: *“ah, stolen!”* – Lucas: *“stelen”*
 - Nichelle heeft heel wat moeite om de woorden die moeten ingevuld worden te onderscheiden in het luisterfragment. Ze probeert de klanken ‘fonetisch’ op te schrijven, maar kent niet alle woorden en noteert daardoor onbestaande woorden of lettergrepen van verschillende woorden aan elkaar.
 - Zin: *“Hitler, de gemankeerde schilder en architect ontwerpt zelf de eerste plannen en schetsen.”* Piotter: *“wat betekent ‘gemankeerde’?”* – Lucas: *“getormenteerde (...) hij wou kunstenaar worden, maar dat is niet gelukt”* => moeilijk alternatief
- Nichelle wil me een legende vertellen. Nichelle: *“de schildpad ging liggen op haar rug”* ((klemtoon + vragende intonatie)). Vervolgens kijkt ze naar mij, *“nee?”* (ze zocht het woord ‘schild’)

Observation 8

Datum en tijdstip	18 december 2017 (8u45 – 12u30)
Context	Les NT2 Standaard – Effectiveness (mondeling: groep 9)
Participanten	Leerkrachten: Lucas De Man en Emma Van der Meer Cursisten Observer: Sara Van Cleemputte

Korte schets van de situatie

- Opdracht 1: invuloefening: preposities (op, over, met, voor, aan, in) en reflexieve verba
- Opdracht 2: betekenis van uitdrukkingen. De cursisten kiezen uit verschillende opties.
- Opdracht 3: mondelinge oefening (per 2). De cursisten stellen elkaar vragen en gebruiken de juiste prepositie in hun antwoord
- Opdracht 4: mondelinge oefening (per 2). Cursist 1 beschrijft een schilderij aan cursist 2. Op basis daarvan probeert cursist 2 het schilderij te tekenen.
- Opdracht 5: “funny Dutch words” (<http://lauraframe.co.uk/folio-2/funny-dutch-words/>) op basis van een tekening raden de cursisten het Nederlandse woord en zoeken ze het passende lidwoord. (eerst in duo’s, nadien klassikaal + verbetering)
- Pauze
- Opdracht 6: de/het oefening. Per 2/3 krijgen de cursisten een hoopje kaartjes. Het substantief staat op de ene kant, het passende lidwoord op de andere kant. Het substantief wordt voorgelezen, vervolgens zegt men het lidwoord en nadien volgt de controle door te kijken naar de oplossing op de achterzijde van het kaartje.
- Opdracht 7: woordenschatverrijking
 - o Inleiding: mondelinge bespreking m.b.t. diernamen
 - o Oefening 1:

Vergelijkingen met dieren. Kies het juiste dier.
Zo (adjectief) **als een** (dier)

 Invulzinnen met keuzemogelijkheden. Vb. hij is zo sluw als een vos
 - o Oefening 2:

Goed klinkende woordcombinaties. Welke combinatie past in de zin?
 Vocalen of consonanten =
 betekenis van aparte delen is niet altijd transparant
 ! let op prepositie en/of verbum

 Invulzinnen met keuzemogelijkheden.
 Vb.: Hier is je diploma. Je hebt het dubbel en dik verdiend.
- Op het einde van de les, vulden de cursisten de vragenlijst in. De antwoorden kunnen teruggevonden worden in Appendix III: questionnaire 1B.

Taalhandelingen

- Opdracht 1: invuloefening (serie 4). Emma: *“preposities (op, over, met, voor, aan, in) en reflexieve verba”*. Instructies worden gegeven in Standaardtaal. Emma articuleert duidelijk en praat eerder langzaam. Vb.: Ramona: *“De burens beklagen zich over het lawaai. Klagen over iets”*
- Opdracht 2:
 - Opdracht ‘beschik jij over een eigen auto?’ - Emma: *“dat is eigenlijk een beetje formeel. Je kan dit bijvoorbeeld gebruiken in een sollicitatiegesprek. In spreektaal gebruiken we dat niet.”* => variatie aanduiden
 - Emma: *“overweg is niet hetzelfde als overweg. Je zegt bijvoorbeeld overweg kunnen met iemand. De klemtoon is belangrijk*
 - Opdracht: ‘terecht kunnen bij’ - Olek: *“of je kan terechtkomen”*
 - Omar: *“maar meestal zij hebben geen idee”* – Emma *“ja, meestal hebben ze geen idee”* => correctie in herhaling/antwoord
 - Emma: *“begrijp je de betekenis van de zin?”* – Beata: *“ja, hij wil geen contact meer met mij”* – Emma: *“ja, goed! Hij wil geen contact meer mét jou”* => herhalen van goede constructies
 - Emma: *“je zegt: hij wil niet meer met mij te maken hebben”* – Tasha: *“kan ‘niets’ ook?”* – Emma: *“ja, maar dat is nog sterker”*
 - Mai (leest de oplossing van een opdracht): *“kan ik met mijn problemen bij jou terecht.”* (mededelende intonatie) -> Mai corrigeert zichzelf en leest de zin opnieuw met een vragende intonatie
 - Opdracht: ‘hij geeft de voorkeur aan___’ – Ik: *“aan wat geef jij de voorkeur Omar?”* => peilen naar begrip + herformulering van de opdrachtzin (aanpassing zinsconstructie)
- Opdracht 5: prent v/e ijsbeer – Olek: *“er bestaat ook het werkwoord. ‘ijsberen’. Dat komt in de detectiveboeken.”*
- Tijdens de pauze: => beroep doen op een andere gemeenschappelijke taal
 - Joaquin en Rafaella praten Italiaans (?) tegen elkaar
 - Dalila en Nichelle praten Engels tegen elkaar (*“so, did the shoes fit?”*)
 - Dalila: *“merci”*
- Opdracht 6:
 - Lucas: *“nee, we zeggen ‘het woordenboek’, net zoals ‘het boek”*
+ tip: app/website + overzicht van enkele algemene regels (maar: uitzonderingen) (zie kopie op het einde van deze veldnotities). *“volgens een studie is het onmogelijk om het verschil te leren als je ouder bent dan 4 jaar. Fouten maken kàn dus”*
 - Lucas: *“als ik praat over ‘het gevogelte’, wat bedoel ik dan?”*
 - Lucas: *“de stembanden. Dat is een pluralis”*

- Opdracht 7: inleiding
 - o Emma: *"een aal is erg glad, glibberig"* - Ramona: *"kan ik ook zeggen 'de trap is glibberig'?"* => context
 - o Cursist: *"wat is sluw?"* – Ramona: *"je kan niet vertrouwen"*
 - o Emma: *"wat doe je als er een rat in je huis zit? Je wil ze... (+ vang-gebaar)"* => gebaren om woorden te ondersteunen
 - o 'Als een vis in het water' - Rafaella: *"in het Italiaans zeggen we... eh... eigenlijk 'zo gezond als een vis'"*
- Opdracht 7: oefening 1:
 - o Emma: *"hij is zo glad als een aal, je kan hem niet pakken, niet vatten"*
 - o Omar: *"gewichtsheffer?"* – Emma *"iemand die gewichten heft"* (+ uitbeelden) => gebaren om woorden te ondersteunen

Talige moeilijkheden

- Opdracht 1:
 - o Ramona: *"Wat betekent: ik heb me in haar vergist?"* - Geen reactie van de medecursisten - Emma: *"die persoon blijkt anders dan je dacht"*
 - o Mai: *"hij schaamt zich op haar"* - Omar: *"van"* - medecursisten in koor: *"voor"*
 - o Opdracht: *'ik doe graag __ jullie mee'* - Emma: *"het verbum is 'meedoen', daar zit eigenlijk al een prepositie in"* – Belinay: *"huh?"* => verklaringen m.b.v. grammaticale termen blijken niet altijd duidelijk
- Opdracht 2:
 - o Opdracht: *'een beroep doen op'* - Katya: *"in het gerecht kan je ook 'een beroep doen op'"* – Emma: *"nee, dat is 'in beroep gaan'"*
 - o Opdracht: *'ik geef de voorkeur aan'* – Ramona: *"Wat is voorkeur? Proprietate?"* => ~ vermoedelijk: Roemeens (Ramona denkt dat 'voorkeur' 'eigendom' betekent) - Emma: *"nee, de preferentie"* – Ramona *"ah, zo!"* (Roemeens: preferință)
 - o Ramona: *"'liever' is een synoniem?"* – Emma: *"dat is een comparatief"* => ook lln doen een beroep op grammaticale termen
 - o Ramona: *"Wat betekent belangstelling?"* – Emma: *"hetzelfde als 'interesse', je zegt 'belangstelling hebben voor' en ook 'interesse hebben voor'"*
 - o Omar: *"dat was de eerste muzikant die mijn hoofd kon laten rusten"* – Sara: *"hoe?"* – Omar antwoordt met de naam van de muzikant.
- Opdracht 4: Ramona: *"het atelier"* ('l' en 'r' niet uitgesproken)
- Opdracht 5:
 - o Rafaella: *"Wat is hersenschudding?"*
 - o Dilek: *"wat is schudding?"* – Lucas: *"dat komt van het werkwoord 'schudden'"*
 - o Prent: klokhuis – Rafaella: *"is dat alleen voor appel en peer?"*

- Prent: spiegelei – Mai: *“scrambled eggs!”* – Lucas: *“en in het Nederlands? Dat is Engels hé”* – Mai: *“ah?”* ((vragende intonatie)) => (onbewust) een beroep doen op het Engels
- Antwoord van Ramona: *“een lichthuis”* (~ lighthouse) – Lucas: *“opletten met zo te vertalen, wij zeggen vuurtoren”* – Farah begrijpt de betekenis niet goed. Omar geeft uitleg in het Arabisch en samen zoeken ze de Arabische vertaling.
- Opdracht 7: inleiding: Ramona: *“een stijfkop”* – Emma: *“hij is koppig”*
- Opdracht 7: oefening 1: opdracht: ‘dat jongetje is heel rustig. Hij is zo mak als een ___’ – Emma: *“wat is mak?”* (geen antwoord) *“rustig, kalm, het omgekeerde van “wild” => antoniemen om betekenissen te verklaren.*
 - Mira: *“ik dacht iets anders... Want mijn zoon zegt altijd ‘het is een makkie’.”* – Emma: *“makkie komt van ‘gemakkelijk’. Dat is iets anders”*

Kopie die gebruikt werd tijdens de geobserveerde les:

de of het ?	
DE-woorden	beroepen en personen de boekhouder, de fietser uitzonderingen: het kind, het meisje, het personage vegetarische producten: fruit, groenten, planten en bomen de peer, de bloemkool, de cactus, de eik uitzondering: het witlo(o)f bergen en rivieren de Kilimanjaro, de Schelde, de Leie woorden die eindigen op -ing, -st (na stam van verbum) de verdediging, de uitdaging, de wandeling de winst, de dienst woorden die eindigen op -heid, -nis, -st, -de, -te, -ij, -ie, -iek, -schap, -theek, -teit, - uur, - age, - se de mensheid, de geschiedenis, de ontvangst, de vrede, de dikte, de bakkerij, de radiologie, de symboliek, de wetenschap, de bibliotheek, de kwaliteit, de censuur, de bagage, de garage, de analyse uitzonderingen: het moederschap, het vaderschap, het ouderschap, het schilderij het antiek, het publiek, het elastiek het avontuur het percentage !! Opmerking substantieven in pluralis > altijd ‘de’ de tafel > de tafels het bord > de borden

HET-woorden

woorden met 2 lettergrepen die beginnen met
be-, ge-, ver-, ont-
het begin, het gesprek, het verhaal, het ontbijt

woorden die eindigen op -isme, -ment, -um
het Boeddhisme, het monument, het maximum

verzamelnamen met ge...te
het gebergte, het gevogelte, het gevaarte

talen, metalen, windrichtingen, sporten
het Nederlands, het goud, het oosten, het voetbal

substantieven die van een verbum zijn afgeleid
het leven, het praten

!! Opmerking diminutieven > altijd 'het'
de stoel > het stoeltje

SAMENSTELLINGEN

Neem het artikel van het basiswoord /
2^e deel van de samenstelling
het boek > het woordenboek, het kinderboek, ...
het hoofd > het afdelingshoofd
het lid > het familielid, het Kamerlid
het werk > het kunstwerk, het beeldhouwwerk, het meesterwerk

Bronnen:

www.taalblad.be/woordleer/de-of-het-
<https://onzetaal.nl/taaladvies/advies/de-het-algemene-regels>

Appendix II: Out-of-class activities

Activity A: parent evening

Toelichting:

- Ilona (I), een NT2-cursist uit Hongarije
- Leerkracht 1, de klastitularis van het tweede leerjaar, een Vlaamse vrouw
- Leerkracht 2, de zorgleerkracht, een Vlaamse vrouw

Op 26 oktober 2017 (17u30-19u00) ging Ilona naar het oudercontact op de school van haar zoon die nu in het tweede leerjaar zit. Na een gesprek met zijn klasleerkracht werd er ook nog gesproken met de zorgleerkracht. Ik mengde me niet in het gesprek.

→ In de analyse zal naar deze activiteit verwezen worden met de letter “A”.

Taalhandelingen:

- De juf van het tweede leerjaar sprak verzorgd Nederlands, op een langzaam tempo. De zorgleerkracht sprak naar mijn mening iets tussentaliger. Toen ik Ilona achteraf vroeg hoe het gesprek was verlopen, zei ze me echter dat ze vond dat beide leerkrachten duidelijk inspanningen deden. Ze praten trager en “mooier” Nederlands. Wie haar in de winkel of op straat aanspreekt (en dus niet weet dat ze niet perfect Nederlandstalig is) praat volgens haar helemaal anders: veel sneller en “meer dialect”.
- Toen de klasleerkracht het gesprek met een vader afrondde, bleek dat ze dit in het Engels deed. De vader had een andere origine en had net voor Ilona een afspraak.
- Het gesprek tussen Ilona en de klas- en zorgleerkracht verliep vrij vlot. Ilona heeft een goede kennis van het Nederlands. Ze maakt nog enkele fouten, maar kan zich vlot uitdrukken en een duidelijke boodschap overbrengen. In de klas verloopt dat echter wel (nog) iets vlotter dan tijdens deze situatie. Het goede taalniveau van Ilona kan gelinkt worden aan haar achtergrond. Ze praat heel wat andere talen, namelijk Hongaars, Engels, Duits en Nederlands. Daarnaast is ze ook van plan om Frans te leren, zodat ze op de arbeidsmarkt meer mogelijkheden zou hebben. Ze gaat er immers van uit dat het in Vlaanderen erg belangrijk is om zowel Nederlands als Frans te kennen als je een “goede” job wilt. Haar motivatie om het Nederlands te leren rijkt vermoedelijk nog verder dan dat “economische voordeel”. Haar kinderen volgen namelijk les aan het Nederlandstalig onderwijs, waar het contact met de ouders in grote mate in het Nederlands verloopt (opmerking: zoals hierboven aangegeven doet de leerkracht soms wel een beroep op het Engels wanneer ze praat met ouders).

Talige moeilijkheden:

- *“hij is veel meer open”*
- *“Hij doet wat activiteit dat hij los kan komen”*
- *“Ik moest niet zo vroeg komen dus goeie teken”*
- *“die extreme dingen hij vertelt”* => Ilona geeft aan dat haar zoon niet veel vertelt thuis, tenzij het “extreem” is.
- Ilona komt vrij zenuwachtig over wanneer ze met de leerkracht praat.
 - Lichaamstaal: ze prutst voortdurend met haar handen (tijdens eerdere gesprekken leek ze een meer zelfzekere houding te hebben en was dit niet het geval)
 - Ilona lijkt bevestiging te zoeken wanneer ze twijfelt aan een woord.
 - I *Het is een goede samenstel... eu... ling?* ((vragende intonatie))
 - Ze gebruikt enkele Engelse woorden, wat ik haar tijdens de les of eerdere informele gesprekken nog niet hoorde doen. Ik vermoed omdat ze vlot wil klinken en het gesprek niet wil onderbreken omdat ze enkele woorden niet onmiddellijk in het Nederlands weet. Vb.:
 - I *in mathematic* ((i.p.v. wiskunde))
 - I *zij hadden altijd zo .. een .. buddy*
- Moeite om haar woorden te vinden. Vb.:
 - I *Hoe heet dat .. grote en kleintjes ..*
 - Leerkracht 1 *Graadsklas.*

Informeel gesprek achteraf tussen Ilona en de observator:

Ilona gaf aan dat een kassier(ster) in de supermarkt soms een conversatie probeert aan te knopen. Ze probeert dat echter zoveel mogelijk te ontwijken, omdat ze hen vaak niet begrijpt. Meestal knikt ze dan gewoon als antwoord. Extra toelichting daarover werd gegeven tijdens het interview (zie: Appendix IV: Activity C).

Activity B: a first acquaintance

Toelichting:

- Alpaslan (A), een NT2-cursist uit Bulgarije
- Christine (C), een Vlaamse vrouw

De gesprekspartners ontmoeten elkaar voor het eerst en maken kennis in een rustig praatcafé. Ze zijn op de hoogte van elkaars kennis van het Nederlands. Ikzelf (S) ben, op aandrang van Alpaslan, ook aanwezig tijdens het gesprek. Ik hou me afzijdig tijdens het gesprek, maar wordt hier en daar toch aangesproken. Alpaslan maakt een zenuwachtige indruk. Hij prutst erg vaak met zijn horloge, krabt aan zijn pols en zit gespannen in het zeteltje. Wanneer de opname stopt plaatst hij zich onmiddellijk naar achteren in de zetel en lijkt hij meer ontspannen. Het gesprek vond plaats op 21 maart 2018 vanaf 14u30 tot 16u00.

→ In de analyse zal naar deze activiteit verwezen worden met de letter "B".

De straatnamen werkplaats werden geanonimiseerd

Ik communiceerde schriftelijk met Alpaslan om een afspraak te maken. Nu en dan gebruikte hij tussentaal in zijn berichten. Enkele voorbeelden:

- S: Zondag 18 maart kan ik in de namiddag (in de voormiddag moet ik werken). Ik kan je ook een toestelletje bezorgen om een opname te maken. Dan kan je een gesprek opnemen wanneer het jou past. Vind je dat oké?
- A: Ja, **tes** goed namiddag is voor mij ook beter (...)
- S: Heb je bijvoorbeeld een Vlaamse vriend die vrij zou zijn?
- A: Neen ik hb geen Vlaamse vrienden ;d (...)
- S: Ik kan tijdens je pauze langskomen en luisteren wanneer je met een collega praat. Is dat oké?
- A: Ik werk wel dinsdag en vrijdag maar het probleem is dat ik niet weet om hoe laat mijn pauze is omdat elke dag anders is (...) Ik mag **nie** kiezen de supervisors kiezen wanneer pauzeren wij (...)
- S: Lukt woensdag namiddag? (...)
- A: Ja **tes** goed ik kom met de auto ik zal het adres op de gps zoeken.

Transcriptie van het gesprek:

1. C <Mijn naam is Christine. En hoe is uw naam?>
2. A Alpaslan.
3. C Alpaslan?
4. A Ja.
5. C Moeilijke naam ((glimlacht)).
6. A Ja, het is een beetje moeilijk. ((glimlacht onzeker))
7. C Heeft dat een bepaalde betekenis?
8. A Euh (.) in oud Turks betekent euh (.) "dapper" ((de betekenis werd

- aangepast))
9. C Dapper?
 10. A Ja.
 11. C Mooi. Mooie naam.
 12. A Merci.
 13. C ((lacht)). Dus dan bent u van Turkije afkomstig?
 14. A Bulgarije ((foutief uitgesproken))
 15. C Bolgrij? ((kijkt vragend))
 16. A Ja, maar...
 17. C Bulgarije?
 18. A Ja.
 19. C =Ah, ja, ja.
 20. A Maar mijn ro- oorsprong is Turks, maar het is Bulgaars-Turks.
 21. C Ja. ((richt zich tot S)) >Ah ja, diene folder die wij gekrege hadde, was da ook nie van Bulgarije?<
 22. C ((richt zich opnieuw tot A)) < Eh (.) mijn man is een duivenmelker [en er (.)>
 23. A [Ja. ((knikt))
 24. C Komt altijd iemand van Bulgarije [de duiven halen.
 25. A [Ja.
 26. C >Zowel in Engeland, België en nog omstreken, Duitsland ook dacht ik. [En ze worden dan in Bulgarije gelost<
 27. A [Uhu.
 28. C Of daar wordt er een spel mee gespeeld. [En hij maakte reclame.
 29. A [Aha ((knikt))
 30. C >Hij heeft ook verschillende hotels ginter. [((lacht)) Hij zal der goe voor zitten.<
 31. A [Ja.
 32. C Mijne man heeft ook enke-, een paar duiven meegegeven. Ma da koste nog veel ze voor da spel ((lacht)) te doen, ((richt zich tot S)) was da geen 50 euro per duif?
 33. S ((knikt))
 34. A En wat is duif?
 35. C Een duif (.) een vogel.
 36. A Ah, ja, ja, ja, ja, ja (.) amai
 37. C Een reisduif, want ge hebt gewoon in 't stad (.) hebt ge veel van die tortelduiven, maar euh (.) tis met reisduiven dat ze [spelen.
 38. A [ja
 39. C die hebben ne ring op, en dan zien ze van wie dat die duif is.
 40. A Uhu.
 41. C Hebt ge nog familie hier wonen?

42. A Euh (.) mijn neef (.) woont hier.
 43. C Neef?
 44. A Ja. Euh (.) en (.) mijn mama.
 45. C Ah, u mama ook, ja. [4.0] En u papa is ginter nog gebleven?
 46. A Euh (.) in Bulgarije.
 47. C Ja?
 48. A Euh (.) zij zijn gescheiden,

(...) ((drankjes worden gebracht))

49. C En een broer of een zus hebt ge niet?
 50. A Nee (.) ik heb geen broer (.) ik heb geen zussen.
 51. C Ah ja, ge waart enig kind?
 52. A Ja.
 53. C Wij zijn met acht thuis. ((lacht)) ((A kijkt neutraal, antwoordt niet))
 54. C Veel hé? ((A kijkt nog steeds neutraal, antwoordt niet))
 55. C Acht kinderen. ((glimlacht en toont 8 vingers))
 56. A Acht kinderen? ((verwonderd))
 57. C Ja, ene jongen [en ik heb nog zes zussen.
 58. A [ja.
 59. A Ouuu:
 60. C ((lacht)) Dus zeven meisjes en ene jongen.
 61. A Amai, da 's veel echt.
 62. C Da 's veel ja ((glimlacht)). Ja, ik ben natuurlijk al een oudere generatie [nu kopen de mensen minder kinderen.
 63. A [ja.
 64. A Ja, mijn mama heeft ook drie zussen.
 65. C Ah ja, ja (.) maar die wonen ginter nog?
 66. A Euh (.) twee zussen wonen in Turkije (.) eentje in Bulgarije (.) eentje hier.
 67. C Ah, toch eentje hier ook ja. Dan hebt ge toch nog een beetje familie.
 68. A Ja [4.0] maar gewoon [2.0] ja.
 69. C 't Is een ander leven hé.
 70. A Ja. [4.0]
 71. C Ge woondet liever ginter waarschijnlijk? In u thuisland?
 72. A Euh .. Daar is een beetje moeilijk want euh [2.0] hoe zeg je dat? [4.0] °ik ben Vergeten.° [4.0] ((peinzende/onzekere blik, plaatst zich verder weg in de zetel, buigt het hoofd naar beneden))
 73. C Ja, ik zou geen Turks kunnen praten ze. ((glimlacht))
 74. A Ja.
 75. C Voor mij zou het zeer moeilijk zijn ook.

76. A ((peinzende blik))
77. S Om werk te vinden?
78. A Ja, het is (.) je kan werk vinden, maar [2.0] euh, salaris daar is niet genoeg.
79. S Uhu.
80. A Bijvoorbeeld 200 euro per maand (.) 250, maar euh (.) alles is duur daar, zoals hier.
81. C =Ah ik dacht dat 't ginter zou goedkoper zijn (.) als je minder verdient, dat ['t Leven ook,
82. A [ja, maar in Bulgarije is zo niet
83. C Ah ja. Nochtans, diene persoon van Bulgarije vroeg €30 voor een overnachting met ontbijt bij, voor 2 personen. Dat zou hier duurder zijn zeker he. Neen?
84. A Normaal gezien, eten is duur daar [2.0] het eten en [4.0] Ja .. Bijvoorbeeld als je wilt een appartement huren .. is daar ongeveer [4.0] €180 per maand .. En als je 200, 250 verdiend, ja,
85. C Ah ja, ja .. Ja, het is niet in verhouding.
86. A Ja [4.0] Economie, economie ((enthousiast)) Niet goed
87. S Uhu [5.0]
88. C En hebt ge ginter gestudeerd?
89. A Ja, ik heb voor kapper .. vier jaar gestudeerd en dan voor boekhouder [ik was begonnen.
90. C [Amai
91. A Maar ik ben gestopt (.) en ik kwam hier. [2.0]
92. C Eigenlijk zoude kunnen hier zelfstandig beginnen [als kapper misschien?
93. A [hm [2.0] ik doe dat niet graag.
94. C Ah, ge doet het niet graag? [3.0] Ja, dan moet ge 't niet doen. [3.0] En het werk dat je nu doet? Doe je dat liever?
95. A Ah, misschien wel .. maar in een andere winkel want ik werk in winkel X (.) verkoper en euh .. de managers zijn niet .. euh, ((uitspraak: "mengers"))
96. C Vriendelijk.
97. A Ja, ze zijn niet vriendelijk (.) gewoon werk, werk, werk °en niets anders° .. maar voor nu (.) is,
98. C Voor te beginnen is 't goed, [ja
99. A [Ja. [8.0]
100. S Werk je daar al lang?
101. A Eén jaar en twee maanden .. Ik heb nog geen vast contract .. [niemand krijgt daar bijna vast contract.
102. C [Ah
103. C En een interim contract ook niet?
104. A Nee
105. C =Ook niet.

106. A Nee [4.0] Dus gewone contract, maar .. euh .. van winkel X [5.0]
107. C Haar nicht had ook gesolliciteerd voor winkel X in Antwerpen, maar ze hebben haar geweigerd.
108. A Waarom?
109. C Ja (.) ze heeft geen uitleg gegeven .. Eerst mocht ze haar gaan aanbieden. En ja ((haalt schouders op)) [3.0]
110. A [Ja]
111. C Ze heeft geen reden opgegeven [3.0] Misschien hadden ze op dat moment al andere kandidaten die hun beter lagen, ja.
112. A Ja maar, zij (.) die managers daar .. zelfs de managers spreken niet goed Nederlands .. Sommige spreken niet goed Engels [2.0] Eh euh (.) Daar is (.) beetje raar .. het systeem is een beetje raar.
113. C Ah [3.0]
114. A Zij geven kansen aan iedereen, zelfs als je niet goed Nederlands spreekt. [maar 't is
115. C [Uhu]
116. A Sommig mensen (.) spreken goed Nederlands (.) en geven ervaring (.) en zij krijgen de job niet, en andere mensen krijgen dat wel.
117. C Ja, raar he?
118. A Ja, het is echt raar. [4.0]
119. C En welk werk zou je graag dan doen?
120. A Ik weet niet, ik heb nog niet beslist.
121. C En hier nog boekhouding studeren? Dat zou ook kunnen. [Bij Syntra
122. A [Ja, maar,
123. C Bijvoorbeeld. [Da is
124. A [Ja, maar ik moet goed Nederlands [2.0] [voor boekhouder.
125. C [Ja, da 's waar ja. [14.0]
126. C En u moeder werkt niet hier?
127. A Ah, zij werkt in een Turks restaurant.
128. C Ah in een restaurant, ja
129. A in Deinze
130. C Woont ge dan in Gent zelf niet?
131. A Eh ja, wij wonen in Gent, maar zij gaat elke mo- (.) 's morgens naar.
132. C Ze kan met de auto rijden?
133. A =Ja [6.0]
134. C Maar ze deed dat euh (.) in Turkije ook? [In een restaurant werken?
135. A [Ja, ja (]
136. C Ah ja, dan heeft, is zij content.
137. A =Ja [3.0]
138. C En da ligt u niet? Euh .. 't restaurantwezen?

139. A ((schudt hoofd))
140. C Nee.
141. A Nee.
142. C Ah [3.0] En hebt ge nog contact met Vlamingen? [3.0]
143. A Alleen op het werk.
144. C °Alleen, ja°
145. A Maar, hier zijn ook niet zoveel Vlamingen (.) meeste zijn .. zoals mij.
146. C Ja. [4.0] Ja, ik zou ook eerder de Vlamingen opzoeken, omdat ik de taal nie ken .. [niet dat ik iets heb tegen andere nationaliteiten, integendeel, maar, ja (.) ik ken de taal niet.
147. A [Ja
148. C En da is een beetje .. waarschijnlijk bij u ook het geval.
149. A ja het is
150. C Ge zoekt eerder kennissen op, omdat (.) ge kunt beter praten he
151. A Maar, het is echt moeilijk (.) soms
152. S Om Vlaamse vrienden te vinden?
153. A Ja, het is .. ik weet niet .. ik kan niet praten, daarom zijn .. misschien kan ik wel vinden, maar [2.0] mijn .. zij gaan mij niet zo goed begrijpen .. of ik, .. ja [10.0]
154. C Ja, euh .. En u moe- ahja, euh en u moeder moet dat niet noodzakelijk kennen Nederlands?
155. A Nee
156. C Ze werkt in de keuken ofzo?
157. A Zij is altijd in de keuken
158. C Ja, en thuis spreekt ge dan ook Turks waarschijnlijk eh.
159. A Ja .. gans de dag ja.
160. C Ja, da zal wel eh [2.0]
161. S Alleen op je werk moet je Nederlands praten dan? Of zijn er nog situaties?
162. A Ik denk alleen op mijn werk. ((lacht))
163. C Ja (.) Ja, da 's een beetje te weinig eh?
164. A Ja (.) zelfs op het werk (.) alleen met de klanten (.) praat ik Nederlands [.. met mijn collega's meestal Engels.
165. S Uhu
166. A Of als wij uitgaan, dan praten wij Engels
167. C Ja [15]
168. S En Woon je graag in Gent?
169. A Ja (.) Is euh .. Voor nu is oké, maar ik wil een rustige stad, voor zo,
170. C Op den buiten.
171. A Ja.
172. S Gent is niet rustig ((lacht))
173. A Gent is niet rustig ((lacht)) [3.0] Het is goed voor studenten en jonge mensen,

- om uit te gaan en alles, maar [6.0] In mijn straat wonen alleen Turken (.) en het is er heel druk .. Mendelgemstraat
174. C Mertegemstraat?
175. S In de Mendelgemstraat?
176. A Ja
177. C Ah Mendel- [5.0]
178. S Maar ik denk wel dat er veel Turken in Gent zijn
179. A Veel, heel veel, ja.
180. S Ja; want er is, zo'n Turkse wijk .. Of is dat in de Mendelgemstraat?
181. A Oh, kweet niet. ()
182. S Waar er heel veel Turken wonen,
183. A Ik denk Lijnstraat
184. S Ah ja, ja, ja.
185. A Ja? [6.0] (...)
186. C Zijt ge nog ingeschreven voor cursussen Nederlands te volgen?
187. A Euh (.) nu niet, want er is geen cursus 's morgens.
188. S Ah, ja.
189. A Ik ben al geweest om te vragen in School Y, maar ik heb gezegd ik kan alleen 's morgens, want namiddag werk ik, moet ik werken. Zij hebben gezegd, voorlopig niet (.) 's morgens. (...)
190. S Volg je al lang lessen, op De Windroos? [2.0]
191. A 2 jaar? [2.0] Ik heb tot niveau [3.0] zeven gestudeerd. [2.0] Ik begon niveau [2.0] negen met jouw (.) maar ik was gestopt, want euh (.) ik begon fulltime werken.
192. S Ah, ja, ja. [3.0] ((drinkt thee)). En hoe lang ben je hier al? Ook twee jaar?
193. A Twee jaar en een half.
194. S Ah amai, dan heb je snel begonnen met de lessen.
195. A Ja. (...)
196. C En u neef, heeft hij ook lessen gevolgd?
197. A Nee, hij heeft geen lessen.
198. C Ahja
199. C Dan kan hij ook geen Nederlands praten?
200. A =Nee
201. C Da 's ook jammer hé, anders had ge nekeer iemand om met te oefenen. [5.0]
202. A Hij woont hier meer dan tien jaar en hij spreekt geen Nederlands ((lacht, lijkt het vreemd te vinden))
203. S Ah, amai, zo lang
204. A =Ja. [4.0]
205. C Maar hij heeft het ook niet nodig voor zijn werk misschien?
206. A Nee, hij werkt in, hij werkt in een fabriek (.) Allemaal Turken, Bulgaren.

207. C Ah ja. (...)
208. C En heb je ook hobby's of zo? [2.0] Van sport, iets van sport ofzo
209. A Football.
210. C Voetbal?
211. A Ja. Ik was Footballer in Bulgarije. Football speler?
212. C Uhu.
213. A Maar nu speel ik niet meer .. Ik kijk graag, maar ik speel niet.
214. C Ah ja [54.0]
215. A Niemand praat ((lacht))
216. S Waarom ben je eigenlijk begonnen met de lessen .. Nederlands?
217. A Gewoon om Nederlands,
218. C Het is belangrijk he, als je in een land woont
219. A Ja [2.0] ja
220. S Denk je dat het belangrijk is om Nederlands te kunnen als je een werk wilt vinden?
221. A Ja, het is voor om goed werk te vinden,
222. C Ja, het geeft meer mogelijkheden he.
223. A Ja, meer kans [28.0]
224. C En u mama wilt hier blijven .. voor de rest?
225. A Ja, °zij wilt hier blijven°
226. C Zij is content?
227. A Ja
228. C En gij ook? Of wilt ge te[rugkeren?
229. A [Ik ben nog aan het twijfelen, maar ik denk hier is beter, maar ik mis mijn land.
230. C Ja
231. A =Mijn vrienden en alles ((afwijkende uitspraak: 'vriendin'))
232. C Is uw vriendin ginter nog? ((verbaasd))
233. A Mijn vrienden ja ((uitspraak lichtjes beter, verbaasd door reactie C))
234. C Vrienden, ah [2.0] Ja (.) Maar hier hebt ge toch ook al vrienden gemaakt?
235. A Ja, maar .. [het is niet hetzelfde
236. C [Geen echte, ja
237. A Ja, 't is .. Er zijn mensen die ik ken al (.) 15, 16 jaar, [en hier is,
238. C [Ja [2.0]
239. C En die zijn nie van plan van hun land te verlaten ofzo?
240. A Ja hm ((haalt schouders op))
241. C Ja, 'k zou het ook moeilijk hebben [ja, een gans ander land.
242. A [Ja
243. C Ja, mijn familie achterlaten
244. A Uhu [29]
245. S Spreek je nog af met de anderen van de klas?

246. A Van de klas, nee ...
247. C Ja ze hebben niet allemaal dezelfde nationaliteit ook waarschijnlijk he
248. A Nee
249. C Da 's ook al moeilijker dan he .. Waren er nog van Turkije in de klas?
250. S van Bulgarije
251. C of van Bulgarije
252. A Ah nee, een vrouw (...)
253. S Belinay? Kwam zij ook niet van Bulgarije [eerst?
254. A [Ja, zij heeft ook
255. S En dan Turkije? Of omgekeerd: Turkije en dan Bulgarije?
256. A Hoe bedoel je?
257. S Ik denk dat zij ook in twee landen was geweest ((toont 2 op vingers))
258. A Ja, ja. Turkije en Bulgarije

((gesprek wordt afgerond))

Appendix III: Questionnaires

Questionnaire 1A

Tijdens het tweede observatiemoment, op 26 oktober 2017, vroeg ik de cursisten van group 1 om schriftelijk op onderstaande vragen te antwoorden. Hun antwoorden werden letterlijk overgenomen, dus ook eventuele grammatica- en/of spelfouten. Spelfouten werden in het cursief geplaatst.

- 1) Heb je onlangs een situatie meegemaakt waarin je het wat moeilijker vond om Nederlands te spreken of te verstaan? Wanneer was dat? Wat ging er moeizaam? (sinds het begin van dit schooljaar: de voorbije maand(en) of dagen. Dat mag buiten de lessen Nederlands zijn)
- 2) Hoe reageerde jij? En je gesprekspartner? Wat deed je (of: wat deden jullie) om de moeilijkheden op te lossen?
- 3) Hebben jullie elkaar uiteindelijk begrepen?

Ilona

Situatie 1:

- 1) Ik ben langs *geweesd* op een op een lezing van Tom Lanoye voor UGent 200 verjaardag. (ik denk op 2 oktober 2017). Hij gebruikte voorbeelden, situaties, verhalen, die een beetje “insiderjokes” waren over zijn voormalige professor, bvb, of cultuurspecifieke verhalen voor bvb. *vlaamse* mensen. Ook poëzie op het Nederlands, waarvan ik al meest van worden ken, maar samen kon ik een gedicht niet volgen.
 - 2) Omdat het een lezing was, kon ik niet veel doen, meestal kon ik niet meelachen, alleen maar nadenken... Van burens naast mij kon ik dat ook niet vragen, Tom Lanoye was altijd aan 't praten.
- ➔ Mondelinge uitleg tijdens informeel gesprek: Ilona vond het jammer dat ze niet kon meelachen en ook niet begreep wat de grap was.

Situatie 2:

- 1) Soms gebeurt met mij, als iemand vraagt, bvb. Een kennis, die ik al heel lang niet gezien heb, of mensen die ik niet ken en wij praten, na een tijdje geven ze mij een complimentje, hoe “goed” mijn Nederlands is. Direct daarna versta ik niets / of ik begrijp iets fout. Maar terug wel op @drawingdays Gent DOK (29 september).

- 2) Waarschijnlijk ben ik dan bezig met het complimentje – dus ga niet mee met de conversatie.
- 3) Ja, meestal vraag ik dan of ik iets goed begrepen heb, of als ik verrast daar sta.

Pragya

Situatie 1:

- 1) Onlangs was ik naar een supermarkt geweest. Ik heb daar voor kaarsjes gevraagd. De verkoopster heeft mij niet goed verstaan en heeft *gewijst* naar de afdeling waar kaartjes voor verschillend gelegenheid stond.
- 2) Ik moet paar keer de word zeggen om mij meer *duideliker* te maken. Ik moet ook met mijn uitleggen wat ik bedoel.
- 3) Ja, gelukkig was het niet zo moeilijk en het duurt niet lang voor zij mij begrijpt.

Situatie 2:

- 1) Ik *herineer* nog een situatie op mijn werk. Ik werk in een winkel. Een oude madam komt bij mij een vraagt een '*treikster*'. Ik verstond her niet. Ik was op zoek naar mij *collegas*. Helaas niemand konden mij helpen. Uiteindelijk een ervaren collega kond mij uit die situatie halen.
- 2) Ik was op zoek naar alle *collegas* die op het moment aanwezig waren in de winkel.
- 3) Gelukkig konden wij samen die madam kunnen helpen. Maar het duurt wel effekes lang. Ik vond het moeilijk over de dialect te begrijpen want sommige worden leren wij niet op school.

Kamran

Situatie 1:

- 1) Toen ik naar *doeker* ging kon ik niet goed mijn probleem *uitliegen*.
- 2) Ik vraag hulp van iemand anders. Ik vraag van andere mensen met me naar doekter mee gaan

Situatie 2:

- 1) Toen ik naar radio luisterde begreep ik niet meest *woreden* omdat te snel is.

Situatie 3:

- 1) Toen ik met iemand *praate* was ik bang om te praten. Ik denk dat ik *grammtica* fout maak en ik heb niet goed uitspraak
- 2) Alleen zeg ik ja ja.
- 3) Nee wij hebben uiteindelijk elkaar niet begrepen

Tigran

Situatie 1:

- 1) Als ik naar beheer van woning *gent* bel, begrijpen me niet ze goed.
- 2) Ik mail naar hen om misverstanden te vermijden.
- 3) Ja, maar soms gaat het moeizaam

Situatie 2:

- 1) Als ik met mijn buurman spreken, spreekt hij altijd Engels en begrijp ik hem.

Situatie 3:

- 1) Als ik *steres* heb, ik *vrgeet* de *noddig* woorden die ik het willen zeggen. *Bij voorbeeld* in de *solisitatiegespreek*
- 2) Ik begin nadenken en *rond kijken*. mijn *gesprekpartner* denken ik hen niet *begrep* of ik geen *Nederlans* ken.
- 3) In de *solisitatie gespreken* niet.

Beata

- 1) Op een dag moest ik naar de politie gaan want mijn buurman had een probleem met zijn auto. Ik probeerde *aan* de vragen van politieagent te antwoorden maar zijn heeft te snel gezegd. Elke keer vraag ik “wabliefert” en ik dacht dat deze vrouw begint een beetje *langsamer* te praten. Eindelijk heeft zij aan mij *gevraagd*: Spreek je beter Engels dan Nederlands?
- 2) Vanaf dit moment had ik stress. Ik voelde me teleurgesteld. Ik kon haar begrijpen maar ik had meer geduld van haar nodig. Ik ben zeker dat als zij een beetje langzamer begon te praten, ik begreep meer.
- 3) Wij begonnen Engels te praten

Nassim

- 1) - Ik heb moeilijke situaties met de uitspraak.
- Soms als ik praat met Belgen over religie het is moeilijk voor hun om mij te begrijpen. Heel moeilijk voor mij te verklaren de woorden uit Koran.
- 2) De oplossing was een Koran kopen van hem met vertaling. Maar ook zelf heel veel luisteren naar.
- 3) Niet altijd volledig opgelost.

Manuela

- 1) - Als ik met iemand op telefoon spreek, *verstand* ik alles niet. Ik ben *nervous*, daarom denk ik dat ik niks *verstand*.
- De voorbije maanden *verstand* ik meer dan *voriges* niveau maar altijd heb ik problemen met de uitspraak van de mensen. Ik moet ook mijn uitspraak verbeteren om beter te begrepen.
- 2) Ik probeer meer aandacht aan geven. Ik probeer geen stress hebben. Ik ben teleurgesteld als me niet zo goed verstond maar ik probeer ook nog een keer het gesprek beginnen. Ik zeg tegen mijn *parter*: "kan je herhalen aub?" en ze/*he* is geduld. Het is goed voor mij om beter te horen en spreken.
- 3) Ja, na het herhalen van woorden of *al ze/he* corrigeerde me, kunnen we elkaar uiteindelijk *begrepen*.

Maryam

- 1) Ik vond om Nederlands te praten is moeilijk want ik kan niet goed praten met mijn *collega's*. Ik kan goed verstaan in de les, maar niet goed praten.
- 2) Ik probeer om mijn Nederlands te praten. Als het moeilijk, vraagt om een ander keer *to* herhalen. Of *in endre word* om te *zegen*.
- 3) Ik heb dat begrepen

Malika

- 1) Ja soms vind ik Nederlands moeilijk op mijn werkplaats. Omdat één van mijn oude collega meestal dialect spreekt.
- 2) Ik vroeg haar om andere *wordt* te gebruiken of de betekenis van het *wordt*.
- 3) Uiteindelijk begrepen wij elkaar door de uitleg.

Questionnaire 1B

Tijdens het laatste observatiemoment, op 18 december 2017, vroeg ik de cursisten van groep 3 om schriftelijk op onderstaande vragen te antwoorden. De antwoorden werden letterlijk overgenomen, dus ook eventuele grammatica- en/of spelfouten. Spelfouten werden in het cursief geplaatst.

- 1) Heb je onlangs een situatie meegemaakt waarin je het wat moeilijker vond om Nederlands te spreken of te verstaan? Wanneer was dat? Wat ging er moeizaam? (sinds het begin van dit schooljaar: de voorbije maand(en) of dagen. Dat mag buiten de lessen Nederlands zijn)
- 2) Hoe reageerde jij? En je gesprekspartner? Wat deed je (of: wat deden jullie) om de moeilijkheden op te lossen?
- 3) Hebben jullie elkaar uiteindelijk begrepen?

Rafaella

Moedertaal: Italiaans

- 1) Ik vind moeilijk als mensen dialect of spreektaal gebruiken, De moeilijkste situatie is voor mij in een groep: ik vind moeilijk om aan de gesprek deel te nemen.
- 2) Wanneer mensen horen dat ik een buitenlander ben, beginnen ze Engels spreken.
- 3) Ik probeer toch Nederlands spreken en soms lukt het en we begrepen elkaar of we gebruiken een andere taal (Engels, Frans, ...)

Olek

Moedertaal: Pools

- 1) *Begrip* ik niet goed wanneer twee Vlamingen met elkaar praten. Dat maakt niet uit waar dat is.
- 2) Ik vraag om te *hergaling*
- 3) Ja, meestal wel

Jelena

Moedertaal: Russisch

- 1) Een paar *week* geleden heb ik *met* een vrouw uit *De Klienge* ontmoet. Het was echt moeilijk om elkaar te verstaan. Ze *verstaan* niet *Algemene Nederlands*, ze is 80 jaar oud en ik *verstaan* niet het dialect van *De Klienge*.
- 2) We hebben geprobeerd nog één keer duidelijk met elkaar praten, met *beter* articulatie, We hebben ook *verbaal* communicatie *gebruikte*, en zeker we lachen om *het* situatie te verbeteren.
- 3) We hebben elkaar begrepen, *misschien* niet alle *woorden*, maar het context wel.

Ramona

Moedertaal: Roemeens

- 1) Op het werk omdat vele mensen dialect spreken en ik niet goed *begrijpen*. Ik werk in een grote kledijwinkel, dus heb ik veel contact met de klanten. Bijv: sloefkes ???
- 2) Ik vraag een collega om me te helpen of ik vraag de klant met andere *woorden* of Engels.
- 3) Ja ik probeer altijd om alles tot het einde te begrijpen.

Dalila

Moedertaal Engels / Swahili

Situatie 1:

- 1) Ik vind het meestal moeilijk om een *gespreken op* telefoon te hebben.
- 2) Ik probeer om langzaam te spreken of soms in het *engels te uitleggen*.
- 3) Ja, gelukkig! ☺

Situatie 2:

- 1) Op een job gesprek (sollicitatie)
- 2) Wordt lastig en ik voel mij slecht maar ik probeer het kalm te blijven
- 3) Een beetje uiteindelijk

Dilek

Moedertaal: Turks

- 1) Als ik Nederlands luister of lees heb ik niet veel problemen. Maar als mensen begin te gewoon praten vind ik begrijpen moeilijk. Ik moet altijd vragen voor ze trager te zijn. Ik begrijp of hoor mensen niet duidelijk. Dat is sinds ik begin Nederlands te leren.
- 2) Meestal verander ze *onmiddelijk* naar Engels. Als ze niet Engels kennen dan begin ze praten alsof ik heb *mental* problemen hebben of alsof ik een 3 jaar kind ben. Dat natuurlijk frustreert me.
- 3) Ja, op het einde begrijpt iedereen elkaar.

Beata

Moedertaal: Pools

- 1) Ik had problemen om iemand te verstaan als ik door gsm spreek. Op een dag moest ik naar Essent bellen. De vrouw sprak echt snel en ik kon niet alles begrijpen. De vrouw heeft mij gevraagd of ik Engels kan spreken.
- 2) Wij begonnen *Egels* te praten. Ik wilde Nederlands praten maar ik was bang dat ik niet alles kon verstaan. De vrouw was ongeduldig.
- 3) Daarmee was alles duidelijk. Ik denk dat volgende keer zal ik zeggen dat ik geen Engels spreek.

Farah

Moedertaal: Arabisch

Situatie 1:

- 1) Het was *vorige* jaar, was ik nog niveau 4 en ik moest uitleg geven aan de dokter over de ziekte van mijn kindje. *De* moeizaam was dat ik ongerust was want ik *wild* alles begrijpen over zijn situatie.
- 2) Ik vraag de *andren* om te herhalen of trager te praten. Ik zeg duidelijk dat ik *goed niet* kan begrijpen.
- 3) Ja, want soms praat ik Frans om zeker van mijn begrijpen te zijn

Situatie 2:

- 1) Het was in *Januari*, met de huisbaas. We verhuisden naar een *nieuwe* huis en moesten we *herstelingen* doen. Het gesprek was *op* telefoon.
- 2) Kon ik goed begrijpen maar om zeker te zijn, *vraagde* ik de hulp van mijn *assistent*.
- 3) Ja, mijn *assistent spreekde* met hem en ging ik bij haar.

Belinay

Moedertaal: Turks

- 1) 5 of 6 maanden geleden ben ik naar dokter met mijn schoonmoeder om te tolken geweest. Tijdens de onderzoek heb ik een woord gehoord die ik ken niet (term in geneeskunde). Ik heb gevraagd wat hij bedoelt, hij *zeide* dat volgende keer moeten wij tolk hebben. Hij legde het niet uit.
- 2) Hij legde niet uit. Ik heb hem gevraagd alleen om de woord te herhalen en hij deed dat ook niet.
- 3) Ik wist dat het probleem niet de knie van mijn schoonmoeder is, maar ik begreep niet wat precies is.

Omar

Moedertaal: ...

- 1) 2 dagen geleden ben ik naar de *bakrij* geweest. Er was een type *brod* da heb ik niet *gehord* het was een *roog brod*, het was moeilijk om te verbeelden wat is een *roog brod*.
- 2) We hebben veel *gebabled* en *daarver gegoogled*. En meneer Google was de ~~rede~~ *ridder* 😊
- 3) Ja, zeker

Mai

Moedertaal: *Vietnamese*

Situatie 1:

- 1) Ik heb het moeilijk met uitspraak. Ik spreek de laatste consonant (letter niet) waarschijnlijk is het gedeeltelijk te maken met mijn moedertaal. Mijn moedertaal is een *mononym: monosylabise taalsystem*. Vandaar is ook de uitspraak van de combinatie van consonanten moeilijk voor mij.
- 2) Ik ga naar logopediesessie. Ik probeer traag te spreken. Ik probeer luidop te spreken.
- 3) Ik begrijp mijn medecursisten.

Situatie 2:

- 1) Een gesprek uitvoeren in een sollicitatieinterview
- 2) Ik vroeg of ik in het Engels mag spreken ☹️

Tasha

Moedertaal: Russisch

- 1) Vandaag kwam er opnieuw vaak voorkomende situatie als ik iets vraag of uitleg. Dus ik vroeg aan je, Sara: Tot hoe laat is de pauze? P.S. nu zie ik dat het ook niet helemaal juist klonk. Er moest "duurt" zijn i.p.v. "is".
- 2) Jij verstond me niet, ik herhaalde het nog eens, geen avance. Dan veranderde ik de zin: "De pauze, hoe laat is het gedaan?"
- 3) Ja, uiteindelijk wel. Maar ik werd toch dikwijls ontreurd over mijn uitspraak. Ben ondertussen logopedie oefeningen gekregen, hopelijk helpt het vooruit.

Katya

Moedertaal: *Oekraïns*

- 1) Op mijn werk kan ik soms moeilijk mensen verstaan als ze snel of dialect spreken. Het was in de winkel. Klanten stelden vragen over de *articelen* en ik kon dat niet ineens *begrepen*.
- 2) Ik vroeg nog een keer om te herhalen. En als ik nog *nie* alles begreep, vroeg ik naar *apparte worden*, of vroeg ik wat ze daarmee wilden zeggen.
- 3) Uiteindelijk hebben wij elkaar begrepen.

Dalila

- 1) Er was eens een meisje die me gevraagd heeft om hoe je naar de campus Sterre kon gaan. We waren in de bushalte van bus 5 in *sintpietersplein*.
- 2) Ik heb ze verteld dat ik de volledige instructies niet kon geven dus heb ik een deel in *engels* gezegd. Maar er was niet zo veel in *engels* gezegd.
- 3) Ze heeft me wel *verstand*

Questionnaire 2

Tijdens de derde observatie, op 13 november 2017, namen de cursisten van groep 2 onderling interviews af. De antwoorden werden niet door de antwoordende student neergeschreven, maar door de interviewer (een medestudent). Om een authentiek beeld te geven van de interviews werden de antwoorden letterlijk overgenomen, dus ook spel- of grammaticafouten.

Sjabloon met de gestelde vragen:

Naam persoon die je interviewt...

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
- 3) Luistervaardigheid: In welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in?
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken?
- 6) In welke taal ben je opgevoed?
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd?
- 8) Welke talen spreek je...
 - a. nu thuis?
 - b. met vrienden?
 - c. met collega's?
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd?
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands?
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands?
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les?

Algemene vaststellingen:

- Dialect / spreektaal wordt erg vaak als moeilijkheid of werkpunt genoemd.
- Nederlands wordt vaak gestudeerd vanuit economische of sociale motieven.

Julie

(geïnterviewd door Mai)

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
spreken met vrienden – meer spontaan graag een job vinden in Gent
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
In alles Uitdrukkingen / grapjes met woordenspelletjes
- 3) Luistervaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
Spreektaal
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? Lezen en schrijven is gemakkelijker
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? Praten, snel *reageeren*
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Frans
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Een beetje Nederlands en *Engel*
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Frans en Nederlands
met vrienden? Frans in *Wallolie* en Nederlands in *Vlaanderen*
met collega's? Frans
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? Op school in middelbaar; *Niveau* 5 & 6 op School X
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? –
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Sociaal contact
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? Dagelijks

Mai

(geïnterviewd door Julie)

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Werk (ze spreekt *engels* tijdens het werk maar tijdens de pauze praat iedereen ndl) + kinderen / vrienden om een andere job te vinden
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden? In alles
- 3) Luistervaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
Spreektaal – dagelijkse conversatie Dialect
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? Lezen – begrijpen zijn goed
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? Praten en snel kunnen reageren
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Vietnamese
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Engels – Vietnamese – ndl
met vrienden? Engels – Vietnamese – ndl
met collega's? Engels
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? Hier in Gent vanaf niv 5.
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? April 2017
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Sociale contacten
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? dagelijks

Belinay

(geïnterviewd door Tasha)

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Op school v/d kinderen
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden? Enkele gezondheidstermen (voor op doktersafspraak event.) Woordenschat dat bij examens hoort
- 3) Luistervaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
Tussentaal op straat, in een *gewoon* dagdagelijkse communicatie,
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? Schrijftaal is ~~iets~~ *sterker*.
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? Meer woordenschat.
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Turks
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Bulgaars
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Turks, Bulgaars, Nederlands
met vrienden? Turks, Nederlands
met collega's? Nederlands
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? De Windroos
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? Sinds 2014 (eerst de 3 *niveau's*), na de bevalling verder studeren.
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Ik wil Ned. beter kunnen praten, later ook een job te vinden
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? Elke dag.

Tasha

(geïnterviewd door Belinay)

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Op het werk
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
Uitdrukkingen, spreektaal
- 3) Luistervaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
tussentaal, op de straat
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? Schrijven
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? Uitspraak
- 6) In welke taal ben je opgevoed? *Rusisch*
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? *Rusisch*
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? *Rusisch*, Nederlands
met vrienden? *Rusisch*, Nederlands
met collega's? Nederlands
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? School Y, De *Windros*
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? Vanaf 2000
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Zij wil andere job doen.
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? Elke dag

Beata

(geïnterviewd door Alpaslan)

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Op het werk. In de winkel. In de gemeente
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden? Van alles
- 3) Luistervaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
TV en Radio; boeken en tijdschriften
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? *gramatica*
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? spreken
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Pools
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels en Duits
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Pools
met vrienden? Pools en NL
met collega's? Eng en NL
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? De Windroos
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? 2 en 3 maanden
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Goede job te vinden
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? Elke dag

Alpaslan

(geïnterviewd door Beata)

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Op het werk. met vrienden
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden? van alles
- 3) Luistervaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
op het werk. op de straat
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? *grammatica*
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? luisteren en spreken
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Bulgaars
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Bulgaars
met vrienden? Bulgaars en Engels, Turks
met collega's? Engels, Nederlands
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? De Windroos
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? 2 jaar
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Om Nd goed te spreken
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? 4/5 dagen per week

Zofia

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
In het werk
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
Uitdrukking in Nederlands
- 3) Luistervaardigheid: In welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
Het dialect
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? Algemeen Praten
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? meer Taal details
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Pools
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels, Duits
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Nederlands
met vrienden? Nederlands, Pools
met collega's? Pools, Nederlands, Engels, Duits
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? In Nederland
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? 15 jaar geleden
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Voor mijn zelf
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? elke dag

Farah

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Met vrienden. Aan de telefoon
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
[School praatjes]
- 3) Luistervaardigheid: In welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
Het dialect (uitspraak)
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? Hoofdpunt begrepen is goed (niet details)
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? Werken aan zinconstructie
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Arabisch
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Frans
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Arabisch
met vrienden? Nederlands, Arabisch
met collega's? Nederlands, Frans
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? In België
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? bijna 2 jaar
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Voor een goede job te vinden
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? elke dag

Pragya

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
op werk, op straat *ezn*
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden? Administratie
- 3) Luistervaardigheid: In welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
in *algemeene* taal
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? Sociaal contacten, koken, luisteren, spreken
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? lid worden, woordenschat
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Engels, Hindi, en 5 lokale talen van Indië
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels, Hindi en 2 lokale talen
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Engels, Hindi, Ned en moedertaal
met vrienden? Engels, Hindi en Ned.
met collega's? Ned en soms Engels
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? School X, Gent
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? Vanaf 2011
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Omdat ze een vrije tijd hebt
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? heel vaak

Jelena

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Elke situatie op werk, op straat, enzo
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
In filosofie, sociology en andere humanitaire vak
- 3) Luistervaardigheid: In welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
In sommige dialecten v.b. Antwerpse *Dekkinge*
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? Luisteren & spreken in Nederlands. Social contacten
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? lidwoorden, *zinconstructie*
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Russisch, *Ukrains*, Engels, Frans (beetje) en Sloveens (beetje)
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels, Frans, Russisch, Ukraine
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Nederlands en soms Engels
met vrienden? *Russich en Nederlands*
met collega's? Nederlands
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? School Z, Antwerpen, School Q Antwerpen
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? Vanaf 2014
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Om een job te vinden ~~hier in Gen~~
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? altijd

Nedelya

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Op het werk, met haar vrienden
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
Persoonlijk en publiek
- 3) Luistervaardigheid: In welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
Geen *probleemen*
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? Lezen, luisteren
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? [sterker] op alle vlakken
- 6) In welke taal ben je opgevoed? *Bulgars*
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels, Turks, Russisch
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? *Bulgars, Nederlands, Turks*
met vrienden? *Nederlands, Bulgars, Turks*
met collega's? *Nederlands*
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? School R, Windroos
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? op school ongeveer 2 j.
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Ze woont hier in België
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? Dagelijks

Olek

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Dagelijks met mensen op straat
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
typisch Vlaamse woorden
- 3) Luistervaardigheid: In welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
Met mensen op het straat
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? *grammatika*
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? vlotter praten ! Lidwoorden
- 6) In welke taal ben je opgevoed? Pools
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Pools
met vrienden? Nederlands
met collega's? Nederlands
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? *de wiendroos*
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? 2 jaar
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? andere job in Polen vinden
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? *elke* dag

Katya

- 2) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Ze zou graag met de mensen wie NL de moedertaal is
- 3) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
Over politiek, over *muuziek*, over economische
- 4) Luistervaardigheid: In welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
Als iemand dialect spreekt
- 5) Sterke punten: waar ben jij goed in? [De theorie van grammatica]
- 6) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? Extra oefenen met meer *ontgewikkelde* zinnen.
- 7) In welke taal ben je opgevoed? *Oekraïns*
- 8) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels, *Russisch*
- 9) Welke talen spreek je nu... thuis? *Russisch*
met vrienden? Nederlands, Frans, Engels
met collega's? Nederlands
- 10) Waar heb je Nederlands gestudeerd? In School X, Aalst
- 11) Hoe lang studeer je al Nederlands? 2 jaar
- 12) Waarom studeer je nu Nederlands? Omdat ze haar NL wil verbeteren
- 13) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? vaak, elke dag

Ramona

- 1) Spreekvaardigheid: in welke situaties zou je graag (beter) Nederlands kunnen spreken?
Ramona zou graag in de winkel, bij de huisarts, op school, op het werk
- 2) Spreekvaardigheid: in welke domeinen wil je je woordenschat uitbreiden?
op het werk, over de media
- 3) Luistervaardigheid: In welke situaties zou je graag (beter) Nederlands begrijpen?
Met box, op school *convercatieles*, taalcoach
- 4) Sterke punten: waar ben jij goed in? In theorie van het *nederlands*
- 5) Zwakke punten: waar moet je nog aan werken? Meer spreken buiten de les en bredere zinnen maken
- 6) In welke taal ben je opgevoed? *roemeens*
- 7) Welke talen heb je in jouw land gestudeerd? Engels, *russisch*
- 8) Welke talen spreek je nu... thuis? Engels
met vrienden? Engels, *nederlands*, *roemeens*
met collega's? Nederlands
- 9) Waar heb je Nederlands gestudeerd? In de *windroes* in Gent
- 10) Hoe lang studeer je al Nederlands? 2 jaar
- 11) Waarom studeer je nu Nederlands? Omdat het belangrijk is
- 12) Hoe vaak gebruik je Nederlands buiten de les? Meer dan vroeger, 50% *nederlands* en 50% *engels*

Appendix IV: Interviews

Possible questions when interviewing a NT2 student

Link met buitenschoolse observatie

- Wat ging er goed? Wat minder?
- Heb je dat al eerder meegemaakt?
- Hoe komt het dat je ... niet begreep?

Integratie en taal

- In de les vertelde je dat je van [x] afkomstig bent. Hoe lang verblijf je al in België?
- Had je het gevoel dat je er snel “bij hoorde”? (Hoe verliep je integratieproces?)
 - Had je ooit het gevoel dat je uitgesloten werd? Waarom?
 - Waar had je moeilijkheden mee?
- Vind je dat de lessen Nederlands je helpen/hielpen om je plaats te vinden (“te integreren”) in Vlaanderen? Waarom?
 - Liesbeth Homans is de huidige Vlaams minister van o.a. inburgering en gelijke kansen. Volgens haar is ‘Onvoldoende Nederlands kennen en kunnen gebruiken [...] een van de belangrijkste oorzaken van de etnische kloof’. Ga je daarmee akkoord?
 - Waarom?
 - Zijn er andere zaken die een rol spelen?

Taalvariatie naast de les

- Vind je dat de lessen je helpen/hielpen om te communiceren in Vlaanderen (met Vlamingen)? Waarom?
 - Hoe verloopt een gesprek met een moedertaalspreker Nederlands?
 - Wat lukt goed / minder goed?
 - Heb je het gevoel dat Vlamingen zich aanpassen in een gesprek? Heb je het gevoel dat Vlamingen anders reageren?
 - Merk je verschillen afhankelijk van de situatie? (Vb. een groepsgesprek in vergelijking met een gesprek met één persoon)
 - Hoe reageren Vlamingen wanneer je hen niet begrijpt? Wat vind je daarvan? (vb. overschakelen naar andere taal)
 - Wat doe jij als je hen niet begrijpt?
- Praten mensen soms een andere variant van het Nederlands?
 - Wat is er anders? Wat vind je daarvan? Heb je daar soms moeite mee? Kan je een voorbeeld geven?
- In verschillende situaties gebruiken Vlamingen verschillende soorten Nederlands. Standaardtaal wordt bijvoorbeeld gebruikt in het journaal op de televisie of in officiële of

zakelijke situaties (Vb.: vraag aan je baas: “Heb je nog een kop koffie voor me?”). In persoonlijker (informelere) situaties zullen we tussentaal spreken, dat klinkt wat vlotter vinden we (Vb.: vraag aan een collega: “Ebde nog een tas koffie voor mij?”). En dialect spreken we tegen de mensen uit onze directe omgeving het verschilt ook van streek tot streek (Vb.: vraag aan je broer: “Édde nog een zjat kaffe veu maai?”)

- Vind je het makkelijk om te weten wat standaardtaal is en wat niet?
- Merk je een verschil tussen dialect en tussentaal?
- Weet je voorbeelden?

Taalbeleid: focus op SN

- Volgens de regels (“de eindtermen”), moeten leerkracht in de les vooral focussen op Standaardnederlands. Regionaal taalgebruik kan aan bod komen vanaf jouw niveau (nl. C1).
 - Vind je dat goed op die manier? Waarom wel/niet? Hoe kan het volgens jou beter?
 - Hoe gaat [school X] om met taalvariatie? Vind je het goed op die manier? (Eventueel: gebeurde het op je andere school anders?)
 - Vind je dat er in de eindtermen meer ruimte zou moeten zijn voor niet-standaardtaal? Waarom wel/niet?
- Volgens Homans moet er een aanbod komen dat jullie behoeften/noden dekt.
 - Vind jij dat het huidige aanbod aan jouw behoeftes (/de behoeftes van een taalleerder Nederlands) voldoet? Wat kan er anders? Waarom?
 - Denk je dat cursisten er goed aan zouden doen om meer tussentaal/dialect te leren?

Onderwijspraktijk

- Komt/kwam taalvariatie aan bod in je lessen? Hoe doen de leerkrachten dat? (+ in welke niveaus)
- Hoe denk je dat taalvariatie het best aan bod komt in de lessen Nederlands voor anderstaligen?
- Wil je niet-standaardtalige woorden en constructies leren? Vraag je ernaar in de lessen?
- Pik je niet-standaardtalige woorden en constructies op naast de les?
 - Hoe reageren de leerkrachten op cursisten die niet-standaardtalige woorden en constructies gebruiken tijdens de les? Corrigeren zij hun taalgebruik?

Visie tegenover Standaardnederlands, dialect, tussentaal

- Hoe sta je tegenover het Standaardnederlands? In welke situaties vind je dat er Standaardnederlands gesproken zou moeten worden in Vlaanderen?
- Praten alle moedertaalsprekers Standaardnederlands, denk je? Zouden ze dat moeten kunnen? Waarom wel/niet?
- Vind/vond je het belangrijk om zelf Standaardnederlands te leren? Waarom wel/niet?
- Hoe sta je tegenover tussentaal/dialect? Wanneer zou dat volgens jullie gesproken moeten worden?

Leerproces

- Hoe lang volg je al lessen Nederlands?
- Waarom volg(de) je deze cursus? Moest dit (ook) van de werkgever?
- Wat doe je (naast de lessen) om je Nederlands bij te schaven?
- Vind/vond je het moeilijk om Nederlands te leren? Waarom?
 - Met welke talen kwam je eerder al in aanraking (vb. in onderwijs, door familie, media, ...)
- Praat je vaak Nederlands? In welke situaties niet/wel?
 - Welke taal gebruik je om werk te vinden? Bij de dokter? In de supermarkt? Om tegen burens te praten?
 - Was dit ook het geval toen je pas in België was?
- Ervaar je een gebrek aan kennis van het Nederlands als nadelig? Vb.: op vlak van jobkansen?
- Hoe schat je jouw eigen taalgebruik in? Vind je dat je het goed doet?
- Hoe verlopen gesprekken met andere NT2-leerders?
 - Pas je je taal/uitspraak aan?

Activity C: interview with Ilona

Het interview vond plaats op 31 maart 2018. Toelichting:

- Geïnterviewde: Ilona (I), NT2-cursiste
- Interviewer: Sara Van Cleemputte (S)

Het interview duurde ongeveer een uur en kon, om praktische redenen, niet op dezelfde dag plaatsvinden als het oudercontact (zie Appendix II: Activity A).

→ In de analyse zal naar dit interview verwezen worden met de letter “C”.

Transcriptie van het gesprek:

1. S Hallo Ilona, bedankt om tijd vrij te maken voor dit interview. Ehm, dus (.) ik volgde samen met jou lessen bij Lucas (.) en je vertelde toen dat je van Hongarije kwam .. Hoe lang ben je dan al in België?
2. I Eh .. dat is nu .. bijna negen jaar (.) acht en half, acht en half jaar, ja.
3. S Ah, amai. En had je snel het gevoel dat je erbij hoorde? Dat je je hier thuis voelde?
4. I Ehm: .. dat is tussen de mensen of euh?
5. S Ja
6. I Neen: (.) euhm (.) ik denk euh: ook omdat ik echt niet gepland had om nog te verhuizen van (.) van eh (.) Engeland .. dus toen was elk euh land, was mijne keuze om daar te wonen of daar te werken en dit euh (.) was meer om een eh oplossing te vinden, omdat ik (.) eh met mijn vriend toen, zo een, zo een wat is dat, zo een euh: wat is dat? Een een euh afstandsrelatie had.
7. S Uhu
8. I En euhm: .. voor een tijdje was da oké, maar dan was ik zwanger .. en dan moest ik ((lacht)) een keuze maken: () of da wij in Engeland leven, of da wij in België gaan wonen. En euh (.) ja (.) ik dacht meer omdat wij geen familie hebben in Engeland, dat is .. voor een tijdje oké (.) maar achteraf ik denk dat het kind en iedereen moet de *roots* vinden, of voelen oké ik hoor erbij omdat mijn papa Belgisch is en dan kan ik mij (.) eh (.) ja (.) na een tijdje oké (.) terugvinden, maar voor mij was da moeilijk ook omdat ik al mijn vrienden en iedereen moest thuis (.) thuislaten ((lacht)) in Engeland laten en ik was zwanger, ik kon echt nie veel uitgaan. Ik volgde les, maar iedereen had zijn eigen eh (.) leven. Dus om snel hier thuis te voelen, was da .. ja, bijna onmogelijk. Dus onmiddellijk een familie en een paar vriendjes maar da heb je een ander soort sociale contacten en ja (.) minder het gevoel of minder kansen ook om bij te horen
9. S En wat vond je het moeilijkste om hier gewoon te worden?
10. I Mentaliteit ((lacht))
11. S Wat is er dan zo [specifiek

12. I [Dat de mensen zo echt gesloten zijn (.) echt euh, ik vond da echt (.) onvriendelijk. En ik vind het nog altijd (.) ehm: dat beleefdheid en zo en speciaal met de contrast van Engeland dat iedereen zo op die oppervlakte heel .. ja .. relaxed is en en (.) vriendelijk is en euh (.) ja eh [2.0] hier is da meer zo ja, ik heb mijn familie, ik heb mijn vrienden, ik moet je niet extra beleefd zijn of vriendelijk zijn tegen collega's of iemand anders dus eh .. ((zucht)) ik weet het niet. ((lacht)) Voor mij is da echt .. wat ik niet kan begrijpen, bijvoorbeeld dat mensen hier .. die mensen in onze straat, die kennen ons en ze groeten ons toch niet, ehm (.) wij hebben ons al gebabbeld en toch niet. 's Morgens komen ze voorbij en ze kijken naar de grond en dat is niet alleen maar één mens of twee die je kan zeggen oké (.) ze hebben minder zelfvertrouwen of ze zijn een beetje meer gesloten of kweet niet. Da (zit) echt eh ((lacht)) ik vind da heel raar [dat euh
13. S Ja
14. I Ja
15. S Ja, da 's wel jammer
16. I Ook met collega's nu ehm, ja (.)
17. S Dat ze minder toegankelijk zijn?
18. I Ja, dat eh (.) ik weet het nie, dat is hier misschien normaal (.) en dan ben je zo opgevoed en voor u .. u ziet dat niet, maar die van buiten komt, euh: dat is heel rap klaar dat als je ehm: naar een groep komt ehm .. dat eh .. bijna niemand met u praat of of niet lang. Alleen maar die vragen, van waar ben je, hoe oud ben je, wat doe je, waar woon je, en dat is alles en dan (.) niks meer. En eh (.) ik denk in andere culturen (.) speciaal in Engeland, dat is heel onbeleefd om .. ja, naast iemand te zitten en niet meer te babbel, dat is echt zo een de *small talk* en en (.) ja, da moet, dan ben je heel onbeleefd als je da niet doet.
19. S Heb je lang in England gewoond?
20. I °Eh .. ja .. tien jaar (.) ja°
21. S Ah, amai
22. I Ja, °en ook in Emiraten, in Duitsland, eh ja°
23. S Ah, in verschillende landen.
24. I Ja ((zucht)). Dus daarom, als ik kan ehm: kiezen, dan ((lacht)) het zal niet België zijn, maar eh ja.
25. S Ehm (.) denk je dat de lessen Nederlands hebben geholpen (.) om zo hier [je plaats te vinden,
26. I Ja, ja, ja enorm
27. I Ja, enorm, ja. Speciaal euh, nu op dit moment, omdat ik eh .. da kon koppelen

- met eh (.) werk te zoeken en euh .. proberen nog meer buiten te komen om (.) dat euh (.) een beetje weg te zetten dat ik (.) mij hier minder goe voel, of dat ik ja .. ja .. ik denk dat het op een goeie tijdpoint kwam, euh .. ja
28. S Wanneer ben je begonnen met die lessen te volgen?
29. I Deze .. lessen van Lucas?
30. S Of in het Algemeen, lessen Nederlands.
31. I Ah ik heb alleen maar deze gevolgd de negen en de tien en eh, en die eerste (.) toen ik euh naar België kwam, da was (.) tweeduizend (.) en .. tien.
32. S En dan heb je efjes les gevolgd en dan niet meer?
33. I Eh ja, omdat ik dan euh (.) ja .. met de zwangerschap en bevalling en eh was ik thuis en daarna begon ik al in Brussel te werken dus ik dacht ja, ik heb euh nog tijd (.) en dan heb ik effectief nooit meer les gevolgd .. tot nu da ik dacht oké (.) ik wil een beetje beter worden (.) en ook sch, schrijven, euh (.) dat is belangrijk dat ik (.) euh e-mails of tekst of ja (.) gewoon om dat te doen (.) da was geen euh (.) da was nie belangrijk (.) da was alleen maar babbelen en en een beetje (.) euh (.) luisteren, maar nu dat ik, dat ik euh op Nederlands wou werken, dacht ik (.) ja da 's euh (.) °super belangrijk°.
34. S Dus vooral voor je job dan? [Dat je die lessen?
35. I Voor job ja, maar ik merkte ook bij de oudergroepen of WhatsApp-groep bij de mama's euh (.) ik had geen zelfvertrouwen, ik moest altijd mijn man vragen (.) ja, wil je alsjeblieft (.) ja zeg maar wat ik moet typen of zo .. en nu ik kijk niet twee keer .. maar ja, nu is al bijna meer dan een jaar (.) en nu ook op mijn werk (.) euh er zijn ook andere collega's euh die met mij gestart zijn, van Mexico en Rusland. En zij vragen constant (.) ah wil jij da controleren? (.) Oké ik kan da (.) ma wat ik zeg is dan misschien ook nie juist (.) dus euh maakt nie uit. Maar ik vraag hun niet om mijn e-mails te controleren, omdat ik denk ja (.) u maakt fouten (.) het is oké, maar ik denk dat de mensen toch begrip hebben en zij zullen niet onvriendelijk zijn over een e-mail. Dan ja natuurlijk wil je u best doen, en en zo professioneel mogelijk (.) maar euhm .. ik probeer niet te veel tijd daarin te steken om ja nog een halfuurtje (.) is da zo .. () het is gewoon een e-mail, dus .. hallo.
36. S Denk je dat het belangrijk is om Nederlands te kunnen als je een goede job wilt?
37. I Dat is mijne keuze niet ((lacht)). Da sta zo in de vacatures. En euh .. liefst zou ik niet in in Nederlands werken, omdat ik .. gewoon .. de taal nie zo mooi vind ((lacht)). En ook, ik heb ook moeilijk mee om euh .. euh .. om die .. correctheid te horen of of of .. te voelen. Bijvoorbeeld euh: ja euh .. met die: (.) wat is dat? .. niet accent (.) zo de zins- euh:
38. S Zinsvolgorde of?
39. I Nee .. eu .. zinsaccent?

40. S Aja, de intonatie.
41. I Intonatie, ja. Bijvoorbeeld die intonaties, da is voor mij heel vreemd. Als ik da vertaal (.) dat is veel (.) vriendelijker dan ik da echt hoor.
42. S Ah ja ja.
43. I Bijvoorbeeld "ja alé" .. en dan .. oké ja, da 's nie vriendelijk .. en dan denk ik (.) ja maar .. ja, waarom niet? Dus ik moet da twee of drie keer nadenken, is da ech zoals ik da waarneem eerst zonder na te denken? Dus ehm, da 's heel vreemd omdat ik (.) ja, dit is euh: ((zucht)) .. de eerste keer waar ik echt euh, niet van school euh, de taal geleerd heb, maar een beetje zo, opgenomen door Duits en met schoonouders en met ja, met mensen. En ik denk dat het daardoor zo die .. een soort euh [3.0], ja wat is dat, zo die twijfel komt .. euh, is da zo? Voel ik zo? Omdat ik de mensen zo .. beetje (.) moeilijk vind .. of .. dus voor, voor, voor mijn ideale job zou op Engels zijn, en ik heb altijd ook op Engels gewerkt, ook in Hongarije. Euh en misschien ook daarom dat ik kan, ik heb op geen andere taal gewerkt. Oké soms een beetje Hongaars, soms een beetje Duits maar, altijd euh .. de hoofdtal was Engels. En dat is ook mijn persoonlijke .. ja .. euh .. dat ik minder flexibel ben. Maar daarom was da nog meer nodig om naar de lessen te komen, om toch proberen een nieuw werk .. ja Nederlands.
44. S In het Nederlands, ja.
45. I °ja°
46. S Gebruik je het Nederlands dan vaak? Je gebruikt het op het werk .. ook thuis (.) met je man dan? ((haar man is Vlaams))
47. I ((lacht)) met mijn man is da Engels. En de kinderen (.) ik probeer Hongaars te spreken. Mijn zoon spreekt terug Hongaars. Mijn dochter (.) Nederlands. En wij hebben ook geen zo echte onderscheid tussen de talen, dus soms zeg ik ook iets terug Nederlands, omdat ik nu zo gewoon ben.
48. S Uhu
49. I En voor specifieke dingen zeggen wij een Duits woord. Of een Engels (.) of een Nederlands .. Ja, ik weet het, dat .. ((lacht)) het niet zo moet. Maar het is zo ((lacht)) geëvolueerd, ja ((lacht)).
50. S ((lacht)) ja, dat is ook leuk hé.
51. I Ah, ja. ((lacht)) alleen wij verstaan da. ((lacht)) (.)
52. S Een eigen taaltje ((lacht))
53. I En nu als ik e-mails schrijf naar mijn man, of of euh .. of tekst .. ((doet alsof ze sms't)) ik vergeet al Ned- euh Engels. Dus euh .. ja helpt is Engels ja, ehm, do you want to do euh .. en dan schakel ik over naar Nederlands omdat ik dagelijks da hoor en da euh (.) ja, daarin leef ja, acht, tien uur per dag en .. da (.) ja, het is nie schoon, maar dat is zo (.) zo .. zo'n mix.
54. S En buiten je gezin dan? Bijvoorbeeld, als je bij de dokter gaat of zo? Welke taal

- zou je dan gebruiken?
55. I Graag? ((lacht))
56. S Nee ((lacht)) Welke je effectief gebruikt
57. I Ah, Nederlands, ja, ja.
58. S Nederlands ook.
59. I Ja, ik denk dat het een switch was ongeveer .. vier (.) vijf jaar geleden. Dat ik tot dan, ja .. niet zo veel (.) kon (.) Maar ehm, ik denk dat euh euh mijn Duits heeft heel veel geholpen .. en mijn schoonouders. Dat zij altijd willen vragen .. da zij altijd willen babbelen .. natuurlijk ook dat mijn man dan Nederlands spreekt tegen de kinderen. Euh .. Maar wij hebben geen tv thuis, dus daar kijk ik niet naartoe (.) een paar programma's door download, maar euh ik ik ik voel ook moeilijk om op het Nederlands iets te lezen. En daarom bij Lucas was dat de eerste keer dat ik echt een literatuur, geen euh vakboeken of of dingen waar ik van leren kan .. moest lezen. Oké, da was een keuze, dus da was heel goed. Voor mij was da enorm geholpen om mijn self- waarde, ss self-.
60. S Zelfvertrouwen?
61. I Zelfvertrouwen te boosten. Ik dacht ja .. Tom Lanoye, oh, zo'n boek. ((toont dikte van het boek))
62. S Ja, amai.
63. I En da was heel schoon en da kon ik volgen en ik von da echt motiveren. En en ja, ik wou da lezen. Euh. En °ik von da ja°, dat is super leuk dat ik da echt kan. Ook dat ik niet alle woorden versta, maar .. maakt niet uit .. euh .. ik dacht da nooit dat het op dat moment gaat. Dus ehm, maar ja, nu ook als ik euh bijvoorbeeld een boek wil lezen euh .. ik ik ben meer geïnteresseerd om om: euh verder te ontwikkelen in vorming en talenmanagement enzo .. ik wil Engels lezen, omdat ik da veel beter versta. En dan ja, meestal is da ook. Ja, die workshops en alles is op Engels. Dus euh ja .. voor mij is da veel gemakkelijker, maar als ik een job zou hebben, waar ik ook effectief op het Nederlands moet een training geven, of of euh ja, dan moet ik euh waarschijnlijk ook beginnen te lezen en thuis oefenen en zo, dus da is euh ((lacht)) °nog een paar stappen verder°.
64. S En je zegt da je zo'n vier jaar geleden een switch hebt gemaakt, dus voordien gebruikte je dan altijd Engels, of?
65. I Euh, niet altijd maar da was meer om om een paar woorden op Engels te zeggen of of dat ik niet meer kon. Ik was zo moe van Nederlands te denken en ik was niet gewoon om Nederlands te spreken of denken euh (.) dus meest van onze vrienden zijn ook internationaal euh (.) dus euh ja (.) de meer ingewikkelde dingen euh .. voor mij ingewikkeld .. euh .. da kon ik uitleggen op Engels, dus da was heel goed, maar (.) natuurlijk ben je minder uitgedaagd

- dan. Iedereen verstaat Engels, en euh ja ((lacht)) dan kon je da een beetje zo loslaten.
66. S Maar dus, je werkte toen in het Engels ook?
67. I Ja, ja, ja.
68. S Denk je dat Vlamingen, als ze tegen jou praten, dat ze zich gaan aanpassen? [Of dat ze anders praten?
69. I Hm, als ze weten dat ik Hongaars ben? Ja, in het begin wel. Maar ik denk dat ze euh als ze die kennis of die ervaring niet zelf gemaakt hebben (.) hoe moeilijk of uitdagend dat eigenlijk is, ze vergeten da heel rap. Dus dan gaan ze terug naar hun West-Vlaams of hun blablablabla ((gebaart dat mensen mompelen)) Ik merk dat ook met de collega's, dat we zijn met twaalf en op de eerste keer, op de eerste dag, was da echt zo ja "Ik ben Ann en ik ben dit en dat" ((articuleert overdreven veel)) .. heel veel articuleren ((lacht))
70. S ((lacht))
71. I Heel duidelijk. En dan, als je naar u computer zit, beginnen ze achter u te babbelen, ja, iedereen euh .. bij hun computer .. en dan beginnen ze tussen elkaar te spreken hoe het was op weekend en dededede [2.0] Alles is weg hé .. je verstaat bijna niets .. zo elke vijfde woord mogelijk ((mompelt om haar collega's na te bootsen)). Oké! Die komt waarschijnlijk van Antwerpen, die komt waarschijnlijk van kweetnie, dus dan probeer ik van die dialecten euh .. ma ik ken die nie .. dus dan moet ik vragen, van waar kom je, ah ja Aalst .. Oké ((lacht)) () dus voor mij is da heel interessant, ik euh, ik .. geniet van al die dialecten maar ik kan die niet detecteren en niet verstaan. Dus euh .. ehm, maar als ze tegen mij praten, ik denk dat ze een beetje meer moeite maken, euh of doen. Euhm .. maar euh [3.0] ja ik denk niet dat het veel mensen, omdat ik ja, op de eerste blik niet zo verschillend lijk dat euh .. dat ze niet denken dat ik buitenlander ben en dat ik dan minder versta dan .. °iemand anders° dus euh .. op da vlak kun je niet altijd terug vragen, ja wa was da, alsjeblieft nog een keer .. da was nu ook bij de bibliotheek .. euh .. ik had een boek bij mij en ik begon te lezen en daar kwam een man hozuzu ((gemompel)) oh ja .. automatisch zeg je iets (.) zonder na te denken en en °dan was ik, ja wat heeft hij gezegd?° oké, hij heeft nog is gezegd, onder zijn, zijn moustache (((lacht)) () (en ik zo) ah ja, super ..
72. S (((lacht))
73. I En ik had niets verstaan, ik had geen idee en hij is weg. () waarom ben ik zo stupid? Ik weet het niet, maar is echt een automatisme, ik wil niet onbeleefd zijn, ik wil iets terug zeggen, maar op dat moment ben ik veel verder, ik heb al iets gezegd (.) en .. daarna wil je ook niet zeggen, "ah sorry ik heb niets verstaan, kun je nog een keer alsjeblieft", dus dat gebeurt met mij veel.
74. S En als mensen weten dat je geen Nederlands als moedertaal spreekt, [wat

- doen ze dan anders?
75. I [Da 's gemakkelijker! Da 's gemakkelijker, maar als die als ze alleen maar .. zo echt vriendelijk willen zijn en ze zeggen iets, ook op een bus zo oudere mensen doen da, of in Colruyt, of .. en, en .. ja, soms .. ben ik veel rapper om iets te zeggen. Maar ik denk zij hebben misschien (niets) gezegd en dan zeg ik ook niets beleefd terug. Maar misschien is da toch nie da.
76. S En bijvoorbeeld op je werk had je gezegd, dat ze zich soms zo een beetje aanpassen,
77. I Ja
78. S Wat doen ze dan juist anders? In vergelijking met wanneer ze onder elkaar,
79. I Euh .. dus ze praten meer duidelijk, meer meer, ja, .. euh ja .. ik denk die proberen meer Standaardnederlands te praten en niet zo rap. Ehm, dus ze .. ik weet niet waar ze de switch maken tussen hun dialect of die .. wa is da mumbelen, *mumble jumble* .. [zo onder de neus ..
80. S [Dat ze mompelen, ja
81. I Ja, die twee denk ik. Dat het duidelijker is en meer standaard en een beetje trager.
82. S En beter articuleren dan, dus minder mompelen?
83. I Euh, ja. Maar ik denk als iemand weet oké u praat meer of minder .. ze, ze doen da niet zo veel. Dat is de eerste keer dat ze da ((articuleren)) doen. ((lucht))
84. S Ah ja ((lucht))
85. I Ah ja, oké, en je maakt ook grote ogen, euh ja ik ben niet .. ()
86. S () overdrijven ze een beetje
87. I Maar ik versta wel, ja
88. S In het begin passen ze zich veel aan en nadien [wat minder
89. I [Ja, ja
90. S Als jij hen niet begrijpt, hoe ga je dan reageren? Zoals daarnet vertelde je dat je,
91. I Ofwel niets ((lucht)) maar ja, ehm .. ofwel .. ja, soms, ja, da hangt er vanaf wat ik niet begrijp. Ehm .. maar euh .. ja gewoon terug vragen, "kan je da herhalen alsjeblieft?" of "was da zo?" en "heb ik da goed begrepen?" °Euh ja°
92. S Vind je dat vervelend om [dat te moeten vragen?
93. I [Eh, nee nee nee.
94. I Dat is vervelend als ik te rap ben, was dat misschien een ander vraag? Of ze hebben mij echt iets gevraagd om te doen en ik heb gezegd "super" en ik ben weg, dat is niet mooi ((lucht)). Maar euh ja.
95. S ((lucht)) En hoe reageren zij als er zo een misverstand is dan?
96. I Euh .. [4.0] Ik denk zij komen .. ((lucht)) heel typisch voor zo ja .. "maja, maja,

- maja”, die ik, voor mij is da ook moeilijk om te verstaan, die, wat ik juist gezegd heb, die culturele dingen, met de intonatie en de .. en ook die, deze .. euh .. woorden, de “èh” en de “maja mja”, “alé”
97. S Ah ja, die tussenwoordjes zo
98. I Ja .. ik heb geen idee wat die betekenen en in welke context op situatie, wat betekent da juist op dat moment. Dus daarmee heb ik moeilijk, misschien om dat ik meer .. of of, ja, geen idee. Daarmee heb ik moeilijk als beginnend, ja die, dat het niet over dat gaat wat ik niet begrijp, maar ja .. wat betekent dat?
99. S Ja, die woordjes die ze erbij zeggen?
100. I Ja, dus die woorden over wat het gaat, dat begrijp ik, maar als ze beginnen “ma ja, ja alé, ma ik bedoel ..” euh “oké, blabla en dan? Wat betekent dat?” Bijvoorbeeld er was in onze straat die ik ook ken, nergens, nooit zegt “hallo” en op een dag, hij kwam met de fiets en hij, en ik was, op euh op de voetpad, en hij wacht op mij, tot ik weg ben op de voetpad, dus hij kan zijn garage opendoen en hij zei heel luid “alé alé”, ik was zo “is da goe bedoeld?” Is da “alé ga maar”, “ik kan nie meer wachten” of “alé alé, je bent .. ik ken u”? En ja, dat is zo, ja grappig? Eh geen idee, ik had alleen maar deze twee in mijn hoofd. En ik heb ook aan mijn man gevraagd, en hij zei ook: ah niks, ja niets doen, niets zeggen. Ja maar, hoe reageer je daarop? En dan natuurlijk oké, glimlachen, weg zijn, hallo? Geen idee.
101. S Ja, ik denk dat het een beetje afhangt van de intonatie, inderdaad.
102. I Ja, ja. Maar ik heb geen idee wa zou ik dan zeggen best.
103. S Want als hij dan zegt “alé alé” dan kan het zijn, ga eens wat sneller voorbij, maar het kan ook zijn “alé alé”, als grapje.
104. I Ja, geen idee.
105. S Ja, dat is inderdaad moeilijk.
106. I Euh:
107. S Ja, ik had daar nog niet over nagedacht, dat is wel .. ingewikkeld.
108. I ((lacht)) da is nie beter
109. S Nee, omdat, dezelfde woorden, betkenen soms verschillende dingen naar gelang hoe je ze uitspreekt.
110. S Je hebt daarnet ook gezegd dat je collega’s zo andere soorten Nederlands spreken, van Aalst, of van Antwerpen of zo. Vind je da moeilijk om zo, hun te begrijpen als ze [die andere variant praten?
111. I [Als ze tegen mij spreken
112. I Tegen mij? Nie zo moeilijk. Onder elkaar, natuurlijk .. omdat ik ook daar zit in een open office, dus dan kan ik mij soms niet zo goed concentreren op mijn werk, omdat ze beginnen te babbelen en omdat ik nie zo gewoon ben achtergrond Nederlands, dat ik dan minder uitsluiten? ((onzeker over het woord uitsluiten)) Euh .. en omdat ik ook da heel fascinerend vind, met al die

dialecten .. aah, zo rijk .. °waarom zeggen ze da zo .. en hoe kom ()° ((lacht))
 dan ben ik een beetje mee .. Ik versta niets, maar 't is mooi .. en “wat is dat” en
 efkes alles laten liggen, en dan zit ik daar zo “uhu, uhu, geen idee”. Dus voor
 mij is da heel mooi .. geen idee, ik kan da echt nie volgen, ook nie waarover het
 gaat. ((lacht))

113. S Wat vind je er dan zo verschillend aan? [Tegenover Standaardnederlands.
114. I [Verschillend?
115. I Alles, alles!
116. S Een hele andere taal ((lacht))
117. I Ja, ja. Dat ik da niet .. die die .. mombelen? .. Alles, alles is anders ((lacht)). Dat
 het zo rijk is, dat het niet euh .. twee verschillende dialecten zijn, maar zo veel,
 dat ze soms elkaar nie goed verstaan, de “jok” en de “wot”, “wuk” (). En euh ..
 Woorden ook, kweet nie .. mijn schoonvader heeft iets gezegd, dat het alleen
 maar in Zonhoven is zo. Als hij iets zegt ik heb da vergeten .. ik heb da nog
 nooit gehoord, maar hij praat heel langzaam en heel duidelijk. Niet alleen
 tegen mij, maar dat is zo ((lacht)) Standaardtaal. Maar dat hij een ander woord
 heeft voor iets .. ik ben da vergeten, ik zal da weer vragen. Ik vind da heel
 fascinerend omdat ik van Hongarije kom en en dat is een meer zo ..
 gestandaardiseerde taal en wij hebben niet zo veel verschillen. En en iedereen
 begrijpt de andere; Als je buiten het land komt, waar nog wat Hongaren leven,
 dan heb je wa verschil, maar da is niet zo groot. () en daarom voor ons is da
 niet normaal da wij in een land leven, waar zo veel verschillen zijn.
 Bijvoorbeeld mijn neef is sinds november .. Sinds november hij leeft in
 Noorwegen en hij zegt ook “ja ik ga naar de les, maar iemand van Trondheim
 verstaat niet iemand van 50km ver niet meer” en voor hem is dat moeilijk en ik
 was zo “ja, ik weet het” ((lacht)) “wij zijn omgekeerd, dat is niet normaal, dat
 wij elke mens verstaan”. Dus ja .. je bent .. ja op een andere taal gewoon, je
 eigen taal .. je probeert een andere taal te leren en dan nog die varianten .. da
 's heel moeilijk .. heel uitdagend.
118. S Vind je dat dan frustrerend dat het in de les niet echt overeenkomt met [wat
 de mensen op straat praten?
119. I [nee, nee. Ik vind da niet frustrerend. Juist omgekeerd dat het een verrijking is.
 Dat het .. oké je moet ergens beginnen .. dus je kunt niet met dialect beginnen
 .. euh .. maar meer zo .. oké “dat is euh in u boek” .. “da spreken wij”, “dat is in
 de media” .. en als je in West-Vlaanderen leeft en dan praat je met de burens
 en de mensen daar .. als je in Limburg woont (.) daar, dus ja ..
120. S Dus je vindt het goed dat er nu vooral in de lessen vooral Standaardtaal wordt
 aangeleerd?
121. I Ja, maar ook wat wij gedaan hebben, dat wij ook over dialecten leren en niet

- alleen maar in Gent of rond Gent, maar ook over andere .. en dat is geen groot land, maar dat wij toch wat inzicht krijgen en ja oké ik heb door mijn schoonouders een beetje inzicht in Limburg .. dat zij wat trager spreken, maar .. dat is heel goed voor mij ((lacht)), maar .. ik ken niets van kweetnie Brussel of Mechelen, Machelen of ((lacht)) Antwerpen.
122. S En vanaf wanneer vind je dat ze zo die andere soort Nederlands zouden mogen?
123. I Ik denk vanaf niveau B .. B1?
124. S Ja.
125. I Ja, op dat moment dat zij een beetje kunnen praten, weten “dat is standaard”, een beetje zelfvertrouwen krijgen .. een beetje lezen, luisteren, alles .. een, een beetje vooruit gaat, kunnen ze al .. euh .. niet in dialect spreken, maar weten oké euh .. ja het is moeilijk om in te schatten waar ze een verschil kunnen maken .. euh .. wat ze horen en dat het niet standaard is, maar het is een variant [2.0] Zo B denk ik.
126. S Ja, nu is het vanaf het niveau C1 (.) dus dat is het niveau waar jij in zit.
127. I Of misschien B2, kweet het nie.
128. S Vind je dat nu te laat dan?
129. I Niet te laat, da is altijd heel goed denk ik. En extra informatie .. En dat het ook euh.. in de les meegenomen wordt en niet dat je in een museum, waar is dat .. euh .. Huis van Alijn? Is dat daar?
130. S Ja
131. I Dat je zo van de tv of een museum moet uitvinden, of als je iemand op de trein hoort praten, maar ook dat in de les erover iets gezegd wordt. Euh .. Maar ik denk .. ik heb da nie gevolgd, dus ik weet het nie .. of da vroeger is .. maar ik zou da zeker willen weten daarvoor .. voor, voor mijn eigen [misschien is da,
132. S [Dus je vindt het beter als het misschien vroeger aan bod komt?
133. I Ja.
134. S () Bij de lessen die je hebt gevolgd .. hebben de leerkrachten daar zo (.) tussentaal of dialect aan bod gebracht?
135. I Euh nee .. ik heb alleen maar de les één gevolgd (.) dus da was het begin “goeiedag”. En daar zou ik da ook nie willen hebben. Als ik nu een ander taal begin, euh .. bijvoorbeeld Frans .. wil ik nie weten of da in Toulouse en Limoges ook zo is .. of iets anders .. want als je da schrijft is da zo en ((lacht)) als ze da uitspreken en da is zo klein .. ((lacht)) (). Nee, ik denk da da te vroeg is en da is te veel informatie en te veel om na te denken en ja, te veel.
136. S Maar dus vanaf niveau B1, [B2? Het introduceren,
137. I [B2.
138. I Ik ben geen expert.
139. S Jawel hé ((glimlacht))

140. I Oh ja! ((lacht))
141. S En pik je zo die spreektaal op, naast de lessen ook? Dat je dat zo gaat onthouden .. die woordjes, zo die dialectwoordjes?
142. I Nee .. het gaat in en uit ((uitbeelden: in en uit het oor)). Ik heb nu euh .. wel een hele lijstje voor, voor het werk. Euh, al die speciale woorden die ik nog nooit gezien heb. En nu ben ik zo, ja zo die “voorheffing” en “affiche, inlichtings-,” die heb ik nooit gehoord. Daar is een tabel voor, voor die .. voor het werk. En daarnaast .. woorden en uitdrukkingen waar ik nog nooit gehoord heb, maar da is niet alleen voor mijn werk. Zo, wa was da .. euhm .. Veel handen maken ..
143. S Licht werk?
144. I Licht werk, dank u. Euh of .. “het krot” .. ik heb “kot” gehoord, maar “krot” nog niet. Of ja, “de” – “het”, worden weer een ander lijst. Ik, ik vergeet heel veel dingen. Waarschijnlijk ook dat ik minder in de mensen geïnteresseerd ben, minder in de taal .. gaat minder blijven. Dus waarschijnlijk dat da hangt met motivatie samen .. bij mij .. Ik probeer die ook te onthouden, maar .. daarom heb ik die lijst. ((lacht))
145. S Maak je die lijsten zelf?
146. I Ja, dus euh .. ik heb da nie bij .. ik kan een foto maken.
147. S Dat zijn woordjes die je hoort of zo?
148. I Euh .. Of die ik op een e-mail zie, of ja iets op mijn werk, waar ik denk “ah ja, da heb ik nog nooit gehoord” en ja, er zijn veel .. euh .. maar dat is een interessant woord.
149. S Ah ja. Dat is een goede methode he.
150. I Of euh .. euh .. Ik weet nie .. gisteren was er een paar .. hm .. Ja .. vergeten.
151. S Ja maar het is moeilijk he. In de les van Lucas, wist ik bijna geen enkele van de dialectwoorden.
152. I Niet alleen dialectwoorden, maar zo .. gewone woorden .. waar ik denk “ah misschien kom da nog terug”, dus ja, voor het woord “het krot” en da was op een officieel document. Da was op een vacature binnen euh overheid. En wij hebben, een euh .. de vacature zelf was () binnen [2.0] la-, landschap, landschapvrij? Is da? Een dienst? Landschap en visserij? Landschapperij? Visserij?
153. S Misschien landbouw?
154. I Ja, landbouw en visserij .. mag zijn en .. hm, begin met Ver .. zo iemand die iets zegt? .. een verzager? Nee, een, een ..
155. S Zoals een woordvoerder?
156. I Euh, dat is de vacature .. en dat heb ik weeral vergeten .. ik heb da nog nooit gezien en ik dacht “da is interessant” en dan was ja .. iemand die bij die krotten gaat .. wat is een krot? En moet over het stand van euh ..

157. S De stand van het huis zo bepalen?
158. I Ja, een oordeel maken en dan zeggen ja, dat moet nog veranderd worden .. of .. En dat is een .. nu het woord .. hij, hij .. dat is iets die iets zegt .. dus dat is een zager, niet “zegger”, “zager” .. iets die iets moet zeggen, geen “zager” ((lacht)) [een “verzegger”]
159. S Euh
160. I Begin met de “v”, euh .. geen probleem. Ja, dus .. of euh .. of .. da was ook op vrijdag .. als ik tegen iemand bots .. euh .. bijvoorbeeld een deur open doe .. en ik verschrik die andere .. verschrik ik .. euh, dan wou ik zeggen: “ah sorry dat ik u verschrok heb .. verschrokken heb?” en dan begin ik “oh beter da ik nie zeg”, om da ik da nie correct kan zeggen: “sorry dat ik u heb verschokken, erschokken, erschikt” of heb ik erschokken erschikt erschokken? ((lacht))
161. S ((lacht))
162. I En dan ben ik zo “ja sorry” weg en dan .. nog vijf minuten daarover: heb ik erschokken, verschikt, verschokken? Of heb ik u verschokt verschikt, ver- hm, oké. Dan ben ik naar huis gekomen, heb ik mijn man gevraagd en hij ook zo .. “dat is nie juist, da is nie oké da je zo lang dat je zo lang daarover nadenkt .. en da is ook nie juist .. dus ja, je moet da opzoeken.
163. S Dat ik u deed verschieten?
164. I Ja, maar ik .. ik ken da het Nederlands correct woord niet .. ik kom van mijn .. ik haal mijn Duits op en probeer ik het te vernederlandsen, maar da is .. niet correct
165. S Maar ik denk dat wij ook gewoon “sorry” zouden zeggen, zonder uitleg
166. I ((lacht)) ja maar als jij iemand, “sorry daarvoor”, en jij wil da uitleggen .. maar komen die gedachten, maar da is totaal nie juist en dan twijfel .. twijfelt u .. in u .. en ja .. er zijn zo minuutjes die voorbijgaan. ((lacht))
167. S Dat je moet nadenken over .. [hoe je het formuleert.
168. I [Ja en da is toch, je kan geen goede antwoord zeggen of beslissing nemen voor jezelf. Je moet echt opzoeken en ().
169. S Ja, het is niet makkelijk altijd he. Als je zo tussentaal zou kennen of andere studenten in de klas .. Hoe reageer de leerkracht daar dan op? Als je dat zou gebruiken bijvoorbeeld? ((geen reactie)) .. Bijvoorbeeld er was een meisje .. in de laatste groep die zo wel tussentaal sprak .. een Poolse dacht ik .. ik ben haar naam vergeten.
170. I Ah, die blonde!
171. S Ja, en ze keek veel naar televisie.
172. I Ja? Oh.
173. S Zo naar soaps.
174. I Ah, hm.
175. S Denk je dat de leerkracht dat positief vind? Of heeft hij liever

Standaardnederlands?

176. I Waarschijnlijk Standaard .. Euh .. Behalve denk ik als hij ook heel traditionele opvoeding gekregen hebben .. misschien is da persoonlijk, da ze uit een dorp komen, waar ze ook thuis en ook thuis zo meer die dialect of tussentaal [3.0] spraak? Maar ik denk, op het moment dat zij in school komen, ik weet het nie .. hoe da was toen. Maar, ik, ik kan alleen maar voorstellen op middelbaar, of op universiteit zeker, dat ik .. van mijn .. ja, dat is iets anders .. euh .. geen idee .. maar ik denk dat ze meer zo die Standaardnederlands willen horen .. misschien komen ze van ergens anders en is da niet mooi dat ze dan West-Vlaams horen. Of, of uit, da was die andere Poolse, of diezelfde die .. die Nederlands-Nederlands .. die Hollands Nederlands spoken.
177. S Ah, ja, ja. Dat was nog iemand anders.
178. I Euh dus .. voor mij is da ook een beetje vreemd om iemand in mijn Nederlands .. mijn Nederlands, niet Vlaams te horen spreken .. plus hun eigen invloed van moedertaal, maar ook echt zo die .. echt euh .. en ook die man, die muzikant .. ook heel veel.
179. S Vind je het moeilijk om met andere studenten te praten?
180. I Ja heel moeilijk .. omdat ik zelf niet op een niveau ben .. waar ik da .. echt exact weet wat ze willen zeggen .. euh .. en dan komt misschien nog wat is dat .. een sterker dialect .. euh .. hun eigen accent.
181. S Ja
182. I En da vind ik heel moeilijk. In een ander taal, Duits of Engels, daar heb ik minder invloed van. Maar Nederlands, dan moet ik echt concentreren. Ah ja, dat is dat .. dat equals dat .. Bijvoorbeeld Russisch, zij zeggen niet “uitleg”, maar “oitleg”.
183. S Ah ja, ja, die klanken
184. I En dan elke keer zo “is uitleg”. ((lacht)) maar ik doe dezelfde dingen, ik kan niet zo de Franse “r” zeggen, ik doe echt zo de rrr ((tongpunt ‘r’)) euh .. de “v” kan ik niet zeggen, omdat bij in mijn hoofd staat al “f”, van Duits .. dat is geen “v”, dat is een “fau” .. Altijd .. Als ik daarop concentreer, dan vergeet ik alles andere. .. “van”. En euh de “e” ik zeg geen “é”, ik zeg meestal “è” .. Bijvoorbeeld .. iets waar op de eerste wat is da, sy sy syllable? [Een “é” staat, maar ik zeg da meestal “è”. Bijvoorbeeld .. “Selor”, zoals de Selortest. Ik zeg niet “selor” ik zeg “sèlor”. Omdat ja .. mijn Hongaars komt vanboven.
185. S [Ja
186. S Ja, dat is logisch he
187. I Dus ik ben ook niet perfect, maar als ik iemand hoor en dat is sterkere, dan denk ik “ah nee, nee, nee, dat is niet zo”.
188. S Ja, wennen aan die andere klanken.
189. I Ja, ik hoor da meer dan mijn eigen natuurlijk.

190. S Uhu. Euh .. In de politiek, zeggen politiciers, bijvoorbeeld Liesbeth Homans, ja de lessen voor nieuwkomers moeten behoeftedekkend zijn, die moeten voldoen aan hun behoeften, aan hun noden, aan wat ze nodig hebben. Vind je dat dat nu het geval is, dat die lessen voldoen aan wat jullie nodig hebben?
191. I Euh .. ik denk het wel. Bij mijn laatste .. °ah° ook de eerste .. de drie die ik gevolgd heb .. ik denk euh .. de cursussen .. euh .. dat het voldoende was. Ik denk euh .. iedereen heeft een ander soort euh .. [2.0] motivatie of of doel, en ook zelf als het een een, business Nederlands is, dan heb je verschillende sectoren, dus je kan da niet voor iedereen. Dus oké dat is één soort cursus en dan ben je blij voor altijd en eeuwig .. euh .. Als ja, ik denk dat het voldoende is. Euh .. dus als je heel gespecialiseerd naar iets zoekt, dan kun je beter voor jezelf iets extra euh .. uitzoeken. Maar euh .. ik was heel blij, dus euh .. ja.
192. S Zijn er punten die nog beter zouden kunnen? °Dingen?°
193. I Euh: [8.0]. Ik was vooral eer geïnteresseerd voor het euh: .. cursus schrijven ehm [2.0] en euh [2.0] en ik denk op euh .. op het moment dat iemand kwam, die mevrouw met creatief schrijven .. was je er niet bij?
194. S Nee, ik denk niet dat ik daar was.
195. I () Ehm, da was minder interessant, maar ik begrijp het ook, dat het voor iedereen een beetje [een andere soort motivatie zou zijn.
196. S [Ja
197. I Maar ik was denk ik heel blij me schrijven en lezen en en .. en euh dvoor e mondelinge, ik was niet zo veel bij, dus ik was euh .. ziek en dan begi- begon ik te werken. Dus .. maar ik was denk ik en euh .. ik was heel content.
198. S Da 's goed he ((lacht))
199. I Ik kan echt niets euh .. ja .. euh .. °wat zou ik anders doen?° Misschien ewa extra oefeningen geven, of extra .. euh .. voor de mensen die meer tijd hebben .. Of meer interesse ergens hebben .. euh .. dat het meer euh .. van een een .. een: gecontroleerde of een .. gekeurde euhm: pool komt .. [die websites of ik weetnie ..
200. S [Uhu, ja
201. I Da je niet .. “oké als je business Nederlands nodig heeft dan, dan zijn dit super websites” .. en dit en dat .. of “als je creatief wil schrijven, die websites .. of euh die school”, misschien iets extra als mensen na misschien na de cursus iets willen, willen hebben .. euh of een speciale interesse hebben en ze kunnen dat doen, maar .. ja.
202. S Dat je op jezelf nog extra zou kunnen oefenen
203. I Ja, ja, of als je thuis bent, ik euh ja. Ik denk die meeste mensen waren halftijds bezig, of of .. ja zij hebben toch ja .. Als zij voor de cursus kiezen voor de twee, drie maanden, ze kunnen dan heel intensief nog iets bijleren .. Maar dat is maar een keuze is die ook kwalitatief is.

204. S Ja, ja .. Denk je dat alle Vlamingen Standaardnederlands kunnen praten?
205. I Neen
206. S Waarom?
207. I Ik denk niet dat die oudere generatie dat kan .. ik denk niet dat euh .. of wil .. ik euh, ik weet nie of euh mensen die .. ja .. van een soort .. sociale groep komen .. die hebben dan de keuze of die mogelijkheid om dat te volgen en te kunnen praten. Euhm: .. en dan kunnen ze niet in .. euh .. verder gaan in scholen die ze willen binnenraken .. euhm: en misschien ook mensen die zeggen “dat is mijn identiteit en dat wil ik niet hebben”
208. S Vind je dat ze het zouden moeten kunnen praten?
209. I Neen, neen, als, als, ze een moedertaal hebben en ze .. ze .. beschouwen? ((kijkt vragend))
210. S Ja.
211. I Ja, dat ze da dus behouden en hebben .. als ze ze .. daarmee voortkomen?
212. S Ja
213. I Daarmee kunnen overleven, ja waarom niet. Ik kan ook mijn eigen uitspraak en de .. manier hoe ik nu spreek, wat ik geleerd heb .. ook niet zo gemakkelijk veranderen .. totaal niet .. ik weet nie.
214. S Vond je het voor jezelf belangrijk om de standaardtaal te kunnen?
215. I Ja ((resoluut)). Ja, ik wil ook niet veel invloed van .. niet veel of of .. niet die invloedhebben van die dialect .. ofwel dat ik da versta, dat het een dialect woord is .. of de manier of .. ja ik wil wel da horen .. en dan kan ik kiezen .. oké wil ik hier bij die oudere mensen ook zo beginnen te praten of proberen te praten? Gaat het ook? Of blijf ik daar waar ik mij echt comfortabel voel en ja .. ze zullen me toch verstaan .. maar ja als ik op een dorp woon .. en da hoor .. da komt waarschijnlijk nog meer .. en euh .. dat is dan normaal.
216. S En wanneer vind je het gepast om dialect of tussentaal te praten?
217. I Ja, heel losse gesprekken .. zo op straat .. of met vrienden .. ja in de winkel of euh .. ja, alles behalve werk en euh .. hele euh .. wat is dat .. euh .. formele euh .. gebeurte .. euh
218. S Ja
219. I Ja
220. S Waarom ben je zelf begonnen met de lessen Nederlands?
221. I Waar?
222. S Waarom?
223. I Ik kon geen woord spreken .. en ik kwam °hier euh .. als ik vijf maanden zwanger was denk ik° en ik had geen werk .. ik had euh .. die vrienden van mijn man, die familie van mijn man .. dus euh, van mijn eigen had ik geen contacten, van euh ja .. familie of vrienden of collega's .. en ik had wel interesse ook .. en ik had de tijd .. dus ja [2.0] Ik heb niets verstaan en ik wist

- oké als wij een kind hebben, dan moet ik ook alles rap willen verstaan, omdat ja .. naar de dokter, naar de vriendjes, om ook te verstaan wat mijn man zegt tegen mijn kind, dat is heel belangrijk ..
224. S Maar het was niet verplicht ofzo?
225. I Ah nee, nee, nee. Het was wel verplicht om inburgeringscursus te volgen. En da kwam denk ik euh .. een jaar nadat ik hier was .. en da was zelf ook op Engels ..
226. S Ah, die cursus was in het Engels?
227. I Ja, °inburgeringscursus was op Engels°, da vond ik raar .. omda al de dingen die wij moesten bespreken, was op .. op het Nederlands .. en op het internet vind je ook alles op het Nederlands, maar zelf op de cursus, was een mevrouw van Cuba en alles op Engels .. en dan moest je alles opzoeken op Nederlands .. en ook .. verbeteren .. °ja zij heeft niets verbeterd° .. we hebben niet veel geleerd (((lacht))).
228. S [Oei
229. S En je hebt eens verteld dat, als je zo naar de supermarkt gaat, dat je conversaties probeert te vermijden .. want ik had je gevraagd “kan ik met jou mee naar de supermarkt gaan” en je zei “ja, ik praat niet tegen .. ik vermijd het”
230. I Ik vermijd het. Ik .. ik ben ook niet zelf die .. die zo heel graag tegen iedereen praat .. euh .. er zijn momenten waar ik denk “ja, dat is het moment” .. maar ik ben .. in de winkel en dan wil ik kijken, weten hoeveel, waarom en rap weg .. dus voor mij dat is een taak .. dat is niet zo dat ik zo een hobby van maak .. en euh .. als ik naar winkel X ga bijvoorbeeld ik ken die gezichten, ik ken die mensen .. gezichten, ja .. ik ken die mensen niet .. en ik denk oké .. ik zeg “hallo, goeiedag, tududu” .. maar ik wil niet weten .. “ah ja da zijn goeie sinaasappelen” .. en ja, wa zeg je dan? Ik, ik wil daarover niet praten
231. S Dat is gewoon omdat je?
232. I Ik weet het, ja .. maar ik wil niet .. dus in die zin ben ik wel Vlaams ((lacht))
233. S ((lacht)) Dat is gewoon omdat je niet met de mensen wil praten? Niet?
234. I Maar dat is zo in Engeland zo geweest zo .. de enige mensen die ik tegen kwam om te praten was de kassier- .. der, kassier?
235. S Kassierster
236. I En dan zeg je in Engeland “hello, how are you”, maar je gaat niet erover praten “ja vandaag heb ik een lastige dag, mijn man” .. nee “hello how are you” () iets leuks te zeggen en dan ben je weg .. dat is privé .. hier zijn er een paar oudere mensen die beginnen zo over politiek te praten .. da wil ik nie weten .. over hun rugproblemen .. da wil ik ook nie weten .. dus ja .. en als ik echt .. die ouders van mijn kinderen tegenkom, dan beginnen wij te praten .. maar zo die half vreemde van de straat, of of van de buurt .. hm, nee ..

237. S Dus bij mensen die je wel kent, dan heb je daar geen probleem mee?
238. I Ja, ja, en en .. mensen die ook een hond hebben .. da gebeurt heel vaak, da ik dan toch stop en over de hond babbel ((lacht))
239. S ((lacht)) iets interessants!
240. I ((lacht)) als er iets is om over te babbelen, wel, maar zo heel oppervlakkige en die dingen die zo echt zo politiek en ziektes .. en en en de .. klagen en .. da wil ik nie hebben (). Ook in familie heb ik niets daarmee (...) Dat is meer persoonlijk.
241. S Dus het is niet dat je onzeker bent om .. in het Nederlands [te praten?
242. I [Hm: euh: [4.0]. Misschien wel. Wat ik nie goed ben, dat is echt die onverwachte, die echt spontane dingen, me uit te drukken, euh .. da heb ik schrik van .. bijvoorbeeld als ik een accident zou hebben met een auto of de fiets .. en dan ben ik al in shock en wat moet gebeuren? Wat zeg je? Hoe reageer je? Dus die spontane dingen, heb ik wel schrik van. Of euh .. tussentaal bij de kapper ((zucht)) goh .. heel slecht .. ze begint weer zo “blablabla” .. “wa?”, dan heb ik zeker een magazine .. ik ben heel veel bezig .. om te lezen, maar ik wil ()
243. S Omdat ze veel tussentaal?
244. I Ja ((zucht)) en ik versta da nie .. Hier bij Dirk De Witte .. Tanja! ((lacht)). Geen idee. En ze is altijd bij mij! ((lacht)) “blablabla”, “wablief? Wablief? Ik versta u totaal niet. Ja doe maar” ((lacht)) (...)
245. S Vond je het moeilijk om Nederlands te leren?
246. I Ja.
247. S Omdat het veel verschilt van de andere talen? .. Ja nee .. je kent Duits ook.
248. I Duits .. maar dat is ook weeral helemaal anders .. oké .. in het begin da helpt enorm veel, euh .. zinsbouw en euh .. en de woorden, maar die hebben een ander soort begin of einding en dan moet jij iets doen .. tot het wel Nederlands lijkt.
249. S Ja, het maakt het misschien ook verwarrend.
250. I Ja, ik denk in het begin dat het helpt .. enorm veel .. maar daarna begin je u Duits te te .. v- .. te
251. S Verwaarlozen?
252. I Ja. En nu ook Engels. Hoe meer je da spreekt en euh .. in een groep bezig bent .. hoe meer je eigen taal en die andere talen spreekt .. en daar heb ik spijt van .. maar ja, dat is zo, ik heb ook niet euh .. maar ik heb euh .. euh .. wat is da .. ik benijd die mensen die echt zo .. de switch kunnen maken. Bij mij is da alles blblbl ..
253. S Een mengelmoes?
254. I Iets in een salade, ook thuis. En, en, en .. ja .. maar ja .. die mensen die echt

- kunnen heel rap .. een vertaling voor een woord. Bijvoorbeeld mijn schoonvader, hij geeft euh [2.0] hij is gids voor ja, zo'n .. oudere mensen .. gepensioneerde groepen, over Leuven en kunst en .. en hij zegt ja "art nouveau" is dit en dit in Engels en dit en dit in Spaans en dit en dit in euh Italiaans en dit en dit in Duits ().
255. S Oh amai.
256. I Omdat hij alles moet behouden en ja .. euh lessen volgt en cursussen geeft () en euh .. dus voor sommige dingen hij kan da wel doen, en ik zo .. goh wat is dat op Engels .. zo geen speciale woorden, maar zo dagelijkse woorden .. ik weet het nie .. ik moet twintig minuten Engels spreken en dan misschien kom da ((lacht)), maar zo niet. En ik .. ik ben zelf zo, dat ik ook heel simpel probeer te praten .. niet probeer, da komt automatisch zo. Dat ik echt heel simpel praat, omdat het voor mij gemakkelijker is. Ik kan echt niet zo in .. zo ja .. heel moeilijke, ja, euh .. woorden praten .. of of bouwen .. .
257. S constructies?
258. I Ja. Da is heel mooi, maar () praten euh ja, ik ben nie gewoon ook. Dus thuistaal en met vrienden maar euh .. ik lees ook niet zo ingewikkelde dingen, zo dissertaties, zo ik weet nie.
259. S Hoe vind je dat je het zelf doet als je Nederlands praat? Vind je dat je het goed doet?
260. I Engels?
261. S Nederlands.
262. I Ah, Nederlands. [2.0] Nee, niets bijzonders denk ik .. heel average. ((kijkt vragend))
263. S Je bent nochtans een van de beste van de klas hoor
264. I ((lacht)) Hm, (ik kan da echt ni). En bijzonders op zo examen momenten op momenten waar je echt moet iets leveren, dan denk ik ["goh, alles is weg" ((zucht))]
265. S [Ja, als er druk is.
266. I dan probeer ik, ja, ja intonatie, de "v" de "r" de "é", da kort, da lang, da da .. () ik probeer heel veel dingen bij te houden. Maar dan ben je dan niet meer bezig me wat je zegt, of juist daarmee bezig wat je zegt, maar niet hoe. En ik probeer alles om een beetje te pushen, maar dan heb ik ook meer verwachtingen van mezelf en is da .. zo de rem .. ja weeral nie gelukt en ja ..
267. S Bijvoorbeeld toen ik meeging met je naar het oudercontact [Heb je dan ook zo'n .. druk.
268. I [Ah ja, uhu.
269. I Oudercontact niet, maar op echt zo, examen .. euh .. misschien ook omdat ik

- zo slecht euh .. herinneringen heb van examens .. euh [2.0] maja ik denk op dat moment heb ik extra verwachtingen van mezelf, je moet je best doen, je moet ook heel goed presteren, goede punten halen of ja.
270. S Is dat dan specifiek voor het Nederlands?
271. I Nee .. Nee, da 's voor (alle). Nederlands niet, nog niet. Maar ik denk als ik nog, wa cursussen zou volgen .. misschien wel omdat wij ook .. dat ik .. euh .. die euh .. wat is dat .. die verslagen van mijn zoon zie?
272. S Het rapport?
273. I Ja die percentages en allemaal zo heel gedetailleerd .. en als kind had ik da nooit gehad op school .. dus nu denk ik .. ja ik moet ook mijn best doen .. ja mijn zoon zeer goed .. dus ik moet ook mijn best doen .. en dan heb ik zo .. (...) die .. wat is die .. wat is da woord?
274. S Zo dat je goed wilt presteren?
275. I Niet alleen, maar dat wij een wedstrijd ..
276. S Competitief
277. I Ja. Dat ik dan competitief word, omdat .. dat gebeurt ook in mijn privéleven, dat niet .. ik ben niet alleen die .. goed moet presteren, maar mijn zoon is daar .. misschien als mijn man iets doet en dan kunnen we vergelijken .. en dan begin ik zo .. ah ja Pragya, hoeveel punten heb jij? ((lacht)) En ja, da maakt niet uit, zij komt van een ander land, zij .. ik weet nie .. dat is niet normaal. Maar dan heb je zo'n druk of verwachtingen .. ik wil minstens dat hebben, of in de buurt .. en als je een punt minder krijgt of een percent minder dan ja .. maja .. dus euh .. dat is iets heel persoonlijk.
278. S Maar daar heeft het Nederlands niets mee te maken
279. I Nee, dat is hier. ((wijst naar haar hoofd))
280. S Ik denk dat ik je alles heb gevraagd wat ik je wou vragen (...) ((bedanking))

Informeel gesprek achteraf:

((Ilona is fier dat haar zoontje zo'n goede punten haalt voor Nederlands))

281. I Ongelooflijk, Nederlands () en zo moeilijk
282. S Ja, maar zijn vriendjes zijn ook meestal Nederlandstalig en in de les ook ..
283. I Ja, maar er zijn heel veel van anderstalige ouders, ook de namen. (...) Voor mij is da moeilijk omdat in Hongarije, bijna niemand euh .. wij hebben niet zoveel allochtonen of buitenlanders .. en als wij iemand horen da ze probeert Hongaars te praten "woooooow", je zegt één woord en wij zijn "ja, perfect!". En hier zo, je doet je best en "ja .. ah ja" ((lacht))
284. S Vlamingen zijn niet onder de indruk ((lacht))
285. I Nee, totaal niet, totaal niet. En ik had echt zo .. als ik euh .. als ik hier was zo'n

goede halve jaar (...) maar ik kwam naar de post of winkel en ik probeerde nog Engels (...) maar zij probeerden toch wel te pushen.

286. S Voor het Nederlands?
287. I Ja, voor het Nederlands.
288. S Dus ze maken niet snel de overgang naar het Engels?
289. I Ik denk, als zij u heel veel zien, en je probeert goeiedag en je probeert ook, maar dan overschakel je na een tijdje, omdat je dan niet meer kan .. kan euh .. verder u uitdrukken .. dan proberen ze toch .. ik versta dat het begrijpen veel gemakkelijker is dan spreken .. en dat is een goeie ding om meer Nederlands te hebben en meer motivatie te krijgen. En heel veel mensen spreken Engels, maar dat is toch euh ..

Activity D: interview with Alpaslan

Toelichting:

- Geïnterviewde: Alpaslan (A), NT2-cursist
- Interviewer: Sara Van Cleemputte (S)

Dit interview vond plaats op 21 maart 2018, net na het gesprek tussen Alpaslan en Christine (zie: Appendix II: Activity B).

→ In de analyse zal naar dit interview verwezen worden met de letter “D”.

Transcriptie van het gesprek:

1. S Hoe vond je dat is gegaan om te praten met een Vlaming? [3.0] ((A kijkt vragend)) Hoe het gesprek is verlopen?
2. A Goed, [ja,
3. C [Ik vond het ook goed.
4. S Vind je dat het soms moeilijk gaat? [3.0] Dat er iets minder verloopt?
5. A Uhu, nee.
6. C Soms is het moeilijk om u uit te drukken he.
7. A Misschien, ja.
8. C Ik zou het zo goed niet kunnen
9. S En in andere situaties, welke taal gebruik je dan? Bijvoorbeeld als je naar de dokter moet?
10. A Nederlands
11. S En als je naar de winkel moet?
12. A Ja, ook Nederlands. Ik probeer zoveel mogelijk Nederlands te praten .. maar ja .. soms Engels (.) maar meestal Nederlands.
13. S Ja [2.0] Dus dan praat je vaak Nederlands?
14. A Huh? ((vragende blik))
15. S Dus dan praat je wel vaak Nederlands?
16. A Ja.
17. S Je oefent vaak eigenlijk?
18. A Ja.
19. S Ja.
20. C Maar gelijk in de supermarkt moet ge eigenlijk niet veel zeggen, ge legt u gerief op de band, ge betaalt
21. A Ja, 't is. Vijftig euro alsjeblieft ((doet stem kassierster na))
22. C Ja, ge hebt eigenlijk weinig kansen he.
23. A Ja (...)
24. S En als je in België kwam, voelde je je hier dan onmiddellijk thuis?
25. A Van het eerst niet, want het verschil was zeer groot .. van mijn land (.) en hier.
26. S Uhu.

27. A Ehm
28. S En waar zit het verschil dan?
29. A Het weer .. hier is kouder. En euh (.) hier wonen zoveel verschillende nationaliteiten. In Bulgarije alleen Bulgaar, Bulgaren en euh (.) Turks-Bulgaar.
30. S Ah ja? (...)
31. S Wat vond je het moeilijkste als je zo net toe kwam ... om het hier gewoon te worden? .
32. A Het moeilijkste?
33. S Ja? Of wa was het meest .. ja (.) vervelend?
34. A Ik weet niet [6.0] Het is moeilijk [9.0] misschien het weer want, [2.0] om te passen met het weer .. aanpassen .. want mijn land is .. warm en hier (.) koud. Dat was een van de moeilijkste.
35. S Vond je het moeilijk dat je geen Nederlands kende? .. In het begin?
36. A Nee. ((resoluut)) want euh (.) iedereen spreekt Engels.
37. S Uhu
38. A Ja
39. S Je had het niet nodig.
40. A Ja, het was niet nodig .. Ik dacht dat moeilijk zou zijn .. maar het was niet moeilijk.
41. S Da 's goed ((glimlacht))
42. A ((lacht))
43. S Denk je dat de lessen Nederlands je geholpen hebben om hier zo .. je .. thuis te voelen?
44. A Ja (.) misschien .. misschien wel .. maar ik voel mij nog niet thuis.
45. C Ja, je twijfelt [precies nog: ga ik hier blijven, of ga ik terugkeren?
46. A [Ja
47. A Ja, mijn mama wilt hier blijven
48. S Ja
49. A Maar .. ik .. °niet°
50. S Waarom? [5.0]
51. A °Ik mis mijn land°
52. S Omdat de cultuur zo anders is?
53. A Ja, ik ben niet gewend aan (...) En hier regent altijd.
- (...)
54. S Bij ons zeggen de politiciers vaak: ja, als je niet goed Nederlands kent, dan is dat niet goed om je te integreren. Of dan ontstaat er een beetje een kloof tussen Vlamingen en mensen die hier pas wonen. Vind je dat ook, dat dat belangrijk is?

55. A Ja, misschien wel. Ik vind het .. Ik vind het belangrijk om euh .. goed Nederlands te praten [2.0] Zij hebben gelijk. () Zij hebben gelijk.
56. S En moest jij in het begin de lessen verplicht volgen?
57. A Nee. Voor mij was niet verplicht. Want ik ben Europese euh .. Bulgarije is in Europa. Voor sommige mensen, bijvoorbeeld die uit Turkije komen .. voor hen is verplicht denk ik .. Integratie en taal leren .. Maar voor ons was niet verplicht .. (...)
58. S Denk je dat, als je praat met Vlamingen, dat ze zich aanpassen? .. Om tegen jou te praten?
59. A Ja, ik denk da .. Ik denk da wel.
60. S En wat denk je .. dat ze anders doen? [2.0] Wanneer ze tegen jou praten, dan tegen een andere Vlaming?
61. A °Hoe wil je?°
62. S Dus, als Vlamingen tegen jou praten denk je dan dat ze anders praten tegen jou dan tegen een .. in vergelijking met wanneer ze praten met een andere Vlaming?
63. A =Ja, soms zij praten eerst .. hun .. Nederlands .. maar als zij zien dat ik niet goed begrijp of praat, zij praten hun Nederlands algemeen.
64. S Ah ja, dus dat ze eerst een beetje tussentaal [praten
65. A [Ja
66. S En dan mooi Standaardnederlands.
67. A Ja
68. S En reageren ze soms nog anders, denk je?
69. A Ja, soms .. soms wel .. maar,
70. S Heb je een voorbeeld?
71. A Op het werk, er was een vrouw. En zij sprak dialect maar .. ik heb absoluut niet verstaan. Ik heb gezegd: euh .. ik begrijp niet .. en zij [2.0] euh .. zij sprak zo .. euh .. continu [2.0] altijd ja. Ik heb gezegd: sorry dialect is moeilijk voor mij en zij was boos ((verontwaardigd))
72. S Oei
73. A Ik heb gezegd: ik versta Nederlands, maar Nederlands algemeen
74. S Ah ja. (...)
75. S Wat vind je zo verschillend aan ons dialect, of de tussentaal en de taal die je leert op school, het algemeen Nederlands?
76. A =Het verschil is groot .. echt ..
77. S Wat dan juist?
78. A Ik weet niet .. gewoon de woorden en alles .. het manier dat zij die woorden zeggen.
79. S Ja, de uitspraak he. Uhu. ((knikt))
80. A Ja: [2.0] Bijvoorbeeld “mooi meisje”, “snelle meiske”

81. S Ah ja ((lacht))
82. A ((lacht)) Ik was in (), ik was in VDAB, ik heb gestudeerd voor verkoper .. [verkoopstalent] en euh .. ik had .. euh .. hm .. Ik moest daar ervaring .. Ik moest daar werken .. twee dagen .. voor de ervaring. En die baas daar zei .. hij was aan het praten .. hij zei: die snelle meiskes. Ik dacht: wat? ((lacht))
83. S Ja, het is een gans ander woord he.
84. A Ik dacht: "snel" .. ik weet wat is "snel" (...) en "meiske" wat is dat? Is dat "meisje"?
85. S Ja .. Vind je dat ze op school meer zouden moeten oefenen? .. Zo op dialecten?
86. A =Ja, ik vind dat. ((resoluut)) (...)
87. A Ja .. de variaties ja. Ja, ik denk dat zij moeten ons leren om alles. .. dialecten ook ja.
88. S Van in het begin dan? Of niet?
89. A Misschien () niet van in het begin, maar misschien niveau 7, 8 .. zo.
90. S Dus eerst Standaard[taal?]
91. A Ja (...)
92. S Dus je vindt het wel belangrijk om standaardtaal te leren .. in het begin,
93. A Ja
94. S Maar nadien,
95. A Niet in het begin, maar nadat .. na .. (...)
96. S Dus eerst Standaardtaal [en dan
97. A [Als ge de basis hebt ja
98. S een beetje dialect of zo?
99. A Ja
100. S En onthou je dan zo van die woorden [zoals wat je collega dan zei
101. A [Soms ja ((lacht)) soms ja
102. S Gebruik je die dan ook?
103. A Hm, nee. (...)
104. A Bijvoorbeeld "sigaretten", "safkes", heb jij safkes bij? .. Wij zeggen op het werk. Want eerst .. eerste keer toen ik dat hoorde .. begreep ik dat niet .. "safkes" wat is dat? (...)
105. S ((drinkt)) Vraag je daar dan soms in de les naar? Om zo meer tussentaal .. of dialect te leren?
106. A Op het les? In de les?
107. S In de lessen?
108. A Hm, nee.
109. S Of wordt dat al een beetje gedaan?
110. A Ja, ik vraag soms maar .. zij leren ons altijd Nederlands algemeen
111. S Uhu.

112. A =En als jij iets dialect zegt, dan tellen zij dat voor een fout.
113. S Ja? ((verbaasd))
114. A Ja, want ik was een keer op mijn exaam (..) ik schreef “derde verdiep” en zij zei: “dat is dialect, dat is fout” .. het moest “derde verdieping” zijn.
115. S Aaah: ((verbaasd))
116. A Ik zeg: dat is toch Nederlands, maakt niet uit dat dialect is .. (...)
117. S Hm, da ‘s wel jammer, nee?
118. A Ja. Ja
119. C Derde verdiep zeggen wij ook nochtans.
120. A Ja, da ‘s niet zo slecht. ...
121. S Denk je dat leerkrachten liever gewoon Algemeen Nederlands,
122. A =ja, ik denk het ..
123. S Ze willen liever dat je algemeen Nederlands praat?
124. A Ja .. ja .. of misschien zij .. zijn zij verplicht om dat te doen (...)
125. S Maar soms, zoals Lucas .. Ik weet niet of je in die les was? Over Gent, zo Gentse woordjes, ..
126. A Ah nee, ik was daar niet.
127. S Ah ja .. Wel, soms geeft hij zo dialectwoordjes .. maar ik ben ze al vergeten want ik kende ze ook niet ((lacht)) .. Eh, wat was het nu weer (...)
128. S Ah, zoals “uufflakke”
129. A Wat?
130. S ((lacht)) “uufflakke”. Da woordje had hij ons in de les geleerd. En dat is Gents voor zo .. een soort vlees voor op u boterham te doen.
131. A Aaah: (...)
132. S Vind je dat tof dat hij soms zo eens van die woordjes,
133. A =ja, het is .. het is goed ().
134. S () Ja. De politiekers willen ook, dat het aanbod van het Nederlands op school, dat dat behoeftedekkend is ((Alpaslan kijkt vragend)).. Dus dat het .. voldoet aan jouw behoeftes .. dus aan wat jij nodig hebt van Nederlands, of .. de manier waarop de lessen zijn .. Begrijp je wat ik bedoel?
135. A Nee ((lacht))
136. S Behoeftedekkend is euh .. dat het aan jouw noden, aan jouw wensen, wat jij wilt .. dat het daaraan voldoet. [3.0] dus dat het is zoals dat jullie het nodig hebben .. de lessen.
137. A Wij hebben het wel nodig, maar,
138. S Ja, maar .. de lessen, op welke manier ze worden gegeven, dat die passen bij [wat jullie nodig hebben
139. A [Aaah
140. S Denk je dat dat nu zo is? [2.0] Dat de lessen nuttig zijn voor jullie?
141. A Ja, kweet niet.

142. S Voor jullie .. wat jullie nodig hebben [2.0] Als je hier nieuw komt in België,
[vind je het dan nuttig om de lessen te volgen?
143. A [ja
144. A Ja, ik vind het nuttig .. Ja ..
145. S Vind je dat er iets .. beter kan? Aan de opleiding?
146. A Het kan misschien beter, maar
147. S Hoe dan?
148. A Ik weet niet [3.0] Ik moet nadenken .. ja, (...)
149. A Het kan misschien beter .. maar ik kan niet beslissen
150. S Uhu. Denk je dat het al beter zou zijn als ze zo .. tussentaal in de les ook,
151. A =Ja, bijvoorbeeld dat.
152. S Vind je dat vervelend als je dan .. op straat tegen Vlamingen praat en je
begrijpt hen niet.
153. A Ja .. natuurlijk .. iedereen ehm .. (erken) ik niet
154. S En dat ze dat dan toch niet aanleren in de les?
155. A Ja, zij moeten dat .. altijd dialect leren
156. C En misschien trager praten ook?
157. A Ja (...)
158. S Vind je dat Vlamingen te snel praten?
159. A Ja, soms wel, ja
160. S Wat vind je nog moeilijk als je praat met hen? [3.0] Een beetje snel ..
[tussentaal
161. A [ja ..
162. A En de uitspraak van sommige woorden.
163. S Uhu
164. A Ja .. Meestal jongeren praten snel (.) meer hier
165. S Ja

(...)

166. S Waarom heb je besloten om naar België te komen?
167. A Ah, euh .. gewoon .. hier is beter.
168. S En je neef is eerst gekomen, en dan?
169. A Ja, hij was eerst
170. C En hij heeft reclame gemaakt? ((lacht))
171. A Ja ((lacht))
172. S Hij wilt hier dan wel blijven? Je neef?
173. A Hij is ook aan het twifelen
174. S Ja? ((verwonderd))
175. A =Zijn mama wilt hier blijven, maar hij is,

176. S Ah, maar hij is hier toch al lang?
177. A Ja () maar hij mist ook zijn land [3.0] Hij zegt als hij getrouwd is, gaat hij terug Naar Bulgarije wonen.
178. C Hoe? En als hij een meisje van hier leert kennen? En die blijft liever hier?
179. A Ja, maar, hij kan niet, geen Nederl-, hij kan Nederlands niet. (...) Ja, Engels ook niet, ja.
180. C Ja, ge gaat dan uit en ge leert dan meisjes van uw nationaliteit kennen he .. als ge de taal niet kent .. kunt ge al geen contact,
181. A Ja, het is altijd moeilijk als je de taal niet kent
182. C Ge blijft in uwe kliek dan he
183. A Ja (...)
184. S Zou je graag nog lessen verder volgen? Als er in de voormiddag zijn?
185. A Kweet niet, 't is een beetje saai.
186. S Ja?
187. A Ja
188. S Waarom?
189. A Kweet niet .. Meeste zijn [3.0] euh .. De cursisten zijn niet op mijn leeftijd .. En zoveel nationaliteiten soms kan je met () praten enzo .. Vroeger niveau: 1, 2 en 3, zij waren echt goed .. want meeste waren op mijn leeftijd .. en ja .. maar nu.
190. S Ja, het is een beetje van overal en van alle leeftijden .. jong en oud.
191. A Ja
192. S Is da in alles scholen zo? Misschien zijn er scholen waar het wel op leeftijd is ..
193. A Ja, ik denk het (...)
194. S Heb je al in andere scholen les gevolgd, dan De Windroos?
195. A Ja, het is hier dicht bij, maar ik weet niet de naam van de school.
196. S Niet school Y?
197. A Nee, het was. Euh .. daar ook.
198. S Ah, daar heb je ook les gevolgd? En dan hier ergens ook nog?
199. A Hier ja, ja..
200. S Al drie scholen?
201. A Ja
202. S En welke vind je ..
203. A De Windroos is het beste vind ik
204. S Ja
205. A Mijn niveau 1, 2 en 3 waren daar .. ik heb daar gestudeerd. En de leraar was ook goed.
206. S Had je toen ook Lucas of niet?
207. A Hu?
208. S Iemand anders dan Lucas?

209. A Ja, het was XXX
210. S () Waarom vond je hem zo goed?
211. A Ik weet niet, hij was gewoon grappig en,
212. C [Dat doet veel
213. S [Da 's belangrijk
214. S En leerde hij jullie ook over tussentaal of dialect?
215. A Van hem? Nee, nee.
216. S Nee
217. A Niveau 1 en 2 .. je kan niet praten.
218. S Uhu

((gesprek over nieuwkomer die pas Nederlands leert))

219. S Maar hij is hier nog maar pas, hij is hier een maand of zo denk ik .. dus hij kan nog niet zo veel Nederlands.
220. A [Waar komt hij?
221. C [Ma da moet toch ook zwa- ... Amerika hé.
222. S Ja, van New York denk ik .. [De andere kant
223. C Dus hij kon ook geen woord Nederlands
224. S Ja .. ook starten he .. het is moeilijk in het begin °denk ik°
225. A =Het begin is altijd moeilijk ..
226. S Vind je dat Nederlands veel verschilt van Bulgaars of Turks?
227. A =Ja, veel. Echt heel verschillend.
228. S Ja .. Dus het was moeilijk om het te leren?
229. A Ja, het was echt moeilijk
230. C Maar ik vind dat ge het al goed doet [dat ge ons goed verstaat
231. A [Danku
232. A Ja, merci
233. C En dat ge ons goed kunt antwoorden
234. S Da 's waar [4.0] Ja, eigenlijk ook heel snel, op twee jaar tijd (...)

((gesprek over wat Alpaslan op zijn vrije dag zal doen))

235. A Ik ga met mijn neef naar fitness en dan .. wij gaan ergens .. °ik weet niet°
236. S Misschien is het nog mooi weer, dan kan je een terrasje doen.
237. A Ja, wij gaan naar Bulgaars café meestal
238. S Ja?
239. A Ja, altijd, niet meestal ((lacht)) (...)
240. S Verschilt Bulgaars veel van Turks?
241. A Ja, heel veel.

242. S Ja?
243. A Ja .. Euh .. Turks is meer zoals Arabisch zo () Oriental .. En Bulgaars is zoals Russisch, Macedonisch
244. S Amai .. En tegen je mama praat je Bulgaars? Of Turks?
245. A Turks
246. S Ah, Turks.
247. A Maar soms Bulgaars .. Wij mixen soms de talen. (...)
248. S Waarom heeft je neef eigenlijk Gent gekozen, om naartoe te komen?
249. A Zijn vader heeft hier gewerkt. En zijn vader was hier .. en hij was in Bulgarije met zijn moeder .. en euh .. hij heeft afgestudeerd op school .. dus hij kwam hier .. en dan kwam zijn moeder .. want zij bleef twee maanden in Bulgarije alleen .. en dan zij kwam. (...)
250. A Zijn vader is hier meer dan 25 jaar.
251. S Oh, amai.
252. A Hij spreekt ook geen Nederlands ((lacht))
253. S Nee? En willen ze geen Nederlands leren?
254. A =Hij wilt, maar het is moeilijk voor hem.
255. S Ja .. En je neef? ((A haalt schouders op en lacht)) Die vindt het niet zo belangrijk of zo? ((lacht))
256. A Nee ((lacht)). Hij vindt het niet belangrijk. Ik heb hem gezegd altijd, 2, 3 jaar geleden: "ga naar Nederlandse les, ik ga je helpen" .. Maar hij had niet zo veel tijd van zijn werk.
257. S Uhu
258. A Hij wilt nu werken, maar hij heeft geen tijd, hij werkt altijd
259. S Je moet hem motiveren he ((lacht))
260. A Ja, ik probeer maar,
261. C Hij heeft het niet echt nodig he, op zijn werk kan hij zijn taal spreken en ja
- [5.0]
- en in de winkel heb je het ook niet nodig he .. Maar voor de administratie is het misschien wel belangrijk?
262. A Ik help hem .. Als er iets is, belt hij.
263. C Ah ja, ja
264. S Ja, alles is wel in het Nederlands he, van de stad, de papieren en zo.
265. A Ja, ik ben altijd met hem, als hij afspraak heeft.
266. S Uhu, ga jij mee met hem
267. A Ja
268. C Gij zijt zijn tolk
269. A Ja ((lacht))

(...)

- Alpaslan leerde in Bulgarije ook Frans op school gedurende 4 jaar, maar zegt dat hij het niet spreekt. Hij vindt de Franse uitspraak (rollende 'r' moeilijk). Engels leerde hij zichzelf d.m.v. films.
- Alpaslan: "Hoe jonger je bent, hoe makkelijker het is om taal te leren"
- Alpaslan vraagt welke steden mooi zijn in België. Ik raad Brugge aan en hij antwoordt "ja, maar daar praten ze raar"

Possible questions when interviewing a L1-speaker or a NT2 teacher

Vragen die voorafgegaan worden door (*) zijn bedoeld voor NT2-leerkrachten.

Taalbehoeftes

Volgens Liesbeth Homans is 'Onvoldoende Nederlands kennen en kunnen gebruiken [...] een van de belangrijkste oorzaken van de etnische kloof'. De politica vindt dan ook dat er een behoeftedekkend aanbod moet komen.

- Wat betekent "een behoeftedekkend aanbod" voor jou? (Homans heeft het vooral over de tijdstippen waarop de lessen vallen, de verschillende soorten modules, ...)
- Denk je dat het aanbod op dit moment behoeftedekkend is?
- Wat zou er anders kunnen?

Moeilijkheden

- Hoe verloopt de communicatie tussen NT2-leerders en moedertaalsprekers denk je?
 - Ervaren ze problemen? Welke? Weet je voorbeelden/aneddotes?
 - Wat is de oorzaak daarvan?
- Welke moeilijkheden ervaar jijzelf als je met hen communiceert?
 - Hoe reageer je daarop?
 - Schakel je zelf soms over op een andere taal?

Taalbeleid: focus op Standaardnederlands

- Volgens de eindtermen moet in de les vooral gefocust worden op Standaardnederlands, en kan regionaal taalgebruik aanbod komen vanaf niveau C1.
 - Vind je dat goed op die manier? Waarom wel/niet?
 - Hoe kan het volgens jou beter?
 - Vind je dat er in de eindtermen meer ruimte zou moeten zijn voor niet-standaardtaal? Waarom wel/niet? Vanaf welk niveau?
 - (*) Hoe gaat jouw school om met taalvariatie? Vind je het goed op die manier?
- (*) Vinden jouw cursisten die sterke focus op Standaardnederlands oké of zien ze het liever anders?
 - (*) Merk je dat jouw cursisten niet-standaardtalige woorden en constructies *willen* leren? Vragen ze daar soms zelf naar?

Kennis (spreek)taal

- Merk je dat je mensen met een andere moedertaal moeite hebben met taalvariatie in Vlaanderen?
 - Geef een aantal voorbeelden/anekdotes
- Denk je dat ze er goed aan zouden doen om meer tussentaal/dialect te leren/kennen?
 - (*) Zijn ze zelf vragende partij?
- (*) Pikken jouw cursisten niet-standaardtalige woorden en constructies op naast de les? Heb je een voorbeeld?
- Denk je dat mensen met een andere moedertaal een gebrek aan kennis van het Nederlands als nadelig ervaren? Bijv. op vlak van jobkansen?
 - Welke rol denk je dat taal speelt in hun jobkansen?
 - Zijn er nog andere aspecten die een grote rol spelen?
- (*) Hoe schatten jouw cursisten hun eigen taalgebruik in? Vinden ze dat ze het goed doen?

Onderwijspraktijk

- Hoe denk je dat taalvariatie het best aan bod komt in de lessen Nederlands voor anderstaligen?
- (*) Komt taalvariatie aan bod in jouw lessen? Hoe doe je dat? (+ in welke niveaus)
 - (*) Welke taalvariant probeer jij vooral te hanteren in je lessen/lesinstructies? Waarom?
- Wat vind je ervan als mensen met een andere moedertaal niet-standaardtalige woorden en constructies gebruiken?
 - (*) Hoe reageer je daarop als ze dat doen tijdens de les?
- (*) Wat vind je ervan als cursisten andere talen gebruiken tijdens de les? Hoe reageer je daarop?

Visie tegenover Standaardnederlands, dialect, tussentaal

- Hoe sta je tegenover het Standaardnederlands? In welke situaties vind je dat er Standaardnederlands gesproken zou moeten worden in Vlaanderen?
- Vind je dat alle moedertaalsprekers Standaardnederlands moeten kunnen praten? Waarom wel/niet?
- (*) Vind je het belangrijk dat al jouw cursisten het leren? Waarom wel/niet?
- Hoe sta je tegenover tussentaal/dialect? Wanneer zou dat volgens jou gesproken moeten worden?

Activity E: interview with Christine

Toelichting:

- Geïnterviewde: Christine (C), moedertaalspreker Nederlands
- Interviewer: Sara Van Cleemputte (S)

Het interview vond plaats op 21 maart 2018 en werd ongeveer een uur na het gesprek tussen Christine en Alpaslan opgenomen. De interviewer kent Christine persoonlijk en is bijgevolg vertrouwd met haar spreektaal. Daardoor kan de spreektaal in het gesprek met Alpaslan vergeleken worden met de spreektaal die ze normaal gezien hanteert. Christine was directie van een school en is bijgevolg vertrouwd met onderwijskundige termen en het onderwijsbeleid. Daardoor worden die in het interview niet (steeds) specifiek toegelicht. Het gesprek vond plaats op 21 maart 2018 vanaf 17u tot ongeveer 17u15.

→ In de analyse zal naar dit interview verwezen worden met de letter “E”.

Transcriptie van het gesprek:

1. S Je hebt daarnet gepraat met Alpaslan uit Bulgarije. Hij studeert al even Nederlands. Hoe vond je dat het gesprek is verlopen?
2. C Ik vond eu: (.) dat hij tamelijk goed Nederlands al sprak.
3. S Waren er dingen die je minder vond?
4. C Zijne zinsbouw was niet altijd correct. Ik begreep hem wel, maar hij gebruikte de werkwoorden nie altijd gepast in de zin.
5. S Ehm (.) en had dat een invloed op hoe jij reageerde op hem, denk je?
6. C Neen, ik begreep wat hij bedoelde [2.0] maar omgekeerd (.) in een andere taal zou ik ook .. zulke fouten maken.
7. S En denk je dat hij alles heeft begrepen wat da jij hebt gezegd?
8. C Neen, ik .. we moesten dikwijls bijvragen stellen. Vooral als euh .. als hetgeen dat wij vertelde te lang duurde. Op korte vragen kon hij beter antwoorden, maar als de vragen omslachtig waren, zagde aan zijn lichaamstaal dat hij het niet begrepen had en zei hij .. heeft hij het ook gezegd hé.
9. I Ja .. En heb je het gevoel da je op dezelfde manier tegen hem praat als da je tegen een Vlaming zou praten?
10. C Ik denk wel dak geduldiger was [en dat ik probeerde trager en duidelijker te praten, want anders zou ‘t .. zou hij mij zeker niet verstaan.
11. S [Uhu
12. S Dus bij een Vlaming zou je sneller [prate-
13. C [Vloeiender, ja.
14. S Vloeiender, wa bedoel je daarmee?
15. C Eh, awel, ietske sneller [4.0] en eh [2.0] ja .. vloeiender, vloeiender gewoon ja.
16. S ((knikt)) Ik heb het gesprek nu bijgewoond, ik vond euh, dat je minder

- tussentaal gebruikte en meer Standaardnederlands gebruikte, dus () je zou zeggen “een kop koffie” en anders heb ik de indruk dat je zou zeggen “een tas kaffee”. Heb je da bewust gedaan?
17. C =Ja, omdat ik weet dat Standaardnederlands gemakkelijker te begrijpen is dan een tussentaal, want dat is weeral ne stap verder, dan moet ge al heel goed ingeburgerd zijn om die tussentaal te kennen.
18. S Ja, en .. heb je diezelfde ervaring als je spreekt met andere personen die net Nederlands leren?
19. C Ja.
20. S =Dus dat je je een beetje gaat aanpassen?
21. C Ja, ik denk dat ik mij steeds zou aanpassen omdat ze het al moeilijk hebben om de taal te begrijpen en te spreken.
22. S En vanuit andere gesprekken, wat vind je dat er daar moeilijk verloopt? Bijvoorbeeld, nu heb je gezegd dat hij soms dingen niet zo goed begrijpt,
23. C Ja, de klanken die anders gelegd worden.
24. S Door de nieuwkomer zelf dan?
25. C Ja.
26. S Ja [2.0] Nog moeilijkheden die je ervaart als je praat met nieuwkomers?
27. C [5.0] dat ze u nie altijd goed begrijpen en da ze soms andere antwoorden geven. =Da
ze niet altijd juist antwoorden op u vraag.
28. S En hoe reageer je daar dan op?
29. C Door de vraag eenvoudiger en opnieuw te stellen.
30. S Uhu. Heb je soms de neiging om naar een andere taal over te schakelen?
31. C Neen.
32. S Als er een gemeenschappelijke taal zou zijn, bijvoorbeeld.
33. C Ah, dan zou ik dat misschien wel doen.
34. S Bijvoorbeeld als jullie alle twee Frans praten .. zou je dan overschakelen of zou je [toch,
35. C [dan zou ik een paar woorden verduidelijken in die andere taal, zodanig dat we mekaar beter verstaan.
36. S Uhu, om de communicatie te bevorderen?
37. C ((knikt)).
38. S Ehm, vind je dat het nodig is voor nieuwkomers om lessen Nederlands te volgen?
39. C Ja, als ze hun willen aanpassen in hun nieuw land, kunnen ze niet anders dan die taal leren, of ze gaan hun nooit gelukkig voelen ()
40. S Welke voordelen zouden de lessen Nederlands dan hebben [voor hun?
41. C [Ah, om hun beter te kunnen integreren en om gemakkelijker werk te vinden, want anders gaan ze under .. zelf beperken hé, in hun mogelijkheden.

42. S En naast het werk zou het nog [positieve,
43. C [En naast het werk zouden ze niet alleen bij hun mogen blijven, maar (), ze zouden under ruimer moeten opstellen en meer .. Nederlandstalige mensen opzoeken, maar (.) ge hoort, dat ze zich beperken tot hun (.) vriendenkring en tot hun taalgenoten.
44. S In de politiek wordt er gezegd, onder andere door mevrouw Homans, dat een onvoldoende kennis van het Nederlands een van de oorzaken is van de etnische kloof .. dus tussen Vlamingen en nieuwkomers. Gaat u daarmee akkoord?
45. C Ja, da was .. toch duidelijk hé, als ge de taal niet kent, blijft de kloof daar hé.
46. S Denk je dat er ook andere oorzaken zijn dan de talenkennis?
47. C Ik denk dat de taal toch de grootste kloof is.
48. S Ervaar je dan een gebrek aan kennis van het Nederlands als een nadeel?
49. C Ja (.) da is ne groten handicap, als ge de taal nie kent, om u op te werken, of gelukkig en goed te voelen in da land.
50. S Dus, economisch gezien, om carrière te maken [om je op te werken,
51. C [ja
52. S En ook sociaal dan?
53. C Ja
54. S Je vermeldde net dat het belangrijk is om Nederlands te kennen als je hier een job wilt krijgen, zijn er (.) nog andere dingen die een rol spelen, waarom ze bijvoorbeeld geen nieuwkomer zouden aanwerven? .. Buiten de kennis van het Nederlands, als die niet zou volstaan bijvoorbeeld.
55. C Voor mij, kzou daar anders geen probleem mee hebben om iemand [anders,
56. S [denk je dat ..
57. C Om iemand van een andere cultuur aan te nemen. Ge hebt gij mensen die ewa bevooroordeeld zijn, maar persoonlijk heb ik daar geen moeite mee.
58. S In de lessen die de nieuwkomers krijgen, de lessen Nederlands, wordt er vooral gefocust op Standaardnederlands. Dus dat is de vorm van Nederlands die je leest in de krant, of die je hoort tijdens het journaal op de televisie. Vanaf euh het niveau waar Alpaslan in zat, niveau 9 of 10, kan er ook regionaal taalgebruik aan bod komen. En dat is eigenlijk ehm .. een van de laatste niveaus, waar hij al in zit, dat is C1. Vind je dat oké die aanpak. Wa vind je daarvan?
59. C ((knikt)): Bwaja, ik vind dat goed, want hij heeft zelf het voorbeeld gegeven van "een fel meisje", "knap meisje", dus euh .. "snel" betekent nie alleen "vlug zijn", maar "snel" kan ook "knap" zijn. Dus dat hij die andere woorden ook leert, da heeft hij toch gezegd dat hij dat belangrijk vond.
60. S Ja, maar dat had hij wel in de praktijk geleerd, niet in de lessen.
61. C Neen, maar .. Ah, in de praktijk, ja.

62. S Dus in de praktijk wordt hij blijkbaar geconfronteerd met een tussentalige omgeving en in de lessen wordt er gefocust op het Standaardnederlands,
63. C Ahja, en hij zou het wel appreciëren moest die tussentaal ook af en toe aan bod komen. In de latere klassen hé, nie in de beginjaren hé.
64. S Dus je denkt dat de aanpak zoals die nu is, dat die oké is?
65. C Ja, die is oké. Ja, ge kunt toch moeilijk al beginnen met ABN en dan nog die tussentaal daarbij, dan wordt het onmogelijk voor die mensen.
66. S Denk je dat er verbetering mogelijk is?
67. C Zo veel mogelijk praatkansen geven vind ik.
68. S Aan de cursisten,
69. C =Ja.
70. S Binnen de opleiding.
71. C Nie zozeer u focussen op die spelling en die spraakkunst, ehm, maar .. het spreken, het communiceren vindekik 't belangrijkste.
72. S () In de lessen wordt van nieuwkomers verwacht dat ze die standaardtaal aanleren, denk je dat alle moedertaalsprekers .. die standaardtaal . beheersen?
73. C Ja, dat veronderstel ik wel.
74. S Alpaslan had een voorbeeld gegeven .. eh (.) dat hij in de winkel aangesproken werd in het dialect, en die vrouw bleef het maar opnieuw en opnieuw herhalen in het dialect.
75. C Ahja,
76. S Denk je dat ze eigenlijk wel standaardtaal zou kunnen? [Of verwacht je dat iemand,
77. C [((knikt)) Ik denk dat ze 't zou kunnen, maar de gewoonte .. Als ge gewoon zijt van dialect te praten .. ja
78. S Niet iedereen past het in de praktijk toe?
79. C =Ja, daar komt het op neer ja.
80. S Dus soms is er een passieve kennis?
81. C =Ja.
82. S Vind je dat iedereen het zou moeten kunnen? Zouden ze het actief moeten beheersen volgens jou?
83. C De lesgevers of?
84. S Nee, gewoon Vlamingen in het algemeen.
85. C =ja, ik vind dat ze dat moeten beheersen.
86. S En vind je het belangrijk dat nieuwkomers die standaardtaal toch leren?
87. C Ah ja.
88. S Wat mij tijdens het gesprek opviel, was dat je euh (.) de neiging had om .. Alpaslan zijn zinnen, eh .. een beetje af te maken. Ja, hij praat niet zo vlot als, als .. andere Nederlandstaligen, eh, dus hij moest soms zoeken naar zijn

- woorden en dan had je vaak de neiging om zijn zin af te maken, denk je dat dat is omdat hij zo lang moest zoeken of .. waarom?
89. C =Hij moest zoeken en soms vond hij de woorden niet om zich uit te drukken, maar kon ekik mij inleven in zijn situatie [en wou ik hem helpen.
90. S [Uhu.
91. C °Ja, da was misschien° verkeerd, ik moest hem misschien meer tijd geven, maar soms .. vond hij de gepaste woorden niet om zich uit te drukken, maar voelde ik aan wat hij wou zeggen en hij heeft dat dan bevestigd met zijn lichaamstaal, dat da wel degelijk dat was wat ik aangevuld had.
92. S En eh .. waaruit kon je afleiden dat hij de woorden nie vond?
93. C Aan zijn lichaamstaal voornamelijk, ja.
94. S Oké (.) Bedankt voor dit interview.
95. C Da 's graag gedaan.

Activity F: interview with Lucas

Het interview vond plaats op 17 april 2018. Toelichting:

- Geïnterviewde: Lucas (L), leerkracht in De Windroos
- Interviewer: Sara Van Cleemputte (S)

→ In de analyse zal naar dit interview verwezen worden met de letter "F".

Transcriptie van het gesprek:

1. S Dus eerst en vooral . ja bedankt dat ik u mag interviewen dat ge tijd wilt vrijmaken euhm (.) Homans de politicus, die zegt dat onvoldoende Nederlands kunnen dat dat een van de oorzaken is van de etnische kloof euh ga je daarmee akkoord?
2. L Euhm (.) de etnische kloof (.) hmm ja ma wa bedoelt ge met Nederlands is 't dan echt
3. S Ja de taal euh begrijpen of spreken
4. L Ja 'k denk da ta wel belangrijk is om te integreren en euhm (.) de gewoontes en de gebruiken
5. S Uhu
6. L Beter te kunnen leren met Nederlands en dat de taalbarrière wel een rol speelt daarin (.) ja
7. S Dus de taal is ook nuttig om om gewoon de gewoontes te begrijpen en de cultuur dan
8. L Denk het wel ja
9. S Ja
10. L Want denk dat er in taal ook wel veel verborgen zit van gewoontes en
11. S Uhu
12. L En manieren van reageren enzo
13. S Ja
14. L Denk dat dat wel belangrijk is (.) zeker in in 't zien en in 't luisteren (.) om daarna dan actief te kunnen toepassen
15. S Uhu
16. L Is dat wel belangrijk denk ik
17. S Ja (.) en ze voegt daarbij ook toe dat er daardoor dus nood is aan een behoeftedekkend aanbod euh van die lessen Nederlands voor nieuwkomers (.) wat is volgens jou een behoeftedekkend aanbod .. voor nieuwkomers?
18. L Volgens mij euhm da 's da 's moeilijk da 's zo algemeen hé een behoeftedekkend aanbod (.) goh .. 'k denk dat da vooral een aanbod is (.) euhm da voor euh bepaalde da we cursisten in bepaalde richtingen euh de beste manier kunnen helpen om euh hun Nederlands te verbeteren (.) voor

- mij is da nie zozeer gerelateerd aan werk of (.) aan een hobby of een euhm een gezinssituatie zo'n huismoeder maar eerder aan de euh individualiteit van de persoon (.) hoe snel kan die leren?
19. S Uhu
20. L En op die manier zijn traject of haar traject ontwikkelen euhm (.) den enen trager den anderen sneller enzoverder .. en dan ook afhankelijk daarvan euhm u taal aanbieden zeker? Sommigen gaan langer doen over euh de basis dan anderen
21. S Uhu ja
22. L Ja .. dat is een behoefte aan dekkend aanbod denk ik als het uitbreidt ma da 's denk ik (.) minder mijn job als leerkracht in deze context dan kunde 't inderdaad misschien naar 't werk gaan verplaatsen en dan is 't wel interessant om mensen die voor verpleger leren euh
23. S Uhu ja
24. L In 't veld te gaan euhm en daar die woorden te leren die ze nodig hebben .. ma da is al zo specifiek denk dat da voor ons school .. minder ja kan eigenlijk
25. S En denk je dat het aanbod nu behoeftedekkend is?
26. L Euhm behoeftedekkend op de manier waarop da 'k ik het interpreteer wel
27. S Uhu
28. L Denk nie waar op de manier waarop dat minister Homans interpreteert ma
29. S Denk je dat er mogelijkheden zijn om het te verbeteren?
30. L Denk het wel ja als ze inderdaad nog meer buiten euh buiten onze school gaan gaan en maar dan moeten we cursisten hebben uit denk ik verschillende opleidingen euh of verschillende niveaus niet opleidingen die we samen zetten en die we dan naar 't ziekenhuis 'k zeg maar iets als ze voor verpleger studeren
31. S Ja
32. L Of of de kringwinkel als ze euhh
33. S Dus linken met de beroepscontext
34. L Ja
35. S Ja
36. L En niet alleen beroeps denk ik euh academisch Nederlands er zijn veel mensen die willen verder studeren
37. S Uhu
38. L Dat aanbod is er nie dus wel wel aan de unief denk ik ma
39. S Ja ()
40. L op onze school niet da kan ook nog verbeterd worden ja uhu
41. S oké euhm hoe verloopt communicatie tussen nieuwkomers taalleerders en moedertaalsprekers volgens jou?
42. L Op school of of op straat

43. S Buiten de school ook ja
44. L Goh buiten de school moeilijk ja want euh .. da 's ja moedertaalsprekers
passen zich moeilijk aan
45. S Om (.) dan (.)
46. L Om Nederlands te spreken allee 't perfecte of het Nederlands van de school
47. S Uhu
48. L Zal ik het maar noemen euhm en dan zijn er gewoon begripsmoeilijkheden he
frustraties denk één op één ça va maar in groep
49. S Ja
50. L Wordt het heel moeilijk
51. S Uhu
52. L 'k zeg nie da ja misschien is dat ook een groepsgebonden gegeven he hoe
meer ruis hoe moeilijker de boodschap he ja als iedereen door elkaar begint te
praten
53. S Ja
54. L En der zitten zo wel wa spontane woorden in en wa wa vreemde klanken voor
55. S Uhu
56. L Iemand die gewoon Nederlands in de klas leert dan wordt het moeilijk
57. S Dus vooral in spontane alledaagse contexten
58. L Ja
59. S Dat er problemen zijn
60. L Ja ik denk niet () in formele situatie eigenlijk .. denk ik he bij de dokter (.) lukt
het
61. S Ja
62. L Ma ik de- ik vermoed dat ook veel in 't Frans en in 't Engels bij de dokter
63. S Dat er naar andere talen wordt overgeschakeld?
64. L Ja ik denk het wel ja zeker in het begin als ze pas een taal leren ik denk vanaf
een bepaald niveau schakelen ze wel om naar het Nederlands euhmm (.) ma
in 't begin denk ik wel ja
65. S Uhu .. euh wa zou de oorzaak dan zijn van die problemen (.) je zei al in groep
da 's dat de mensen ja vlotter of () beginnen te praten
66. L Zeker de .. de taal die we gebruiken die we die de Vlamingen gebruiken in
groep is anders dan de taal euhm apart denk ik euhm apart ga je wel
aanpassen
67. S Uhu
68. L Ma ja als je me Vlamingen samen bent en daar zit iemand euh uit een euh
ander land bij (.) die Nederlands leert die Vlamingen gaan zich niet allemaal
aanpassen
69. S Uhu
70. L Wa logisch is eigenlijk hé allee bedoel

71. S Voor één iemand ja
72. L 't is gewoon een .. mechanisme in de groep hé .. en doordat er veel mensen tegelijk praten
73. S Uhu
74. L Wordt het sowieso al moeilijk om te volgen ook als die mensen perfect Nederlands praten ma wa dan ze dan nie doen is perfect Nederlands praten
75. S ((lacht))
76. L En wordt het nog moeilijker en dan ja (.) denk dat da gewoon nie te doen is
77. S Dus vooral in in groep praten
78. L Ja denk één op één
79. S Ja
80. L Ja en dan kan de persoon euh 't hangt natuurlijk af van de persoon die Nederlands leert kan één op één gemakkelijker vragen van
81. S Uhu
82. L Kan je nog eens herhalen in groep nie
83. S Ja da 's waar
84. L Ja denk dat da misschien ook wel belangrijk is
85. S Euhm en ervaar je zelf problemen als je met hen praat (.) bijvoorbeeld in de les of na de les of in de pauze?
86. L Euhmm ((stilte))
87. S Of welke moeilijkheden doen er zich zo voor?
88. L Goh natuurlijk op dit niveau .. heel weinig eigenlijk als iemand euh de instructie of zo niet begrijpt (.) dan .. betekent dat al dat het niveau te hoog is
89. S Uhu
90. L Euhm ma da gebeurt zeer zelden (.) als er problemen zijn euhm behalve nieuwe woorden natuurlijk he ma da 's dan gewoon leerinhoud
91. S Ja
92. L Da je uitlegt (.) ma los daarvan weinig moeilijkheden (.) ja soms heb ik moeilijkheden iemand te verstaan ma da 's dan puur accentgebonden van
93. S Ja uitspraak
94. L De moedertaal
95. S Ja
96. L maar omgekeerd euh 'k zou eens moeten denken .. ja .. want ik pas mijn taal natuurlijk wel aan
97. S Uhu
98. L Euh .. ja
99. S En wat doe je allemaal om u taal aan te passen?
100. L Ma ik probeer (.) alhoewel ik probeer nu een beetje een mix allee mix is zowaar maar
101. S ((lacht))

102. L Af en toe sluipt er wel zoiets communicatiefs tussentaalachtigs
103. S Uhu
104. L In mijn taal op dit niveau omdat ik dat belangrijk vind
105. S Ja
106. L Maar ik probeer wel mijn taal te verzorgen terwijl ik da thuis niet doe (.) denk ik (.) ja dus ik ga beter Nederlands spreken in de klas dan da 'k thuis doe
107. S En bij de lagere niveaus? Doe je daar die tussentalige elementen dan weg of
108. L Euhmm da 's op een andere manier daar focus ik dan meer op op op al de woorden .. die in tussentaal voorkomen en in Standaardnederlands anders zijn zoals poetsen en kuisen
109. S Uhu
110. L Euhm (.) en heel basisdingen wel eigenlijk in de boekjes staat er hoe gaat het ma wij zeggen hoe is 't
111. S Uhu ja
112. L Ça va leer ik ze dan da staat dan ook nie in de boekjes ma da zijn heel korte dingen hier ga 'k zo soms e keer zeggen omda in plaats van omdat
113. S Ja
114. L Da ga 'k nooit doen in in de basisniveau
115. S Uhu
116. L Geen idee waarom 't is een automatisme me
117. S Ja
118. L Ik praat ook trager in de basisniveaus en .. ja dan ga j' automatisch denk ik meer standaard gaan praten ik kan niet traag tussentaal
119. S Ja ((lacht))
120. L Praten da ga niet
121. S Ja da 's begrijpelijk
122. L Zoals da ga nie da zeg ik nu da zou ik in niveaus ook soms zeggen ma het basisniveaus zou 'k dat nooit doen
123. S Uhu
124. L En pas je in C1 niveau ook u spreektempo aan of
125. S Nee
126. L Ja nee Dan praat ik gewoon zoals ik med u spreek
127. S Ja
128. L Allee da 's mijn indruk ((lacht)) j' ebt erbij gezeten
129. S Ja ja ja ja ja
130. L Ja ik probeer da nie te doen
131. S Uhu ja
132. L Omdat da uiteindelijk het niveau is waarop da ze da moeten kunnen en da 'k da moe doen denk ik 'k moe ze normale normale echt Nederlands zeggen we dan

133. S Ja da 's waar
134. L Ja ja (.) ja .. en in quoterings (.) ja .. vind ik dat ook niet erg als zij dan tussentalige elementen of hun taal al wa vernederlandsen of hoe moe je da zeggen ja soms zeggen zij ook he nie en omda vin 'k nie erg
135. S Dus je gaat da nie corrigeren of zo
136. L Nee nee
137. S Of zo ja
138. L 'k ga da stimuleren
139. S Dialectwoordjes of zo
140. L Nee
141. S Ook nie ja
142. L Nee nee 'k stimuleer da eigenlijk wel
143. S Welke indruk geeft da vind je als ze zo tussentalige elementen
144. L Goede voor mij geeft dat een goede indruk
145. S Ja
146. L Ja en ik omdat da voor mij goed is zeg ik dan van oké u taal klinkt gewoon veel echter
147. S Ja
148. L Zoals de mensen hier praten dus probeer da toch te doen om zo te praten
149. S Uhu
150. L Je gaat direct misschien al meer contact hebben
151. S Ja
152. L En de mensen gaan zeggen wa (.) u taal ah da 's goed terwijl het eigenlijk geen echt Standaardnederlands is
153. S ((lacht))
154. L Ma de mensen gaan
155. S Ja
156. L De perceptie hebben dat goed is he en da 's belangrijk
157. S Ja da 's waar zeker euhm volgens de eindtermen moet je in niveau C1 vooral standaardtaal
158. L 'k weet het ja
159. S Euh nee in alle niveaus vooral standaardtaal
160. L Uhu
161. S Ma in C1 mogen ze ook al ja een beetje regionaal taalgebruik introduceren .. vind je da goed op die manier?
162. L Ja ja allee hoe bedoelde da ze enkel op C1
163. S Ja of of
164. L Introduceren
165. S Dat het pas vanaf (.) is eigenlijk vrij laat
166. L Da 's vrij laat ja

167. S Dat het aan bod komt
168. L Da 's ne moeilijken he ja (.) der zijn zo veel elementen
169. S Ja
170. L In 't begin waar da je rekening mee moet houden en als ge dan nog ne keer moet zeggen van oh kijk der is nog een andere variant van het Nederlands
171. S Uhu
172. L 't is een moeilijke afweging 'k zou 'k zou da goe vinden denk ik ma de tijd ontbreekt ervoor (.) om daar echt op in te gaan
173. S Dus eigenlijk is 't nu wel gepast zo op niveau C1 om dat dan
174. L Misschien kan 't vanaf B B2
175. S Te introduceren
176. L Wel hoor
177. S Ja ietske vroeger
178. L Ja vanaf B2 moet da wel mogelijk zijn ja (.) als 't echt gaat om mijn eigen taalgebruik aanpassen hé als 't gaat om die woordjes ja oké
179. S Uhu
180. L Af en toe kan je wel keer een woordje in de les zeggen ma da 's da 's nie systematisch is
181. S Ja
182. L Ma systematisch vanaf B2 zou 'k (.) zou 'k da wel beginnen doen eigenlijk ja
183. S En op welke manier zou je dat dan aanpakken
184. L Door zelf mijn taalgebruik aan te passen .. vooral denk ik en als zij input hebben
185. S Uhu
186. L Da ne keer klassikaal te bespreken van kijk zij heeft dat gehoord of hij heeft dat gehoord wa betekent da .. wordt da veel gezegd of (.) hoe zeggen wij dat in Gent
187. S Ja
188. L Dus daar zo wa meer reflecterend over te werk gaan
189. S Ma niet specifiek ja actief woordjes gaan aanbrengen ofzo
190. L Nee nee
191. S Tenzij dat past bij ja de andere leerinhoud
192. L Ja nee
193. S Uhu
194. L Nee da doen w'op C1 ook nie hé 't is enkel ik die mijn taalgebruik aanpast en als er iets is van de cursisten (.) is da leuk ma ik ga nie actief .. tenzij synoniemen van woordjes
195. S Ja ja
196. L Ma anders euh (.) Of tenzij een thema da echt specifiek daarover gaat dan gaan der misschien wel ne keer een paar woordjes daarin staan ma 't is nie

197. S Ja zoals bij de Gentse feesten [had je dat eens aangebracht
198. L Systematisch [zoals bij de Gentse feesten ja
199. S ja
200. L Da 's alles ja
201. S Euhm ja en hoe gaat de school om met die taalvariatie? Is er een beleid of zijn er instructies die ((Lucas schudt zijn hoofd)) .. nee
202. L Nee der is nie echt een beleid der is nog nie echt duidelijkheid euhm w' hebben nu wel ne workshop gekregen in de lesvrije week rond euh tussentaal Goesting in taal
203. S Uhu ja ja
204. L Da 's van een van die makers ontwikkelaars
205. S Uhu
206. L Euh dus da 's wel denk ik nen eersten stap en der is veel interesse naar ze .. ma nie alle collega's staan op dezelfde euh hoe zegde da
207. S Denk je dat niet iedereen er open voor?
208. L Nee
209. S Voor staat?
210. L Nee nee
211. S Nee
212. L Nee ben der zeker van dat niet iedereen want
213. S Ja
214. L W' hebben dan nog discussies gehad van mensen die da niet euh ja nie konden appreciëren en (.) dan tegenstanders van allee ge moet da wel doen [...] nee
215. S ()
216. L En der is geen visie van school dus ja iedereen doet maar wat ((lacht))
217. S Uhu ja waarom zijn sommige leerkrachten daar dan zo tegen gekant?
218. L 'k weet nie negatieve connotatie nog altijd van de kunnen tussentaal
219. S Ah ja ja
220. L Denk ik .. der was ook wel wa verwarring euhm (.) over is da nu enkel geschreven of ook euh enkel gesproken ma ook geschreven want die vrouw toonde dan smskes ma je da is geschreven ma eigenlijk is tussentaal gesproken dus
221. S Uhu
222. L ook daar waren er dan discussies moe je dat dan toelaten of niet .. da 's gewoon een beetje een vage grens met ook mensen die da gewoon not done vinden om ook jonge mensen he nie ja
223. S Uhu ja
224. L gewoon euh slechte connotatie denk ik
225. S en denk je dat beter zou zijn moest er van de school uit (.) ja (.) instructies of

- een duidelijkere visie op zijn?
226. L Beter da weet ik nie (.) 'k weet nie of of
227. S Ja
228. L 'k weet nie of of een euh of collega's dan meer gemotiveerd zouden zijn (.) ik denk dat er collega's die nu gemotiveerd zijn om
229. S Uhu
230. L Af en toe ne keer wat tussentaal en dat aan te brengen wel da blijven zouden doen ma ik denk nie da ze door een beleid euhm duidelijk te maken de tegenstanders gaan overtuigen
231. S Ja
232. L Om da wel te doen (.) 'k ben het nie zeker he ma ik ik
233. S 't hangt een beetje af van de input van de leerkracht zelf
234. L Ik denk het wel
235. S Hoe dat hij der tegenover staat
236. L Ja
237. S Ja Euh en de cursisten zelf (.) denk je da zij graag meer tussentaal of dialect zouden willen leren
238. L Goh 't is echt ik vraag dat af en toe en (.) dan zijn de reacties zeer verscheiden (.) sommigen wel sommigen nie euhm .. da 's zeer (.) afhankelijk van persoon tot persoon (.) want oké ja de argumenten zijn dan .. ja ma wa moeten we doen me tussentaal van Gent of van Oost-Vlaanderen
239. S Uhu
240. L Als we naar Limburg gaan is da dan anders of niet alles is anders ma bepaalde dingen wel en moeten we daar dan ook die tussentaal gaan leren nee geef maar gewoon ons Standaardnederlands (.) ma tegelijkertijd weten z'ook wel oké communicatie is nu eenmaal de realiteit
241. S Uhu
242. L Da tussentaal gebruikt wordt dus ze moeten 't ook wel een beetje begrijpen (.) denk eerder dat een spontane onbewuste evolutie ook is hoor (.) want vaak als 'k tussentaalelementen hoor is 't onbewust
243. S Ah ja ja bij de cursisten zelf
244. L Vaak uitspraakgebonden wel he
245. S En zijn er die daar naar vragen van .. ja hoe zeg hoe zeg je da of
246. L Euhm .. als 't in de les gaat over taal en tussentaal dan natuurlijk komen der wel vragen ma los daarvan of of twee weken na de les krijgen we nog wel eens een vraag ma anders nie (.) nee
247. S Uhu
248. L Dan zijn der eigenlijk geen vragen
249. S Oké
250. L Tenzij da wij zeggen van oké luister ne keer goed vandaag schrijf iets op en

- breng het mee (.) da zou wel lukken ze
251. S Ja
252. L Ma spontaan weinig behalve in (.) als 't over da thema gaat natuurlijk he
253. S Oké euhm .. ja hoe denk je da je taalvariatie het best in de les kan aan bod brengen?
254. L Goh
255. S Is da dan zoals ik daarnet zei ja wat da past bij de leerinhoud (.) zijn der nog manieren?
256. L Wa op dit niveau bedoel je he?
257. S Ja
258. L Euh .. ja eigenlijk op twee manieren he (.) door het zelf te doen en te hopen da ze 't een beetje oppikken en door misschien daar gericht een thema aan te besteden
259. S Uhu
260. L Wa da we nu wel doen en der is altijd interesse als we da thema doen (.) ze zijn geïnteresseerd en ma denk nie da ze daarom in de praktijk daar iets mee gaan doen 't is theoretisch zeer interessant en dan weten ze nog een keer van ja da 's tussentaal en dat is dialect en zo zit het in elkaar in Vlaanderen
261. S Uhu
262. L Dus z'hebben een overzichtje ma actief gaan ze daar niets mee doen .. in hun taal
263. S Denk je dat nuttig is om bijvoorbeeld euhm ik was daar es zo'n lesmoment bij als je iets hebt gedaan over bijvoorbeeld diminutieven dat de ke soms wordt toegevoegd .. denk je dat da nuttig is om soms ja van die regeltjes zijn het nie echt ma
264. L Euhm
265. S Beetje een structuur (.) beetje orde in de wanorde te brengen
266. L Goh passief waarschijnlijk wel he want soms zullen ze wel zo een aha-erlebnis hebben van aaah een ke is een tje ah nu begrijp ik wat die wil zeggen
267. S Ja
268. L Da wel (.) ma da zullen maar zo licht lichtjes zijn d
269. S ((lacht))
270. L Die misschien al weer verdwijnen 'k weet het nie
271. S Ja
272. L Ja ik ja weet op zich ook nie hoeveel mensen er contact hebben echt contact me veel Belgen
273. S Uhu
274. L Da weet ik nie (.) of ze dan Nederlands of Engels praten
275. S Denk je dat er (.) veel cursisten (.) met Vlamingen echt ja
276. L 'k weet het niet

277. S In contact komen
278. L Als't (.) soms zijn de partners of het merendeel van (.) zijn partners dan ma ik heb de indruk dat ze nog altijd Engels praten dan
279. S Uhu
280. L En Vlamingen ja (.) geen idee eigenlijk (.) als ze werken wel
281. S Ja
282. L Als ze niet werken misschien minder .. of studeren ma studeren is meestal internationale context .. alleen op 't werk denk ik zo
283. S Uhu ja
284. L Voor zover ik weet he
285. S Ja ik had ook die indruk
286. L Ja (.) ja 't is blijkbaar wel moeilijk ma ja de meeste zijn natuurlijk ook nog nie zo heel lang hier (.) en da vergt tijd he als
287. S Ja
288. L In 't begin ken je de taal nie en dan is 't sowieso moeilijk .. op dit niveau kan j'al iets (.) ma ja vrienden maken is nie gemakkelijk he
289. S Uhu
290. L Of contact leggen me mensen (.) da 's ook persoonsgebonden gegeven he ja
291. S Ja
292. L Toch? ((lacht))
293. S ((lacht)) da 's waar
294. L Ja
295. S Euhm vanaf welk niveau begin jij me zo taalvariatie
296. L Goh probleem is da 'k vaak enkel dit niveau heb
297. S Ja
298. L En dan de basisniveaus dus 'k heb 't is zeer lang geleden dat ik iets tussen 2 en dit niveau gedaan heb
299. S Ja da 's moeilijk te zeggen
300. L Dus ik kan da echt nie zo zeggen ja
301. S Euhm wanneer vind je da standaardtaal buiten schoolse context gepast is of dat da gebruikt zou moeten worden?
302. L In een sollicitatie zeker .. ja .. euhm hm zijn er nog andere .. nee .. sollicitatie denk ik ja
303. S Je vindt het dus wel nuttig voor nieuwkomers dat ze toch die standaardtaal eerst gaan beheersen of?
304. L Ja
305. S Ja
306. L Omdat ik ja ja ik denk da 'k ben 't nie zeker ma 't is nu nie zo verschillend van de tussentaal dus denk als ze de standaardtaal beheersen da ze toch al 70%
307. S Uhu

308. L Begrijpen van tussentaal ook dus 't is sowieso een een goede manier
309. S Ja
310. L En met die standaardtaal kunnen ze wel hun plan trekken
311. S Uhu
312. L In 't hele Vlaamse landschap he
313. S Ja
314. L De tussentaal .. da 's ook moeilijk want welke tussentaal moet ik dan aanbieden
315. S Ja specifiek ja
316. L Ik heb zelf zo 'k ben opgegroeid in Aalter ma ik woon al lang in Gent mijn familie komt van Deinze da 's ook zo'n mix weet ik veel wa welke ((lacht))
317. S Eigen taaltje
318. L Ja ((lacht)) dus ja da helpt nie echt euh vooruit denk ik
319. S Ja
320. L Voor de cursisten (.) nee ma da als basis vind ik zeker de standaardtaal nuttig
321. S Uhu ja
322. L Omdat da .. nie zo verschillend is he van (.) wa da ze horen op straat
323. S Ja 's waar (.) Euhm (.) denk je dat de cursisten een gebrek aan kennis van het Nederlands als een nadeel ervaren?
324. L Euh .. denk het wel
325. S Of denken ze eigenlijk heb ik het nie nodig
326. L Jawel jawel ja want 't is vaak een frustratie .. ook al kunnen ze op dit niveau het Nederlands eigenlijk al zeer goed 't blijft een frustratie
327. S In welke gevallen dan?
328. L Omda vla vaak (.) zeker als ze solliciteren he (.) allee .. toch al een paar gehoord dat hun Nederlands nie goed genoeg is ma (.) klopt eigenlijk nie want 't Nederlands is wel goed genoeg 't accent is er soms nog
329. S Uhu ja
330. L En mensen gaan vaak op 't accent af he natuurlijk want ik denk geschreven teksten van sommigen zijn veel beter dan wa Vlamingen schrijven (.) gesproken ook (.) ma 't is een perceptie van
331. S Uhu
332. L Van Vlamingen "oh een ander accent" wa
333. S Ja
334. L Nie goe ja en da zorgt voor frustratie en beetje of zegde da nie gebrek aan zelfvertrouwen (.) vaak onzeker he over 't Nederlands
335. S Vooral in in beroepscontexten of?
336. L In 't algemeen denk ik
337. S Ook daarbuiten ja
338. L Want gisteren hadden we nu euh praatcafé (.) Emma en ik

339. S Uhu
340. L Euh 's avonds met de mondelinge en op 't einde zei ter iemand iemand die eigenlijk goe Nederlands praat ah ja 'k had eigenlijk echt geen zin ma 'k ben zeer blij want 't was echt veel beter dan da 'k dacht ah ja en mijn zelfvertrouwen is beter hij zei het echt letterlijk zo want ik kon de mensen begrijpen en de mensen konden mij begrijpen da 's gewoon (.) iets wa ze nie vaak tegenkomen he
341. S Ja ne keer een positieve ervaring
342. L Ja ja dus ja 'k weet nie meer wat de vraag precies was ma
343. S Euh of da ze een gebrek aan Nederlands als nadelig ervaren dus ja
344. L Denk het wel ja
345. S Ja (.) en speelt het een ()
346. L Ma is't een gebrek aan Nederlands of een gebrek aan zelfvertrouwen of
347. S Euh
348. L 'k weet het nie want 't Nederlands is vaak goed ma 't is 't zelfvertrouwen da vaak nie goe is
349. S Uhu
350. L En en da 's moeilijk om op te bouwen en en zeker in de maatschappij waarin da je gefrustreerd wordt alsde hoort van g'hebt een ander accent of of
351. S Ja
352. L Versta u niet ma ja .. oké 't is een moeilijke afweging ze
353. S Denk je dat er veel cursisten zo problemen hebben met die met da zelfvertrouwen
354. L Ja denk het wel
355. S Voor Nederlands te praten
356. L Ja .. ja der is toch veel stress ik denk zeg altijd allee ge moet toch nie gestresseerd zijn ma (.) mensen hebben s ma ja ook in examensituaties ma los daarvan
357. S Uhu
358. L Om me iemand te gaan praten 't is nen drempel he
359. S Ja
360. L En we proberen dien drempel zo wa weg te nemen en door ze toch beetje te pushen
361. S ((lacht))
362. L Ma 't blijft nen drempel (.) ja (.) en natuurlijk de momenten waarop da wij da doen (.) zijn zeer beperkt ze moeten 't buiten zelf doen he
363. S Uhu
364. L Ja ben dervan overtuigd dat da een grote rol speelt
365. S Dus als ze meer oefenkansen hebben buiten de school denk je dat da dan beter is

366. L () dat zelfvertrouwen beter wordt
367. S Ja
368. L En dat het Nederlands dan ja dat ze geloven in hun Nederlands
369. S Uhu
370. L Nederlands gaat daarom niet sterker worden 't is gewoon 't zelfvertrouwen da sterker wordt he
371. S Ja beetje de spreekdurf
372. L De spreekdurf zeker ja
373. S Uhu euh denk je dat de cursisten gemotiveerd zijn om Nederlands te leren dan?
374. L Ja (.) om zeker op dit niveau want 't is nie verplicht
375. S Uhu
376. L 't is echt ze moeten betalen want vanaf allee tot niveau zes moe je nie betalen ja en ze willen ook wel (.) iets doen met het Nederlands ja
377. S In een jobcontext dan?
378. L Ja da 's
379. S Ja
380. L Ma da 's ook moeilijk want da 's op dit niveau zijn er vaak mensen die een diploma hebben ma die werken hier dan als poetsvrouw
381. S Ja
382. L Of als verkoper in de winkel en da natuurlijk helpt ook nie aan da zelfvertrouwen euhm en ze hopen door toch verder
383. S Uhu
384. L Nederlands te studeren dan een betere job te kunnen vinden soms lukt da .. soms niet (.) of studeren
385. S Uhu ja
386. L Want 'k had nu nog iemand ze was kleuter (.) iemand da in de schriftelijke module zit nu en euhm ze zou graag voor kleuteronderwijzer nu studeren ma opnieuw haar de kritiek was ja uw Nederlands is nie goe genoeg da 's echt moet u voorstellen da ze da een paar keer horen
387. S Ja
388. L Dan zitte wel op da niveau en da 's 't laatste niveau dus ze kunnen eigenlijk nie verder studeren ma alsde dan hoort u Nederlands is nie goe genoeg werkt da toch zeer demotiverend denk ik
389. S Ja
390. L Allee wij ze was een beetje gedemotiveerd dus (.) ma dan zei ik van ja da 's eigenlijk nie fair om da te zeggen want der zijn zoveel Vlamingen die het Nederlands ook nie machtig zijn die (.) ook nie goe praten .. jij schrijft denk ik betere teksten dan anderen
391. S Uhu

392. L Ma 't is echt een perceptie ja 't is jammer dat zo is he ja
393. S Ja
394. L Da 's de realiteit denk ik ze
395. S Euh wa da mij opviel in de lessen was dat er een aantal cursisten zijn die nog heel vaak beroep doen op andere talen vind je da storend? Want eigenlijk ja je zegt zelf 't is al één van de laatste niveaus
396. L Uhu om om
397. S Om beroep te doen op die andere talen
398. L Om iets te vragen of?
399. S Ja woorden in het Engels die ze ertussen euh opnemen
400. L Ja ja ze doen dat automatisch he ja ik vind da op zich ja ik vind da een beetje storend zeker op dit niveau ma 't is moeilijk om af te leren
401. S Uhu
402. L 't is al een manier van spreken geworden .. als ze beroep doen op een andere taal om iets te vragen aan mij (.) dan vind ik da nie kunnen eigenlijk he
403. S Ja
404. L Ma onderling ja (.) als ze praten dan kan ik ze moeilijk zeggen ja
405. S () ja ((lacht))
406. L ((lacht)) allee Nederlands en dan klinkt da zo wree schoolmeesterachtig in de les wel hé ma .. buiten in de pauze ofzo kan ik da nie verwachten he
407. S Uhu en zou je zelf beroep doen op een andere taal bijvoorbeeld als z'een woord nie begrijpen ofzo?
408. L Goh ik zou da wel in 't Engels als als ik merk 't is gewoon zo gemakkelijk in het Engels
409. S Uhu ja
410. L Ja da wel als ik nie zeker ben (.) niet ma als ik zeker ben dan wel da 's een beetjen absurd
411. S Ja
412. L Om zo allee 'k weet dat da normaal mag da nie denk ik he ma goh kunt da soms
413. S Ja
414. L Of als ik het in 't Frans weet ga 'k het ook zeggen
415. S Uhu
416. L Ja gewoon omdat da
417. S Makkelijker is
418. L Makkelijker is Ja en als ge dan nog ne keer vraagt om te om de zin te maken in 't Nederlands om te kijken of 't echt wel juist is
419. S Uhu ja
420. L Dan doe 'k da wel
421. S Oké ça va da was 't

422. L Da was 't? ((lacht))
423. S Bedankt.

Activity G: interview with Emma

Het interview vond plaats op 28 maart 2018. Toelichting:

- Geïnterviewde: Emma (E), leerkracht in De Windroos
- Interviewer: Sara Van Cleemputte (S)

→ In de analyse zal naar dit interview verwezen worden met de letter “G”.

Transcriptie van het gesprek:

1. S Bedankt al dat je tijd wou vrijmaken voor dit interview
2. E Graag gedaan.
3. S Volgens Liesbeth Homans is onvoldoende Nederlands kennen en kunnen gebruiken een van de belangrijkste oorzaken van de etnische kloof en zij vindt dan ook dat het aanbod dat hier op de scholen wordt gegeven, dat dat behoeftedekkend moet zijn.
4. E Uhu. Ja
5. S Vind je zelf dat het aanbod momenteel behoeftedekkend is?
6. E Hm
7. S Of, ik zal eerst [beginnen met iets anders te vragen. Wat is volgens jou een behoeftedekkend aanbod?
8. E [Ja.
9. E Ja, een redelijk groot aanbod. Ja dat de behoeftes dekt ((lacht)) want ja, niet alle cursisten zijn in één categorie te splitsen he.
10. S Ja
11. E Op dit moment ja heb je cvo's, dan heb je ook centra voor basiseducatie, je hebt talencentra waar cursisten met verschillende profielen terecht kunnen. Ma als ik alleen kijk binnen onze school vind ik da nog altijd moeilijk om daarop te antwoorden. Ja, ik denk (.) het perspectief is nog anders dan die van een cursist. Ik hoor vaak wel van cursisten, ja wat zij leren is interessant, maar niet altijd praktisch [bruikbaar.
12. S Ja, Uhu
13. E Is dat een antwoord op jouw vraag?
14. S Ja (.) denk je dat er nog iets aangepast zou kunnen worden om het beter te maken?
15. E Ja, ma da moet dan, maar da kan nie op schoolniveau gebeuren. Dan moet echt het ministerie van onderwijs en de leerplannen. Ik denk dat daar dan naar gekeken moet worden. Ehm, der is wel een beslissing gebeurd een aantal jaren geleden (.) dat de opsplitsing tussen mondeling en schriftelijk mogelijk maakt. Dus cursisten die bijvoorbeeld schriftelijk niet sterk zijn, da was het idee,

- kunnen dan gewoon verder Nederlands studeren, maar enkel (.) ja (.) mondelinge vaardigheden. Dus luisteren en spreken.
16. S Ah ja
17. E Da was eigenlijk, da is volgens mij gekozen die richting is gekozen om meer behoeftedekkend te zijn, want ja anders blijven cursisten steken, terwijl ze bijvoorbeeld lees- of schrijfvaardigheid amper nodig hebben voor hun job. Maar, nu is da vanaf niveau 2, dus dat is nog binnen richtgraad 1 en ik hoor toch ook van cursisten dat dat veel te vroeg is om die opsplitsing al te maken. Dus die beslissing is er ooit geweest om meer een behoeftedekkend aanbod te hebben, maar ik denk niet dat dat de juiste beslissing was.
18. S Dus dan moeten ze kiezen (.) wil ik mij focussen op mondelinge of op schriftelijke,
19. E Ja, kunnen ze kiezen, ze moeten niet. Veel cursisten kiezen toch om de twee te doen, maar de handboeken zijn gesplitst, dus het is niet meer geïntegreerd. Dus je f-, voor een bepaald thema focus je enkel op mondeling of schriftelijk. Ja, in de theorie klinkt dat nog redelijk oké vind ik, maar in de praktijk is dat eigenlijk een beetje absurd. En zo gaat er ook wel vind ik tijd verloren die dan in iets anders gestoken zou kunnen worden. Ook ja, voor lagere richtgraden werken we met handboeken, oké ja, een handboek is niet alles, maar volgens mij spelen die daar ook een grote rol in of iets behoeftedekkend is. Ehm, ja ik sta daar redelijk kritisch tegenover, want die staan soms vrij ver af van de realiteit vandaag .. Ik interpreteer dat natuurlijk vanuit mijn job hé .. “behoeftedekkend” .. Ik weet niet of jij mij de juiste definitie kan (.) of de omschrijving (.) van wat “behoeftedekkend”,
20. S Ik denk dat da inderdaad ook heel veel verschilt van student tot student.
21. E Ja, inderdaad, want wij horen vaak van ja (.) op mijn job heb ik helemaal andere dingen nodig, da leer ik hier niet .. Ja oké, daar zijn dan wel meer specifieke cursussen (.) euh voor, in de VDAB ofzo, waar je dan terminologie leert en ik denk eerlijk gezegd da ‘s wel interessant da heel veel scholen ook gaan evolueren naar werkplekleren. (.) Euh dat betekent dus (.) ik weet nie (.) ik heb eigenlijk nog een vergadering daarover met een leerkracht, da ‘s jammer dat ‘t niet hiervoor geweest is, maar ik denk wel dat we dan meer gaan voldoen aan een behoeftedekkend aanbod. Dus dan is het de bedoeling (.) denk ik (.) dat er een soort stages georganiseerd worden, en dat er meer wordt ingespeeld op wat heeft de cursist nodig (.) voor ja euh (.), om te functioneren binnen die werkplek, binnen die stage voor die job.
22. S Ja, ik denk dat er in Brussel zo eens een proefproject was.
23. E Ja: onze school, ik weet er is iemand bezig met zich te informeren, omdat daar wel de toekomst (.) zeker voor de grotere richtgraden (.) ja, als ik het (.) de eerste dingen die ik ervan heb gehoord, dan denk ik “ja”, maar ik weet er het

fijne niet van. Maar ik denk wel dus op dit moment misschien nie, maar ja, da is een evolutie eh. NT2 is ook iets dat super gegroeid is de laatste vijf? jaar denk ik. Dus het aanbod evolueert niet altijd tijdig mee met de vraag. Ik denk dat we daar nu een beetje zitten.

24. S Oké.
25. E Is da .. Of is dat te vaag? ((lacht))
26. S Nee, nee, da 's goed, perfect. Hoe verloopt de communicatie tussen de cursisten en moedertaalsprekers denk je? [Vanuit je ervaring?
27. E Dus Vlamingen?
28. S Ja, Vlamingen
29. E Ehm .. dikwijls is een reactie van cursisten dat ze ja .. moedertaalsprekers niet begrijpen omdat ze dialect of tussentaal spreken. Of veel te snel, zeker zo in de eerste niveaus, maar afhankelijk van of die cursist sociaal is of een job heeft of bijvoorbeeld familie, ja, schoonfamilie hier heeft, dan merk je wel dat ze daar meer mee vertrouwd geraken en dat die communicatie wel vlotter verloopt. Ik heb bijvoorbeeld nu in niveau twee een cursist. Ze komt uit Spanje en (.) ja, ze woont hier met haar vriend, 't is een Belg en ik hoor da zij echt wel al spreektaalige dingen zegt. Gewoon omdat zij vaak ook bij die familie is. Eh "ça va?" en "saluutjes", zulke dingen ((lacht)). Ik vind da wel grappig, want da 's pas in niveau twee en ik denk zij zal daar wel snel mee weg zijn, ook omdat ze daar zo vaak mee geconfronteerd wordt, ma andere cursisten worden amper met () ja, of met zulke informele situaties geconfronteerd. En ja (.) door een gesprek in de winkel ofzo (.) ja ik hoor vaak dat die dan Engels spreken ook. Dat de cursisten niet winkelen in .. of dat ze gewoon geen taal nodig hebben. Wat ook waar is he, "alstublieft, dankuwel" en ja daarmee kom je er eigenlijk he. Eh, maar ja, het blijft nog altijd een uitdaging, want veel cursisten spreken heel weinig met moedertaalsprekers .. ja in 'effectiveness', bijvoorbeeld nu 's avonds, heb ik wel veel hoogopgeleiden, maar da 's ook, die zitten in de context van de universiteit, hun werk is in het Engels, hun collega's zijn vaak ook buitenlanders, zeker in faculteiten van wetenschappen. Die hebben dat niet nodig en dan spreken die alleen Nederlands in de les ((iemand komt de leraarskamer binnen)) dus ik vind da .. ja ik kan daar nie op een manier op antwoorden .. 'k vind da .. Hoe verlopen de contacten? In het begin zeker moeizaam, maar dan afhankelijk denk ik of de cursist zelf inspanningen doen, het is natuurlijk zo, voor veel cursisten is het ook "ah ja, ik ga Nederlands leren" en al ze dan Nederlands leren "ah oei, ah ik begrijp nog niemand". Der is zo wa [een kloof tussen wat je leert op school en wa
30. S [Ze willen dat het sneller gaat?
31. E Dus nie als je niveau 2 hebt gedaan dat je ineens vlot kan communiceren, da blijft beperkt .. dus ja ..

32. S En die cursisten die dan eigenlijk geen Nederlands nodig hebben, bijvoorbeeld op hun werk of zo, zijn die dan gemotiveerd om Nederlands te leren?
33. E Ja, vaak zijn dat slimme cursisten, intelligente cursisten die wel graag een taal studeren
34. S Uhu, ja
35. E Da 's dan de motivatie
36. S Vanuit zichzelf dan?
37. E Ja, eigenlijk gewoon intrinsiek gemotiveerd. Die willen dat kunnen of die willen dat afwerken. Die vinden dat ook (.) 't is ook een manier om sociaal contact te hebben [natuurlijk.
38. S Uhu
39. E Of ja, ze hebben vrienden die dat ook doen, ze zitten dan in dezelfde klas, ze gaan gewoon (.) ja, ze doorlopen al die niveaus, dat is het ook vaak. Of sommigen hebben dan wel een Vlaamse partner, maar dan hoor ik dat ze toch nog altijd Engels met die partner spreken (.) omdat dat ooit zo begonnen is en dat is natuurlijk moeilijk om dat dan te wijzigen.
40. S Ja, dat 's waar. En als je dan zo'n cursist hebt, zoals wat je daarnet vertelde, die Spaanse vrouw denk ik,
41. E Ja?
42. S die dan tussentaal praat, hoe reageer je daar dan op?
43. E Euh
44. S Vind je dat iets positief, of?
45. E Ik vind dat eigenlijk wel positief, want dat is toch de communicatie van elke dag. Het is ook geen dialect he. Soms komen er wel cursisten af met een dialectwoord. Of dat ze zeiden "ja, ik heb iets gehoord vandaag", dat doen ze soms wel he (.) "ja, mijn collega zei dat" en soms moet ik ook al denken (.) wat zegt die collega? ((lacht)) welke context is dat? Maar dan is dat wel soms leuk om daar een gesprek over te beginnen in de klas he (.) heeft er dat nog al iemand gehoord? Wat zou dat kunnen zijn? Wat zeggen we nog? (.) Of ja, in de hogere niveaus, wat ik dan zelf wel doe is euh ja dikwijls standaardtaal en dan tussentaal (.) het is niet altijd 't zelfde woord, dat we daar dan wel is bij stilstaan (.) ja oké in standaardtaal is het dat (.) of in schrijftaal [is het dat
46. S [Uhu
47. E maar in spreektaal hoor je dat .. of spreken ze het op die manier uit, 'k heb nu niet een kant en klaar voorbeeld, maar ik weet wel, en veel collega's doen dat ook.
48. S Dus je laat het wel aan bod komen in de les?
49. E Zeker, ja. Ja, zeker, ja ik ga daar zeker niet negatief op reageren. Ik heb ook nog nooit een cursist gehad die alleen maar dialect spreekt ofzo ((lacht)), want
50. S Dat zou mij verwonderen ook
51. E ((lacht)) nee, dat 's uiteindelijk ook, ja ik denk, als zij zeggen "saluutjes" of .. ja

- (.) da zij ook veel dat da leuker overkomt voor een Vlaming ook denk ik. Want wij zeggen dat ook (.) wij gaan toch ook niet zeggen “tot ziens”. Ja hé
52. S Uhu, da ’s waar ((lacht))
53. E Dus dan denk ik, ah ja, tof da zij da zeggen. Als ze iets fout zeggen, want soms doen ze da ook wel he (.) dan (.) ga ik da wel corrigeren (.) °kweet ni, der was onlangs zoiets° (.) () der was een cursist die in een e-mail had geschreven “mercitjes”
54. S Ah ja
55. E Of zo. En dan had ik daar wel in geschreven van ja, da zeggen wij, maar in een e-mail, ((mimiek: in een e-mail vindt Emma het niet gepast))
56. S Niet (.) ja, da ’s niet voor schrijftaal
57. E Goh, toch veel minder he ((lacht))
58. S ((lacht))
59. E Dus ja (.) ma misschien doet die da wel met haar collega’s
60. S Ah ja
61. E Da ’s een beetje zoeken he, ’t is nie zo dat daar één rechte lijn in is he (.) zeker ook ja (.) tussentaal, dialect
62. S Ja, da ’s waar. Euhm (.) ervaar je zelf ook moeilijkheden als je met hen communiceert? Bijvoorbeeld in de les of na de les.
63. E Ja zeker, sommige cursisten hebben echt (.) blijven moeilijkheden hebben om zich uit te drukken () ja het gaat dan specifiek over spreken he (.) spreekvaardigheid. Ja, ik kwam daarnet eigenlijk een cursist tegen (.) da was grappig, die zat bij mij in niveau twee nu zit hij in niveau 6 in 2 verlengd, dus da is voor laaggeschoolden want hij heeft ook zijn middelbaar niet afgewerkt in zijn land en euhm da was toen een grote groep en daar zaten heel diverse cursisten in en ik zag nu die en daar kan je perfect een gesprek mee voeren die spreekt heel mooi die is ook overgestapt naar een standaard, een intensief traject. Maar dan in diezelfde groep 2 jaar geleden zat er ook een andere cursist die ik vorige week vrijdag op de tram tegen kwam en ik vroeg aan hem “ga je iets leuks doen dit weekend?” en hij lachte “he he” zei hij, en () ik zag dat hij mij niet begreep, ik vin da wel erg want ik heb die 2 jaar allebei in dezelfde klas gehad dus niveau 2 en met die een kan je perfect een gesprek voeren, ik moe- ik mag zelfs een beetje tussentaal spreken
64. S Uhu
65. E die begrijpt mij en die andere (.) als ik daar zelfs standaardtaal tegen spreekt zie ik dat hij mij amper begrijpt. Dus ja, ik ervaar zeker problemen me- in communicatie met cursisten. Sommige zijn communicatiever aangelegd dan anderen ook (.) sommigen zijn taalvaardiger .. Hm .. ja, sommigen maken die transfert ook nie he, in de klas kunnen zij oefeningen maken en da blijft binnen die structuur (.) iets invullen, iets in de verleden tijd schrijven, een zin proberen

maken, ma om dan, zeker laaggeschoolden, die slagen daar dan veel moeilijker in om dan ook juist te kunnen spreken of gewoon te kunnen spreken. Of, da is ook wel (.) soms neemt da gewoon veel meer tijd (.) misschien als ik de cursist over nog twee jaar terug zie (.) kan die wel een serieuze sprong gemaakt hebben. Da kan ook he, want der zijn ook vaak, da vergeten ze soms (.) zo psychologische problemen bij veel cursisten die uit oorlogsgebied komen en da is een trauma .. da meespeelt, want ik heb al verschillende cursisten gehad die hoog opgeleid zijn daar en dan .. die hebben ook soms zoveel problemen hier met het vinden van een woning. Jij hebt nu in die klas effectiveness was da nie zo een publiek, ma als je naar de lagere niveaus gaat, dan zie je da wel meer. Ja mensen die veel problemen hebben of ja, kinderopvang, geen babysit. Dus ja dan is hun sociaal leven denk ik ook beperkter en dan gaan zij ook minder in contact komen met Nederlands buiten de les. Het hangt van zoveel factoren af [.. ja

66. S [En wat zijn dan de voornaamste oorzaken als je moeilijkheden hebt om met hen te communiceren?
67. E Ehm, ja .. da 's ook super divers he .. ehm ik denk .. ik pas mijn taal wel altijd aan aan de cursist (.) dus als ik een cursist uit niveau twee tegen kom ga ik daar nie op dezelfde manier tegen kom, ga ik daar nie op dezelfde manier tegen praten als iemand uit niveau negen. Ik let daar echt op da ik spreek met de woorden da zij kennen
68. S Ah ja ja
69. E En als zij mij dan nog nie begrijpen, dan is da () moeilijk vind ik, ja waaraan ligt da? Aan die .. ja de cursist die Nederlands op da moment nog nie genoeg beheerst denk ik (.) da 's een moeilijke vraag eigenlijk, [waaraan ligt da?
70. S [Dus bijvoorbeeld je had al gezegd euh (.) tussentaal kan moeilijk zijn voor hen, [of tempo heb je ook al gezegd
71. E [ja, da 's waar ma .. ma als ik mijn tempo al aanpas? En mijn woordenschat ook en mijn grammatica ook .. ja (.) dan zijn er toch ook nog factoren die buiten de taal liggen denk ik .. euhm (.) als ik denk dat een cursist dan communiceert met een moedertaalspreker, ja da 's waar moedertaalsprekers, ik zie da in mijn familie ook als die met een buitenlander spreken (.) zij gaan trager spreken, ma soms spreken zij nog altijd dialect ((lacht)) of ect tussentaal (.) da zij da nie doorhebben (.) da ik denk "gebruikt een ander woord" ((lacht)) "da woord zorgt voor problemen", maar soms hebben ze da nie door, ja da 's ook logisch, want als je niet elke dag met taal bezig bent op die manier (.) dan ga je gewoon trager spreken .. euh .. ja, niet alleen dialect, maar ook accent .. ja, waaraan ligt da?
72. S Bijvoorbeeld bij moedertaalspreker dat ze dan ook vaak ook nog complexe zinnen dan gebruiken of?

73. E Ja, ook (.) da denk ik wel (.) ja, indirecte rede of zo, voor lagere niveaus proberen wij da te vermijden. Da zijn zo allemaal korte, hoofdzinnetjes zodat de cursist ze duidelijk begrijpt. Ja, in lagere niveaus kan grammatica zeker ook (.) en ook woordenschat he
74. S ja
75. E want vaak is die beperkt, want als cursisten alleen woorden leren die in de les aan bod komen (.) ik denk (.) ja ze kunnen ook veel oppikken buiten de les, ma het hangt ook af van hun attitude eigenlijk he. Zijn zij actief me Nederlands bezig of is Nederlands enkel iets da hier drie (.) uur per dag alé of zes uur per week of iets meer gebeurt.
76. S Ja, oké .. Euhm .. als je de eindtermen zou volgen, dan moet je vooral focussen op Standaardnederlands
77. E Ja.
78. S En dan vanaf, ik denk dat da hier (.) niveau 9 of 10 is (.) C1 heet da, volgens Europa
79. E 9 en 10, alle twee, richtgraad 4. Dan?
80. S Dan mag je ook regionaal Nederlands introduceren. Vind je dat goed op die manier?
81. E Euh: (.) 't hangt er natuurlijk vanaf wat er met introduceren wordt bedoeld, maar ik denk in de taalrealiteit he, ja, da cursisten veel vroeger geconfronteerd worde met tussentaal. En daar is ook vraag naar, van ja (.) waarom zeggen de mensen "oe is 't?" of "oe èst?"
82. S Uhu
83. E Ja, is da nu dialect of tussentaal. Tussentaal is ook nie, da kunde nie zeggen wij gaan tussentaal- lesgeven in tussentaal, want wa is tussentaal? Der is ook nie één tussentaal he, da 's juist het moeilijke met tussentaal .. ma ik weet (.) als ik luister naar collega's da veel collega's da al aan bod brengen .. nie van we gaan nu les doen in tussentaal maar bijvoorbeeld als er een dialoog is of der is iets spreektaalig da aan bod komt (.) ja .. vaak komen cursisten daar zelf mee af (.) ah ma ik heb da gehoord, ah ja oké, inderdaad, in spreektaal zeggen we da en da is tussentaal (.) 'k vind 't wel belangrijk da cursisten al vanaf de lagere niveaus beseffen da we echt zo'n taallandschap hebben, dat er super veel variatie is en da ze nie moeten denken "wa ik hier leer () en buiten spreken de mensen iets anders". Nee, in elke stad klinkt da wel een beetje anders. Ik denk da da leuk is en vooral praktisch voor hen, als ze da zo weten (.) da we dialecten hebben en da we ook nog tussentaal hebben .. ehm (.) of ze da moeten studeren? 'k denk dat da nie mogelijk is.
84. S Ma je vindt wel dat 't vanaf de eerste niveaus wel al aan bod kan komen?
85. E Ja, ma da kan super subtiel [zijn eigenlijk he.
86. S [Ja

87. E Zo af en toe [iets]
88. S [Uhu]
89. E 'k weet nie of da op een structurele manier zo kan.
90. S Ja, er is veel variatie in tussentaal he, [om zo echt,
91. E [Ja en in de eerste niveaus, als ik denk aan luisteroefeningen .. het is al super moeilijk in standaardtaal .. ik vind ni dat er in richtgraad één da verplicht moe inzitten, ma ik denk (.) als het aan bod komt (.) moet je het ook niet uit de weg gaan. Dan moet je ook ni zeggen: "nee da doen we nu nie, da 's voor later"
92. S Ja ((lacht))
93. E Ja, ma da kan he, me grammatica moe je da soms doen van "nee" ((lacht)) want anders kan je nie bereiken wa je moet bereiken. Ma ik denk dat 't zeker nie slecht is om zo () [kzal 't zo formuleren]
94. S [Om erop in te gaan]
95. E Ja. Of om er af en toe een beetje aandacht aan te besteden. En dan ja naarmate het vordert (.) Ook als je authentiek materiaal moet gebruiken, wa eigenlijk in alle leerplannen staat (.) da wordt eigenlijk gestimuleerd om te doen, als je naar luister- en audiofragmenten gaat .. da 's .. is ni evident om iets te vinden da enkel standaardtalig is, want in het nieuws ook, als ze iemand interviewen (.)
96. S Uhu
97. E Een serie .. ja da 's het voorbeeld van euhm .. [ja, tussentaal.
98. S ja
99. E Ooit was er in een programma Koppen (.) euh .. ik denk dat 't koppen was (.) 't was (.) 't waren een aantal scènes uit Thuis en da 's allemaal tussentaal uiteindelijk he. En die acteurs hadden da herspeeld (.) in het AN .. ja: die zeiden ook "ja da 's precies nie goe" (.) en ik weet, ik heb da ooit in de les gebruikt. Euhm om da te confronteren en dan te kijken wa begripen de cursisten daarvan? en (.) in niv- 't was toen niveau negen, da was nog de vier vaardigheden die toen aan bod kwamen, ja da viel eigenlijk wel mee (.) die konden wel volgen ook in tussentaal.
100. S Denk je dat ze altijd goed het onderscheid kunnen maken? Tussen wa is nu tussentaal of wa gebruik je dan (.) standaardtalig?
101. E Euh: da 's in de lagere niveaus zeker moeilijk, want ja als ze nog nie echt vertrouwd zijn met de taal .. euh ja nee, da 's inderdaad moeilijk. Maar ik denk da 't wel de taak is van de leerkracht om ook te zeggen van euh: ja (.) om te onderstrepen op school leren we standaardtaal, met die taal kan je overal terecht (.) maar je kan wel geconfronteerd worden met mensen die geen standaardtaal spreken .. of (.) dialect, ma geef toe da zijn vaak oudere mensen (.) of tussentaal en da is een variant, da is eigenlijk iets wat tussen (.) de standaardtaal en de dialecten ligt (.) en da is regionaal eigenlijk. Dus da ze

weten van oké als ik naar Antwerpen ga .. dan klinkt het daar toch een beetje anders en dat da normaal is. En da ze, ik denk dat 't gewoon belangrijk is da wij zeggen aan de cursist da da nie slecht is da ze vragen als ze iets nie snappen om te herhalen.

102. S Ja
103. E Ik denk dat da ook een beetje de alé: attitude is
104. S Ja, want (.) zelf had ik de indruk dat ze soms niet altijd durven aangeven [van ja ik begrijp het nie
105. E [ja, da 's waar, da 's zeker waar. 't Is een beetje schaamte denk ik, of (.) ja on-onzekerheid. Ma ja, hoe kan je zelf, jezelf, zekerder voelen in een taal? Door die taal gewoon meer te spreken. Als ik (.) ik heb ooit een beetje Portugees gestudeerd, ja ik begrijp da (.) ma als ik da moe spreken ((lacht)) ik ben beschaamd .. ik ben gewoon nie zeker of ik die klanken juist heb, of ze mij gaan begrijpen, dus ik kan mij wel voorstellen da een cursist die nie vaak Nederlands spreekt, of enkel op school en dan ineens in een situatie Nederlands moe spreken, waar dat hij niemeer vast hangt met een boek en een blaadje (.) dat die onzeker is en dat die da dan ook nie durft vragen () die denkt van oei ik kan gewoon geen Nederlands .. ik denk da da ook wel een deel is van (.) ja .. NT2-onderwijs (.) da wij moeten hameren, van kijk ja [durf da gewoon te vragen.
106. S [durf het te vragen
107. E Of da de persoon het in andere woorden kan zeggen, durf gewoon te zeggen van .. of andere trucjes he (.) dat de cursist het zelf herformuleert en vraagt "heb ik het goed begrepen?"
108. S Ah ja
109. E Da 's dan zo'n communicatief trucje, in plaats van te zeggen "kan je alles herhalen?". Gewoon herhalen van "ah ja, heb ik het dan goed begrepen als het dat en dat en dat is" °euh: da kan ook eigenlijk eh°
110. S Uhu. Oké. Euh [3.0] Ja, je had daarnet ook al iets gezegd da je cursisten in de les ook zo over die tussentaal beginnen, [dus er is wel vraag naar eigenlijk .. dan van hen uit om,
111. E Uhu .. ja zeker
112. E Natuurlijk van sommige cursisten meer dan van andere, 'k heb nu mijn avondgroep één en die spreekt soms meer tussentaal, die woont hier ook al lang en die heeft ooit Nederlands geleerd, en dan een hele periode niet, ma die heeft wel gewerkt in het Nederlands, dus daar heeft die da allemaal opgepikt (.) en ik (.) oké 't is een spreekcursus, als zij echt een woord zegt da meer dialect is dan (.) iets anders, dan ga ik wel zeggen "ken je geen variant (.) om da te zeggen?", ma ik ga ook nie zeggen "nee .. euh: (.) je moet al die tussentaal achterwege laten", want waarom studeert zij nu Nederlands? Da 's om (.) zij heeft in een winkel gewerkt, ma ze wil eigenlijk wel iets beters, ma 't

- zal ook nog in een winkel zijn, ma dan zo storemanager (.) of zo euh: ja ..
tussentaal is nie slecht daarin want da 's wa ze horen .. Da 's zo absurd als wij
zouden zeggen "nee, jouw collega's die mogen tussentaal spreken, ma jij moet
overal en dus ook hier Algemeen Nederlands spreken". Eerlijk gezegd .. euhm ..
ja, collega's onder elkaar spreken ook tussentaal. Want euh .. Chloé .. euh
Lybaert .. was gekomen in die les ((lacht)) voor zo een kort (.) was jij daar ook?
113. S Ja ()
114. E ((lacht)) en toen zei ik tegen Lucas iets van "ebde gij da papier al?" ((lacht)). En
een cursist had da gehoord (.) en die begon te lachen en die zei "ja kijk, da 's
toch tussentaal" ja da 's waar. Ik kan moeilijk zeggen tegen Lucas "heb jij dat
papier ook?" .. want wij spreken op een informele manier me elkaar .. ja, ik
denk da 't gewoon belangrijk is da cursisten zo snel mogelijk weten, oké da
bestaat tussentaal en .. als ik veel luister .. ook naar tv (.) naar soaps enzo (.)
dan zal ik daar meer vertrouwd mee geraken. Ma ik denk nie da wij kunnen
eisen da zij da zelf gaan spreken, want ik zou ook nie weten hoe da we da
zouden moeten onderwijzen.
115. S Ja, je had al gezegd zo impliciet zo een beetje
116. E Ja:
117. S Denk je dat er nog andere manieren zijn .. om da in de les aan bod te brengen?
118. E Ja (.) via authentieke fragmenten, ik denk dat da misschien de beste manier is
.. euh: .. ja als je kijkt naar mensen die geïnterviewd worden (.) voor gelijk welk
programma he, het nieuws, of een documentaire, daar zit zeer vaak tussentaal
in
119. S Maar dus nie actief bijvoorbeeld van ja "de 'je' wordt vervangen door 'ge' of
verkleinwoorden,"
120. E Ja, da wel, want ooit heb ik zo'n oefening gedaan. Nu als Chloé kwam hebben
we da nie gedaan. Ma dan geven we inderdaad zo'n paar typische dingen voor
tussentaal, inderdaad "ge", ja wa was daar nog, diminitief op -ke, en daar
zaten allemaal voorbeelden in en dan hebben we naar een aflevering gekeken
van de kampioenen (.) en daar kwamen die allemaal in voor ((lacht)) en da was
wel leuk want dan zei ik, ik denk dat er zeker 8 of zo van die ja regeltjes zijn 't
nie he, maar dingen die je gemakkelijk kan herkennen. En dan was 't de
bedoeling dat de cursisten er 5 konden uithalen. De meeste konden ze
allemaal (.) [alle 8 vinden, dus:
121. S [Ja
122. S Denk je dat da helpt om zo is [te zeggen van (.) der zit wel een structuur een
beetje in?
123. E [Ik denk het wel! Ja, da 's zeker, da 's zeker! Ma impliciet doen we da dan ook.
Als ze bijvoorbeeld afkomen me "meiske" of euh .. als er bijvoorbeeld, ik geef
nu nie het niveau waarin diminutieven aan bod komen, ma dan zou ik zelf wel

- al zeggen: “soms,” of cursisten zouden zeggen ja “koekske” (.) voilà, da ’s het voorbeeld “koekske” (.) waarom is het “koekske” en niet “koekje” ((iemand komt de leraarskamer binnen)) ah da ’s tussentaal, da ’s heel vaak da “je” “ke” wordt, ja, op die manier wel
124. S oké, ça va. Euh: ..
125. E ‘k weet nie of er nog andere manieren zijn da jij al hebt gehoord (.) om da actief aan te brengen?
126. S Ja, er zijn zo euh: handleidingen denk ik, of boeken die het wel zo actief, alé redelijk actief aanbrengen (.)
127. E Ja:
128. S Maar ik weet nie of da echt,
129. E En weet je welke want?
130. S Ja, maar de naam ontsnapt mij nu. Van Sofie Begine
131. E Ja awel ja, haar website ja, kdenk, ma ik denk da zij de enige is [die daar actief mee bezig is, want der was,
132. S [Ja
133. S Ma zij heeft handboeken denk ik
134. E Er was, we hadden zo’n lesvrije week met workshops, vormingen voor leerkrachten en dan was er ook één workshop rond tussentaal in de klas. ’t Is wel de bedoeling op school dat er een werkgroep komt [rond
135. S [Voor tussentaal?
136. E Ja, ma nu staat da efkes on holde uh met die doorlichting en ook ja der zijn zo veel interne veranderingen gebeurd departementshoofd, coördinatoren die gewisseld zijn van functie of een andere functie hebben (.) ma normaal, ja da was ik vergeten, ma ik ga daar nie inzitten normaal komt er een werkgroep tussentaal en ik vermoed dat dan de bedoeling is da zij kijken “kunnen we daar geen lijn insteken?”
137. S Ja
138. E Doorheen de verschillende niveaus. Of iets aanreiken bijvoorbeeld (.) euhm die dingen die Sofie (.) Begine?
139. S Ja
140. E aanrijkt, want ik weet dat er cursisten zijn die daar echt wel mee bezig zijn.
141. S dus misschien ook een aparte optie ofzo om nog bij te volgen?
142. E Euh: .. ja, ma ik denk dat da wel ()
143. S Doorheen
144. E Ja, dat da moet bekeken worden, in die richtgraad raken we het misschien is aan, maar heel beperkt en dan daar komt het meer aan bod. Bijvoorbeeld in niveau 3 kijken ze vaak naar films, bijvoorbeeld ja Aanrijding in Moskou, da ’s zo geen ()
145. S Ja, ja

146. E En dan wordt da vaak ondertiteld, ma da 's dan eigenlijk het moment om aan te grijpen van kijk ja we hebben da verschil en vaak zeggen ze, vaak (.) komt dan ook die discussie op gang van hoe is da in hun moedertaal?
147. S Ah ja, met die variatie ja
148. E Bijvoorbeeld ja bij Russisch is er heel weinig variatie, ma bij andere talen dan net wel. Dus da 's interessant om te horen, zijn zij daarmee vertrouwd? En dan maken ze ook die link, ah ja hier is da zo of net nie zo
149. S En is er nu al een soort ik weet nie, een beleid, of richtlijnen of zo rond,
150. E Nee, het is dus de bedoeling dat die werkgroep da eigenlijk uitdenkt.
151. S Dus nu is het volgens de eindtermen standaardtaal in de klas [en op 't einde
152. E Ja, eigenlijk wel en afhankelijk van ja hoe ver een collega daarin wil gaan komt da wel aan bod.
153. S Dus eigenlijk initiatief van de leerkracht meer?
154. E Ja, ma als ik zo hoor, als we zo vergaderingen hebben per niveau .. de meeste doen het op die manier, als het aan bod komt [dan ga je daarop in.
155. S [Uhu. Ja
156. E = nie actief. Tenzij dat het bijvoorbeeld iets super klein is, bijvoorbeeld euhm (.) dimunitief op -ke. Ja als je volledige oefeningen op dimunitief gaat doen, "koekske" da komt daar zeker bij, dus
157. S Ja
158. E Dus ja, ma er is geen richtlijn nee, wel interessant
159. S Ja
160. E Ma ik denk da we daar wel, [naar volgend schooljaar toe,
161. S In wording?
162. E Ja, der is voor NT2 (.) da 's de laatste jaren zoveel gegroeid .. ma nie alles evolueert mee. Nederlands is ook zo maar een vrij klein taalgebied toch. Als ik kijk, ja bijvoorbeeld voor Frans of Engels wat er daar allemaal bestaat voor taalonderwijs (.) voor Nederlands bestaat er echt nie veel, en wat er bestaat is dan voor standaardtaal. Ik denk da da initiatief van Sofie Begine of zo (.) da 's echt iets wa ja [apart staat
163. S Nieuw ook he
164. E Ja (.) ma da 's dan ja, alleen Vlaanderen ook hé. Dus da 's nog een kleiner
165. S Ja
166. E Nog een kleiner gebied, want ja uitgeverijen (.) zij denken ook vanuit winst
167. S Ja, oplage ()
168. E Da 's ook iets anders he, da 's een ander verhaal weer he.
169. S Ja da 's waar, zeker. Euh [10.0]
170. S Denk je dat de cursisten een gebrek aan kennis van het Nederlands als een nadeel ervaren?
171. E Zeker. Zeker in de zoektocht naar een job. Ja

172. S Omdat da vaak van hun verwacht wordt wel?
173. E En de lat ligt ook vaak heel hoog
174. S Ja
175. E En ik vraag mij af of da altijd realistisch is. Ja, want voor sommige jobs oké ja Nederlands is belangrijk. Zeker basiskennis ((voorbijgangers)) Hallo, dag XXX. Maar voor sommige jobs vraag ik mij af of da echt, of die lat zo hoog moet liggen. Want vaak sleutelen cursisten zo super hard aan hun Nederlands en krijgen ze dan te horen dat ze eigenlijk twee talen moeten kennen, da ze ook nog Frans moeten kennen.
176. S Ah ja,
177. E Dus ja, zij ervaren da inderdaad (.) als een zwakte eigenlijk of een stapje achter eigenlijk. Zeker. Want wij krijgen in effectiveness ook wel cursisten die dan een tijdje geen Nederlands hebben gedaan. En die dan terugkomen net omdat ze op zoek zijn naar een andere of betere job.
178. S Dus meestal is de motivatie [voor een job?
179. E [Werk
180. E Ja, vaak (.) ja eigenlijk bij veel cursisten wel, natuurlijk als ik 't dan heb over die cursisten die voor de unif hebben, is vaak gewoon voor zichzelf ..
181. E ((richt zich tot X, een andere leerkracht in de leraarskamer)) ja, ni zo evident ma kga 't .. of we, of wij eigenlijk al een beleid hebben rond tussentaal?
182. X Hm
183. E Dat met die werkgroepen is dat de bedoeling dat da der komt he?
184. X Hm
185. E Alé of, of dat er over nagedacht wordt, 'k zal het zo formuleren.
186. X Algemeen kan ik wel al meegeven da .. euh .. in, in de zin van euh .. receptief .. een aanpak .. euh .. ve- integreren in onze werking (.) dat da wel iets is wa da we kunnen doen (.) productief?
187. E Voilà, niet he () maar in de lesvrije week was er wel,
188. X Een workshop van Sofie
189. E Ah kijk, ik eu .. ben euh .. niet geweest. Want zij doet onderzoek ja, voor jou (.) ba- masterproef is 't he?
190. S Ja, thesis, masterproef. (...)
191. X Ja, dat is natuurlijk vaak een struikelblok inderdaad dat men de Vlamingen euh niet begrijpt, maar ik denk nie (.) alé stelt uzelf voor da we, da je naar Frankrijk [(.) en da je een regionale taal aanleert.
192. E [Ja, daar is ook variatie he
193. E Nee aanleren nie, ma receptief [ja
194. X Receptief wel
195. E Of daar af en toe toch aandacht aan besteden
196. X En daar meer aandacht aan besteden, absoluut [absoluut, absoluut

197. E Inderdaad, da denk ik ook. Ma die bedoeling van die komende werkgroep is toch om daar eens meer,
198. X Ja maar 'k hoor wel (.) ik heb nog nie (.) 'k heb nog nie de tijd genomen om me XX en XX en zo samen te zitten, maar zij dachten wel zo (.) toch al iets meer in termen van tussentaal aanbrengen (.) ik denk dat da als grapje wel eens leuk is, ma [of zo () het echt aanleren
199. E [Da 's heel moeilijk he om daar ()
200. X dan denk ik van ja wa gaan we dan doen, Gentse tussentaal en als iemand dan naar Antwerpen verhuist, dan zijn ze daar niets mee.
201. E Nee
202. X 'k vin da eigenlijk
203. E 't moe misschien meer samen gezien worden me conversatie
204. X Ja
205. E Ik hoor van vrijwilligers, we hebben vrijwilligerswerking op school, da zij da ook soms aanbrengen
206. X Ja, ja, ah ja ja tuurlijk
207. E Want 't is eigenlijk spreektaal he, tussentaal is spreektaal
208. X Awel euh .. we zullen ook weer, we gaan nog een nieuwe samenwerking aan eh met VSPW en vanuit de opleidingen zorg en zorg algemeen en kindverzorg, haalden die coördinatoren ook aan van eh cursisten worden soms, horen soms termen als "bezeke" en dan,
209. E Ja
210. X En zeggen "we breng- we moeten da wel aanbrengen want" ((lacht))
211. E Ja, da 's waar
212. X Ja, en tot allerlei he, dat is
213. E Ja en da kunde nergens in ne woordenboek vinden ook he
214. X ((lacht)) bezeke. Da von 'k wel grappig. Euh (.) enfin
215. E Ja voilà diminutieve , als wij da aanbrengen en cursisten weten da, [oké (.) t is iets met affectie ofzo, "-ke" 't is een dimunitief, ja
216. X [(.) Goed ik ga afronden, want ik heb met XX nog een afspraak.
217. E Ja. Oké () ((achtergrondluid)) .. Ah kijk, nu heb je antwoord eigenlijk (.) X is het departementshoofd van Nederlands, dus zij is wel het best op de hoogte van °de werking°
218. S Oké
219. E ça va?
220. S Denk je dat alle leerkrachten daar voor open staan?
221. E Hm, da 's een goeie vraag.
222. S Om zo die tussentaal, [ja zelfs al is het indirect, om erop in te spelen
223. E [Misschien zijn er. Ma ik denk een minderheid misschien niet, die dan zo (.) Ja

- onlangs wa er een collega .. die hier al heel lang lesgeeft en die zei “goh (.) ‘k heb da daar toch een beetje moeilijk mee” zei ze “ma ‘k ga ‘t wel doen”
224. S Ja
225. E Om daar meer bij stil te staan. Want ja want zij is zo opge-, ja waarschijnlijk in haar studie ook he
226. S Ja, uhu
227. E En Standaardnederlands, ma ja da ‘s nie meer de realiteit van vandaag ma ze zei “ja, da ‘s nie mijn ding, ma goed” zei ze, “ja ‘k ga mij aanpassen” dus .. ‘k denk als er collega’s (.) dat ‘t een minderheid is die der minder over openstaat (.) ‘k zal ‘t zo zeggen.
228. S Ja. Want bijvoorbeeld Alpaslan had dan een voorbeeld gegeven, van dat hij ooit op een examen of zo iets had gezegd van “op het derde verdiep” in plaats van “op [de derde verdieping”
229. E [Voilà
230. S En ze hadden hem dan gecorrigeerd en gezegd “ja da ‘s wel fout” en dan dacht ik van ja da ‘s wel een beetje (.) iedereen zegt in tussentaal [wel “verdiep”
231. E [Ja .. ja
232. S Dan is da zo’n beetje demotiverend denk ik voor hem
233. E Ja, da ‘s waar, da denk ik ook (.) op zoiets .. ik zou da misschien noteren .. ma ‘k zou da, op ‘t moment zou ik da zeker nie corrigeren, want uiteindelijk da ‘s [wa wij ook zeggen
234. S [Ja. Ma wel zeggen van ‘t is eigenlijk [tussentaal
235. E [‘k zou ‘t misschien noteren bij schriftelijke feedback
236. S Ja en dan
237. E En dan tussenhaakjes schrijven “tussentaal, maar ja ‘t is een spreekexamen dus (.) oké, maar weet je ook wa je (.) stel da je een mail schrijft, wa da je dan doet?” Alé als da mogelijk is he, ‘k weet nu nie welk examen da da was.
238. S °Ja da weet ‘k ook nie juist°
239. E Ma ja, ik (.) inderdaad da kan zeker demotiverend zijn. En uiteindelijk ja (.) als een cursist zo een negatieve ervaring heeft, ik denk voor spreekvaardigheid, [kan da ook echt zo ‘n domper zijn he en dan ben je nog minder zeker .. ja
240. S [°kan da gevoelig zijn°
241. S Euh (.) ja, ik had ook in de lessen gehoord da jullie vaak euh (.) naar grammaticale termen zo verwijzen als je iets probeert uit te leggen van ja het verbum of het reflexivum of zo, denk je dat da helpt voor de studenten om zo de theorie een beetje, [.. alé de link,
242. E [Op zich is ‘t zo (.) in da niveau doen we eigenlijk geen expliciete grammatica (.) oefeningen meer. Dus alles is toegepast. Ja cursisten vragen wel van ja gaan we da nog herhalen, bijvoorbeeld scheidbare werkwoorden of zo
243. S Uhu

244. E Of bijzinnen. Ma soms om te zeggen waarom iemand een fout zegt, om uit- om een fout uit te leggen is het wel belangrijk da we zeggen [“oké ’t is de grammatica, de zinsconstructie die nie juist is
245. S [ja ()
246. E En der- die dervoor zorgt da jij eigenlijk (.) ja een foute zin hebt gezegd en (.) ik denk dat da wel belangrijk is.
247. S Dus die termen hebben ze dan in de eerste [jaren gezien?
248. E [Ze hebben die wel al gehad hoor. Ja. Want ’t is zo, onze school heeft daar wel een beleid rond. In de boeken ook, ja de Latijnse of de internationale termen, zoals subject, verbum,
249. S Ja
250. E wordt gebruikt. Ja der is echt wel een lijn over alle niveaus. Wij hebben ook zij-instroom, dus cursisten die van een talentcentrum komen, die daar B2 afwerken en die dan bij ons komen of cursisten die ja op een of andere manier al in hun land Nederlands hebben gestudeerd. En die hebben soms andere termen
251. S Ja
252. E Ma da wordt wel snel duidelijk, na 1 of 2 lessen en dan bijvoorbeeld gisteren ging het bij mij over het artikel de of het, dan zeg ik gegarandeerd ook is “het lidwoord”, da ze weten, (.) of verbum “werkwoord”, separabel, “scheidbaar”, bijwoord of ja. Cursisten gaan zelf wel aangeven als ze nie snappen wa da ’t is. Ma ja, je moet toch op een manier kunnen zeggen waarom da bijvoorbeeld ja u infinitief op die plaats moet staan in de zin [en nie op die plaats. Cursisten vragen daarnaar. Want da maakt ook da ze ’t dan snappen.
253. S [Ja
254. S Een beetje houvast ja
255. E Ja da ’s inderdaad, da ’s de kapstok eigenlijk eh van de taal. (.) Ja. Ik denk da ’t. Da ’s denk ik ook, da kwam onlangs aan bod, nie zoveel zin heeft als we gewoon .. zo (.) de zin nog eens herhalen ma juist. Da kan werken, ma da ’s nie altijd expliciet genoeg. Dus ik denk da dan [die manier (.) ik zeg niet dat da de enige manier is he. Ma dat da wel een expliciete manier is
256. S [de uitleg .. uhu
257. S Uhu, ja zeker. Euh: (...)
258. S Wa vind je ervan als cursisten andere talen in de les gebruiken? (...)
259. E Eigenlijk euhm (.) in de lagere niveaus als da is om elkaar te helpen, dus als een cursist het nie begrijpt en een andere cursist zegt het gewoon eventjes in de gemeenschappelijke taal (.) dan vind ik da wel oké. ’t Is pas een probleem als het storend wordt. Als cursisten echt (.) de hele tijd hun moedertaal gaan spreken (.) want ze zijn hier tenslotte om Nederlands te spreken, nu Nederlands is ook de taal die in de klas iedereen zou moeten begrijpen euh ..

in zo de verlengde trajecten is daar soms eens een probleem mee (.) ma als je cursisten daarop aanspreekt op een, gewoon op een menselijke manier, dan weten die ook wel “ah ja ja”, want soms is da ook iets wa sterker is dan hunzelf he

260. S Ah ja ja
261. E Da ze gewoon hun willen uitdrukken (.) euhm: .. ik, meestal, ik had ook wel eens 'n groep in effectiveness en die spraken, 't was pauze en die begonnen direct Spaans, allemaal.
262. S Ah ja
263. E En dan zei ik, dan heb ik wel geprobeerd, ma zo op een positieve manier van “ja probeert (.) oké 't is wa artificieel ma (.) der waren toch nog 4 cursisten die geen Spaans spraken en misschien 10 wel, 'k zeg ja “ja ja”, ze begrepen mij en ze hebben dan ook echt wel hun best gedaan om .. () Nederlands (.) want uiteindelijk zijn ze hier toch om Nederlands te oefenen euh, ja, als da stoort voor andere cursisten dan is da wel de taak van de lesgever om daarop te wijzen.
264. S Bijvoorbeeld euh in die laatste groep die ik met jullie had geobserveerd, Omar die gebruikt heel vaak Engelse woorden [ertussen.
265. E [Ja, da 's waar
266. S 't is nu niet storend [en ja de meeste gebruiken het
267. E [ja Omar, die stond (.) euh die woont hier al zo lang. Lucas had mij ook gezegd, ja die komt naar de les om te oefenen, ma als wij nu, da kwam vaak. Da was vaak in de les dat hij een fout zei, iemand corrigeert hem, of da, da was ik of Lucas of een andere cursist. Hij zei “ja ja” (.) en de volgende zin hij gebruikt hetzelfde woord fout. Dus die dee daar niks meer mee. Da 's gewoon denk ik te laat bij hem of da past ook nie bij zijn karakter.
268. S Ja ((lacht))
269. E Ik denk da 't daar en beetje bij lag, want euh .. ah da was een collega van Chloé die jurylid was bij da mondeling examen en Omar was bij ons (.) en zei zij ook van ja zijn Nederlands is nie slecht, ma 't is ook nie zo goe, hij is gewoon écht overtuigd van zichzelf
270. S ((lacht)) zelfvertrouwen
271. E En da 's waar en da (.) da was een beetje zijn probleem, want die zijn Nederlands ga nie verbeteren (.) die dee die cursus ook maar omdat hij tijdelijk minder optredens had en dat hij eindelijk ne keer een paar voormiddagen tijd was en naar de les kon komen. Hij had da ook gezegd aan Lucas. Ma ja, inderdaad, ja da was altijd het Engels (.) ik denk ja, ik weet nu nie meer in die groep of wij daarop gereageerd hebben (.) ik denk da wel (.) dat hij vaak Engelse woorden gebruikte.
272. S Ja, vind je da zelf storend? Want eigenlijk ja, hij zit in niveau C1, groep 9 denk

- ik dat da was.
273. E Ja, eigenlijk wel he. Ma hij was niet geslaagd.
274. S Ah ja
275. E ((lacht)) Ma ja, da 's dan de intake he, die beslist heeft dat hij in da niveau zit (.)
ma hij was nie geslaagd. Om juist door zijn overmatig gebruik van Engelse
woorden en zijn grammatica was ook nie
276. S Uhu
277. E nie op punt eigenlijk.
278. S Wat da mij ook opviel was da er heel veel variatie binnen de groep zit.
279. E Ja da 's waar.
280. S Dus er is een intake, maar,
281. E Goh ja nee, sommigen stromen door van euhm ja vantage mondeling andere
van schriftelijk dus ja da 's door da nieuw systeem. Dus vroeger had je niveau
7, 8, 9, 10
282. S Uhu
283. E En nu heb je vantage da 's niveau 7, 8, waar da je dan mondeling of schriftelijk
doet en dan heb je effectiveness, vroeger niveau 9 en 10, waar da je dan kiest
mondeling of schriftelijk. Je kan die 2 combineren en je kan bijvoorbeeld als je
vantage mondeling hebt gedaan, dan mag je naar effectiveness (.) mondeling.
284. S Ah ja
285. E Ma, je mag (.) da 's zo een geheel, ja 't hangt daar eigenlijk uit op een (.) op
een schemaatje, 't is misschien makkelijker om da zo te zien. Ma da zorgt er
ook voor da sommige cursisten die direct van vantage mondeling. "Vintage"
zegt een cursist van mij ((lacht)) ik doe "vintage" ((lacht)) die direct van daar
komen, die hebben dan al sowieso een paar maand minder Nederlands gehad
dan cursisten die uit een schriftelijke module komen, die dus volledig da blok
(.) vantage hebben gedaan. Ja tuurlijk zijn die iets minder, die zijn minder lang
me Nederlands bezig. Sommige cursisten wonen hier anderhalf jaar, anderen
10 jaar, 15 jaar. Dus tuurlijk zit daar veel verschil op. Ja, hebben die Nederlands
nodig voor hun werk, ja (.) 't is een vrij heterogene groep. Da 's waar. Ma da
was wel. 't Was ook een zeer grote groep he euh (.) da was echt nie ideaal.
Ideaal was geweest da ze die groep gewoon in twee hadden gesplitst. Da was
een experiment da duoteaching. Ma voor da niveau was da nie echt
286. S Vind je da nie moeilijk om zo veel verschillende niveaus te hebben?
287. E Op zich is 't zelfde niveau he
288. S Want sommige hebben nog hele basiszinnen en vinden moeilijker hun
woorden, anderen praten zelfs al tussentaal ((lacht)) [om daar zo op in te
spelen
289. E Da 's waar, ma dan, kijken wij gewoon wa zijn de basiscompetenties, bereiken
die cursisten da?

290. S Ja
291. E Ja da 's waar er is een groot verschil. Ja (.) ma da, ik denk da is al altijd zo geweest en in die lagere niveaus heb je da minder, veel minder, [da uit zich
292. S [Dus da 's vooral op 't einde
293. E Da uit zich in de hogere niveaus, ja (.) omda ook veel cursisten stoppen na B2 en dan euh (.) ja stromen ze terug later in voor effectiveness anderen doen het direct.
294. S Waarom stoppen er veel na,
295. E Omda ze da moeten behalen als ze willen studeren aan de hogeschool of aan de unief of soms vraagt de werkgever da, B2
296. S Ah ja
297. E C1 da komt minder vaak voor. Ja
298. S Uhu. Oké (.) bedankt voor dit interview
299. E Ja? Oké, graag gedaan.